

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת וישלח

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת וישלח גליון מס' 356 תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

המעשה שסיפר הגר"י זילברשטיין מוסב על הגאון רבי שלמה קלוגר, והעיד שאת הפרטים על כך שמע ממרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שלמרות שלא נהג לספר סיפורים, בכל זאת מדי פעם היה מעשיר אותי במעשים ובהנהגות של גדולי ישראל מדורות-עברו. המעשה התרחש לאחר שרבי שלמה קלוגר התפטר מרבנותו בעיירה זאליפוט

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על גדלותם וענוותנותן של גדולי ישראל

מאת: הרב משה מיכאל צורן

בפרשת 'וישלח' (בראשית, פרק ל"ג פסוקים ו'ז') מגלה לנו התורה שכאשר יעקב אבינו נפגש עם עשיו, הוא בחר תחילה בשפחות וילדיהן, דהיינו שהם יגשו ראשונים לעשיו; המשלחת השניה היתה של לאה וילדיה, 'ואחר נגש יוסף ורחל וישתחוו'.

וההסבר לסדר זה הוא כפי שרש"י מביא ש'אחרון אחרון חביב'. ושואלים המפרשים, איך אפשר להפלות בין דם לדם? האם בגלל שהאחד פחות חביב מהשני, מותר להציב אותו במקום יותר מסוכן?

באחרית ימיו אמר מרן הגרא"מ שך זצ"ל פירוש מבהיל. בספר ישעיה (נ"ז ט"ו) נאמר: 'כי כה אמר רם ונשא וכו' מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים'.

דהיינו, שלא כמו שנוהגים אנשים שכאשר הם רואים אדם שפל-רוח, מתרחקים ממנו ואינם חפצים בקרבתו, השי"ת מתקרב יותר ויותר אל אדם כזה, ושוכן בקרבו, ואף משרה את שכנתו עליו.

זו הסיבה, הסביר מרן ראש ישיבת פוניבז' זצ"ל, לחלוקה שעשה יעקב. את השפחות וילדיהן הציב בראשונה, כיון שביזו אותם, והראיה מהפסוק בפרשת וישב (בראשית, ל"ז ב') 'והוא נער את בני בלהה', ומסביר רש"י - 'כלומר רגיל אצל בני בלהה, לפי שהיו אחיו מבזין אותן והוא מקרבן'.

ואם כן, כיון שהם מבזים, הרי שהקב"ה יהיה לצדם וישמור עליהם יותר מכל האחרים, ולכן אפשר להציבם במשלחת הראשונה לעשיו.

אחר-כך הציב את לאה, כיון שהיא היתה אהובה פחות מרחל, ורק לבסוף את רחל...

יש בדברים אלה כדי לעודד אנשים שבורי-לב, שיידעו שהשי"ת קרוב אליהם יותר מלאנשים אחרים, וקירבה זו יכולה להביא אותם למצב שבו יוכלו להתפלל בכוונה גדולה יותר, ולבקש מלפניו יתברך שיושיעם ויצילם מהצרה שבה הם מצויים.

עובר לצד השני של המדרכה

כדאי להתעכב קצת על היסוד הנ"ל של מרן הגרא"מ שך זצ"ל, ולהחדירו אל תוך לבנו. שהרי מי אינו מודע לכך שמטבעם של בני

אדם שהם אינם מחבבים את האנשים האומללים וקשי-היום! כל אחד מעדיף להיות ליד אנשים נחמדים, חייכנים ולבביים. אבל כשהוא נתקל עם מי שאפוף בצרות, הוא מעדיף לעבור לצידה השני של המדרכה. למה? - ככה. כי יותר נעים לדבר עם מי שפניו קורנות מאושר.

ברם, שמחה גדולה צריכה להיות לנו בידענו שאצל השי"ת העניינים פועלים בדיוק הפוך. פסוקים רבים מביעים את מידותיו של השי"ת, המחבב דווקא את העני והאומלל, את הדרך ואת הנכלם, ואת כל מי שהעולם אינו מאיר לו, לכאורה, את פניו.

גם בסליחות אומרים: 'רחמנא דעני לעניי, ענינא' - פירוש, ה' העונה לעניים, תענה לנו; רחמנא דעני למכי רוחא, ענינא - פירוש, ה' העונה לשפלי-רוח, תענה לנו'. למדנו, שאחת ההגדרות המובהקות של בוראנו יתברך ויתעלה היא - שהוא מקשיב לאומללים ולמסכנים. ברום דרגתו, ומשמי-שמים, כשאינספור מלאכים ושרפים מקיפים אותו, מעדיף השי"ת להביט אל נכאי-היום הללו, ולסייע להם במועקותיהם. ההיפך הגמור, מדרכם של בני אדם. ולכן, דווקא האנשים הללו יכולים למצוא דלת פתוחה אצל השי"ת, יותר מכל אדם אחר.

ולכן, העצה היעוצה שאפשר לייעץ להם היא לעזוב את כל השתדלויות המזוירות אצל אנשים אחרים, ולהשתדל לזכות רק לקרבתו של אבינו שבשמים, שייטיב להם ויחלצם מכל צרותיהם ומצוקותיהם - יותר מכל השתדלנים האחרים.

צריכים לרחם על כל מי שמסתמך על 'המטוסים החדשים', ומאזין להתרברבותם של 'הממונים על הבטחון'

כיון שדיברנו בענין האויבים הקמים עלינו, נציין שהאבסורד הנורא הוא, שיש עוד אנשים המשתעשעים ב'כוחי ועוצם ידי', וכשארין מאיימת בשיגור פצצות-אטום לארץ ישראל, רח"ל, וגם אנשי-המקצוע יודעים שאסור לזלזל באיומיהם, הם חושבים, ואומרים, ש'לנו יש מטוסים יותר טובים, שבכוחם לפגוע בכל פינה באירן, גם בכור האטומי' - - -

כל ילד קטן בחיידר יודע שלא כך צריכה להיות תגובתו של העם היהודי נגד האיומים המזעזעים הללו! כל ילד הלומד את תורתנו הקדושה, יודע שרק בכוח-התורה, ובכוחם של גדולי התורה - שהבריאה משועבדת להם - נוכל בעזרת השם להתגבר על כל אויבינו הקמים עלינו! זו היתה האמונה שליוותה את עם ישראל

במשך כל הדורות!

את 'סודות הייצור' של ענני הכבוד מצאנו בספר "שפתי צדיק" הכותב: "חוקי הטבע מאשרים כי האדים היוצאים מפיות שני אנשים אוהבים, מתחברים יחד באוויר. אהרן הכהן אוהב שלום ורודף שלום, בהשפעתו אהבו כל ישראל איש את רעהו, ומן האדים שעלו מפיות ששים רבוא בישראל, התחברו יחדיו ונוצרו ענני כבוד בזכות אהרן", עכ"ל.

נתרגם זאת למלים שלנו: כאשר שני רעים אוהבים נפגשים ומשוחחים יחדיו בחיבה וברעות, יוצאים מפייהם אדים רוחניים, והגם שעיני בשר ודם לא מבחינות בהם כלל - מתחברים האדים הללו יחדיו באוויר ומהם נוצרים ענני הכבוד, שבכוחם לשמור עלינו מכל פגע רע.

יש בדברים אלה כדי להתוות לנו דרך בחיים, ו'מך'שם' בדוק ומנוסה לחיזוק בעניינים שבין אדם לחבירו.

כל האיומים המושמעים על ידי אויבינו, הם איתנותים מן השמים עבורנו, ומי כמו ציבור בני תורה מחויב 'לראות' את האיתנותים הללו, ולקבל את הסימנים שמשגרים לו מן שמיא. ממי יכול השי"ת לתבוע זאת אם לא מאתנו, חובשי בתי המדרשות והמדקדקים במצוות?! אסור לנו להתרשם מההצהרות של אלה שעדיין אינם מאמינים בהשם יתברך, וחושבים שיש להם את הכוח להתמודד מול האיומים האירניים, באמצעות מטוסים... במיוחד בימים אלה, חל עלינו חיוב גדול לחזק ולבצר את אמונת-האומן של העם היהודי, שידע במשך כל הדורות שהחוסן הפנימי שלנו נעוץ רק בתורה, בלומדיה ובגדוליה!

רק מי שמעשיהם מוכיחים את נאמנותם הגדולה להשי"ת מחד, ואת ענוותנותם הנשגבה מאידך - רק הם מסוגלים לשעבד את כל הבריאה לרצונותיהם! ובכך להביא לגאולתנו ולפדות-נפשנו! הגר"י זילבשטיין הביא כמה סיפורים מופלאים-שבמופלאים על כמה מגדולי ישראל, והתבטא ש'אין די מלים בפינו כדי לבטא את גדלותם הנוראה של אותם גדולים'.

המעשה שסיפר הגר"י זילברשטיין מוסב על הגאון רבי שלמה קלוגר, והעיד שאת הפרטים על כך שמע ממרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, 'שלמרות שלא נהג לספר סיפורים, בכל זאת מדי פעם היה מעשיר אותי במעשים ובהנהגות של גדולי ישראל מדורות-עברו'.

המשך בעמוד 28

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

והנה אחד מאותם בני משפחה, שהתרגש כנראה עד מאוד מכל מראה מעמד החופה, והופעת הרב הצדיק לאולם, רצה גם הוא לגשת ללחוץ את ידי הרב, ולבקש גם כן ברכה טובה, ברם, משום מה הוא לא היה מצויד בכיפה לכסות את ראשו הגלוי... על הכל הוא חשב ותכנן בקפידה, הוא זכר להכין היטב את כל מערכת מלבושיו ההדורה והנוצצת, אבל לא עלה על דעתו, שמגיעים לחתונה עם כיפה בכיס...

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על כיפה ומעשה מופלא שהתפרסם על האדמו"ר מצאנז קלויזנבורג זצוק"ל

"ויבא יעקב שלם" (בראשית ל"ג, י"ח)

ראיתי הנהגה מופלאה אצל אחד מגדולי ירושלים קרתא דשופריא, ושתי פעמים יצא לי לראות את אותה הנהגה: בפעם הראשונה היה זה כשהגיע אותו גדול להשתתף בשמחת נישואין אחת, ולערוך בה חופה וקידושין כדת וכדין. היו בה באותה חתונה נכבדה כמה בני משפחה שאינם חרדים לדבר ה', ואינם שומרים תורה ומצוות.

החתונה החלה כנהוג במעמד ה"קבלת פנים", החתן נכנס אל האולם בכובד ראש, וכשכולו אומר חרדת קודש, עלה אל הבמה ותפס את מקומו, כשמצדדיו יושבים ההורים והסבים הנרגשים, ושאר אורחים נכבדים רמי מעלה. מסביבם התישבו כל שאר המוזמנים, בני משפחה ושאר ידידים וריעים - וביניהם גם אותם בני משפחה החילוניים, ובחנו בעיניים נרגשות ולב הומה את כל המעמד המרשים, השונה לגמרי מקצה לקצה מאופי החתונות שם רגילים אליהן... הקדושה והיראה הגדולה הנסוכה בחוט של חן על פני החתן והשושבינים ריגשו אותם מאד, ובהיותם חלק מן המשפחה, שאר מבשרם, חשו עצמם ממש שייכים וקרובים להתעוררות הגדולה ולאווירת הקדושה והיראה ששרתה באולם. והנה פוצחת התזמורת בניגונים עתיקים משובבי לב. החתן הנרגש הוציא מחיקו את ספר התהילים, והשקיע את כל כולו בתפילות חמות לפני נורא עלילה, כשדמעות רותחות ניגרות וזולגות מעיניו, לפתוח לפניו שערי רחמים וחסדים, ושיזכה לבנות את ביתו על אדני התורה והקדושה בהצלחה.

בהגיע זמן החופה, הופיע בשערי האולם המפואר אותו רב גדול מסדר הקידושין. הופעתו היתה מרשימה ומכובדת, וכל העם קם ועמד על רגליו לכבודה של תורה. המחוננים מיהרו לקבל את פניו, ולווחו אל עבר הבמה, למקומו הנכבד שלימין החתן. בעוד הרב צועד מתונות אל הבמה, ניגשו אליו כמקובל כמה אנשים מן הציבור, ולחצו את ידו בחמימות, לקבל פניו בברכה.

הרב נענה להם בהדרת פניו המאירה בנועם עליון, והרעיף עליהם מברכות קדשו. ברקע כבר החלו נשמעים הצלילים העדינים של ניגון החופה, המקובל ומקודש בפי ישראל למעמד נשגב זה, צלילים הפורטים על נימי הלב לקרבו לרגשי תשובה והתעוררות. המראה הגדול הזה, עם כל אוירת הרצינות והקדושה העצומה שמסביב, השפיעו מאד לטובה על אותם בני משפחה חילוניים, משהו נפתח להם בלב... וכראותם את פני הרב ההדורים, מחלק מברכותיו לכל שואל ומבקש, חפצו אף הם לגשת אל הרב, לקבל מברכת קדשו. הם הוציאו במהרה מן הכיסים את הכיפות הקטנות, שהכינו מבעוד מועד לצורך מעמד קדוש זה, יחד עם סיכות ההצמדה לקדקוד...

והנה אחד מאותם בני משפחה, שהתרגש כנראה עד מאוד מכל מראה מעמד החופה, והופעת הרב הצדיק לאולם באהבת ישראל שופעת - רצה גם הוא לגשת ללחוץ את ידי הרב, ולבקש גם כן ברכה טובה [א גוטע ברכה...]. ברם דא עקא, משום מה הוא לא היה מצויד בכיפה לכסות את ראשו הגלוי... על הכל הוא חשב ותכנן בקפידה, הוא זכר להכין היטב את כל מערכת מלבושיו

למותר לתאר את ההתרגשות הגדולה שאחזה בקהל לשמע הכרזה מוצהרת שכזו! הרב ברכו בלב חם שיזכו לשוב לצור מחצבתו בשלימות, והעניק לו את כיפתו במתנה גמורה. **הרי כבר הורונו חכמינו ז"ל (שבת קנו): "כסי רישך, כי היכי דתהוי עלך אימתא דשמיא". יש בה בסגולת הכיפה, להמשיך קדושה ויראה, וקל וחומר כשהיא באה מראש צדיק ירא אלוקים. לפיכך תכף כשהניח את עול מלכות שמים על ראשו, השפיעה עליו קדושת זו הכיפה שלא יסירנה עוד מראשו לעולם - כאשר ראה בעיניו את גודל מסירות ונאמנות הרב הצדיק, שעל אתר הסכים להסיר למענו כיפתו שלו, והבין מזה עד כמה חשובה מצוה זו!**

באותה הזדמנות סיפר אותו גדול, מנין למד הנהגה זו, ממעשה מופלא שהתפרסם על האדמו"ר מצאנז קלויזנבורג זצוק"ל, שלאחר השואה פגש אי שם במחנות העקורים שבגרמניה, בנערה נצולה יהודיה אחת שהסתובבה במחנה ללא גרביים. וכאשר ידוע שנטל על עצמו את עול הקמת היהדות מעפרות הכבשנים, ודאג לכל בני ובנות ישראל בגשמיות וברוחניות, ניגש אליה ברון, ושאלה בעדינות מדוע אינה גורבת גרבים, כראוי וכיאות לדת בנות ישראל צנועות וכשרות. והנערה ענתה בוכיה, שאין לה גרביים ללבוש...

מה עשה אותו צדיק וקדוש, שלא מצא מרגוע לנפשו מבכייתה של נשמה גלמודה טהורה ותמימה? הוא נעמד כך באמצע המחנה, ופשט את הפוזמקאות השחורים שלו מרגליו, שהוא זוג הגרבים היחיד שהיה לו, ונתנם לנערה המסכנה, ונשאר הוא יחף. הסביר לה הצדיק, שאצל האיש, אם ישאר יחף אין בזה משום חוסר צניעות, אבל בת ישראל קדושה, צריכה מדין 'דת יהודית' לכסות רגליה בצניעות, בקדושה ובטהרה. ולא שת לבו לכבודו ולרבנותו, והמשיך בדרכו כרבי וכאדמו"ר מפורסם יחף ללא גרבים, בשביל הצלת נשמת ישראל!!

כל ימיה של אותה ריבה היתה שומרת על פוזמקאות אלו ומתחזקת בהם, שהם הביאו מנוח ומזור מעט לנפשה הפצועה, בראותה שאין היא בודדה וגלמודה בעולם, ויש אדם אחד שעדין דואג לה ולנשמתה. מכוחם היא התקרבה באהבה לאביה שבשמים ולעבדיו הצדיקים.

אחר הסתלקות הצדיק בנתניה, הטריחה עצמה אותה אשה במיוחד, אף שהיתה כבר זקנה בגיל מופלג, להגיע לנחמם, וכשדמעות זולגות מעיניה בלי הרף סיפרה מעשה זה. והם לא הכירוה מעולם ולא ידעו מכלום. היא הראתה לפניהם את הגרבים ההם שחזקוה וחממו את לבה כל ימי חייה...

ומכאן נשא אותו גדול קל וחומר בנפשו, שאם על גרבים שברגל יש לוותר בשביל קרוב נשמת ישראל, על אחת כמה וכמה כשהמדובר בכיפה הקדושה שבראש, המחזירה יראת השם, שיש לקרב בה את ישראל ולהשפיע בהם יראת שמים, להשיב רבים מעוון!

(מתוך טיב המעשיות תולדות)

ההדורה והנוצצת, אבל לא עלה על דעתו, שמגיעים לחתונה עם כיפה בכיס... הוא והכיפה היו רחוקים יותר מרחוק מזרח ממערב. אולם עתה, בראותו את פני הרב הצדיק בנהירו עילאה, התעוררו בו פתאום רגשי בושה, הטבועים בטבע לב ישראל בישנים (יבמות עט.). בהביטו אל כל הקהל סביב העטופים בחרדת קודש, ומקיפים את הרב באהבה, ורק הוא היחיד - אף מתוך בני משפחתו החילוניים - שעומד כך בראש גלוי ופרוץ, תקפו בו רגשי כלימה נוראיים, והוא הרגיש מאד לא נוח לעמוד כך שונה מכולם. לפתע רואה הוא את הרב מתקרב בדרכו ממש סמוך למקום עמידתו באולם, והנה שואל הרב את המשמש: "מדוע עומד איש זה כך בלא כיפה, שונה מכל בני משפחתו ואחיו שכולם שמו כיפה לראשם". לשמע שאלת הרב נבהל האיש על שאין לו כיפה, כשההתרגשות והמבוכה ניכרות ובלטות מאד על פניו.

והנה להפתעתו ולהשתוממותו ולהפתעת הכל, מרים הרב ידו על אתר, ושולף מתחת מגבעתו את כיפתו מראשו, כיון שיש עליו הרי גם את כיסוי הכובע העליון. "הא לך כיפה גדולה ומהודרת", אמר הרב באהבה, תוך שהוא מושיט אותה לאיש.

היהודי התרגש מאד מן המחזה. לזאת הוא לא ציפה כלל... הוא לא פילל שהרב בעצמו יסיר את כיפתו שלו מעל ראשו, למסרה לאדם חילוני פשוט ורחוק, שאינו מכירו כלל. כשדמעות נקוות בעיניו, הכריז בהתרגשות גולה מיד כשהניח את הכיפה על ראשו: "כבוד הרב! מבטיח אני בכל לבי, שמכאן ואילך לעולם לא תסור הכיפה מעל ראשי!!!".

חדש בקו השיעורים של 'דרשו'

שיעורים לפי סדר הדף היומי הירושלמי
מפי מיטב מגידי השיעורים

הגאון רבי יצחק שאול קנייבסקי שליט"א

077-2222-666 שלוחה 8

כשיכתה אותי ההשגחה העליונה להקים את סמינר 'תפארת החיים' באשדוד, נכנסתי למרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל שהציע שנחדש דבר מיוחד בעולם הסמינרים... להכניס משגיה לסמינר... כמובן שאני התפלאתי מאוד, מה זאת אומרת משגיה בסמינר, איזה מן חידוש מציע לי ראש הישיבה?

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', עם סיפור מדהים ששמע
מכלי ראשון, ועם הנחיה מיוחדת של מרן הגראי"ל שטיינמן שהסביר לו 'כיצד מחנכים'

את שני השותפים לארוחת ערב במסעדה למחר... מובן, ששניהם
התרגשו מן ההזמנה המכובדת ונתנו את הסכמתם, לא לפני
ש"הזהירו" שהם ישלמו על הארוחה...
למחרת ישבו שני השותפים עם הרב ובנו במסעדה, שוחחו על
עניינים אלו ואחרים, ומפעם לפעם "התביית" הרב אלטמן במבטו
על האיש, קרץ לו ואמר: "איזה איש מיוחד אתה!" ואז הגיע הרגע:
הרב אלטמן שאל את האיש: "תגיד לי, אתה נשוי?" השיב: "לא!" -
"נו, אם כך" - אמר הרב: "אני מברך אותך שהשנה תתחתן ואני אבוא
לרקוד בחתונה שלך! אל תשכח להזמין אותי! אני אעשה השתדלות
לבוא מארץ ישראל במיוחד, אני חייב לרקוד אתך בחתונה!..."
סיפר הרב: "הוא לא ידע שאני יודע, אולם ראיתי לאיזו טלטלה
הכנסתי אותו; הבנתי מהן המחשבות החולפות בראשו: 'הרב יבוא
לרקוד אתי בחתונה והכומר יהיה 'מסדר הקידושין' שלי?!?!'"
השותף ניסה להתעשת ואמר לרב שיזמין אותו, כמובן, ובכך נפרדו
דרכיהם, תוך שכל אחד משאיר את כרטיס הביקור שלו למשנהו.
בחודש אב תשע"ו, קיבל הרב אלטמן טלפון מהשותף התורם שבישר
לו בדמעות: "חברי חזר בו מכל וכל, הוא ביטל את תוכניתו, ועכשיו
התארס עם יהודייה, היא הרבה יותר חזקה ממנו ב'אידישקייט', והוא
מקווה שהיא תקדם אותו ביהדות יותר. החתונה אמורה להתקיים

סיפור יהודי מפעים סיפר לי ראש ישיבת "עטרת צבי", הגאון רבי
אברהם אלטמן שליט"א, על אודות מסעו השנתי לארץ מולדתו
ארגנטינה יחד עם בנו הרב הגאון ר' אליהו מאיר שליט"א למען
הישיבה הקדושה, בחורף תשע"ו. דרכם היא, שנותנים הם דרשות בכל
בתי הכנסת, בעיקר בשבתות שאז הקהל מתכנס יותר. הם מתחלקים
בין בתי הכנסת שונים ונושאים בהם דברי חיזוק. את שהייתם שם הם
מנצלים להביא את דבר ד' ולחזק את היהודים בגולה.

הבן, ר' אליהו מאיר, דיבר באחד מבתי הכנסת. בשבת בבוקר,
בדרכו לאכסניה, פגש בו יהודי ברחוב והודה לו מאוד על דרשתו
הנפלאה אמש בביהכ"נ בו התפלל. הם שוחחו יחדיו וערכו היכרות:
התברר, שהיהודי הוא מנהל מפעל גדול לייצור מכנסיים. הציע לו ר'
אליהו מאיר ביקור במפעל יחד עם אביו, הגר"א שליט"א. הלה נענה
בחיוב והיא נועדה ליום ראשון. בשעה היעודה נפגשו, והביאו את
דבר הישיבה לידיעת היהודי. מנהל המפעל התרשם מאוד ורשם
המחאה על סכום מכובד.

לפתע, פנה אליהם בשקט ועננה של דאגה נסוכה על פניו, וכך
סיפר: שותפו היהודי שרחוק מאוד משמירת תורה ומצוות עלתה
במחשבתו אולי להתחתן עם מישהי שאינה נחשבת כיהודייה רח"ל.
כמה שניסה להסביר לו את חומרת המעשה לא הועיל מאומה, מה
עושים!?

הגאון ר' אברהם ביקשו שיקרא לשותף. היהודי פחד מאוד לעשות
זאת, לא נעים היה לו שהסגיר את שותפו לידי רב חשוב, אבל דרך
ארץ הייתה לו והוא עשה זאת.

השותף נכנס, והרב קיבל אותו בסבר פנים יפות, לחץ את ידו ואמר
לו: "ראה, השותף שלך נתן לנו המחאה מכובדת לזכות הישיבה,
אתה שותף לכך ואני חייב להודות גם לך!"

הרב אלטמן ניצל את ההזדמנות ושייתף אותו באופי הישיבה ובזכות
שלהם בתרומה לה, ואז, תוך כדי שהוא מחזיק את ידו ומלטפה,
הישיר הרב אלטמן מבט לתוך עיניו של השותף ואמר לו: "אתה
יודע? אתה ממש מקסים אותי! אני מרגיש שאתה אדם נעלה
ומרום מאוד!"

האיש התרגש עד דמעות, והרב אלטמן לא הרפה וביקש להזמין

בחורף, בדיוק בתקופה שהרב אלטמן רגיל להיות בארגונינו! -
ואכן קיים הרב את הבטחתו ורקד אתו בחתונה הכשרה שלו!

אנחנו צריכים להתבונן בסיפור המיוחד הזה. מה השפיע על אותו יהודי הרחוק מ'אידישקייט' מאוד, שלמרבה הצער אינו רואה שום בעיה שילדיו שייולדו לו יהיו גויים? כיצד השפיעו עליו המילים המיוחדות של הרב אלטמן שליט"א?

ונגלה את הסוד הגדול הטמון כאן: חז"ל מספרים על ויכוח בין חכם מחכמי אתונה לבין ילד ירושלמי: "חד מאתינס אתא לירושלם. אשכח חד מינוקא יהב ליה פריטין. אמר ליה: זיל ואיתי בעין וחובצין מן דאתא. אמר ליה: אחמי לי אידא היא חובצא דעיזא חיוורת ויזא היא דעיזא אוכמת. אמר ליה: איהו את גבר סב ואחמי לי את אידא היא ביעתא דתרנגולתא חיוורת ויזא היא דאוכמת!" (מדרש איכה א', ט')

מסופר כאן על איש חכם מאתונה שפגש ילד ירושלמי והראה לו שני חריצי גבינת עיזים. גבינה אחת נוצרה מחלב של עז לבנה והאחת מחלב של עז שחורה. ביקש החכם מן הילד שיגלה איזו גבינה יצאה מן העז הלבנה ואיזה מן השחורה. בתשובה, לקח הילד שתי ביצים ואמר לחכם: ביצה אחת הטילה תרנגולת לבנה וביצה אחת - שחורה, איזו ביצה הטילה התרנגולת הלבנה ואיזו השחורה?" - מה מביעים כאן חז"ל?

מבאר מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל בטוב טעם: החכם

האתונאי טוען לילד: אתם, ישראל, מתהדרים בנוצותיכם והולכים בתחושת עליונות שאתם הטובים והיפים. נכון, אבותיכם היו אנשים מיוחדים ונעלים, אבל כל העם ברחוב שלכם אינו שונה במאומה מן הגוי המצוי! - לכן הראה לו גבינות מן העז הלבנה ומן העז השחורה - לומר, ששתיהן מוציאות חלב לבן ואף אחד לא יזהה מה יצא ממי. כך הדורות האחרונים: אין כל הבדל בין היהודים לגויים בדורות הללו, ומדוע רואים היהודים עצמם לבנים והגויים נשאים השחורים?

מביא לו הילד שתי ביצים - אחת של תרנגולת לבנה ואחת של שחורה, ואומר לו: האם יכול אתה לזהות מי הטילה כל ביצה? לא ולא! אפילו תשבור את הקליפה לא תוכל לדעת איזו ביצה הטילה הלבנה ואיזו השחורה. אבל - אם תניח את הביצים תחת התרנגולת והן תיבקענה מכוח החימום של האם - תגלה מאיזו ביצה יוצאת תרנגולת לבנה ומאיזו שחורה.

כך בענייננו: אם תניח את הגוי להתחמם בחומם של אבותיו הגויים - יצא ממנו גוי, ולעומת זאת, אם תניח את היהודי תחת החום היהודי - יצא ממנו יהודי!!!

אבל כאן כדאי לחדד נקודה נוספת וחשובה לא פחות... אם החמימות הזאת, של אדם זר, הצליחה לגרום לאותו יהודי שהיה רחוק מדרך התורה והמצוות לחזור בו מכוונותיו הרעות, ולהתהפך מן הקצה אל הקצה, כמה החמימות הזאת יכולה להשפיע אם אנחנו נעניק אותה בתוך הבתים שלנו, לילדים שלנו, לתלמידים שלנו בבתי הספר, בתלמודי התורה ובישיבות. כמה נשמות מישראל אפשר להציל על ידי אותה חמימות, על ידי יחס אוהב ומכבד...

כשזיכתה אותי ההשגחה העליונה להקים את סמינר 'תפארת החיים' באשדוד, נכנסתי למרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, לקבל את ברכת הדרך.

אמר לי מרן הגרא"ל שהוא מציע שנחדש דבר מיוחד בעולם הסמינרים... להכניס משגיח לסמינר... כמובן שאני התפלאתי מאוד, מה זאת אומרת משגיח בסמינר, איזה מן חידוש מציע לי ראש הישיבה?

אבל כדרכו, ההצעה הזאת היתה הקדמה לקראת מה שהוא רצה לומר לי מיד לאחר מכן, והיא נועדה רק לגרום לי להאזין ברוב קשב: "אני לא מדבר על משגיח רגיל", הוא אמר, "אני מדבר על משגיח מהסוג שהחזון איש רצה שיהיה..."

הסביר ראש הישיבה, שפעם באו למרן החזון איש עם טענה אודות ישיבה מסוימת שהיה שם משגיח קשה שהחזיק את הבחורים בצורה חזקה, ולאחר שהוא סיים את תפקידו החליף אותו משגיח רך כקנה, והיו שחששו שאולי הישיבה תתפרק ולא תחזיק מעמד עם כזה משגיח שאינו יודע להחזיק את התלמידים ביד חזקה.

אמר להם החזון איש, שבקניינים הממוניים, קניין 'משיכה' הוא קניין חזק יותר ועוצמתי יותר מקניין על ידי 'חזקה'. כך גם לגבי חינוך, עדיף למשוך את הבחורים אליך במקום להחזיק אותם שלא יברחו ממך...

חדש בקו השיעורים של 'דרשו'

שיעורים לפי סדר הדף היומי הירושלמי
מפי מיטב מגידי השיעורים

הרה"ג רבי עמרם בינעט שליט"א
באידיש

077-2222-666 שלוחה 8

לקחת חלק ולהיות משגיח בישיבה, שוב ניצבתי בפני מרן ראש הישיבה זצ"ל לקבל את ברכת הדרך.
נכדו של מרן הציג אותי בפניו ואמר "זה הרב צוקר מאשדוד, הוא נהיה משגיח בישיבה".

שמע מרן את הדברים ואמר לי בחיוכו המפורסם: "צוקער איז זיס... געדענק מ'דארף זיין א זיסער משגיח" - "הסוכר (תרגום של שם משפחתי 'צוקר') הוא מתוק, זכור! צריך להיות משגיח מתוק".
כי תפקיד של משגיח הוא למשוך את הבחורים לתורה וליראת שמים, ולא להחזיק אותם בכח הזרוע, כי קניין משיכה הוא קניין חזק יותר מחזקה...

בפרשתנו נפגשים יעקב ועשיו לאחר 36 שנות ניתוק, חז"ל מגלים מה מסתתר מאחורי שאלתו של עשיו "וַיִּשָׂא אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת הַנָּשִׂים וְאֶת הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָּךְ" תמיהתו של עשיו היתה לאחר שחלקו הוא ויעקב ברחם אמם את העולמות יעקב נטל את העוה"ב בעוד עשיו נטל את העוה"ז, כשעשיו נושא עינו ורואה את הנשים והילדים הוא טוען ליעקב פלשת לתחומי, אמרת שאתה נוטל עולם הבא והנה יש לך מלוא חופניים עולם הזה!

מה בדיוק ראה עשיו? עשיו כמבואר בסוף הפרשה יש לו מלאי של 'אלופים' ילדיו כולם היו שרי ממשלה נושאי קריירה נחשקת, אבל דבר אחד לא היה לו - "משפחה!" כל אלון הוא אלון לעצמו, לעומתו רואה עשיו אצל יעקב ארבע נשים ואחד עשר ילדים המתייצבים סביבו כחיילים, מוכנים להילחם ולמות עבורו, הוא רואה יוסף שעומד כמגן לחץ לאמו, הוא רואה מרקם משפחתי חם, אוהב ומקושר...

והוא זועק בגרון נחר - - - האם העולם הזה אצלי, הרי כולו שלך!!!

גם לאחר מכן, כשלא פעם ולא פעמיים היינו צריכים לדון בדיני נפשות, וגורלן של תלמידות מהסמינר עמד על הפרק, לאחר שחרגו מהכללים בצורה משמעותית מאוד, והיה צורך לשקול את הפסקת הלימודים שלהן בסמינר, כמובן שהחלטות כאלו לא מקבלים בלי להיוועץ בגדולי התורה, והיינו הולכים למרן ושואלים את פיו.

לא פעם ולא פעמיים הוא הורה לנו לפעול נגד כל היגיון והבטיח לנו שאנחנו נראה נחת מהתלמידות הללו, ואין צורך לומר שדבר מדבריו לא נפל ארצה.

בזכרוני עוד חי אותו מקרה שבו היתה תלמידה אחת שלא היה מנוס אלא לסלק אותה מהסמינר, איני יכול לפרט בעניין, אבל זה היה דבר ברור באופן מוחלט שהתלמידה הזאת לא יכולה להישאר בסמינר, מה גם שהיא לא הסתירה את התנהגותה וכל החברות ידעו שהיא בזה לכללים ופועלת בניגוד להם, דבר שיכול כמובן לשבור את כל המסגרת והמשמעת ועוד ועוד.

בגלל חומרת המקרה, גם מרן זצ"ל הסכים עמנו, ונטה לאשר את הסילוק שלה מהסמינר עם כל הצער שבדבר, אבל אז הגיע מישהו מ'לב לאחים' שרצה להציל אותה, ואמר שיש איזו אשה אחת שמוכנה לקחת את התלמידה הזאת תחת חסותה, לטפח אותה ולעטוף אותה באהבה ובחמימות ולשקם אותה.

כששמע ראש הישיבה את הדברים, הוא מיד הודיע שאת הילדה הזאת לא מוציאים מהסמינר. אם יש מישהי שמוכנה לתת לה חמימות, יש לה סיכוי. "אתם עוד תראה ממנה הרבה נחת", הוא אמר לנו, "אם יש חמימות, היא תצא מהמצב הזה ותעלה על דרך המלך", וכך אכן היה.

לימים, כשהוקמה ישיבת 'תורה בתפארתה', ומן השמים זיכו אותי

* תוכנית יומית מענייני דיומא

בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי

המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי

הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי

סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל

הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי

תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

והנה באמצע הדרך קרה הדבר שהכי חששתי מפניו... הרכב נתקע! בחוץ שרר קור מקפיא של עשר מעלות מתחת לאפס, הנהג יצא החוצה, פתח את מכסה המנוע, ניסה מפה ומשם, כשבזמן הזה שהוא פותח את הדלת של הרכב, חדר כזה קור לתוך הרכב שחשבתי שעוד שניה אני הופך לנציב קרח...

על אם הדרך, בין וויניצא לקייב, לא רחוק מהעיר ברדיטשוב, הוא נתקע בשלג יחד עם יהודים נוספים... - סיפור מדהים שמספר לנו גבאי הצדקה, מזכה הרבים, הרה"ח רבי יוחנן בריזל שליט"א

אליעזר (לייזר) רוט

"יַיעֶקֶב נָסַע סְפָתָה" (בראשית ל"ג, י"ז)

קוראי 'לקראת שבת' כבר זכו להכיר בחודשים האחרונים את הרב יוחנן בריזל שליט"א, חסיד קרלין המשמש כגבאי צדקה, שקיבל עצמו לשמח יהודים בכל עת, ולקרב לב בנים לאביהם שבשמים. נוסף למרץ הבלתי נלאה שלו, התברך הרב בריזל גם ביכולות ריקוד מופלאות, ואם התזמורת רק תפצח בניגון מירון עתיק או בניגון קרלינאי תוסס, כבר תראו אותו פורץ אל מרכז המעגל עם ריקוד קדצ'קה מסורתית, שבמהלכו הוא רוקד עם בקבוק על הראש, לאחר מכן הוא יניח מקל של מטאטא את מגב או שיניו ויצא בריקוד סוער, ובהמשך יוחלף המקל גם בכסא, ספסל וכשהוא היה צעיר יותר זה יכול היה להיות אפילו שולחן...

התחלתית מאוד ועבדנו מאוד קשה, עם תנאים מינימליים. "עד שזזתי והתארגנתי והתפללתי ואכלתי והתיישבתי לעבוד, כבר היה כמעט 12:00 בצהריים... והנה אני שומע דפיקות קלות בדלת ואל החדר נכנסים זוג. "שלום", הם אומרים במבטא אוקראיני כבד, "אנחנו רוצים שהרב יבוא איתנו לחתונה..."

"אני הכרתי אותם בהיכרות קלושה, יהודים שהשתתפו מדי פעם בפעילויות שלנו. עכשיו הם מספרים לי שחברים שלהם מתחננים בעיר וויניצא. מרחק של 360 קילומטרים בלבד מקייב... "זאת התרגשות גדולה בקהילה היהודית בוויניצא, כי זאת חתונה יהודית אמיתית", הם הסבירו לי... מה זאת אומרת חתונה יהודית אמיתית? מסתבר שגם החתן וגם הכלה, הם יהודים, בנים לאב ואם יהודים, ממש שתי משפחות שהצליחו להישמר מכל שמץ של התבוללות, וכעת גם הילדים שלהם מתחננים ומקימים דור נוסף של משפחה יהודית לתפארת, בלי שמץ של עם זר שמתערב בשמחתם. "אמרתי להם, נו, שיהיה במזל טוב. איך אני קשור לעסק?", והם מסבירים לי בהתלהבות ש.. מה זאת אומרת, אני הולך להיות הרקדן הראשי של החתונה. הם ראו אותי רוקד, הם יודעים שאני רוקד ריקודים יהודיים עתיקים, ואם סוף סוף יש פה חתונה של שני בני זוג יהודים שמתחננים כדת וכדין, חייב להיות שבחתונה שלהם יהיה לפחות רקדן יהודי אחד אותנטי שיעשה שמח..."

הריקודים האלו באו לו לידי שימוש גם בשליחויות הרבות שלו באוקראינה ובמוקמות נוספים בעולם אליהם הגיע כדי לקרב יהודים לאביהם שבשמים. אין כמו ריקוד שובה לב כדי לתפוס את תשומת הלב של הקהל, וכשתופסים את תשומת הלב, אפשר לדבר ולהשיע רבות.

הפעם מספר לנו הרב בריזל את אחד מהסיפורים היותר מיוחדים שהוא נושא עמו באמתחתו.

"היה זה לפני כ-30 שנה", הוא מספר, "יצאתי אז לתקופה של פעילות באוקראינה, מיד אחרי נפילת חומת הברזל. בחלק מהמקרים הייתי נוסע עם המשפחה ולפעמים הייתי נוסע לבד. גם הפעם הייתי לבד, ולכן ניצלתי את ההזדמנות כדי לשבות במקומות שונים ומשונים, כשאין לי אשה וילדים לדאוג להם, אני יכול להגיע גם למקומות שאין בהם שום תשתית, אוכל לחמניה עם טונה וזה מספיק לי די והותר. "ישבתי במשרד שלי בקייב, יום ראשון, שעה 12:00 בצהריים בערך, הייתי עייף וממוטט. את השבת עשיתי במינסק הרחוקה, בירת בלארוס. נסעתי ברבת בערך עשר שעות בחזרה לקייב, הגעתי עייף וממוטט, בקושי הספקתי לנוח מעט וכבר הייתי צריך לפתוח יום עבודה נוסף. אנשים באים למשרדי הקהילה, צריכים הכוונה, נערכים לחתונה, יש כאלו שרוצים לעלות לארץ או מתלבטים אם להכניס את הילדים שלהם לבית ספר יהודי. כל הפעילות היתה אז

שיהודים שלא יודעים כלום מתעקשים לשמור על הגחלת ולשמר את המעט שהם כן יודעים. לפחות נזהרים לא להתבולל. איזו זכות עצומה!

"נכנסנו לטנדר, הנהג המקומי שחרר את ה'האנדברקס', ויצאנו לדרך, אלם תוך הלילה החשוך.

"עכשיו, צריכים להבין על מה מדובר... אנחנו מדברים על מדינה שעד לפני שנה או שנתיים היתה חלק מברית המועצות. אפס תשתיות. הכבישים היו משובשים מאוד, אין דבר כזה תאורת רחוב, אפילו בתוך הערים, על אחת כמה וכמה בכבישים הבינעירוניים, חושך מוחלט. למזלנו ויניצא היא עיר גדולה ולכן הדרך ממנה לקייב היתה קצת יותר מסודרת, אבל עדיין מדובר בתנאים מאוד ירודים. "לא זו בלבד, אלא שהטנדר שלנו היה היחיד על הכביש... לא היו עוד כלי רכב שנסעו בשעה כזאת. כשיש חושך אנשים ישנים, בוויניצא כבר היה אז חשמל, אבל ברוב חלקי אוקראינה לא היה חשמל, בטח לא באופן רציף כל שעות היממה. כשיורד הלילה אין הרבה מה לעשות בחוץ, הולכים לישון.

"והנה באמצע הדרך קרה הדבר שהכי חששתי מפניו... הרכב נתקע! נראה שהמנוע שבק חיים לכל חי. הנהג הגוי התעטף היטב במעיל הפרווה שלו, בחוץ שרר קור מקפיא של עשר מעלות מתחת לאפס, הוא יצא החוצה, פתח את מכסה המנוע, ניסה מפה ומשם, אבל לא ראה כלום. הוא חיפש בתא הכפפות ומצא פנס, כשבזמן הזה שהוא פותח את הדלת של הרכב כדי לחטט בתא הכפפות, חדר כזה קור לתוך הרכב שחשבתי שעוד שניה אני הופך לנציב קרח...

"אני אמרתי להם, כל הכבוד שחשבתם עלי ועל החתן והכלה, אבל אני עכשיו מגיע מנסיעה ארוכה ברכבת, אין לי כח פיזי לנסיעה כזאת ארוכה פעם נוספת, ויש לי גם הרבה מאוד עבודה וכו'...

"אבל הם לא ויתרו בשום אופן. הם סיפרו לי שיש בחוץ טנדר של הסעה, שישה יהודים כבר יושבים בפנים, כולם נוסעים לחתונה בוויניצא, הם עוד שניים ביחד זה שמונה, ואני הנוסע התשיעי. אין סיכוי שהם נוסעים בלעדי, מבחינתם הטנדר יעמוד בחוץ כל הלילה...

"אחרי שעמדתי בסירובי, הם הבטיחו לי שבתשע בערב אנחנו עוזבים את החתונה ויוצאים לדרך חזור. תוך שלוש או ארבע שעות אני אהיה בחזרה בבית, ואני אספיק לישון בלילה מספר סביר של שעות.

"בסופו של דבר נכנעתי ללחץ, חשבתי על כך שזאת גם שמחת חתן וכלה, גם הפגנת ערבות הדדית בין יהודים שזה דבר חשוב מאוד במיוחד בנסיבות הקיימות כאן, וגם יש לי הזדמנות לדבר על יהדות כל הדרך הלוך וחזור, ולהשפיע על שמונה יהודים נוספים עד כמה שידי משגת.

"לקחתי איתי את התפילין, מי יודע כמה יהודים עוד יזכו להניח אותן היום, ויצאתי לדרך..."

ריקודים בשלג

"הדרך לוויניצא היתה די משעממת...", מתאר הרב בריזל. "אוקראינה היא מדינה מאוד יפה עם נוף מדהים, אבל כשמתחיל החורף, מגיע השלג הראשון ומכסה אותה לבן. הטמפרטורה במדינה נשארת נמוכה לאורך כל החורף, כך שהשלג לא מפשיר, ובכל מקום שאתה נוסע אתה רואה נוף צחור כשלג..."

"דיברתי איתם על מצוות שבין אדם לחברו, מצוות שבין אדם למקום. הרחבתי בנושא של ערבות יהודית, על הקשר שיש לכל יהודי עם בוראו. השפה האוקראינית לא היתה שגורה בפי באותם ימים, אבל כמה מילים פה, כמה מילים שם, קצת השלמות באנגלית ובאידיש, ואנחנו מבינים זה את זה.

"אחרי שעות של נסיעה הגענו לוויניצא, ושם היתה התרגשות גדולה לראות יהודי חסידי שהגיע במיוחד להשתתף בשמחה. היה שם רב מקומי שסידר קידושין כדת וכדין, היו שם יהודים חרדים, חלקם מקומיים שחזרו בתשובה, אבל אני הייתי דמות ייחודית בנוף עם הלבוש הירושלמי והמראה החסידי המלא.

"כשהחלו הריקודים התמקמתי באמצע המעגל, פיזותי ורקדתי לכבוד החתן והכלה, וב"ה זכיתי להרבות שמחה בחתונה.

"החברים שהביאו אותי מקייב לא שכחו את ההבטחה שלהם, לקראת השעה תשע אספו את כל השותפים שלנו לנסיעה מכל רחבי האולם, והתארגנו ליציאה חזרה לקייב הבירה.

"בירכתי את החתן והכלה שיזכו לבנות בית נאמן בישראל. הם לא כל כך הבינו על מה אני מדבר, מבחינתם הם עשו מעל ומעבר כשהתחננו יהודי ויהודייה. לא היה להם מושג מה זה שבת, כשרות, תפילין... הם מאוד התרגשו מהברכה שלי, ואני התרגשתי לראות

The advertisement features a blue and white color scheme. At the top left is the logo of 'Beit Hachochim'. The main title is 'חדש בקו השיעורים של 'דרשו'' (New in the 'Deshu' course). Below it, the text reads 'שיעורים לפי סדר הדף היומי הירושלמי מפי מיטב מגידי השיעורים' (Courses according to the order of the daily Jerusalem page, from the best teachers of the courses). A central photograph shows Rabbi Shimon Shalit, a man with a beard and glasses, wearing a dark suit and a white shirt with a tie. Below the photo, it says 'הגאון רבי שמעון שפיצר שליט"א באידיש' (The great Rabbi Shimon Shalit, in Yiddish). At the bottom, the contact information is '077-2222-666 שלוחה 8' (077-2222-666 extension 8).

"הוא האיר את המנוע, ניסה לבדוק את החיבורים, משך מפה, סובב משם. אבל שום דבר לא עזר."

שחרית בברדיטשוב

"אנחנו תקועים באמצע הדרך, קור אימים, החימום הפנימי של הרכב הפסיק לעבוד ברגע שהמנוע שבת מפעולה, הטמפרטורה בתוך הרכב צונחת במהירות, ואין לנו אפילו אפשרות לבקש עזרה, כי באותם ימים לא היו טלפונים סלולאריים אפילו במדינות מתקדמות כמו במדינת ישראל, על אחת כמה וכמה באוקראינה הנחשלת..."

"חשבנו לבקש עזרה מנהגים חולפים, אבל אף רכב לא עבר בכביש. ישבנו באוטו והרגשנו שזה מתחיל להיות מסוכן. וכך, התעטפנו כולנו במעילים, כיסינו את הראשים והפנים בצעיפים, ויצאנו החוצה כדי לרוץ ולהתעמל על מנת לחמם את הגוף, שלא נקפא חלילה למוות. גם אנחנו וגם הנהג, רצנו בחוץ, קפצנו, עשינו תרגילי התעמלות ואחרי שהתחממנו כהוגן חזרנו לרכב לנוח... עד שאחרי עשרים דקות שוב נהיה לנו קר, ויצאנו החוצה לסבב נוסף של פעילות גופנית..."

"כך עבר עלינו הלילה, עד שלפנות בוקר התחלנו לראות מכוניות בכביש, ניסינו לעצור כמה עד שלבסוף אחד עצר לנו ותמורת תשלום הסכים לקחת אותנו לברדיטשוב הסמוכה.

"בברדיטשוב הגענו לבית הכנסת, נכנסנו לשם, שתינו תה קפה, ההסקה שם פעלה ומאחר וכבר האיר היום עמדנו להתפלל שחרית. התפילין שלי התבררו כשימושיות מאוד, גם אני וגם שאר הנוסעים הגברים בחבורה הנחנו תפילין. אחרי שסיימנו, הצלחנו לארגן נהג שלקח אותנו עד קייב, אליה הגענו בשעה 1:00 בצהריים... יותר מ-24 שעות אחרי שיצאנו מקייב לוויניצא..."

"בחוץ כבר חיכו לי כמה אנשים שלא הבינו למה אני כל כך מאחר, לא הספקתי לישון או להתארגן הייתי חייב לתת שירות, לארגן משלוחים של מזון כשר, לטפל בבדיקה של ספר תורה עתיק שנמצא באחד מבתי הכנסת באוקראינה, להעביר משלוח של מזוזות חדשות לעיירה מסוימת כדי לתת ליהודים שם ועוד כהנה וכהנה משימות שהיה עלי לעשות.

"אני לא הצטערתי שנסעתי לוויניצא. יהודי לא צריך להתחרט על דברים טובים שעשה, אבל היתה לי בלב סוג של צביטה מרירה כזאת. מי אומר שהיית צריך לנסוע בכלל... אולי היית צריך להתמקד בעבודה שלך בקייב, עבודת קודש שחייבים לבצע אותה ואסור להתמהמה, אם אני מאחר ביום את שליחת המזוזות, אולי זה יגרום לכך שיהודים יגורו יום נוסף בלי מזוזה, אסור לי לזלזל בעבודה

הזאת... אבל מצד שני, גם לשבת עם שמונה יהודים כל הדרך לוויניצא, ולאחר מכן לעבור איתם את כל החוויה הזאת בדרך חזור לקייב, זה דבר גדול, מי יודע כמה הצלחתי להשפיע עליהם במהלך הלילה הזה, אולי בזכות הנסיעה הזאת הם ישלחו את הילדים שלהם לחינוך יהודי תורני? מי יודע..."

המעגל שנסגר

"עברו שנים, ואני המשכתי להגיע מדי פעם לאוקראינה, לחגים, לשבתות, וגם לפעילות שוטפת של אמצע השבוע. בין לבין, אני מסתובב בבתי כנסת, אוסף צדקה להכנסת חתנים וכלות, ולמקרים אחרים של אנשים הזקוקים לעזרה ואני משתדל לעזור להם, כל פעם אני לוקח על עצמי איזה תיק ומשתדל לסייע.

"כך אני מתגלגל למקומות נוספים בעולם, אם זה בארגנטינה, או ברזיל, או במקסיקו או בארה"ב.

"באחת הפעמים הגעתי לארה"ב, נסעתי לניו ג'רזי, ושם ביקרתי בלייקווד, הסתובבתי שם מכתובת לכתובת, ובעודי צועד ברחוב, פתאום ניגשים אלי זוג חרדים עם שיירה של ילדים. הם נראו לי חרדים אמריקאים לכל דבר ועניין, אבל ברגע שפתחו את הפה מיד שמעתי את המבטא האוקראיני..."

"אתה רקדן?!", הם שאלו אותי בלי הקדמות מרובות... "אמרתי להם כן. אני רקדן, אבל איך ידעתם? יש לי פרצוף של רקדנים???"

"התשובה שלהם הכתה אותי בתדהמה: אנחנו ידענו כי אתה רקדת בחתונה שלנו", הם אמרו לי, "אנחנו התחתנו בעיר וויניצא ואתה הגעת במיוחד מקייב. החברים שלנו סיפרו לנו אחר כך שנתקעתם כל הלילה ברכב, בקור המקפיא. חשבנו על זה שאף פעם לא הודינו לך כראוי על כך ששימחת אותנו בחתונה שלנו, והכנסת בה צבע יהודי. עשית לנו חשק להכיר עוד יהודים דתיים, ולהתעניין יותר בתורה ובמצוות, וככה המשכנו להתחזק ולקיים תורה ומצוות.

"עמדתי שם, נשאתי עיני לשמיים ואמרתי, אה! ריבונו של עולם! איזו זכות!!! איזו זכות עצומה היתה לי לשמח את החתן והכלה האלו, שלא רק שהם שמרו על הגחלת ונשארו יהודים, אלא שהם גם הוסיפו ללמוד ולהתעמק, ואף היגרו למקום של תורה, כדי להקים בית כשר ונאמן בישראל, ואני עכשיו זוכה לראות אותם כשבניהם מקיפים אותם כשתילי זיתים, זרע ברך ה', ילדים יראי שמים, עם פיאות וכיפה וציצית, ילדים שלומדים תורה. איזו זכות ואיזה אושר עבורי לראות את זה בעיניי!!!"

"עכשיו אני כבר באמת לא מצטער על אותה נסיעה ארוכה ומפרכת. בשביל כזה זוג, כאלו אנשים מיוחדים, היתה ההשקעה שווה בכפל כפלים..."

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

קו השיעורים של דרשו לרשותכם

24 שעות ביממה

מגוון שיעורים לבחירה

דף היומי בבלי

דף היומי ירושלמי

דף היומי בהלכה

שיעורים לפרשת השבוע

ועוד מגוון ענק של שיעורים ומידע על תוכניות דרשו

חייגו עכשיו

077-2222-666

לחייג, ללמוד, לדעת

אמר הרב, לא טוב עשית. הבאת את הכסף בצורה שלא עשתה כל רושם. כה תעשה, תשאיר בידך שני שטרות של מאה, את שאר השטרות תפרוט לשטרות של עשרה עשרה, כך תהיה לך חבילה עבה, 'בוכטה' של שטרות, רק מלפנים ומאחור 'תעטוף' בשטרות של מאה. את כל השלל תשים בעטיפה שקופה, וכך תגיש אותה למושל

רב העיר כרמיאל הגאון רבי אברהם מרגלית שליט"א על מה שלמדנו מהפרשה

רושם. כה תעשה, תשאיר בידך שני שטרות של מאה. את שאר השטרות תפרוט לשטרות של עשרה עשרה. כך תהיה לך חבילה עבה, 'בוכטה' של שטרות, רק מלפנים ומאחור 'תעטוף' בשטרות של מאה. את כל השלל תשים בעטיפה שקופה, וכך תגיש אותה למושל. ואכן, החבילה המרשימה עשתה את שלה, והמושל ביטל את הגזירה.

הלא בלקיחת שוחד ישנו סיכון רב, הנוטל עלול להיתפס ולשבת בכלא שנים רבות. אך מצד שני, זהו מתכון להתעשרות קלה. שווה להסתכן בשביל סכום מרשים. אך עבור חבילה רזה של שטרות, אין הצר שווה בנזק המלך.

כך למדים אנו ממעשיו של יעקב. אין ברירה, השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים, קל וחומר שיעוור עיני רשעים וחמדנים. אבל צריך לעשות זאת בחכמה, להרשים עד כמה שאפשר. יעקב, אותו 'איש תם' שכלל לא היה תמים, הורה לעבדיו לשים רווח בין עדר לעדר כדי להרשים את עשיו ולסמא את עיניו. וכפי שהבאנו, צריך למזער נזקים. יעקב הקפיד לתת רק את המינימום הנצרך כדי להסיר את הסכנה ולא יותר. אם אפשר ליצור מצג שווה של כמות גדולה מבלי לתת הרבה בפועל, בודאי שכך עדיף וראוי לעשות.

מפרשת מנחתו של יעקב אנו למדים כיצד על עם ישראל לדורותיו לנהוג.

פרשת מנחתו של יעקב לעשו היא פרשה מעניינת מאד, פרשה המהווה דרך חיים לעם ישראל לדורותיו. מלמדתינו כיצד עלינו להתנהל מול אומות העולם.

כך כותב רבינו בחיי "ודע כי יש בפרשת הזאת ביאור למה שאירע ליעקב עם עשיו אחיו, ורמזו גם כן לדורות, למה שעתידי שיארע לנו תמיד עם בני עשיו, וראוי לנו לאחוזו דרכיו של יעקב, שהתקין עצמו לשלשה דברים, למלחמה לתפלה לדורון. למלחמה, הוא שכתוב "ויחץ את העם אשר אתו", וכתוב "ויאמר אם יבוא עשו" וגו'. לתפלה, הוא שאמר "אלקי אבי אברהם וגו' "הצילני נא". לדורון, הוא שכתוב "עזים מאתים וגו'".

וכן אנחנו צריכים ללכת בדרכי האבות להתקין עצמנו להקביל פניהם במנחה ובלשון רכה ובתפלה לפני ה' יתעלה, אבל במלחמה אי אפשר, שנאמר [שיר השירים ב ז] "השבעתי אתכם בנות ירושלם" וגו', השביעם שלא להתגרות מלחמה עם האומות."

מעשה שהיה באחת מקהילות ישראל. פעם גזר עליהם המושל גזירה קשה, נתאספו ראשי הקהל לשיבה דחופה, זה אומר בכה וזה אומר בכה. קם הרב ואמר, עלינו לנהוג כיעקב אבינו, לשלוח למושל מתת ולשחדו. קיבלו הנאספים את דעתו, והוחלט לקבץ סכום גדול, עשרת אלפים רובל, ולהביא אל המושל, 'דמי לא יחרץ'.

אספו את הכסף ושלחוהו ביד שליח נכבד. הלה נתקבל אצל המושל, אך כשהגיש לו את המעטפה, דחהו הלה בשתי ידיים ולא היה מוכן לקבל את השוחד. יצא היהודי בפחי נפש. חזר אל הרב וסיפר לו את הקורות אותו. כנראה אין מושל זה ככל הגויים, אינו רודף שלמונים. איש אמת וצדק הוא...

הרב ביטל במחי יד רעיון זה, וביקשו שיספר לו בפירוט כיצד הביא למושל את הכסף. סיפר: הלכתי לבנק, החלפתי את המטבעות והשטרות הקטנים שאספתי מאחינו בני ישראל לשטרות חדשים ונאים של מאה רובל, וכך הבאתי לו את הסכום.

אמר הרב, לא טוב עשית. הבאת את הכסף בצורה שלא עשתה כל

שוחד, מכשילים אותו במשפט שאינו אמת וישר. אבל אם מדובר באדם רע מעללים, מותר לתת לו שוחד, שהרי בכך 'מאזנים' את שיפוטו. ודאי שכך הוא כאשר מדובר במשפט של ישראל עם גוי. המושכל הראשון של ה'שופט' הלז הוא לטובת הגוי. כאשר נותנים לו שוחד בעצם מנסים לאזן את כפות המאזנים שתהיינה שקולות, פחות או יותר.

מסופר, פעם היה צורך לשחד את המושל לצורך ענין כלשהו, לטובת הקהילה היהודית. המושל, שהיה אדם נכבד וגאה, לא היה מוכן בשום אופן לקבל מתנה, גם לא כאשר קיימו בו "ויפצר בו". היה שם יהודי פקח. אמר, תנו לי את הכסף, אני אדאג שהוא יקבל אותו בעל כרחו.

הלך היהודי אל המושל ביום קיץ לוהט, כאשר הוא עטוי מעיל פרווה כבד, מגפיים לרגליו, כפפות חמות לידי, ומטריה תחת בית שחיו, כולו נוטף זיעה. כשראה אותו המושל התפלא עד מאד. שאלו, המשווגע אתה, לא די לך בכך שחמה יצאה מנרתיקה? מדוע אתה עוטה עליך כה לבוש חם וכבד ביום שכזה? אמר היהודי, אגלה לך סוד. אבא שלי בא אלי בחלום ואמר שיהיה היום קור גדול וגשם שוטף, ואולי אפילו שלג. לפיכך הצטיידתי כראוי.

לעג לו הגוי, וכי אתה מאמין לחלום מטופש שכזה, וכי אירע פעם שבאמצע הקיץ היה קור וגשם? אמר היהודי, אני מאמין לאבא שלי, הוא אף פעם לא שיקר לי. זה אומר בכה וזה אומר בכה. אומר היהודי לגוי, אתה יודע מה, בוא נתערב על סכום כסף גדול. הגוי הסכים כמובן, לחצו ידים, והיהודי נפרד ממנו לשלום. עבר יום, עברו יומיים, היהודי שב אל המושל, הפעם בלבוש קייצי, כאשר בידו מעטפה שמנה, גדושה בשטרות כסף, סכום הזכיה...

אמנם לא היה זה בתורת שוחד, הגוי קיבל את הכסף כדת וכדין, אבל בתכל'ס, הגוי קיבל את דמי השוחד, וכך קל היה לשכנעו לעשות את שנתבקש.

(מתוך הספר 'מפיק מרגליות')

כאשר יעקב אומר לעשו ששלח לו את המנחה כדי למצוא חן בעיניו, אומר עשיו, "יש לי רב. אחי יהי לך אשר לך" [בראשית לג, ט], יעקב אומר לעשיו, "קח נא את ברכתי אשר הבאת לך, כי חנני אלקים וכי יש לי כל [בראשית לג, יא]. עשיו עדיין מסרב. אך יעקב אינו מתייאש. הוא יודע עד כמה חשוב שעשיו יקבל את מנחתו. "ויפצר בו". ואז "ויקח". רק לאחר שהפציר בו, 'הסכים' עשו לעשות ליעקב טובה ולקחת את המנחה.

עשיו אומר "יש לי רב". יש לי הרבה. אבל לא מזיק עוד.. יעקב לעומת זאת אומר "יש לי כל". יש לי כל צרכי. אינני זקוק ליותר. אני שמח בחלקי.

מעשה שהיה. פעם הוציאו השלטונות צו סגירה נגד ישיבתו של החפץ חיים. שלח החפץ חיים שתדלנים שינסו להשפיע על השר האחראי על הענין שיבטל את הגזירה, אך ללא הועיל. אמר החפץ חיים, תנו לו כסף. הלכו והציעו לו, אך הוא סרב. חזרו שוב אל החפץ חיים ואמרו ביאוש, אפילו כסף אינו מוכן לקבל. שאל אותם, כלום קיימתם בו "ויפצר בו"?

מעשיו למדנו שצריך להפציר. הגוי חפץ בכסף, אבל גאוותו אינו מאפשרת לו לקחת שוחד בגלוי. וכי הוא, האיש הנאור והמוסרי, רם המעלה, יושפע על ידי סכום כסף?

צריך להפציר בו, לשכנע, לומר שזה לא שוחד חלילה, נותנים לו שי כהוקרה על עזרתו רבת השנים. להיפך, הנותנים מתכבדים בכך שהוא מקבל, כך 'מרככים' את סירובו ומכינים את הקרקע. אחרי שמתחננים אליו לקבל יכול הוא לומר, נו, אם אתם כל כך רוצים, אעשה לכם טובה ואקבל למרות שאיננו חפץ בכך.

האם מותר לתת שוחד לגוי

לגבי השאלה האם מותר לתת שוחד לשופט או שר גוי, אומר החפץ חיים, תלוי. אם מדובר באדם ישר, שבדרך כלל שופט על פי אמות מידה של צדק ויושר, אסור לתת לו שוחד, שהרי גם בני נח מחויבים לדינים, לשפוט צדק. זו אחת משבע המצוות שלהם. ואם נותנים לו

להתחיל את היום ברגל ימין
חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'.

פעם שאלתי את מרן הגראי"ל שטיינמן, למה אנחנו משקיעים כל כך הרבה מאמץ בקירוב בני נוער ליהדות? הרי הם צעירים, יש להם עוד חיים שלמים לפניהם, לא כולם יצליחו להחזיק מעמד.. במקום זה, אולי כדאי שנפנה את כל המאמצים שלנו לבתי האבות, ניקח אנשים שכבר קרובים יותר אל העולם הבא, ונחזיר אותם בתשובה

מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי שליט"א על הסיבה שיש לנו יצר הרע והתנגדות

יעקב א. לוסטיגמן

פעם שאלתי את מרן הגראי"ל שטיינמן שאלה מאוד מעניינת: למה אנחנו משקיעים כל כך הרבה מאמץ בקירוב בני נוער ליהדות? הרי הם צעירים, יש להם עוד חיים שלמים לפניהם, לא כולם יצליחו להחזיק מעמד, סביר להניח שחלקם יחזרו לסורם...

במקום זה, הצעתי, אולי כדאי שנפנה את כל המאמצים שלנו לבתי האבות, להוספיסים של חולים במחלות קשות. ניקח אנשים שכבר קרובים יותר אל העולם הבא, ונחזיר אותם בתשובה. נגרום להם לקבל על עצמם עול תורה בסוף חייהם, וכך הם יגיעו לעולם הבא כשהם זכאים וכל עוונותיהם מהעבר נהפכו לזכויות... השקעה בטוחה ומשתלמת הרבה יותר!

הרב שטיינמן חייך למשמע השאלה המעניינת, והשיב לי תשובה שמורכבת משני חלקים. "קודם כל זה לא ילך", הוא אמר לי, "מי שהושרש כל ימיו בחטא, מעטים הסיכויים שתצליח להחזיר אותו בתשובה לעת זקנתו. זה כמעט בלתי אפשרי.

"הרי האדם צובר זכויות בכל רגע שהוא מתנהג כיהודי. הוא קם בבוקר ואומר פסוק 'תורה צווה לנו משה מורשה קהילת יעקב', באותו רגע הוא הרוויח 4,291 מצוות. למה? כי כל מילה של לימוד התורה היא 613 מצוות, ובפסוק הזה יש שבע מילים, החשבון מאוד פשוט. לכן, גם אם תצליח להחזיר אדם בתשובה בסוף ימיו, מתי הוא יצבור את כמות המצוות הללו?

"אבל חוץ מהעניין הזה, אמר מרן זצ"ל, זה לא מה שהתורה רוצה. התורה אומרת 'וחי בהם ולא שימות בהם'. אנחנו רוצים שכולם יחזרו בתשובה לפני מותם, בוודאי, אבל הרבה יותר חשוב לנו שאנשים יחיו כיהודים, למרות הניסיונות, למרות הקושי, למרות הנפילות והאכזבות האדם ממשיך לנסות שוב ושוב ולהתאמץ כדי לעשות את רצון ה', זאת התכלית של הבריאה! זאת התכלית של נתינת התורה לבני האדם, אלו שיש להם אב ואם, יש להם משא ומתן, ויש להם יצר הרע."

הסיפור במסעדה

מעשה בקבוצה של חמישה אנשי עסקים עשירים במיוחד, שישבו לפגישה עסקית משולבת בארוחת צהרים. מאחר והונח של כל אחד

מאותם אנשי עסקים נאמד בכמה עשרות ואפילו מאות מיליוני דולרים, הם לא הרשו לעצמם להיפגש במסעדה שאינה הטובה והיוקרתית ביותר בניו יורק.

כמובן שכדי לתאם פגישה בין אנשים עשירים כל כך זה לא סיפור פשוט. לכל אחד מהם יש לו צפוף במיוחד, שמתחיל בריצת בוקר או באימון אישי, בשביל הבריאות כמובן, לאחר מכן ארוחה דשנה, בשביל התיאבון, יש גם ביקור במשרד, בשביל העסקים, שחייה בבריכה המחוממת, בשביל הכיף, ולאחר ארוחת צהריים, בשביל העסקים... בקיצור, הצליחו למצוא חלון זמן שבו כל חמשת המיליונרים היו פנויים לארוחה טובה, בדקו מה היא המסעדה היקרה ביותר באזור, והזמינו שולחן, שלושה חודשים מראש.

בעל המסעדה לא מאוד מתרגש מלקוחות עשירים. בדיוק עבורם הוא פתח את המסעדה, ואנשים מהסוג הזה ממלאים אותה דבר יום ביומו. מי שאינו מיליונר ממילא לא יסכים לשלם סכום של אלפי דולרים עבור ארוחה, יוקרתית ומושקעת ככל שתהיה, גם אם היא כוללת מנות סושי שהוכנו על ידי שף יפני בעל שם עולמי, ולאחריהן מגיע כקינוח יין בורדו צרפתי ארומטי, מבציר 1982 - יין ידוע בטעמו הפירותי והסיומת העגלגלה והחלקלקה שלו שמזכירה את הטעם של אגוזי פקאן המתגלגלים על עלי שלכת.

הגיעו חמשת המיליונרים, כל אחד ברכב יקר יותר משל רעהו, ודרכן של מסעדות יוקרה, האורחים אינם צריכים לתור אחרי חניה.

באפי, הרגשתי שאני לא מסוגל להמתין עוד. לא חשבתי בכלל על מה שאני עושה, ובוודאי שלא יכולתי לקחת בחשבון את השלכותיו של המעשה הזה...

ישנו דבר מאוד מעניין שאנחנו רואים בפרשת וישלח. קודם כל, יש לנו את המפגש של יעקב אבינו על אותו איש שנאבק עמו, ואמרו חז"ל שזהו שרו של עשו הרשע. הם נאבקו ונאבקו, ושכמו שמבאר רש"י שכששני אנשים מתגוששים זה עם זה, הם מעלים אבק ברגליהם. המאבק נמשך עד ... המלאך של עשו רוצה ללכת. השעה דחוקה לו, הוא חייב לסיים את ההתגוששות, אבל יעקב אבינו ע"ה אומר לו "לא אשלחך כי אם ברכתני". יש לי זמן! אתה ממהר? מצוין. אני לא ממהר, יש לי זמן.

בשלב השני, מגיע עשיו ומתקרב אל יעקב, שני האחים התאומים רואים זה את זה, מה קורה לעשיו? הוא מתחיל לרוץ! "וירץ עשו לקראתו ויחבקו". ויעקב אבינו? הוא לא ממהר לשום מקום, הוא הולך לאט לאט "ויעבור על פניהם, וישתחו שבע פעמים עד גשתו עד אחיו".

שני האחים נפגשים, פגישה טעונה וגם סוערת. רש"י אומר שנתגלגלו רחמיו של עשיו על יעקב, ואז אומר עשיו ליעקב אלכה לנגדך, עונה לו יעקב "ואני אתנהלה לאיטי". יש לי זמן... עשיו מנסה להתעקש אבל יעקב עומד על שלו בתוקף: "הילדים רכים, והצאן והבקר עלות עלי...". אני לא צועד במהירות, בשום אופן.

אנחנו רואים כאן הנהגה מאוד מעניינת של יעקב אבינו, שבהיפך הגמור מעשיו שרוצה לעשות הכל במהירות ובחיפזון, יעקב אבינו עובד בקצב איטי. לאט לאט, הוא לוקח את הזמן ומתקדם בקצב שלו.

הלא דבר הוא. אנחנו צריכים להתבונן בעניין הזה. אומנם הזריזות היא מידה משובחת, אברהם אבינו זוכה לשבח גדול שהוא רץ אל הבקר, שהוא השכים בבוקר לעקוד את בנו וכו', אנחנו יודעים שזריזות היא הבסיס לעבודת ה', ואי אפשר לעבוד את ה' בכבודות. אבל הזריזות אינה חיפזון, היא צריכה להיות פנימית, ולהתבצע ביישוב הדעת ובמתנינות. וזאת נקודה שחשוב להעמיק בה ולהפנים אותה, כי בקלות אפשר להחליף בין זריזות לחיפזון, ולהגיע ליעד הפוך מזה שאנחנו רוצים לחתור אליו.

אני שואל אתכם שאלה: לוקחים בנאדם ונותנים לו שתי אופציות. אופציה א': ניקח סלע, נחוק בו צורה של פרצוף אנושי, נעמיד אותו על גבי במה משיש, ונדרוש מהאדם לעבוד לסלע. מדי יום צריך להביא לו מנחה, פעם בשבוע להקריב לו קרבן, ובמשך כל ימות השנה צריכים לציית לחוקים שלו. הוא אוסר על שתיית יין, הוא קובע שחייבים לדבר בשפה מסוימת, אסור לגזור ציפורניים, צריכים להתפלל חמש פעמים ביום ועוד... אופציה ב': עוזב את כל השטויות. גש לחנות הקרובה של אנג'ל,

בכניסה למסעדה עומדים משרתים חנוטים בחליפות, עניבות פפיון בוהקות על חזותיהם, כפפות לבנות על ידיהם, והם לוקחים את הרכב ומחנים אותו בבטחה במקום מוצל ונקי, כדי שהרכב לא יישרט ולא יתלכלך חלילה וחלילה.

הם מתיישבים סביב שולחן עגול, מנת הפתיחה כבר מחכה להם על השולחן, נתח של דג יוקרתי, עלם מצע עלי ברוקולי קצוצים ושני מיטבלים שמשתלבים זה בזה בדואט נהדר של צבעים, ממש תאוה לעיניים.

בהמשך מגיע מלצר עם חוברות מהודרות בכריכת עור מושקעת, ובהן התפריט שמוצע לסועדים במסעדה. כל אחד בוחר את המנה שלו, ו... הם מתחילים לדבר ביזנס, כשבמטבח עמל השף היפני לדחוק בעובדיו ההיספאניים שימהרו להקפיץ את הירקות ולהשלים את הכנת הארוחה במהרה, כי האורחים כבר משמיעים גרגורים של תיאבון מוגבר.

וכך, אחרי כ-25 דקות של המתנה, נכנס לאולם המפואר מלצר חנוט בחליפה ועניבה, כפפות לבנות כמובן לא חסרו מעל ידיו, ועל כף ידו מגש עליו מונחות המנות היוקרתיות שלהם. צלעות עגל בצלחת אחת, עם ערימה ענקית של צ'יפס וקעריות של קטשופ ומיונז לצידה, סטייק טלה 'וול דן' על גבי צלחת נוספת ולצדו נודלס מוקפצים ברוטב פטריות ופיסות כרובית, וכן על זה הדרך מאכלים שונים ובעיקר משונים מונחים על גבי הצלחות הנותרות. צועד המלצר לעברם בבטחה, ומתכוון להניח את המגש על גבי הכן המיוחד העומד בקרבת השולחן שסביבו מסובים העשירים המופלגים.

אחד העשירים קם ממקומו, ניגש אל המלצר וכשחיוך ענק על פניו, הוא לוקח את המנה שהזמין מעל המגש. המלצר לא התכוון לכך, כל האחיזה של המגש על כף ידו היתה מבוססת על שיווי המשקל שיצרו הצלחות העמוסות זו מול זו. ברגע שאחת מהן נעלמה מהמשוואה, המגש כולו החל ליפול, המלצר הנואש ניסה להציל את המצב ולהרים אותו במהירות, והתוצאה לא איחרה לבוא... המגש התהפך והמאכלים ניתזו לכל עבר, כשאותו עשיר שקם כדי לקחת את הצלחת מקבל על פניו, ובעיקר על חולצתו הבוהקת ועל חליפת הטוקסידו היוקרתית, מטח של קטשופ, מיונז, רוטב אלף לילה ולילה, ולקינח גם נודלס מוקפצים עם פיסות כרובית...

הבעלים של המסעדה נחרד לנוכח המראה, והבין את אשר אירע. הוא קם בחמתו, וגירש את חמשת המיליונרים מהמסעדה בבושת פנים, כשהסועדים האחרים שבמסעדה כמובן מוציאים איש איש את המכשיר האישי שלו, ומצלמים את המחזה המביש, לצורך פרסום התייעוד כמובן...

שאלו את אותו עשיר גרגרן, למה קמת מהמקום? למה לא חיכית שהמלצר יניח לך את הצלחת על השולחן? היית כל כך רעב? כאילו לא אכלת כמה שעות קודם לכן ארוחת בוקר עשירה ויוקרתית...

השיב העשיר בשפל קול תשובה מאוד פשוטה: לא הצלחתי להתאפק! לא הצלחתי להשאיר את המגש על השולחן! חד וחלק. ידעתי שאם אני אמשך לשבת על הכסא, הצלחת תגיע אלי בתוך דקה לכל היותר, אבל לא יכולתי לחכות עוד דקה. כשריחו של הבשר הצלוי הכה

"לפני שבועות אחדים, אני מגיע לשמחה משפחתית, ופוגש שם את 'העולה החדש', כולו זורח משמחה ואושר. הוא ממש חיכה לי בכיליון עיניים, ברגע שנכנסתי לאולם הוא בא אלי ואומר לי... תנחש מה קרה???"

אחראי מחלקת שכר ב'דרשו' ו'אחינו' הרב צבי לובין, עם סיפור עוצמתי שבו היה מעורב, ושממחיש את הסייעתא דשמיא המיוחדת לה זוכה מי שמקבל על עצמו עול תורה

אליעזר (לייזר) רוט

"שוב לארצה ולמולדתך ואיטיבה עמך" (בראשית ל"ב, י')

לא פעם אנחנו שומעים שיחות מוסר וחזוק, המדברות על הצורך להתחזק באמונה וביטחון, להשקיע את הכוחות בעבודת ה' ובלמוד התורה, ולסמוך על הקב"ה שידאג לכל צרכינו ולכל מחסורנו. האמת, שכולנו מאמינים בזה באמונה שלמה, אבל יש פער בין האמונה לבין ההרגשה בלב, ההרגשה היומיומית שלנו לפעמים מתקרה ואנחנו נוטים להרגיש שעל ידי עבודה ובזכות הכישרונות שלנו אנחנו זוכים להתפרנס, ואם לא היינו כאלו מוצלחים ומוכשרים כנראה שהיינו רעבים ללחם.

השבוע שמענו סיפור נפלא שאירע ממש בתקופה האחרונה, מפיו של הרב צבי לובין, מנהל מחלקת שכר ב'דרשו' ו'אחינו', ומגיד שיעור בעיון בבית המדרש 'יראי ה' ברמת בית שמש א'. הרב לובין מספר לנו סיפור מדהים שאירע עם קרובי משפחתו:

"למעשה כל אברך כולל מן השורה יכול לספר על הסייעתא דשמיא המיוחדת לה הוא זוכה, האופן הפלאי בו הוא מצליח להסתדר בחיים למרות המלגה הצנועה וההכנסה המועטת, זה פלא עצום.

"אפשר לראות את זה גם עם בעלי בתים שקובעים עיתים לתורה ומקפידים לעמוד בקביעת העיתים, כל אחד מהם יכול לספר לנו סיפורים נפלאים ומחזקים על הסייעתא דשמיא המיוחדת שהם רואים בלימוד הזה בשעות הללו.

"אבל אני רוצה לספר לכם סיפור מדהים, שהיית מעורב בו בעצמי, ושהגיע באחרונה לסיומו הטוב, בצורה מפתיעה ובאופן שממחיש ומחדד את העובדה שכל המקבל על עצמו עול תורה, מעבירין ממנו עול דרך ארץ, וזוכה לסייעתא דשמיא מיוחדת.

"יש לי קרובי משפחה שמתגוררים בהולנד", הוא פותח את הסיפור. "תקופה אחרי החתונה הוצע להם לצאת לשליחות בהולנד, הם החליטו להירתם לעניין, ובתוך זמן קצר הפכו לפעילים מאוד בקהילה החרדית שם, הוא מהצוות החינוכי של החיידר, היא מורה בבית יעקב שם באמסטרדם, וב"ה הם הקימו בית לתפארת, תשעה ילדים ההולכים בדרך התורה".

גלות ברזיל

"בחסדי שמים הם כבר חיתנו כמה מילדיהם, והסיפור שלנו מתמקד

בילד השלישי שהתחתן עם בתו של רב בקהילה החרדית בסאן פאולו שבברזיל. הילדים שלהם למדו בארץ בישיבת סלבודקא, וגם הוא עצמו אותו בן שאנחנו מדברים עליו, למד שם ודבקה נפשו בנפש מורו ורבו, מרן הגאון רבי משה הלל הירש שליט"א, ומאז הוא לא עושה שום צעד בלי להיוועץ בראש הישיבה.

"הזוג הצעיר החליט להשתקע בארץ הקודש. התוכנית היתה לנסוע פעם בשנה להולנד פעם בשנה לברזיל, לביקורים בימי בין הזמנים, אבל עיקר החיים אמורים היו להתבסס כאן בארץ.

"אלא שאז התברר שיש להם בעיה לא פשוטה. האברך הצעיר הסתבך עם הצבא. התברר שתוקף אישור השהיה שקיבל כשהגיע לארץ עומד לפוג בעוד כשבועיים ואם לא יעזוב את הארץ בתוך הזמן הזה ייחשב כישראלי לכל דבר וענין המחויב בצבא.

"הוא נועץ בעסקנים איך אפשר לפתור את הבעיה, אבל כולם הסכימו פה אחד שבמקרה שלו הבעיה הגיעה למצב כזה שאין מנוס אלא לעזוב את הארץ, ומיד.

"וכך, ברגע האחרון, הוא עזב את הארץ והגיע לברזיל יחד עם רעייתו. הם שכרו שם דירה ליד ההורים שלה, הוא נכנס ללמוד בכולל המקומי, והיא התמקצעה מאוד בעבודתה כעורכת וידאו. עיקר ההכנסות שלהם היו מהכולל שפרנס ביד רחבה את מעט האברכים הלומדים בברזיל.

"תנאי המחיה שם מאוד טובים למי שמסודר מבחינה כלכלית.

ישיבה אומר שצריכים לחזור לארץ, חוזרים לארץ! אין כאן מקום לשאלה בכלל...

"הם התארגנו, ארזו את הפקלאות, שכרו דירה ברמת בית שמש, באזור בו מתגוררים אחיות של הגברת, וגם אני מתגורר בו, ובאו לארץ.

"עוד לפני שהם הגיעו לארץ, קרוב משפחתי כבר ביקש ממני לבדוק אם אני יכול למצוא לאשתו מקום עבודה מסודר כעורכת וידאו. אני מאוד התרגשתי מהמסירות נפש שלו, שהוא ככה עוזב את הכל ומגיע לארץ רק כדי להצליח בלימודו כמו שראש הישיבה שלו אמר, וניסיתי מאוד לעזור. פניתי לכל מיני חברים שמעסיקים עורכי וידאו וכולם אמרו לי שהם מסודרים, הם לא מחפשים עובדת חדשה בשלב זה.

"כך ניסיתי והתאמצתי, ובין היתר שוחחתי גם עם ידידי הרב מתתיהו גינסברגר, מאמן אישי מוכר ומפורסם מאוד, שמקושר עם הרבה מאוד ארגונים וחברות. הוא התרגש גם כן מהסיפור והבטיח לעזור, אבל כל הניסיונות העלו חרס. בין היתר הוא הציע איזה רעיון של קרובת משפחה שלו שגם מעסיקה עורכות וידאו, והתברר שהיא באמת שוקלת את זה, אולי היא תקבל עובדת נוספת, אולי לא... ובכלל המשרד שלה בירושלים, והיא עצמה תגור בבית שמש, ואיך תיסע כל יום לירושלים, ותעבוד 8 שעות ועוד תספיק לחזור לקחת את הילדים מהמעון וגם לנהל את משק הבית בכוחות עצמה בלי שום עזרה של משרתת...

כמה שהם ניסו לדבר ולסכם דברים, שום דבר לא נסגר, ובסופו של דבר לא יצא מזה כלום. הם כבר עזבו את ברזיל ובאו לארץ עם תחילת שנת הלימודים, הוא נכנס לכולל והיא הסתדרה עם קצת עבודות קטנות יחסית שנשאר לה, אבל בלי מקום עבודה מסודר שיכניס משכורת חודשית קבועה לחשבון הבנק שלהם".

עץ חיים היא

"לפני שבועות אחדים, אני מגיע לשמחה משפחתית, ופוגש שם את 'העולה החדש', כולו זורח משמחה ואושר. הוא ממש חיכה לי בכיליון עיניים, ברגע שנכנסתי לאולם, הוא בא אלי ואומר לי... תנחש מה קרה???

אמרתי לו, "אני לא חזק בניחושים. אבל אדרבה בוא נשמע מה קרה..." והוא לא השאיר אותי במתח יותר מדי זמן.

"תשמע, אותה קרובה של הרב גינסברגר, שיש לה משרד בירושלים, אתה זוכר? כל כך ניסו לקדם את זה וזה לא התקדם ואשתי נשארה בלי עבודה בסוף, נכון???

"אז היום היא מתקשרת לאשתי, ושואלת אותה אם היא כבר באה לארץ, כי היא כן מחפשת עובדת, ולא סתם עובדת, אלא אחת כזאת שגרה בבית שמש..."

"מה התברר? אותה אחת החליטה פתאום לעבור דירה מירושלים לבית שמש, ובהתאם לכך היא גם מעבירה את המשרד שלה ופותחת אותו מחדש בבית שמש, ולכן היא מחפשת עורכת וידאו מקצועית שמתגוררת כאן בעיר.

אפשר להחזיק עוזרות בבית בסכומים ממש זעומים, והם אכן החזיקו עוזרת שעשתה את כל עבודות הבית, מה שאפשר לגברת להשקיע יותר זמן בעבודה בלי לדאוג לצרכי הבית, וגם ליהנות מזמן איכות עם הילדים.

"עברו מספר שנים, הם השתקעו בברזיל והפכו לחלק מהקהילה שם, האברך התלמיד חכם המשיך ללמוד בכולל, והיא המשיכה בעבודה שלה, והחיים נסעו על מי מנוחות, כשרק דבר אחד העיב עליהם, העובדה שהם לא יכולים לבקר בארץ הקודש בגלל החשש מהגיוס. ההורים של שניהם אמנם גרים בחו"ל, אבל הסבים והסבתות בארץ, ובכלל, יהודי שלא יכול להיכנס לארץ ישראל זה לא מצב נעים בכלל.

"והנה, ביום מן הימים מקבל האברך הודעה מעניינת... התברר שגם אם הוא יעלה לארץ ויגור כאן בקביעות, הוא יהיה פטור מגיוס. הגיל, מספר הילדים שיש לו, העובדה שהוא נשוי, כל אלו הביאו לכך ששמו יעלה מיידית ברשימה של הפטורים מגיוס, וממילא הוסר האיום שהיה תלוי כנגדו... הוא יכול לחזור לארץ!".

החלטה לא קלה

"עכשיו ניצבה בפניו דילמה לא פשוטה", מספר הרב לובין. "מצד אחד, הרי הם רצו לגור בארץ. זאת היתה התוכנית שלהם, הם הגיעו לברזיל בליט ברירה. אבל מצד שני... הרי החיים שלהם כבר מבוססים בברזיל, לה יש עבודה, לו יש כולל, הילדים נהנים במוסדות החינוך, יש להם משרתת בבית שהם שוכרים בעלות לא גבוהה במיוחד. החיים דבש! פתאום לקום ולעזוב את הכל רק בגלל שהחשש מהגיוס בוטל???" היה להם די ברור שהם נשארים בברזיל. ליד ההורים שלה, אין שום סיבה להגיע לארץ.

"אבל קרוב המשפחה שלי לא עושה שום דבר בלי לשאול את ראש הישיבה שלו, ולכן הוא הרים טלפון וביקש שיתאמו לו זמן לשיחה טלפונית עם מרן הגאון רבי משה הלל הירש שליט"א.

"בשיחה התעניין רבי משה הלל במצבו, והאברך סיפר לו בגילוי לב שאומנם צו הגיוס בוטל, הוא יכול להגיע לארץ, אבל טוב לו בברזיל, והוא לא רואה את עצמו עוזב את כל מרקם החיים שבנה לעצמו שם ומגיע לארץ כמו עולה חדש כדי להתחיל את הכל מאפס...

"רבי משה הלל שמע אותו, האזין ברוב קשב, ולבסוף אמר לו ככה: "אכן, אין ספק שיותר נוח לך בברזיל, אתה כבר רגיל לחיים שם, ויש לך את כל התנאים לחיי נוחות נעימים וטובים.

"אבל אם לעצתי תשמע, כדאי לך לבוא לארץ. כי אינו דומה אברך כולל מברזיל לאברך כולל שגר בארץ הקודש. המקום של התורה הוא כאן בארץ, כאן תוכל לצמוח בן תורה אמיתי, שם בברזיל, זה לא המצב.

"אבל תשאל אותי מה עם פרנסה", הוסיף ראש הישיבה, "במקום שיש מסירות נפש לתורה יש סייעתא דשמיא עצומה. אנחנו עושים השתדלות אבל לא צריכים להתערב לקב"ה בעניין. אנחנו צריכים להשקיע בלימוד התורה, והוא יעשה את שלו".

"האברך סיים את השיחה, כשלבנו החלטה מאוד ברורה: אם הראש

ר' משה שטרן, נשכב על הרצפה עם כל ה'שמונה בגדים' עד שהגיע לקרביו של המקרר, סובב מה שסובב, הטעין גז, פתח וסגר, ולבסוף התרומם מלוא קומתו והודיע, שהמקרר מוכן ומזומן להמשיך במלאכתו כמימים ימימה. "כל טוב שיהיה לכם, שבת שלום"

הסיפורים המיוחדים שהשפעתם רבה ומעשה החסד המיוחד של הרה"ח ר' משה שטרן זצ"ל

מאת: יהושע לייבזון

בשבועות האחרונים הפציע לעולם בניזוי היומי של 'דרשו' מדור חדש, ושמו בישראל 'יושפע שפע רב', ובמסגרתו מספרים אנשים שונים על מקרה וסיפור שהשפיע עליהם לטובה, כך סיפרו למשל פעילי אחינו הרב ישראל דחבש והרב אהרן ידלר, על אירוח שהשפיע לטובה. הרב ידלר סיפר על תלמיד שהשקיע בו הרבה לקרבו לתורה ולמצוות, ובסופו של דבר התברר שדוקא האירוח בשבת, זה הדבר שהשפיע עליו ביותר. לעומתו סיפר הרב דחבש על האירוח בבית דודתו בצפון הארץ, שהשפיע עליו לפתוח את דלתות ביתו לכל מי שזקוק. השבוע שאלו אותי מה הסיפור שהשפיע עליך לטובה, ואז הצבעתי על סיפור מדהים שמצאתי כתוב בעלון 'השגחה פרטית' (גליון 102) והסיפור הוא על הרה"ח ר' משה שטרן. אין כמעט ירושלמי ותיק שלא הכיר את האיש ופועלו, ואת חנות מוצרי החשמל שלו ברח' מלכי ישראל, (כיום החנות עברה לסימטה קרובה), והסיפור עליו מבטא את אישיותו הדגולה שהתבוננות בסיפור השפיעה עלי לטובה.

ביום שישי אחד, התקשר אליו יהודי משכונה מרוחקת ובקשה נואשת בפיו: "אתה יכול לבוא לתקן לי את המקרר?" "ביום שישי אחר הצהריים?" שאל ר' משה בתמיהה. "אני לא עובד בזמן הזה. עלי להתכונן לשבת".

"אשלם לך כפול", ניסה האיש. "איפה אתה גר?" "ברחביה". "וברחביה אין טכנאים? למה אתה מתקשר אלי? אני לא עובד ביום שישי אחרי חצות. תנסה אצל מישהו אחר".

"אין לי מישהו אחר. ניסיתי את כולם", ענה האיש. "תבין, אין לי מקרר לשבת. איך אני שומר על האוכל? מה אני יכול לעשות?" ר' משה לא עמד בתחנוניו של האיש. הוא בירר את הכתובת המדויקת, הזמין מונית ונסע לביתו של היהודי, שמקררו הודיע על שביתה בדיוק בערב שבת. בעל הבית השתומם לראות את הטכנאי מגיע ככובע, בירמולקה ובמעיל העליון המפוספס.

ר' משה השפיל את קומתו ארצה, נשכב על הרצפה עם כל ה'שמונה בגדים' עד שהגיע לקרביו של המקרר, סובב מה שסובב, שחרר מה ששחרר, הטעין גז, פתח וסגר, ולבסוף התרומם מלוא קומתו והודיע, שהמקרר מוכן ומזומן להמשיך במלאכתו כמימים ימימה. "כל טוב שיהיה לכם, שבת שלום", בירך ר' משה מעומק הלב, ופנה לצאת מהבית.

"רגע", עצר אותו בעל הבית, "אני רוצה לשלם. הבטחתי שאשלם כפול".

וכך הוא שם הסיפור:

כל מי שהיה נכנס לחנות של הרה"ח ר' משה שטרן זצ"ל, היה מוצא אותו חבוש בירמולקה הלבנה, עטוף במלבוש העליון המפוספס של חסידי תולדות אהרון, וספר בידו. כשנכנס קונה, הוא הרים את עיניו מהספר, ולפתע התגלה שה'בטלן' הזה יודע היטב את המקצוע. הוא הבין בסוגים של מקררים ותנורים, ובכל מה שקשור למוצרי החשמל הבסיסיים שבכל בית. הוא גם ידע לתקן אותם, ובכך סייע רבות לתושבי הסביבה.

לחנותו נכנסו גם אנשים שחשבו, שלא די בכך שתושבי הסביבה הקרובה יודעים על החנות. לדעתם כדאי שגם תושבי הסביבה הרחוקה ישמעו עליה ויבואו לקנות בה. נציגים מחברות פרסום ביקרו אצל ר' משה, והסבירו לו כמה טוב יהיה, כשלא יהיה לו זמן להסתכל בספרים שלו מרוב קונים. כמה חשוב לפרסם את החנות בפרסומונים המקומיים, וכמה זה משתלם להשקיע במודעה טובה שתביא בעקבותיה קונים הרבה.

אבל ר' משה לא התייחס לכל העצות. "פרנסה מן השמים", היה אומר בקול בטוח ויציב, "אני משתדל מספיק, וסומך על הקב"ה שיפרנס אותי". הוא שילח מעליו את הפרסומאים למיניהם, שימצאו את פרנסתם אצל בעלי עסקים אחרים, והמשיך בדרכו הפשוטה והשקטה.

חשבתי לעצמי, הנה, יש לי הזדמנות ללכת לבקר שוב בבית המדרש של לעלוב, לפגוש את הגיסים והחברים שלא ראיתי כבר כמה חודשים. הגעתי לשם להתפלל ערבית, וכולם התנפלו עלי בהתלהבות... "עמרם! לאיפה נעלמת לנו..."

הרב עמרם בינעט מספר כיצד היה למגיד שיעור בדף היומי בתלמוד בבלי ובתלמוד ירושלמי, ומה הוביל אותו לצאת בקמפיילים פרסומיים לפני תחילתה של כל מסכת חדשה בלימוד 'הדף היומי'

אליעזר (לייזר) רוט

קוראי 'לקראת שבת' מכירים היטב את הרב עמרם בינעט, בעיקר בגלל המאמרים הנפלאים שהוא מפרסם בעלון על בסיס שבועי, וגם מהראיונות שערכנו איתו בעבר.

בתקופה האחרונה התמנה הרב בינעט לשמש כרכז תוכנית 'קנין ירושלמי' ב'דרשו', וכן כמגיד שיעור המוסר שיעורים ב'תלמוד ירושלמי' באידיש בקו השיעורים של 'דרשו' שמספרו 077-2222-666 (שיעורי הרב בינעט בשלוחה 8 ולאחר מכן שלוחה 2).

בהזדמנות זו ביקשנו ממנו לשמוע כיצד הפך להיות מגיד שיעור מבוקש ב'דף היומי' על התלמוד הבבלי וכעת גם בירושלמי... ומסתבר שהסיפור מלא בהשגחה פרטית מיוחדת שליוותה אותו. "הסיפור מתחיל לפני כ-22 שנה", הוא מספר. "הייתי אז אברך צעיר ותושב חדש בבית שמש. בבוקר עבדתי כמלמד בחיידר, אחר הצהריים הייתי אברך כולל מן המניין, ובערב הייתי פנוי.

"אני גרתי אומנם ברמת בית שמש ב', אבל הייתי מבקר פעמים רבות גם בקרייה החרדית הוותיקה, שם הייתי מתפלל ערבית ב'שטיבל' הקטן של חסידי לעלוב, שלימים התרחב והפך להיות בית המדרש המרכזי של החסידות עם בואו של כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב שליט"א להתגורר בבית שמש.

"אמנם אני חסיד לעלוב, אבל בישיבה היו לי כמה חברים טובים חסידי לעלוב, שבאו לגור בבית שמש, וכן אני חתנו של הגה"ח רבי נח גולדברג שליט"א, המשב"ק של אדמו"רי לעלוב, כך שיש לי גם קשרי משפחה עם גיסים ובני דודים וכו', ולכן נהניתי לשבת שם בבית המדרש, ללמוד וגם להנות משהייה בחברת ידידים טובים.

"אבל הרגשתי שאני לא מנצל את הזמן בצורה מספיק טובה. חיפשתי חברותא שאוכל ללמוד איתו בצורה רצינית בשעות הערב, ולא כל כך מצאתי. לבסוף שמעתי על שיעור מעניין מאוד ב'דף היומי' בבית המדרש של חסידי בעלזא, לא הרחק מהבית שלי, והחלטתי להצטרף.

"המגיד שיעור היה רבי ישראל זוסמן, יהודי חשוב ותלמיד חכם מובהק שמסר את השיעור בצורה מעניינת מאוד. המשתתפים שם קיבלו אותי מאוד יפה, למרות שאני לא מהקהילה שלהם, ואחרי תקופה הפכתי להיות אפילו המחליף הקבוע של המגיד

שיעור, בכל פעם שהרב זוסמן לא יכול היה להגיע, הוא היה מודיע לי מראש, אני הייתי מכין את הדף כמו שצריך, ואומר את השיעור במקומו. זה היה פעם בחודש או חודשיים, כך שלרגע לא חשבת שאני באמת יכול להיות מגיד שיעור ולהכין שיעורים בקצב של דף ליום...

"ויהיה היום, היה איזה אירוע של שבע ברכות מרכזי לבתו של הדיין, וכל חברי הקהילה נסעו לאירוע שהיה מחוץ לעיר. אני לא חסיד בעלזא ולא חלק מהקהילה שלהם, ולכן לא נסעתי איתם. נשארתי לבד בבית שמש...

"חשבתי לעצמי, הנה, יש לי הזדמנות ללכת לבקר שוב בבית המדרש של לעלוב, לפגוש את הגיסים והחברים שלא ראיתי כבר כמה חודשים. הגעתי לשם להתפלל ערבית, וכולם התנפלו עלי בהתלהבות... "עמרם! לאיפה נעלמת לנו... היית חסר פה...". אמרתי להם, האמינו לי שגם אתם חסרים לי, אבל מצאתי שיעור 'דף היומי' מאוד מיוחד שאני מאוד נהנה להשתתף בו...".

"פתאום קפץ אחד החברים ושאל אותי שאלה שהיממה אותי: "תגיד, למה רק אתה לומד בצורה מסודרת. מה איתנו? לנו לא מגיע שיעור?".

"אמרתי להם בבקשה, תפתחו שיעור. מי מפריע לכם? אם יהיה

לומר עליה שיעור. ואיך באמת הגעתי לידי כך שידעתי אותה בצורה טובה כל כך?

"ובכן, נפלאות ההשגחה העליונה. שנים קודם לכן, כשהייתי ילד כבן 11 בערך, ההורים שלי החליטו לשכור לי מורה פרטי, שילמד איתי גמרא מחוץ לשעות הלימוד של החיידר. שיהיה לי משהו בנוסף.

"ואכן, לקחו לי אברך, ואיתו למדתי את מסכת ביצה, הלימוד היה מאוד יסודי ומאוד חזק, כך שהמסכת הזאת נצרכה בי בצורה נפלאה וגם היום אני בקי בה יותר מכל המסכתות האחרות למרות שמסרתי עליהן שיעורים כבר כמה וכמה פעמים.

"כשסיימתי את המסכת, הלכתי אז להיבחן אצל הגאון הירושלמי רבי מרדכי אהרן שיינברגר זצ"ל, שבחן אותי על המסכת במשך שעה וארבעים דקות! היתה זו השקעה כספית לא קטנה מצד ההורים שלי, אבל מתברר שהיא הניבה פירות נפלאים, בזכותה הפכתי למגיד שיעור ב'דף היומי'.

"מעניין לציין כש-14 שנה לאחר מכן, אחרי שני מחזורים שלמים שמסרתי שיעור בבית המדרש לעלוב, הגיעו אלי חברים מבית הכנסת של ויזשניץ בית שמש, שבו אני מתפלל בקביעות, ואמרו לי שחתנו של הרבי שליט"א, הגה"צ רבי חיים מאיר הגר, בנו של האדמו"ר מויזשניץ וילמסבורג, מהגר לארה"ב כדי להתגורר לצד אביו שליט"א. הוא היה מוסר שיעור מרתק ב'דף היומי' בשעות הבוקר בבית המדרש של חמו"ו, הרבי מבית שמש שליט"א, ועכשיו מחפשים מגיד שיעור חדש, ומאחר ואני אומר כל ערב שיעור, אולי אני יכול לומר את השיעור גם בבוקר...

"היה זה בדיוק כשהתחילו ללמוד... מסכת ביצה! אמרתי להם, אין בעיה, את מסכת ביצה אני מוסר בשמחה, אבל בינתיים תחפשו מגיד שיעור אחר... כי גם ככה קשה לי להכין כל יום שיעור למסור בלילה, ואתם רוצים שאני אמסור אותו בבוקר, כלומר להכין את הדף יום קודם. זה קצת הרבה מדי בשבילי... ושוב, הזמני הפך לקבוע וכבר שמונה שנים בערך שאני מוסר את השיעור בבוקר בבית כנסת אחד ובערב בבית כנסת אחר. משמיא קא זכו לי לזכות את הרבים..."

תודיע בזמן...

"מטבעי, אני אוהב להתבונן במה שקורה סביבי. על כל דבר יש לי תובנות ומסקנות ונקודות למחשבה...

"במשך השנים, היה משהו שתפס מאוד את תשומת הלב שלי. שמתי לב, שאנשים אוהבים מאוד להצטרף ללימוד 'דף היומי' דווקא בתחילת מסכת. אבל מה? אנשים שלא לומדים דף היומי, לא מחזיקים ראש מתי מתחילה מסכת חדשה, וכשהם תופסים שכבר התחילו מסכת חדשה, הם אומרים לעצמם, לא נורא, כשסיימו את המסכת הזאת ויתחילו אחת אחרת, נצטרף, וכך יכולות לעבור שנים ארוכות כשהם כל הזמן רוצים להצטרף במסכת הבאה.

"גיליתי שאם אני בא לאנשים שבוע לפני ואומר להם "חברים, בעוד שבוע מסיימים בבא קמא ומתחילים בבא מציעא", אנשים

מעניין אני אשתדל לבוא מדי פעם לשמוע גם...", אבל הוא אמר לי שלא הבנתי את דבריו: "בטח שיהיה מעניין! אתה תהיה המגיד שיעור!"

"צחקתי בקול, נהניתי מהבדיחה, אבל לחרדתי גיליתי שהוא ממש רציני, ולא זו בלבד אלא שכל השאר מצטרפים אליו. "כן כן... תמסור אתה את השיעור, אנחנו נשתתף יהיה מעניין וכולנו נרויח".

"שאלתי אותם, "אתם רציניים? אני? עמרם בינעט שאני אמסור שיעור. למה? חסרים פה תלמידי חכמים, אני סתם אברך רגיל, אני חצי יום עובד כמלמד. מה פתאום מגיד שיעור?". אבל הם לא הרפו...

"לבסוף אמרתי להם שיש לי רעיון... "תקשיבו טוב!" אמרתי להם, "בעוד ימים אחדים מתחילים ללמוד את מסכת ביצה. את המסכת הזאת אני יודע היטב ב"ה. אני מוכן למסור שיעור על מסכת ביצה, בינתיים יש לכם ארבעים יום למצוא מגיד שיעור קבוע שימשיך איתכם לאחר מכן!"

"הם הסכימו לעניין, ואני התחלתי למסור את השיעור באופן זמני, שכמובן הפך לקבוע ומהאז נמשך כבר 22 שנה בערך בלי עין הרע".

פירות ההשקעה

הרב בינעט מוסיף עוד נקודה מעניינת מאוד: "מה שהכי מעניין בסיפור זה הסייעתא דשמיא המיוחדת שנפלנו בדיוק על מסכת ביצה, כי באמת ידעתי אותה כל כך טוב שלא היה לי שום חשש

חדש בקו השיעורים של 'דרשו'

שיעורים לפי סדר הדף היומי הירושלמי
מפי מיטב מגידי השיעורים

הגאון הרב שמואל בקר שליט"א

077-2222-666 שלוחה 8

ובינתיים נמשיך לחפש מגיד שיעור אחר... אבל בינתיים אני רואה שזה נותן לי המון סיפוק, אז מי יודע, אולי גם הפעם יתברר ש'אין יותר קבוע מזמני'... תוך כדי התברר לי שיש גם שיעור ממגיד המישרים הנודע הגאון רבי שמעון שפיצר שליט"א שמוסר גם הוא שיעור באידיש, אבל אני ממשיך עם השיעור בעיקר בגלל הסיפוק האדיר שהוא נותן לי, וב"ה אני גם מקבל תגובות מאוד נלהבות מהציבור, אנשים מקשיבים ושומעים ומגיבים וזה ממש משמח אותי ונותן לי סיפוק גדול".

קריאה לפעולה

הרב בינעט מבקש לחדד נקודה לסיים: "התוכנית 'קנין ירושלמי' היא תוכנית מדהימה. המונים הצטרפו, המונים! אבל יש כאן בעיה רצינית, וזה חשוב ששימו לב לזה, כי אחרת לא יהיה לזה קיום... יש מחסור חמור בש"ס של תלמוד ירושלמי בבתי הכנסת. בבית כנסת ממוצע יש ש"ס אחד של 'ירושלמי' בהוצאות ישנות. התוכנית וה'דף היומי' היום עובד לפי ה'צורת הדף' בחלוקה החדשה של הדפים של 'עזו והדר' ו'שוטנשטיין'. הקצב יותר איטי, כי הדפים מכילים פחות מלל ומעוצבים בצורה מרווחת יותר. באופן כללי הלימוד בגמרות של 'עזו והדר' הרבה הרבה יותר קל מהגמרות הישנות, זה ממש הבדל שמים וארץ, וכל מי שלומד בגמרות האלו מעיד על כך. כמו כן חייבים שיהיו גמרות של 'שוטנשטיין' בכל בית כנסת גם על 'ירושלמי', זה פשוט חובה!

"ומכאן אני קורא לכל גבאי בתי הכנסת וכל מי שרוצה לעסוק בזיכוי הרבים. רבותי, יש לנו פה הזדמנות להיות חלק ממה שהיסטורי. הלימוד של 'ירושלמי' הופך בשנים אלו ללימוד בסיסי ויומיומי בתפוצות ישראל. זאת ההזדמנות של יהודי באשר הוא להיות שותף למהפכה הזאת. בתרומה כספית לא גדולה במיוחד אפשר לקנות קנייני נצח ולסייע בהחדרת לימוד הירושלמי בבית הכנסת שלכם. כל מי שרוצה להיות בגדר של 'חכם לב יקח מצוות', צריך לקחת כמה שקלים, ולקנות גמרות ירושלמי לבית הכנסת שלו, מי שיכול לתרום ש"ס שלם, תבוא עליו ברכה. זה דבר עצום, כל אחד יכול לקחת בו חלק ולהיות שותף לו.

"אגב, קחו בחשבון שלא בכל חנות יש ירושלמי זמין ונגיש. צריכים להזמין מראש וזה יכול לקחת עד שבועיים אספקה, לכן צריכים להזדרז ולהקדים, כדי לתפוס מקום ברכבת הזאת, ולהיות חלק מזיכוי הרבים הגדול והעצום הזה".

מצטרפים. אם אני מזכיר להם את זה אחרי יומיים שוב אחוז ההצטרפות עולה ועולה.

"אמרת לי לעצמי, מסתבר שאפשר להוסיף הרבה מאוד לומדים, אם מישוהו יטרח לספר להם שמתחילים עוד מעט מסכת חדשה... "שמתי פתק בלוח מודעות, "מתחילים מסכת חדשה בעוד שבוע", אחר כך החלפתי "היום מתחילים ללמוד מסכת...". זה עזר, אבל עדיין לא מספיק.

"לבסוף החלטתי לצאת עם קמפיין נרחב. הקב"ה זיכה אותי ונתן לי במתנה חוש פרסומי-שיווקי. לפני כן השתמשתי בזה בחיידר, כשעשיתי מבצעים לילדים ורציתי לדרבן אותם לחזור על הנלמד וכדו'.

"פשוט התחלתי לצאת עם קמפיין פרסומי לפני כל מסכת. זה התחיל בקטן, עם מודעות חצי מאולתרות, אבל בתוך זמן לא רב הביקוש הגיע מהמון בתי כנסת, וזה הפך להיות פרויקט מסודר, עם פוסטרים ענקיים צבעוניים ומעניינים לפני כל מסכת.

"הפוסטרים האלו משכו את תשומת לב של הנהלת 'דרשו', ביקשו לראיין אותי לשמוע איך אני עושה את זה, וכך התחברתי לעלון 'לקראת שבת' כבר למעלה משנה ב"ה.

"מתוך הקשר שלי עם 'דרשו', גונבה לאוזני בחשאי השמועה שעומדים לפתוח תוכנית 'קנין ירושלמי'. זה היה מאוד מעניין, כי כמה אנשים כבר לומדים ירושלמי??? מי בכלל מסוגל לזה???

"ואז נפל לי רעיון... למה שלא נעשה פוסטרים על כך שמתחילים ללמוד ירושלמי? יצאתי באופן עצמאי בקמפיין לתוכנית של 'דרשו', בלי שום תיאום עם הנהלת 'דרשו'. אבל הנהלה נחשפה לזה והתלהבה מאוד, והחליטו לשאול אותי אם אני מעוניין לרכו את התוכנית..."

"אמרת שאני מסכים בשמחה. אם זה עניין של זיכוי הרבים, אני בהחלט שמח להירתם אליו. התחלתי לעשות 'רעש' ו'בלאגן'. לדבר עם גבאים של בתי כנסיות שייקנו ש"ס ירושלמי, וגם הייתי צריך לגייס מגידי שיעורים לקו השיעורים של 'דרשו'. התברר לי שאם מגידי שיעורים בלשון הקודש אפשר למצוא בקלות יחסית, למצוא מגידי שיעורים באידיש שמוכנים למסור שיעור יום יומי זה לא קל בכלל, ואחרי חיפושים רבים, התקשר אלי המנכ"ל ואמר לי שיש לו רעיון מבריק... "תמסור אתה שיעור בירושלמי...".

"הייתי המום. אני בכלל לא 'מומחה' בירושלמי. איך אני אהיה פתאום מגיד שיעור ללמד לרבים? אבל הוא לא הרפה, ואני, כדרכי בקודש, אמרתי לו שאני מוכן למסור שיעור על מסכת ברכות,

האזינו לתוכנית 'הפוח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

ישבתי פעם בשמחת שלום זכר עם הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל, בעל ה'משמר הלוי'. לשמחה הגיע זקן ישיש, משומעי שיעורו המפורסם של רבי משה מרדכי, כולם הכירוהו בכינויו 'רבי חנא'. יהודי זה היה מלא וגדוש בידיעות בתורה, פנה רבי משה מרדכי אל הנוכחים, ואמר: הסכיתו ושמעו סיפור נורא של אהבת תורה, וקרבת השם

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"וַיִּנְתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֵלוֹת הַשָּׁחַר" (בראשית ל"ב, כ"ה)

כאן מספרת התורה שיעקב העביר בלילה את כל מחנהו, ואז נותר יעקב לבדו להיאבק מול מלאכו של עשו. על כך אומרים חז"ל במדרש רבה: "מה הקדוש ברוך-הוא כתוב בו (ישעיה ב' יז) 'ונשגב ה' לבדו', אף יעקב 'ויותר יעקב לבדו'". מדרש זה טעון ביאור. מה ההיקש בין מצבו של יעקב להתגלות ה' יתברך לעתיד לבא?

שמעתי מאבי מורי זצ"ל ביאור נפלא:

פעמים רבות יכול אדם להימצא במצב קשה. לא טוב לו, הוא מרגיש בודד, מיואש וחלש; במצב כזה, אומרים חז"ל, על האדם לדעת שדווקא זמן זה מסוגל מאד להתגלות שמו יתברך אצלו, ומתוך הבדידות יהיה מסוגל הוא להגיע לקרבת ה' מופלאה. דווקא כשהאדם "לבדו", הוא יכול להגיע אל השם הנשגב.

סיפורו של רבי חנא

ישבתי פעם בשמחת שלום זכר עם הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל, בעל ה'משמר הלוי'. לשמחה הגיע זקן ישיש, משומעי שיעורו המפורסם של רבי משה מרדכי בבית המדרש 'ירחי כלה' שברחוב הרב דסלר בבני ברק. שמו היה רבי אלחנן, אך כולם הכירוהו בכינויו 'רבי חנא'. יהודי זה היה מלא וגדוש בידיעות בתורה, ובמהלך השיעור היה מעיר דרך קבע הערות רבות.

כשהתיישב, פנה אליו רבי משה מרדכי ושאל אותו האם הוא נותן לו רשות לספר לנוכחים את סיפור חייו. רבי חנא היסס, אך לבסוף הסכים.

פנה רבי משה מרדכי אל הנוכחים, ואמר: "הסכיתו ושמעו סיפור נורא של אהבת תורה, וקרבת השם":

בצעירותו, הגיע רבי חנא ללמוד בישיבת 'גלאנטא' הנוודעת, אצל הגאון הקדוש רבי יהושע בוקסבוים זצ"ל, בעל ה'אור פני יהושע', עם המון רצון והרבה מרץ לשקוד על דלתי תורה. אך לצערנו כבר בימים הראשונים הוא התקשה בלימודים. הוא אמנם התאמץ מאד, השקיע שעות רבות בשינון וחזרה, אך מוחו לא קלט מאומה. רבי יהושע ניסה לסייע בעדו, וביקש מטובי הישיבה שילמדו עמו, אך

דבר לא הועיל, וראשו נשאר כאשר היה.

כעבור זמן מה, בהיותו מיואש כמעט לחלוטין, ניגש אלחנן לרבו ואמר לו שלאחר שנכח שאינו מתקדם מאומה, החליט לצאת ולעבוד לפרנסתו. הבין רבי יהושע לליבו, והסכים עמו. הוא אף סייע בעדו לאתר עבודה שמכבדת את בעליה, ובירר עבורו היטב על פרטי המקום מבחינה רוחנית וגשמית. בני הישיבה הצטערו לשמוע על עזיבתו, שכן אלחנן היה אהוב על הבריות, והכינו עבורו מסיבת פרידה.

למחרת בבוקר, היום בו היה אמור לעזוב את הישיבה, סידר אלחנן את חפציו, ארז את תיקו והתכונן לצאת לתחנת הרכבת. הוא הביט בשעון, וראה שנשארו עוד חמש עשרה דקות עד הזמן בו אמורה הרכבת לצאת לדרכה. אלחנן היה ונשאר אוהב תורה, ואף סיכם עם בעל הבית על מספר שעות ביום שיוקדשו ללימוד מה שהיה ביכולתו; עכשיו כשהיה לרשותו מעט זמן פנוי, הוא רצה לפתוח ספר וללמוד מעט, אך כל ספריו כבר נארזו והוכנו לנסיעה.

הוא שוטט בעיניו כה וכה בחיפוש אחר ספר קודש, והנה עיניו נתקלות בספר ישן, מרופט ומאובק המציץ מעל הארון בחדר. הוריד אלחנן את הספר מעל הארון, הסיר ממנו את שכבת האבק ופתחו בדף אקראי. הוא התחיל לעיין, וכך מצא כתוב:

"בעת שהאדם מרגיש בודד ואין מי שיכול לעזור לו, באותה העת נפתח פתח מיוחד ממרום להביא לו סייעתא דשמיא שלא כדרך

אני לא הבנתי למה הישיבה עושה את זה, אבל ידעתי שמדובר במדיניות של הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, והוא כמוזן מגדולי המחזירים בתשובה בזמנינו, הישיבה הזאת 'אור החיים', היא ה'שפיץ' של הישיבות לבעלי תשובה, מי אני שאתווכח עם ההצלחה...

פעיל 'אחינו' הרב ישראל היימן, מספר על דבר מעניין שראה בישיבת 'אור החיים', והשפיע עליו להמשיך החיים

יוחנן וסרמן

כבר שלוש שנים שהרב ישראל היימן משמש כרכז הפעילות של ארגון 'אחינו', בישיבת 'אור החיים' בראשותו של הגאון הגדול רבי ראובן אלבז שליט"א. בשיחה עמו הוא מספר לנו על סוג של 'הלם קרב' שחווה כשנכנס לישיבה...

"העיסוק שלי עם נוער בכלל ועם בעלי תשובה בפרט, החל לפני כעשור", הוא מספר לנו, "היה זה בהוראתו של מורי ורבי הגרש"י בורנשטיין זצ"ל, ראש ישיבת קריית מלך, שהנחה אותי לפנות לכיוון הזה.

"הסתובבתי במקומות רבים, ועשיתי פעילות רבה עם בעלי תשובה. אפשר לומר שצברתי לא מעט ניסיון עם כמה וכמה מדרשית וארגונים, בסגנונות שונים, כשכולם יש להם מטרה אחת, לרומם את הנוער ולקרב אותו ליהדות.

"אבל כשנכנסתי לישיבת 'אור החיים', הרגשתי שאני נכנסתי למקום בסגנון שונה לחלוטין. תמיד ידענו, בכל הארגונים והמוסדות האחרים, שהמעבר מחיי הפקר ופריקת עול לחיי תורה ומצוות, זה לא דבר קל. מדובר בתהליך מאוד מורכב שבו אדם משיל מעצמו את כל ההרגלים שלו, את כל מה שהוא היה עושה עד עכשיו, ופתאום הוא הופך לאדם מסוג שונה לחלוטין. זה מצריך זמן ועושים את זה בהדרגה ובאיטיות.

"לעומת זאת, בישיבת 'אור החיים', זה עובד אחרת לחלוטין. מגיע בעל תשובה חדש, לפני שבוע הוא עוד היה חילוני גמור ועכשיו החליט לחזור בתשובה ולהיכנס לישיבה.

"הוא מוצא לעצמו מקום בפנימייה, נכנס לבית המדרש, ופותח גמרא. זהו. עכשיו הוא בחור ישיבה. אין הקדמות, אין הכנה נפשית, אין תקופת הסתגלות או 'ימי חסד'. כלום. הוא נהיה באותו רגע בחור ישיבה וצריך ללמוד בכל הסדרים מהבוקר ועד הלילה, כמו כל הבחורים הוותיקים בישיבה.

"למעשה אין איזו השגחה צמודה, זה לא שיושב שם משגיח ורושם מי הגיע באיחור או נזף במי שלא לומד. ממש לא. זה מגיע ממצב חברתי ודרישה חברתית מאוד גבוהה.

"בית המדרש מלא בכ-350 בחורים ועוד כמה מאות אברכים, יושבים כולם ולומדים במרץ ובהתלהבות, והבחור הצעיר שעוד

לא יודע מה ההבדל בין גמרא למשנה, כבר צריך להשתלב בפנים וללמוד כמו כולם...

"אני לא הבנתי למה הישיבה עושה את זה, אבל ידעתי שמדובר במדיניות של הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, והוא כמוזן מגדולי המחזירים בתשובה בזמנינו, הישיבה הזאת 'אור החיים', היא ה'שפיץ' של עולם הישיבות לבעלי תשובה, מי אני שאתווכח עם ההצלחה...

"אחרי תקופה שאני נמצא שם, גיליתי את הסוד, וזה שינה לי את כל התפיסה של החיים. 'המאור שבה מחזירו למוטב', זאת לא איזו אמרת כנף נחמדה שאמרו חז"ל כדי להעשיר את אוצר הפתגמים של האומה העברית, חלילה וחלילה.

"זאת מציאות מוכחת שעובדת בשטח ומביאה תוצאות. הבחורים לא צריכים לשמוע שיעורים בהשקפה, אין צורך בהרצאות ובשכנועים. הם מתחילים ללמוד גמרא, והיא כבר עושה להם את כל התהליך הזה מבפנים. הם מתנקים, מיטהרים, מתעדנים, הופכים לאנשים רוחניים יותר וממילא מתרחקים מזהמת החטא.

"אגב, זה נכון לא רק לבעלי תשובה שבאים מבתי חילוניים. זה נכון באותה המידה גם לבחורים משלנו שקשה להם ברוחניות וכדו'. תושיבו אותם ללמוד גמרא, ואחרי תקופה הכל יסתדר מעצמו.

אזרחי ארצות הברית קיבלו את בשורת הנאום בשמחה רבה, חוץ מאזרחית אחת, הגב' ברל ע"ה, אשת חיל בעלת לב יהודי פועם שהצטערה מאוד מהעובדה שהנאום ישודר בשבת, הרי יהודים רבים עלולים לחלל את השבת ולהאזין לנאום הנשיא...

היהודיה שהצליחה לשנות את מועד נאום של נשיא ארצות הברית

הרב ישראל ליוש

"וַתִּגַּשׁ גַּם לָאָה וּלְדָיָה וּלְשִׁתְּחֹנוּ וְאַחַר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרַחֵל וַיִּשְׁתַּחֲוּ" (בראשית ל"ג, ז')

רש"י מסביר את ההבדל בין צורת הגישה של האמהות ובניהן, לרחל ובנה יוסף. כל האמהות נגשו לפני הבנים, ואילו יוסף נגש לפני אמו. וזאת, כי הוא ביקש לעכב את דודו עשיו הרשע מלתלות בה עיניה ולהסתכל בה, ועל כך הוא זכה לברכת עלי עין.

אלא שיש להבין, מה ירויח יוסף בכך שהוא ילך לפני אמו ויסתיר אותה מעיני עשיו, הרי כאשר יתקרבו האמהות ובניהן אל עשיו, הוא בלאו הכי יראה אותה, אז כבר לא יוכל יוסף להמשיך להסתיר אותה מעיני עשיו לאורך כל הפגישה.

אלא, מוסר השכל גדול נוכל ללמוד מהנהגתו של יוסף הצדיק, הוא הבין שהסתכלותו של עשיו הרשע בפני אמו, הוא קלקול ומכשול גדול, הוא אכן ידע שהוא לא יוכל למנוע את הקלקול הזה לגמרי, אך הוא החליט שעליו לעשות כל שביכולתו, אפילו פעולה קטנה, כדי שהקלקול הזה לא יקרה, אפילו שהוא ידע שלא יוכל למנוע את זה לגמרי. מחשבות של רפיון ויאוש מוחלט מעשיה כלשהי, בגלל שהוא לא יצליח להשלים את המלאכה, לא עלו כלל במוחו, והן לא הניאו אותו מלפעול אפילו פעולה קטנה, מה שהוא יכול, כדי לעכב את עשיו מלתת בה עיניו.

והדברים מדויקים בלשונו של רש"י הקדוש: "אבל ברחל, יוסף נגש לפניה, אמר: 'אמי יפת תואר, שמא יתלה בה עיניו אותך רשע, אעמוד כנגדה ו'אעכבנו' מלהסתכל בה..." רש"י לא כתב ו'אמנענו' מלהסתכל בה, כי הוא אכן ידע שהוא לא יצליח למנוע אותו מהסתכלות האסורה והרעה הזו, ובכל זאת שוה לפעול רק כדי לעכב אותו מלהסתכל בה..."

בעוד מעט יותר משבוע, נזכה לחגוג את חג החנוכה, וניזכר מיד בשאלת הבית יוסף המפורסמת: מדוע מדליקים נרות שמונה ימים, הרי היום הראשון לא היה נס, כי השמן שנמצא הספיק ליום אחד. הגאון רבי גדליה אייזמן שצ"ל תירץ את הקושיא עפ"י העיקרון הנזכר: מטבע הבריות, כאשר החשמונאים באו לבית המקדש אחר המערכה עם היוונים, ומצאו אותו שבור, הרוס, מבוזה וטמא, היה עליהם להתחיל לבנותו מחדש לשכללו ולטהרו, ורק אחר כך להתחיל בעבודת המנורה והקרבנות. ואפילו שמצאו פך אחד שמן, לא היו אמורים כלל להדליק איתו את המנורה, כי הרי בלאו הכי

לאחר יום אחד יהיה עליהם להפסיק את ההדלקה לכמה ימים, עד שיפיקו כמות שמן זית טהור שיספיק להדלקת המנורה ברצף, הם הרי לא סמכו על הנס... אך לא, מחשבות כאלו לא עלו ליבם כלל, הם לא חפשו סיבות להתרפות ולנוח אחר המלחמה, הם מיד עשו לפחות את מה שהם יכולים לעשות, אפילו שזה לא ממש מושלם, העיקר להתחיל כבר בעשיית המצוה. אם כן, אומר ר' גדליה, גם היום הראשון הוא בבחינת נס, כי הם נהגו מעבר למצופה מהם, והתעלו מעל רגשותיהם ומיד התחילו בקיום המצוה, אף שהם לא העלו בדעתם שהיא תהיה מושלמת, ולבסוף עשה ה' עמהם נס והמנורה דלקה ברציפות שמונה ימים ובניתיים הספיקו להפיק שמן טהור, כדי להמשיך את רצף ההדלקה.

יועצי נשיאה ה-33 של ארצות הברית 'הארי טרומן' יעצו לו לנאום בכל שבוע נאום לאומה האמריקאית, שישודר בכל אמצעי התקשורת. הם התייעצו עם מומחי פרסום ודעת קהל, באיזה יום ובאיזו שעה כדאי לשדר את הנאום, ואחרי דיונים מקיפים ומעמיקים, הוחלט כי ליל שבת הוא המועד הטוב ביותר לשידור הנאום, אז האזרחים שלווים ורגועים, והמסרים והתעמולה המוסווית ייקלטו היטב. אזרחי ארצות הברית קיבלו את בשורת הנאום בשמחה רבה, חוץ מאזרחית אחת, הגב' ברל ע"ה, אשת חיל בעלת לב יהודי פועם

של מומחים בעלי שם, יוחלף, רק בגלל דעתה של אשה לא מוכרת, שמייצגת מיעוט שאינו משפיע...

אלא שהמכתב שקבלה הגב' ברל ע"ה אחר שבוע, הראה לה שכנראה התייחסו למכתבה והוא לא נבלע כלאחר יד בין מאות ואלפי המכתבים. במכתב נכתב שהנשיא קרא את בקשתה והוא מתייחס לכך בכובד ראש.

הנה הגיע ליל שבת המיוחד, האומה האמריקאית נרגשת מאוד לקראת הנאום הראשון, הנשיא נשא את נאומו ובסופו הוא הודיע שמסיבות מיוחדות מועד הנאום שונה, ומעתה הוא ישודר בכל יום שלישי...

לו היתה הגב' ברל ע"ה נמנעת מכתבת המכתב, כי הרי מה הוא כבר יכול להועיל, השבת היתה מושפלת עד שאול תחתיה, ועתה, בזכות תמימותה ועוז רוחה, ותחושתה שעליה לפעול ככל שבידה, הורם קרנה של השבת ורבבות יהודים נמנעו מחילולה, היא עשתה את השתדלותה והקב"ה השלים את המלאכה...

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל:
israel.layosh@gmail.com

שהצטערה מאוד מהעובדה שהנאום ישודר בשבת, הרי יהודים רבים עלולים לחלל את השבת ולהאזין לנאום הנשיא... המודעות לשמירת השבת בארצות הברית של הימים ההם, גם כך לא היתה בשיאה, ובעקבות הנאום, השבת תחולל עוד יותר...

היא לא נשארה בעצבונה ושתקה, היא החליטה לעשות מעשה, לא בטוח שהוא יועיל, אבל היא אינה יכולה לשבת בשקט... היא כתבה מכתב לנשיא ארצות הברית... היא תיארה לו בחן את הפטריוטיות שלה למדינה, ואת השתוקקותה לשמוע את נאומו המכובד, ואף ספרה לו שלצערה הרב, בגלל אמונתה, היא לא תוכל לשמוע את הנאום, כי היא שומרת שבת ולא מפעילה ביום זה מכשירים חשמליים... בהמשך היא כתבה מעט על קדושתה של השבת ועל כך שיהודים רבים שומרים שלא לחללה, וסיימה בבקשה להחליף את מועד השידור ליום אחר, כי לא מסתבר שאזרחים רבים, יהודים כמותה, לא יזכו לשמוע את הנאום הנכסף...

למותר לציין שמכתבים רבים נשלחים אל נשיא ארצות הברית, בעניינים שונים ומגוונים, את רובם כלל לא מקפידים לקרוא בעיון, ואף אם היא תזכה ויחליטו לקרוא את מכתבה, אין סיכוי שמועדו של נאום כה חשוב שנקבע אחרי התייעצויות רבות, לאור חוות דעת

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

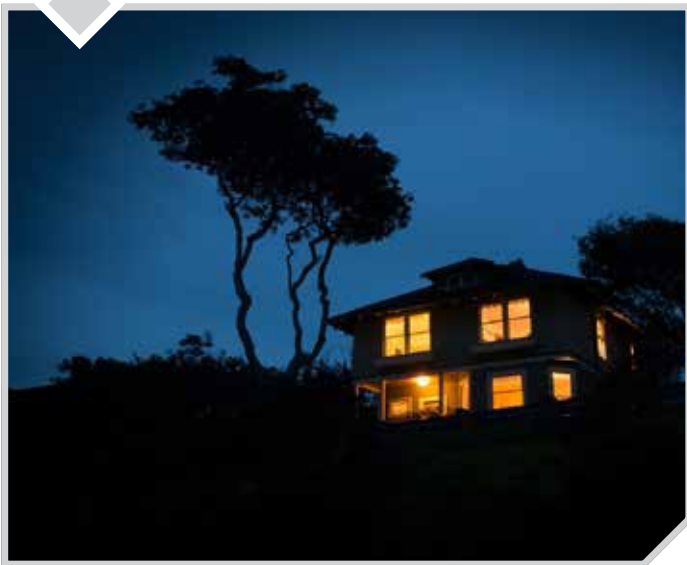
סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

'נזדמן לי לעבור בעיר מגורי באישון לילה, בעוברי על פני בית יהודי בקע מן הבית קול לימוד תורה בניגון שהיה נשמע לי עצוב, נצמדתי למקומי והקשבתי.... צלילי התוגה שהדהדו באזני נצטיירו בדמיוני כאילו התורה בוכה על שנשתייה והנני עומד על סף הכחש והבגידה בה, אותה שעה נתעוררו בי הרהורי תשובה וכך הגעתי עד הלום'

התורה מגן היא לכל החוסים בה!

את הכלי מלחמה שלו ונוכל לו בסיעתא דשמיא.

סיפור מרגש מסופר על ענין זה של כח התורה כמה שגם אם אדם יפול רח"ל ויסתה מדרך הטוב גם אם נטבע הוא עמוק עמוק בים הטומאה והוא כעיוור בחושך, באם היה לו את כח התורה בסוף יעזרו לו כלי המלחמה האלו להושיעו ולעלותו מתהום הנשיה.

בספר אוצרות התורה מביא מעשה נפלא על מרן הגאון רבי חיים מוולוז'ין שבתקופתו רווחה אגדה בין יהודי ליטא בדבר שלושה תלמידים של ישיבת וולוז'ין, תלמידים אלה התבלטו ביתרונותיהם המיוחדים על שאר בני הישיבה, האחד היה מיוחס נצר למשפחה שמנתה שבעה דורות רבנים בזה אחר זה, השני היה מוכתר בנימוסים ומחונן במידות טובות להפליא, ואילו השלישי היה חריף ובנוסף לזה שקדן עצום בתורה.

לימים נתפסו שלושת התלמידים הללו לרוח ההשכלה הברלינאית שהשתלטה אז על מחנה ישראל, הם עזבו את הישיבה ויצאו לתרבות רעה, צער רב הצטער עליהם מייסד הישיבה מרן ר' חיים, הזיל דמעות רבות ונפשו מיאנה להנחם.

יום אחד נראה אליו בחלום דמות רבו הגדול הגאון רבי אליהו מוילנא,

הרב בנימין בירנצוויג

"וַיִּנְתֵּר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר" (בראשית ל"ב, כ"ה)

פרשו חז"ל "ויאבק איש עמו" הוא שרו של עשו.

מרנא הכהן הגדול החפץ חיים זיע"א נשא דרשה בפני כינוס ועד הישיבות בוילנא אודות הדרכים להחזקת התורה, וכך אמר: בתורה מסופר שהמלאך נאבק עם יעקב אבינו שהיה אחרון שבאבות, ושאל - שיש להתבונן מדוע חיכה המלאך כל כך הרבה שנים ולא נאבק עם אברהם אבינו או עם יצחק אבינו?

ונשא החפץ חיים תירוצו אשר הוא יסוד מוסד לכל מהלך חיינו, ואילו לא היה אומרו אין היינו יכולים ככלל לעלותו על לוח ליבנו, שהנה ידוע שאברהם אבינו האו עמוד 'החסד', ויצחק אבינו הוא עמוד 'העבודה' שפשט צווארו לשחיטה בהר המוריה, ויעקב אבינו הוא עמוד 'התורה', שתתן אמת ליעקב זו תורתנו הקדושה.

אמר החפץ חיים, שרו של עשו - הוא היצר הרע, יכל לסבול את מידת החסד של אברהם אבינו, וכן יכל לסבול את העבודה של יצחק אבינו, אבל כשהגיע יעקב אבינו שהוא כח התורה, כאן החליט היצר הרע שחייב הוא לצאת למלחמת חורמה, כי התורה היא החוסן והמגן מפני היצר הרע, ולכן פחד שרו של עשו מיעקב אבינו.

ואמר החפץ חיים, שמני אז ניטשת מלחמה תמידית מצד כוחות הרע של היצר וחילותיו אל מול עוצם תורתנו הקדושה לומדיה ומחזיקיה.

והנה כבר ידוע מה שאמר מרן הגה"ק רבי אלחנן וסרמן זיע"א ששמע מפי קדשו של מרנא החפץ חיים זיע"א, 'שליצר הרע לא אכפת שיהודי התענה יבכה ויתפלל כל היום, ובלבד שלא ילמד תורה'.

כמו כן ידועים הדברים שמביא אדוננו הגר"א זיע"א כי הלומדים תורה צריכים שמירה מעולה כי בהם מתגרה היצר ביותר כמאמר חז"ל (סוכה נב): מניח עמי ארצות ומתגרה בתלמידי חכמים... אבל בבעלי המצוות אין היצר הרע מתגרה עמם כל כך".

התורה היא תבלין ליצר הרע, היא היחידה שמצליחה להילחם בו ולשנות את טעמו, ולכן הוא נלחם בה ובלומדיה בעיקר, כי יודע שאם נתגבר ונמשיך בכל עוז להחזיק בעץ החיים, הרי שלקחנו ממנו

ספרי השמחה של הגר"י זילברשטיין משכינים שמחה בבתי ישראל

'לחנך בשמחה'

הספר מיוסד על העקרון שבדורנו אי אפשר לחנך ללא שמחה ואהבה. האנשים והמוסדות שרכשו את הספר, דיווחו אחר כך שהמורים/ות קיבלו מכך תועלת מרובה עד מאוד, והדברים שנכתבו שם - סייעו להם במלאכת החינוך באופן בל-יתואר. בספר מובאים מאות סיפורים ודוגמאות, קטעי מוסר ופנינים, המתבססים על הנושא הנ"ל, וכמו כן - מתפרסמות בספר גם מאות תשובות בהלכה של הגר"י זילברשטיין, בנושאי חינוך, הכי-מרתקים שיש.

'שמחה בבית'

הספר, על 920 עמודיו, הוא אחיו-התאום של הספר 'לחנך בשמחה', והפך אף הוא לרב-מכר של ממש בקרב הורים ומחנכים. 'שמחה בבית', נסוב בעיקרו על האושר והשמחה הספוגים בין כתלי הבית היהודי, והביטוי העיקרי בספר מוקדש לרוממותו של הבית, במונחים של תקופתנו, וכן לערכיותה הנשגבה של המשפחה - בכל מה שקשור למנוחת-הדעת והאושר הפנימי המקננים בה! בספר מופיע קונטרס-הדרכה מפורט של מרן הגר"ח קניבסקי בענייני שידוכים, וכן הרחבת-דברים של מרן שליט"א על אגרתו הידועה של מרן החזו"א בענין הבית. כל זה יחד עם מאות סיפורים ודוגמאות כיצד ניתן להתגבר על כל הקשיים המתעוררים בדורנו, קטעי מוסר ופנינים, המתבססים על הנושא הנ"ל, בסגנון הכי-מרתק שיש.

'מצוות בשמחה'

שני הכרכים של הספר 'מצוות בשמחה' עם דבריו המופלאים והמרתקים של הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, בנויים אף הם על סדר הפרשיות, אבל לא לפי סדר הפסוקים, אלא לפי סדר 'שרשי המצוות' של 'ספר החינוך', העוסקים כידוע בעניינים מוסריים, ומסגנונם הקולח נדמה כאילו נכתבו בימינו. גדולי המחנכים מעידים על התועלת המרובה שהביאו ספרים אלה, וזאת בשל ייחודיותם של לקחי-המוסר וסגנון הדברים המתאים מאוד לבני הדור הזה. כך יוכל אבי-המשפחה - וכמובן גם המורה והמלמד בכיתותיהם - לספר לילדים על המצוות בהן עוסקת הפרשה, ולהסתעף מזה אל רעיונותיו וסיפוריו המאלפים של הגר"י זילברשטיין - דבר שלא היה עד היום, כשכל הספרים התמקדו בפסוקי הפרשיות.

'שבת בשמחה'

ספרנו זה יוצא לאור-עולם בס"ד כדי להנחיל את הידיעה החשובה שמי שיודע כיצד לנצל את ה'מנוחה' הניתנת לנו בשבת, בדרך שהשי"ת רוצה שננוח בדור זה, בְּדִגְשׁ על 'דור זה', לא יצטרך לחפש מדי שבוע 'בית הארחה' אחר להתארח בו בשבת. הוא יוכל לנוח בביתו-שלו, ו'לנפוש' שם במשך השבת על בסיס 'אש"ל ופנסיון מלא'. הוא יוכל להתפלל בבית הכנסת שלו, ולאכול את סעודות השבת בסלון-ביתו, ולהרגיש שהוא נמצא במלון שוויצרי המעוטר ב-5 כוכבים. מטרתנו העיקרית בספר זה, היא להנגיש את מושגי השבת לפני כל יהודי באשר-הוא, שיהא באפשרותו להגיע למימוש מעשי, פשוט ככל האפשר, של קדושת-השבת וטהרתה.

לפני 'המושגים הגבוהים', השבת הוא יום של מנוחה. מנוחת-הדעת. יום של 'ינפש'. ובמונחים שלנו: יום של שחרור מהעומסים הכבדים ולחצי-הנפש הפוקדים אותנו בכל ששת ימי המעשה. ומי אינו מעונין בשמינית-שבשמינית של מנוחת-הדעת, בעולם כה סוער ורוגש שבו אנחנו חיים ???

לפרטים: מ. מ. צורן - 053-310-3388

הדרשן המשיך לשאול האם אפשר להביא לו מסכת סוטה מש"ס בבלי, והפעם התשובה היתה חיובית. עייין נא מר בדף ל"ד עמוד א', ויראה בעיניו שהביאו שם התוספות בד"ה 'טורטני', בשם הירושלמי, שדעת רבי עקיבא היא שהיו עשרים וארבעה מרגלים.

איזה ענווה! איזו גדלות של מנהיג אמיתי!

שמע ה' בית אפרים' את הדברים, ונזכר שאכן כך כותב התוספות. נו, עכשיו נעצור רגע ונתבונן: מה היה עושה 'מנהיג' שאינו מנהיג, הנגוע בנגיעות מראשו ועד רגליו, שהיה רואה גאון שכזה המגיע לעירו, ומצליח להפליא בדרשתו את כל יושבי העיר, ועוד מזכיר לו דבר שהוא-עצמו לא זכר...

הרי אדם שלא ניחון במידות טובות, ומגמתו איננה להנחיל את הטוב לקהל עדתו, היה עושה כל טצדקי שבעולם על מנת להיפטר במהירות האפשרית מאדם שכזה, שעלול לרשת ממנו את הרבנות. ומה עשה ה'בית אפרים', בישרותו הגדולה, לאחר שמהר"ש קלוגר הראה לו את התוספות? - המרא דאתרא בעיר ברוד, כך סיפר מרן הגרי"ש אלישיב, אמר למהר"ש שמעתה בוודאי לא יתמנה למלמד תינוקות, אלא למגיד מישרים של העיר!

מגיד-המישרים של ברוד היה בדרגה זהה להמרא דאתרא של העיר, וכמו בכל ישיבה שבה מכהנים ראש ישיבה ומשגיח, היו בעיר ברוד רב ומגיד-מישרים, כשאחד היה ממונה על החלק ההלכתי, והשני על הפן המוסרי של אנשי העיר.

והמרא דאתרא של העיר ברוד, ממנה את רבי שלמה קלוגר שיעמוד לצדו! כוונתו היתה שלאחר 120 שנותיו יתמנה המהרש"ק להמרא דאתרא, וכך אכן היה. היש בדמיונו ציור תיאורי לענווה יותר גדולה מזו!?

המשימה העיקרית: להרביץ תורה!

מלבד הלקח המאלף שיש לנו ללמוד מענוותו המרובה של רבי אפרים זלמן מרגליות, שהעניק למהר"ש את המינוי המכובד, נסיק מכאן עוד שני דברים.

נתאר לעצמנו רב ואב"ד באחת הערים בארץ ישראל הנוטש את משרתו, והולך לחפש לו מקום אחר שבו יוכל להרביץ תורה; האם מצטיירת בדמיונו, גם זה הרחוק ביותר, מציאות כזו שאותו רב יילך להתמנות כ...מלמד בחיידר? הרי הדברים יישמעו כחוכא והיטלולא! ורבי שלמה קלוגר, ידע שמשימתו העיקרית בחיים היא להרביץ תורה, ואם נאלץ להתפטר ממשרתו בעיירה זאליפוט, הוא הולך להיות מלמד דרדקי, ולא אכפת לו משום דבר אחר, רק להרביץ תורה.

ועוד יש לנו ללמוד ממעשה מופלא זה, עד כמה גדולה היתה ענוותו של רבי שלמה קלוגר, בכך שהיה מוכן לשאת דרשה בפני כל הקהל, למרות שהעילה לדרשה היתה כדי להביא לאישור מינויו כמלמד. כמה 'מנהיגים' היו מסוגלים לעשות זאת?... הרי לנו דמותו של מנהיג.

והרי לנו כוחם של מנהיגי ישראל, שרק בזכותם מתקיים העם היהודי. (מתוך הספר 'שבת בשמחה')

את הסיפור דלהלן שמעתי ממנו במהלך דיון שדנתי לפניו אודות פסקו של רבי שלמה קלוגר שאמר שדברי חז"ל שאמרו (סנהדרין, י"ט ב') 'כל המלמד בן-חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו', זה לא 'כאילו', אלא ממש ילדו, ויצא בכך ידי קיום מצוות פריה ורביה!

ואז סיפר לי מו"ח את המעשה הבא, שהתרחש לאחר שרבי שלמה קלוגר התפטר מרבנותו בעיירה זאליפוט. יש להניח שכאשר גאון עולם שכזה, ששמו יצא מסוף העולם ועד סופו, מחליט לנטוש את קהילתו, היו לו מן הסתם כמה וכמה סיבות אמיתיות לכך, ויש רק לרחם על היהודים שנימנו על חברי הקהילה ההיא, שהגיעו למצב כזה.

אולם, אחרי הרחמים המרובים, הבה נבחן מקרוב מה עשה המהרש"ק לאחר מכן. רבי שלמה קלוגר פונה לחפש מקום אחר בו יוכל להרביץ תורה. בתוך כך, הוא מגיע אל העיר ברוד, שם מכהן כאב"ד הגאון בעל ה'בית אפרים', רבי אפרים זלמן מרגליות.

משרה פנויה

כיוון שבעיר זו לא היה באפשרותו להרביץ תורה באמצעות הרבנות, מחליט רבי שלמה קלוגר לחפש משרה אחרת, העיקר שיהא בכוחו להמשיך ולהפיץ את תורת השם, כלבבו.

והנה, לאחר בירור שעשה אצל אנשי העיר, מצא שבחיידר המקומי יש משרה פנויה של... מלמד-דרדקי והחליט לקחת אותה על שכמו. יָשָׁב גאון כביר שכמותו, וירביץ תורה לילדי ישראל. העיקר שלא תשתכח תורה.

בכך עוד לא תם הסיפור. בעיר ברוד, המשיך מרן הגרי"ש אלישיב לספר, היתה תקנה שכל יהודי שביקש להתקבל למשרת המלמדות, היה צריך לשאת לפני כן דרשה לפני הציבור בבית המדרש המקומי. והיה, אם מצאה הדרשה חן בעיני הקהל, זכה האיש במשרה, ואם לא - נאלץ היה לפנות את המקום לרעו הטוב ממנו.

בני הקהילה דרשו אפוא גם מהגר"ש קלוגר לשאת את דברותיו לפני העם. הגאון הסכים, אך דרש שגם ה'בית אפרים' יהיה נוכח בעת הדרשה. והנה, עולה 'המועמד להיות מלמד' על בימת בית המדרש, ונושא דרשה מצוינת, כפי המתאים למי שעתיד להיות אחד מגאוני העם היהודי, והקהל אכן נהנה מאוד מהדברים.

אי-אפשר לשנות מדעת התורה

ברם, לאחר הדרשה, כאשר עבר הגאון ליד כסאו של המרא דאתרא, רבי אפרים זלמן, הבחין המהרש"ק שפניו זועפות קמעה, וביקש שיאמר לו על מה נשתנו פניו. השיב לו הרב, שאמנם הדרשה היתה טובה, אך מתוך הדברים, וחשבון-הפלפול שעשה בפרשת 'שלח', פרשת המרגלים, עולה שלא היו שנים עשר מרגלים, אלא עשרים וארבעה, וזה נגד פשטות דברי התורה ודברי חז"ל, וכיוון ששינה מדעת התורה, זעפו פניו.

במקום תשובה, שאל רבי שלמה קלוגר את ה'בית אפרים', אם יש כאן בבית המדרש ירושלמי על מסכת סוטה. רבי אפרים זלמן השיב שמפני יוקרו ונדירותו של הירושלמי, אי-אפשר להשיג את הספר.

לו הדלק הוא פשוט נופל... לעומת זאת לווין יכול לטוס בחלל במשך שנים ארוכות בלי טיפה אחת של דלק, ובלי שיהיה לו בכלל מנוע. אבל לפני שנגיע לחלל בואו נדבר על שחייה במים. כל מי שפעם למד שחייה יודע איך השחייה גורמת לנו להתקדם במים? על ידי דחיפה. השוחה דוחף את המים עם הרגליים שלו, וכך הוא מתקדם. עוד דחיפה, עוד התקדמות. כמה שתדחוף בצורה יותר חזקה, תתקדם יותר מהר. כך גם אפשר לחתור עם סירת משוטים ולהתקדם. כל פעולה של התקדמות מגיע מדחיפת כח שמתנגד.

כמובן שלדחוף את המים זה לא קל. הרבה יותר קל לדחוף אוויר, אבל מי שידחוף אוויר עם הידיים והרגליים שלו לא יתקדם לשום מקום. למה? כי האוויר לא מתנגד אליו, ולכן אין שום התקדמות. כשמדובר במטוס, הוא דוחף את האוויר כל כך חזק, כך שזה גורם לו להתקדם בכל זאת. אומנם ההתנגדות של האוויר חלשה מאוד, אבל ככל שהמטוס דוחף את האוויר חזק יותר אחורה, כך הוא מתקדם מהר יותר קדימה.

כשמדובר לווין אל החלל, מצמידים אותו לטיל שדוחף את האוויר אחורה במהירות עצומה, הלווין מגיע אל החלל ואז הוא מתנתק מהטיל, עכשיו בחלל קורה דבר מעניין, ההתנגדות נעלמת לגמרי. אם הלווין יגיע אל החלל במהירות של 20 קמ"ש, הוא ימשיך לרחף הרבה מאוד שנים במהירות של 20 קמ"ש בלבד, ואין לו שום אפשרות להאיץ, כי אין שום התנגדות שיכולה לדחוף אותו מהר יותר. כמובן שאם היה כח משיכה בחלל, הלווין היה נופל מיד, אבל אין כח משיכה ואין התנגדות, ולכן הוא מתקדם במסלול שנקבע עבורו. באותה המהירות שבה הטיל יצא אל החלל, זאת המהירות שבה הלווין ימשיך לטוס, מכוחה של אותה הדחיפה שהוא דחף את עצמו על גבי האוויר לפני שיצא אל החלל.

בכל אופן לענייננו המסר ברור: הסיבה שיש לנו יצר הרע והתנגדות, היא אך ורק כדי שנוכל להתקדם. בלי התנגדות אין התקדמות. ככל שהתנגדות חזקה יותר ואנחנו מצליחים להתגבר עליה בצורה מספקת, ההתקדמות תהיה מהירה יותר.

במקרה שלנו החלל זה מה שקורה כשהחיים בעולם מגיעים אל סיומם. מי שבחיי חיותו בעולם הזה עלה והתעלה בקצב מהיר, גם אח"כ ימשיך לעלות מעלה מעלה, אבל מי שחלילה היה במצב סטטי, אחרי עזיבתו את העולם יהיה באותו המצב.

מכל האמור אנחנו מבינים דבר חשוב מאוד. ביהדות, אנחנו לא מחפשים קיצורי דרך! אנחנו לא מחפשים להקל, לא מחפשים פתרונות קלים ונעימים כדי להיכנס לגן עדן. זאת לא הדרך שלנו. אנחנו עובדים קשה, אנחנו מתאמצים ומתייגעים, דוחפים את עצמנו קדימה, מתמודדים עם ים של ניסיונות וקשיים, אתגרים לא פשוטים שאנחנו צריכים לצלוח, וככה, רק ככה אנחנו מגיעים אל היעד ואל המטרה. "אתנהלה לאיטי", אני לא ממחר לשום מקום! לאט אבל בטוח, נגיע אל היעד.

קנה חצי קילו בורקס גבינה וחצי קילו בורקס תפוזי"א חם מהתנור, ותתחיל לאכול וליהנות מהחיים.

איזו אופציה יבחר האדם הנורמלי והשפוי בדעתו? כמובן שבאופציה השניה. לא כך?

אבל אנחנו רואים שלאורך ההיסטוריה, רוב רובם של האנשים בחרו דווקא באופציה הראשונה. עד היום אפשר לראות בהודו ובנפאל ובכל מיני מקומות מהסוג הזה, אנשים שהם עובדי אלילים. הם מקריבים את כל החיים שלהם עבור פסל עשוי מאבן או מעץ. היו דורות שבהם אנשים היו מקריבים את ילדיהם עבור העבודה זרה הזאת.

זה דבר מדהים, למה הם לא בחרו באופציה ב'? אולי בגלל שאז לא היו בורקסים חמים, אז הם העדיפו לוותר על כל החבילה...

התשובה היא שפעם לאנשים היו ערכים ועקרונות. אנשים הבינו שהעולם אינו הפקר, זה לא עובד ככה שכל אחד עושה מה שהוא רוצה, חייבים שיהיה סדר, היררכיה, יש מי שמנהיג ויש מי שמונהג, יש חוק וסדר בכל דבר. הם טענו בדרך, בכיוון, אבל הם הבינו את הבסיס ההכרחי, אין דבר כזה לעשות מה שרוצים.

אבל היום אנשים רוצים בחיי הפקר, אף אחד לא יגיד לי מה לעשות וכיצד לפעול. אף אחד לא יקבע לי!

אפשר לראות את זה גם באידיאולוגיות. עד לא מזמן היו מתנהלים כאן במדינה ויכוחים בין חרדים לחילונים. אלו אמרו שזאת חובה לשרת בצבא, ואלו טענו שחלילה, זה איסור חמור. אלו טענו שהימין הוא הצודק והערכים שלו הם ערכי האמת, ואלו טענו שדווקא ערכי השמאל הם הצודקים והנכונים. היו כאלו שדגלו בקומוניזם ורצו שוויון מלא בין כל בני האדם, והיו כאלו שטענו שהקפיטליזם זו הדרך הנכונה והצודקת, כי זה לא הוגן לקחת מהעשיר את מה ששייך לו רק בגלל שהעני לא הצליח להתעשר כמוהו.

על מה אנשים מתווכחים היום? כן פראייר או לא פראייר... זה כבר לא נוגע בכלל לשאלה אם הצבא צריך חרדים או לא. זה לא נוגע לשאלה אם הימין הוא הצודק מבחינה ערכית או השמאל. הוויכוחים היום הם בכלל לא אידיאולוגיים, אלו ויכוחים של 'מגיע לי יותר' ו'למה אתה קיבלת יותר ממני'.

העולם איבד את הערכים, את המוסר, אנשים כבר לא רוצים להיות מונהגים על ידי מנהיגים טובים וישרים, הם רוצים לעשות איש הישר בעיניו בלי לתת דין וחשבון לאף אחד.

למרבה הצער גם יהודים חרדים בני ימינו, במיוחד הצעירים, לא מסוגלים בכלל להבין למה צריך שיהיו קשיים, למה בכלל ברא הקב"ה את ההתנגדות לקדושה, למה כשאני רוצה ללמוד דף גמרא, מגיע היצר הרע וחייב להפריע לי. למה לא יכול להיות עולם בלי יצר הרע שבו אנחנו רק עובדים את ה' בשמחה ונהנים מכל רגע ליד הגמרא...

כדי להבין את זה, אנחנו צריכים לקחת שיעור קצר בתורת ה'אווירונאוטיקה'. תורת האווירונים... איך מטוס מתקדם, איך הוא ממריא, מה גורם לו להתקדם במהירות גבוהה כל כך, ולמה כשנגמר

את ההכרה וההבנה שכל המקבל על עצמו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ. זה פשוט מדהים לראות את זה קורה מול העיניים שלך, כאילו בדרך של 'מקרה' אבל אין מקרה בעולם, לא בכדי פניתי דווקא לאדם שידע לחבר אותי למשרד שלאחר זמן לא רב עבר במפתיע ובלי שום הכנה מראש, והתמקם במרחק של כמה מטרים מהבית שבו השתכנו בני הזוג הגיבורים שיצאו לדרך חתכים בארץ לא זרועה, רק כדי לזכות לקשר חזק יותר עם התורה הקדושה.

"כמו שאמר הגרמ"ה הירש שליט"א... מי שמוסר נפש לתורה זוכה לסייעתא דשמיא עצומה. אנחנו צריכים להשקיע בלימוד, והשם יעשה את שלו!".

"אשתי התחילה לברר איפה בדיוק עומד המשרד להיפתח, וגילתה ש... הכתובת של המשרד הוא ברחוב המקביל לבניין בו אנחנו מתגוררים. הקב"ה סידר לה עבודה מצוינת, עם משכורת נהדרת, בשעות עבודה שמתאימות לה בדיוק, ובצמוד לבית. היא לא צריכה אפילו לפתוח מטריה כשירד גשם, כדי להגיע לעבודה. רק לעבור את הכביש והיא יושבת במשרד שלה!!!".

"עכשיו גם אני כבר זרחתי מאושר והתרגשות. קודם כל שמחתי בשביל קרוב המשפחה שלי, שהקריב כל כך הרבה כדי להתעלות ולהצליח בתורה, וב"ה זוכה להתבסס כלכלית בארץ. חוץ מזה שמחתי על כך שהיה לי חלק בעזרה והסיוע, זה תמיד נחמד להיות שותף לדבר טוב, ובעיקר התרגשתי כי הסיפור הזה שוב חידד אצלי

המשך מעמוד 22 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

ניסה לחזור על מה שלמדו אמש בישיבה, וכמו תמיד לא הצליח להתקדם. קושי גדול בחשבון 'תקע' אותו ולא אפשר לו להבין את החשבון בסוגיא...

בעוד התסכול גובר, אזור אלחנן אומץ, וכמנהגו מימים ימימה פנה אל הבחור שישב בסמוך והציב בפניו את הקושי. עיין הבחור בדברים, ומבט של פליאה עלה על פניו. "היודע אתה?" אמר לו, "אין זו סתם אי הבנה! זוהי קושיית הרשב"א על אתר, קושיא חמורה הניצבת בבסיס הסוגיא, וכל הראשונים מתחבטים לפותרה!"

אלחנן היה המום. בתדהמה שאל את הבחור: "הרשב"א? הרשב"א שואל את זה? אתה בודאי מתבלבל, השאלות שלי הם לא שאלות של הרשב"א..." הבחור חיך ואמר לו: "נתיי ספר ונחזי - בא איתי, ונראה את דברי הרשב"א בפנים". הלכו יחדיו לארון הספרים, פתחו את חידושי הרשב"א, ואכן כן, שאלתו הפשוטה הופיעה שם, במילותיו הקדושות של הרשב"א.

כשכולו התרגשות, המשיך אלחנן בתלמודו בהתמדה גדולה, כשבמשך זמן הסדר התעמק עוד ועוד וזכה לכוון לעוד שתי שאלות נוספות שהופיעו בדברי המפרשים. עם תופעה כזאת מבורכת, לכוון לשלוש שאלות של המפרשים הוא לא נפגש עדיין בחייו.

לאחר הסדר הפורה והמופלא, הוא החליט שלאחר שהקדוש ברוך הוא הראה לו בחוש כמה הוא יכול להצליח, עליו להשאר בישיבה ולמצות את כוחותיו. מני אותו יום זכה אלחנן לסייעתא דשמיא מופלאה, למד עוד ועוד והתקדם והתעלה, עד שזכה לצמוח לתלמיד חכם מופלג.

רבי משה מרדכי סיים את הסיפור, פנה אל רבי אלחנן ושאל: "רבי חנא, הסיפור נכון?" - "כן! כן!", השיב רבי חנא בהתרגשות, "זהו סיפור חיי..."

אלחנן הצעיר היה לבדו, מיואש, מתוסכל; אך מתוך הקושי הגדול ומתוך הבדידות, הוא זכה להעפיל ולהידבק בקדוש ברוך-הוא, שנאמר בו "ונשגב ה' לבדו".

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

הטבע. ואם ינצל את הזמן הזה יזכה להתעלות במעלות התורה והיראה מעלה מעלה".

סיפר אלחנן יותר מאוחר, שבאותו רגע הוא חש שהספר מדבר אליו ממש, ומצבו תסכל אותו. הוא התרגז מדוע פתח את הספר בדיוק עכשיו, ובכעסו תפס את הספר והשליך אותו בחזרה מעל הארון. עודו מתוסכל וממורמר, והנה מחשבות רבות מתחילות להתרוצץ בראשו, והוא חש שראשו מסתחרר. "נו..." אמרה מחשבה אחת, "נשאר רק כמה רגעים, וכבר מאוחר. הרכבת עומדת להגיע, צריך כבר לצאת".

והנה נהדפת מחשבה זו על ידי מחשבה אחרת: "הספר הזה דיבר ממש אלי, בדיוק למצב שלי. הספר היה מונח כאן זמן רב כאבן שאין לה הופכין, והיום מכל הימים הוא נפתח על ידי, ברגעים קשים אלו..." הוא הרגיש שהקדוש ברוך הוא שלח אליו מסר ישיר ואומר לו שיחזור לישיבה.

הוא הסתובב אנה ואנה, מבולבל ומוטרד. חמש דקות נשארו. הוא חש כיצד רצונו העז ואהבתו את התורה נוטים להכריע להישאר בישיבה לפחות עוד יום אחד, ואז כיצד מתקומם משהו בתוכו ושוב תקפו אותו המחשבות: "הלא תהיינה לי בושות איזמות כשאחזור לפתע לבית המדרש כאילו כלום לא קרה. הלא כל הישיבה יודעת שהחלטתי לעזוב, ואף ערכו לי מסיבה גדולה. יתייחסו אלי כעל אדם בלתי יציב שמשנה דעתו מרגע לרגע?"

הדקות נקפו, ולבסוף הצליח אלחנן להתגבר על עצמו, ונשאר בישיבה על דעת שמחר יילך לעבודה. הוא הוריד את התיק, הוציא משם את הגמרא ונכנס לבית המדרש. וכאשר חשש כן היה: כל הלומדים סובבו את ראשם, שקט מביך השתרר והם הביטו בו בפליאה. "מה ארע כאן?" ניתן היה כמעט לשמוע את מחשבות כולם, "האם אלחנן השתגע? רק אתמול ערכנו לו מסיבת פרידה, וכבר חזר בו?"

אך אלחנן התגבר בכוחות אדירים על תחושותיו, התעלם מהמבטים הדוקרים, התיישב על מקומו בספסל האחורי והתחיל ללמוד. הוא

בחיידר מגיל שלוש.

"את שני הדברים האלו קיבלתי בהשפעה מאוד חזקה מהחבורים בישיבת 'אור החיים', משלמים הרב היימן את דבריו, "המאור שבה מחזירו למוטב" זאת מציאות חיה וקיימת, ו'העקשן יצליח', זאת עובדה מוכחת שאני רואה אותה באופן יומיומי בישיבת 'אור החיים' המעטירה".

"דבר נוסף שלמדתי מהבחורים שם, זה העקשנות. לא כולם מצליחים, יש כאלו שלא שורדים את האתגר הלא פשוט הזה, ואנחנו באמת משבצים אותם לשיבות עם דרישות נמוכות יותר. אבל מי שכן מתעקש ומצליח, זוכה להצלחה מדהימה וחסרת תקדים. אתה רואה אותו אחרי חודש וחצי או חודשיים והוא נראה כמו בן תורה לכל דבר, עדין, מרוכך, כאילו הוא נולד בבני ברק ולמד

המשך מעמוד 18 | הרה"ח ר' משה שטרן זצ"ל

שני עמודי גיליון, בה הוא תיאר איך יהודי אותנטי ממאה שערים הגיע אליו בשעת לחץ, ביום שישי, עבד כמו טכנאי מעולה ולא לקח פרוטה, כי הוא אמר שהוא לא עובד בערב שבת. עבודה לא, חסד כן. הוא המשיך ותיאר, צילם את החנות והוסיף ציצים ופרחים, גביעים ושקדים, עד שהוציא תחת ידו כתבה מפוארת ומרתקת. ר' משה המשיך לדבוק בדרכו באמונה תמימה, שלא להשקיע בפרסומות ושלא לעבוד ביום שישי אחר חצות היום, וראה זה פלא, בבת אחת התחילו להגיע קונים חדשים ממקומות מרוחקים.

אנשים שחיפשו מוכר ישר ואמין מצאו בו את האדם המתאים, כולם בעקבות הכתבה של האיש שר' משה עשה עמו חסד, ולא הסכים בשום אופן לקחת ממנו תשלום. הוא עמד בניסיון, סמך על הקב"ה, והקב"ה נתן לו בשפע רב.

"אני לא עובד בערב שבת", הבהיר ר' משה, "לא באתי בשביל כסף". סימני שאלה התעגלו על פניו של בעל המקרר ההמום, ור' משה הסביר, "לפעמים אין ברירה, וכשצריך לעזור ליהודי עושים חסד. הבנתי שאין לך שום מוצא אחר, ולכן באתי.

זה הכול. שתהיה לך שבת שלום ושתשתמשו במקרר לבריאות". בעל הבית חשב שהוא לא שמע טוב וניסה להתווכח, אבל כבר לא היה לו עם מי לדבר. ר' משה אץ רץ, נכנס אל המוניתי שהזמין על חשבוננו, ומיהר הביתה, להתכונן לשבת קודש.

הכסף היה נתון בידו של בעל הבית. מה הוא עושה עם זה? ר' משה הרי לא מוכן לקחת את הכסף, והוא חייב לו תשלום! הוא כבר יכיר לו טובה. הוא יעשה משהו, שיביא לאיש הטוב הזה הרבה כסף! מכוון שעבד בעיתון, הוא כתב על ר' משה כתבה המשתרעת על

המשך מעמוד 26 | הרב בנימין בירנצוויג

ומשרה רמה שכזו בדרך בלל לא ניתנה ליהודי הוא נידרש להמיר את דתו, אך הוא התחמק מידי פעם בפעם, כאשר גבר עליו הלחץ ביקש אורכה של שלושה ימים.

לאחר מחשבה עמוקה החליט לוותר על הכבוד ונמלט ממקומו על מנת לעלות לארץ ישראל, בדרכו סר לוולוז'ין להקביל את פני רבו לשעבר ולקבל את ברכתו, ר' חיים ראה אותו התרגש מאד ועלו מאד לקראתו וחיבקו בזרועותיו.

לאחר שהתלמיד סיפר לרבו על מאורעותיו, שאלו ר' חיים 'בני מי הצילך מן החטא?' השיב התלמיד 'נודמן לי לעבור בעיר מגורי באישון לילה, בעוברי על פני בית יהודי בקע מן הבית קול לימוד תורה בניגון שהיה נשמע לי עצוב, נצמדתי למקומי והקשבת... צלילי התוגה שהדהדו באזני נצטיירו בדמויני כאילו התורה בוכה על שנשטתיה והנני עומד על סף הכחש והבגידה בה, אותה שעה נתעוררו בי הרהורי תשובה וכך הגעתי עד הלום'.
התורה הקדושה מגן היא לכל החוסים בה!!

ואמר לו 'כזאת וכזאת תאכל חרב ההשכלה, זכות אבות לא תעמוד למי שנפל בפח הכפירה, שהרי כל בני ישראל בני אברהם יצחק ויעקב, גם המידות הטובות אינן משמשות תריס בפני הפורענות שכן מידות טובות אינן מיוחדות לישראל בלבד, רק זכות התורה לבדה תעמוד לו ליהודי שלא תכרת נפשו מישראל, כל מי שלמד פעם תורה לשמה, כל מי שטעם מתיקותה של התורה, כל מי שספג לתוכו את ריחה של התורה, מובטחני שהתורה תעמוד לו להגן עליו ולהציל את נפשו מרדת שחת, אין התורה מניחה ליהודי לכפור באלוקיו ולהדבק לעם אחר', דברי אלוקים חיים אלו נחרטו בלבו ונשאם על לוח ליבו.

עברו שנים רבות ר' חיים חקר ודרש על גורלם של שלושת תלמידיו, ונודע לו כי התלמיד הראשון היחסן שכח את יחוסו ותפארת משפחתו והתבולל בעמי הארץ, התלמיד השני שהצטיין בנימוסיו התמסר לחכמת הפילוסופיה ודעתו נתבלבלה עליו עד שהמיר דתו והיה דורש דרשות של דופי, ואילו השלישי המתמיד לאחר שנכנס לאוניברסיטה בהיותו בעל מוח חריף ושקדן, עשה חיל בלימודים הכלליים עד שיצא שמו לתהילה, וכל המלומדים השכימו לפתחו, לבסוף נתמנה לפרופסור באוניברסיטה המלכותית, אבל היות

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ האם מותר לומר דברי תורה בצרפתית כאשר הגוף אינו מכוסה כראוי?

◆ איסור גילוי הראש לאיש ולאשה

◆ הדעות השונות בקשר ל'פאה נכרית'

אמירת דברי קדושה בצורה הולמת

- בעת אמירת דברי קדושה: ברכות, קריאת שמע, תפילה או דברי תורה, יש לנקוט זהירות מיוחדת ממחשבות שאינן ראויות לאותה שעה, וכל שכן מחשבות שאינן ראויות כלל.
- מחשבה בדברי קדושה, כגון בדברי תורה, מותרת אף בשעה שעשויות להתעורר מחשבות שאינן ראויות, למעט בשעה שיוצא ידי חובת ברכה וכדומה, בשמיעה מפי אחר.
- איסור מן התורה לדבר דברי קדושה: קריאת שמע, ברכות, ודברי תורה, בכל לשון שהיא, בשעה שערוות המדבר בלתי מכוסה, או כאשר יש לנגד עיניו ערווה בלתי מכוסה.
- לדעת רוב הראשונים - וכן הלכה - הוסיפו חכמינו ז"ל על האיסור הנ"ל, ואסרו לדבר דברי קדושה בשעה שלבו של המדבר 'רואה' ערווה בלתי מכוסה, בין שלו ובין של זולתו.
- הלבוש בחלוק ללא בגד המכסה את הלב, או הערווה, וללא בגד או חגורה החוצצים ביניהם - עליו להדק את החלוק על הלב, או מתחתיו, ובאופן זה רשאי לדבר דברי קדושה.
- העומד בתוך מים ואינו לבוש, רשאי לדבר דברי קדושה, ובתנאי שעניו מחוץ למים ואינן רואות את ערוותו; ואם לבו בתוך המים - צריך לכסות את לבו, או לחצוץ בינו לבין הערווה.
- איסור לאיש מישראל לשהות בגילוי ראשו, וחמור האיסור במיוחד בעת אמירת דברי קדושה: ברכות, תפילה או דברי תורה, וכן בעת שהייה בבית הכנסת.

• בתפילת העמידה, חובה על המתפלל להיות מכוסה בצורה מכובדת, כיון שהוא כעומד לפני המלך, ואסור להתפלל בלבוש

בלתי מלא; ולכתחילה יש להקפיד על כך גם בעת אמירת כל ברכה שהיא.

• שטח של טפח (8-9.6 ס"מ, לשיטות השונות) מגולה במקומות המכוסים שבאשה - איסור לומר כנגדו ברכות, תפילה, או דברי תורה; ולכתחילה איסור אף בעצימת עינים, ויש מתירים.

חובת האשה בלבוש ובכיסוי הראש

- חובה מן התורה לאשה נשואה לכסות את שערות ראשה, ואסור לה לגלותן אפילו בחדרה שבביתה, ובזוהר הקדוש נאמרו דברים חריפים על כך.
- לדעת הרמ"א ופוסקים רבים נוספים - 'פאה נכרית', המיוצרת משיער של אשה אחרת, נחשבת ככיסוי ראש; ולדעת פוסקים אחרים אין הפאה נחשבת ככיסוי.
- חובה על האשה לכסות תמיד את כל גופה, פרט לפנייה ולידיה - עד המרפק, ונכון לכסות גם מעט מתחת המרפק.
- איסור להסתכל על אשה כדי להנות, כיון שהדבר מביא לידי מחשבות פסולות; ואת המקומות המכוסים איסור לראות אף לפי תומו, דהיינו אף כשאין כוונתו להסתכל.
- מותר לאב מותר לישון אף עם בתו, וכן לאם עם בנה, עד זמן מסוים המשתנה מילד לילד - ראה שולחן ערוך אבן העזר סימן כ"א סעיף ז'.
- הנוגע בידו במקומות המכוסים שבגופו, כאשר הם נקיים, או כאשר הם נמצאים בתוך מים - נחלקו הפוסקים אם צריך ליטול את ידיו.

גליון 552
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ק ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ויגוע יצחק וימת ויאסף אל עמיו

ויהי כאשר קרבה עת יצחק להיאסף אל עמו ואל אבותיו, ויתן את מקנהו ואת כל קנינו אשר לו לשני בניו יעקב ועשו. אותה שעה אמר עשו ליעקב, בוא ונחלק כל מה שהניח לנו אבא לשני חלקים, ואני בורר לעצמי חלק יפה שאני בכור. אמר יעקב, הרשע הזה לא תימלא עינו מן העושר ולא תישבע נפשו מן הנכסים. מה עשה יעקב? עשה כל מה שהניח אביו חלק אחד, וארץ ישראל חלק אחד. אמר לו לעשו ברור לך אחד משני חלקים הללו. הלך עשו אצל ישמעאל המדברה להימלך בו, אמר לו ישמעאל, האמורי והכנעני יושבים לבטח בארץ, ויעקב בוטח לרשת את הארץ, אלא צא וטול כל מה שהניח אביך, ואין ליעקב ולא כלום. נטל עשו כל מה שהניח אביו והניח ארץ ישראל ומערת המכפלה ליעקב. עמדו וכתבו כתב עולם ביניהם. לאחר שכתבו וחתמו אמר לו יעקב לעשו, טול את כל אשר לך ולך מארץ אחוזתי מארץ כנען. נטל עשו את נשיו ואת כל אשר לו, וילך אל ארץ שעיר מפני יעקב אחיו, וישב עשו בהר שעיר.

(פרדר"א לח)

פרשת השבוע

ויותר יעקב לבדו (ל"ב - כ"ה)

שכח פכים קטנים וחזר עליהם (רש"י)
מסופר על הרה"ק רבי פינחס הלוי הורביץ בעל המקנה והפלאה זיע"א, רב ואב בית דין בפרנקפורט, שהיה מן הלוחמים הראשונים נגד תנועת ההשכלה במדינת אשכנז, אשר סימני הרעל הראשונים שלה, נתגלו גם בתוך חוגים ידועים של צעירי היהודים בפרנקפורט. ופעם אחת רבים מן הצעירים האלה התכנסו ובאו לביתו של רבי פינחס כדי להתווכח עמו. הוא קיבלם בנימוס, וציוה למשמשו לכבדם במשקאות ומגדנות, המשמש בידעו כי הרב מתנהג בביתו בצמצום ובקמוצים, העמיד על השלחן כמה בקבוקים של יין, ועל יד כל אחד הנאספים כוס קטנה.

אחד מן הצעירים החציף פנים ואמר אל הרב, חכמי התלמוד אמרו (עירובין סה) כי האדם ניכר גם בכוסו, ואמנם גם רבה של פרנקפורט ניכר בכוסו כי קמצן הוא. מיד החזיר לו הרב ואמר, בתורתנו מסופר, כי יעקב אבינו בלכתו

להיפגש עם עשו, העביר את בני ביתו את נחל יבוק, ויותר יעקב לבדו, וכותב רש"י על זה 'שכח פכים קטנים וחזר עליהם'. ולכאורה הדבר תמוה, וכי בשביל פכים קטנים כדאי היה ליעקב לחזור לעבר נחל יבוק ולהשאר שם לבדו? אבל התשובה היא, המשיך רבי פינחס את דבריו כשהוא מרחיק, יעקב שמע כי עשו בדרך ומתכוון לבוא אליו, וכמובן שצריך היה לכבדו במשקה, אבל עשו הלא הלך לקראתו וארבע מאות איש עמו, וכדי למלאות גרונו של כל אלה חבריו של עשו, לא היה המשקה של יעקב מספיק, לכן חזר על פכים קטנים.

ותנצל נפשי (ל"ב - ל"א)

מסופר: בשנה אחת בליל הושענא רבה ישב הרה"ק ה"דברי חיים" מצאנז זיע"א והתעמק בדבקות, ואחר כך פתח ואמר: אמר רבי שמעון בר יוחאי, הלכה הוא בידוע שעשוי שונא את יעקב, אלא שבאותה שעה נכמרו רחמיו עליו. ולא הבינו המסובין למה ירמוז הדברים. למחרת הגיע חסיד אחד וסיפר, שאתמול בלילה באותה שעה, נפל בידי גולנים ביער ובכה לפניהם, ונכמרו רחמים עליו וניצל.

צמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:15 ת"א: 5:16 ר"ת: 5:48

פרשת וישלח

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:01 ת"א: 4:15

על האורח האלמוני היושב בסוכה הסמוכה, ומפליא את המסובים בדברי התורה המרתקים השופעים מפיו. והגשם? תמה הרב, אצלנו בסוכה אין גשם. השיב הנשאל בפשטות. מתקשה להאמין ואחוז סקרנות, יצא הרב מביתו ופנה לסוכה שבה התארח רבי שניאור זלמן. לתדהמתו נוכח כי אמת דיבר הנשאל, בתוך הסוכה הזאת אכן אין גשם. ביקש המארח לחלוק כבוד לרב וביקשו לומר דבר תורה. אך הלה הביע את רצונו לשמוע את האורח דווקא.

לבקשת המרא האתרא חידש רבי שניאור זלמן את הדיבור, עד מהרה התברר כי גם בזאת צדק הנשאל, דברי האורח אכן מאירים היו כנתינתם מסיני למחרת יום טוב הזמין רב העיר את רבי שניאור זלמן אליו לביתו. שלושה ימים דגושים התפלפלו בניהם רב העיר ואורחו בתורה, מטיילים בחדריה ומסדורנותיה כבני בית. בהתפעלו עצומה ביקש הרב מאורחו לגלות לו את זהותו. רבי שניאור זלמן הציב עצמו בשמו ואף הוסיף כי הוא תלמידו של המגיד הקדוש ממעזריטש. האם גם לך יש רבי? לשם מה זקוק גדול בתורה כמוך לרבי? השתומם הרב. האם בקרב חבריך תלמידי המגיד ממעזריטש יש עוד למדנים בערכך? הוסיף הרב לשאול, בהסבירו כי יש לו בת אשר הגיעה לפירקה, והוא מחפש לה חתן שיהיה עילוי בתורה. עודם מדברים בענין, נשמע לפתע קול קורא מבעד לחלון, "כעך בפרוטה! פרוטה! כעך בפרוטה! פרוטה! כעך בפרוטה! כעך בפרוטה!"

ומה רע במוכר הכעכים? הפטיר רבי שניאור זלמן. עיניו של הרב נפערו בפליאה, וניכר היה עליו כי דברי האורח פגעו בו עד עומק נשמתו. משפחתנו משפחה מיוחסת, שבה דורות על דורות של רבנים, אתה מציע לי את מוכר הכעכים? התריס בעלבון.

לשמע דברי הרב, נאנח רבי שניאור זלמן מקירות לבו ואמר, ובכן כעת יבין כבודו, בשביל מה גם תלמידי חכמים גדולים צריכים רבי, לו נסע כבודו למגיד ממעזריטש, לא היה יוצא מפיו משפט דוגמת זה שאמר. אצל הרבי לומדים להעריך כראוי נשמה של יהודי ולא לשפוט אדם על פי חיצוניותו בלבד. נכנסו הדברים ללבו של הרב, וכעבור זמן מה קם ונסע למעזריטש, שם הוא גילה עולם שלם רב עומק ועשיר, תוכן שכלל לא היה מוכר לו עד אז. עד מהרה דבק במגיד בכל נפשו ומאודו, והיה לאחד מגדולי תלמידיו. לימים נעשה בעצמו מנהיג לחסידים שמו היה הרה"ק רבי חיים חייקל מאמדור זיע"א.

ומספרים עוד, כי בחזרתו לעירו שעה לעצת רבי שניאור זלמן, אותה עצה שהשיא לו כשביקר בביתו, ולקח את מוכר כעכים כחתן לבתו, הוא הודה כי מבטו על כל יהודי ויהודי אכן השתנה מאוד, וכי לאחר שהתבונן לעומק במהותו של מוכר הכעכים, התברר לו, שמאחורי המעטה החיצוני הפשוט של הצעיר, שלפרנסתו נאלץ למכור כעכים, שוכנת נפש גבוהה ואישיות עדינה

אצל הרבי לומדים להעריך כראוי נשמה של יהודי

מסופר: יום אחד פנה המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א (יומא דהילולא י"ט כסלו) אל הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי בעל התניא והשו"ע זיע"א שהיה צעיר תלמידו, ואמר לו בחיבה, צא לדרך. הדבר היה בימים שבין כסא לעשור, ימי תשובה והודככות שבהם משתוקק כל תלמיד לחסות בצל רבו, והנה מורה לו המגיד לעזוב את ארבע אמותיו ולצאת לדרך. להיכן בדיוק ולאיוזו מטרה? סתם ולא פירש. אך כשהרבי מורה מצייתים מיד וללא כל שאלות.

צרר רבי שניאור זלמן צרור מיטלטלים ויצא לדרך. את יום הכיפורים עשה ביישוב שנקרה בדרכו. למחרת היום הקדוש המשיך הלאה במסעו אל הלא ידוע, סמוך ובטוח היה כי כשימלא את השליחות שלשמה שלחו הרבי, יחוש בכך בעצמו. ערב חג הסוכות הגיע רבי שניאור זלמן לעיר אמדור, בליל התקדש החג, הוזמן על ידי אחד מבני המקום להתארח בביתו ולסעוד בסוכתו, נענה רבי שניאור זלמן להזמנה, ובא לסוכת האיש. לאחר שקידשו על היין ונטלו ידיים לסעודה, כיבד המארח את אורחו שפניו העידו עליו כי בר אוריין הוא, להשמיע דברי תורה.

כשפתח רבי שניאור זלמן את פיו, היה כמעין המתגבר, דברי התורה משובבי הנפש שנשא, כמו האירו את הסוכה באור יקרות. המארח ומוזמנים נוספים שהסבו לשולחן, הביטו באורח בהשתאות, שותים בצמא כל מילה היוצאת מפיו. אותו לילה ליל סגריר, היה וגשם שוטף ירד בחוץ, אך ראה זה פלא, לסוכה שבה התארח רבי שניאור זלמן לא חדר גשם, שעה ארוכה קלחו דברי התורה מפי האורח, והנוכחים לא ידעו שובעה. לאחר הפסקה קלה להמשך הסעודה, ביקשוהו להמשיך עוד ועוד, מדי פעם הטיבו המסובים את ליבם ביין, שתרם גם כן לאווירת השמחה, וההתעלות המיוחדת ששרתה בסוכה. בשלב כלשהו תם היין, והנוכחים חששו כי בלי יין המשמח לב אנוש, תסתיים הסעודה וייפסקו דברי התורה של האורח.

אחד מביניהם התנדב לצאת מהסוכה כדי לנסות להשיג יין רק בחוץ הבחין השליח המתנדב בגשם הכבד הניתך ארצה, הוא לא נרתע והחל לתור אחר יין. סמוך לשם התגורר רב העיר, השליח הבחין ברב העומד בחלון ביתו, ומביט החוצה, הוא שיער כי הרב מצפה להפוגה כלשהי בגשם, כדי שיוכל להיכנס סוף סוף לסוכתו ולקיים את מצוות החג, גם הרב הבחין בו וסימן לו באצבע מזמינה לסור לביתו, ביקש הרב להבין מה מביא בר דעת לשוטט כך בחוץ תחת גשם עז. סיפר האיש לרב

משל ונמשל

שנוכל להיות חיילים נאמנים המשרתים אותו יתברך

באהבה ובמסירות

הבה נתבונן יפה בדבר ונראה כי כל עיקר כוונתנו בתפילה אינה אלא בשעה שאנו באים לענינים גשמיים, לעסקי מזונות פרנסה, כאן אנו שופכים דמעות ומכוונים לבנו לתפילה באמת ובתמים, ברם בתפילות על ענינים אחרים כגון תשובה בינה ודעת, אהבת תורה וכיוצא באלה דברים רוחניים כאן יש רק יחידי סגולה שבקשתם יוצאת מעומקא דליבא בדמעות ובבכי.

משל לאותו איש צבא שוטה פעם אחת נודמן ובא קיסר המדינה לאחד ממחנות הצבא, עמדו החיילים מסודרים בשורה כנהוג, והקיסר עבר ביניהם והתבונן בהם ובעמידתם. אין צורך לומר שכולם השתדלו והתאמצו להיראות יפה כדי שימצא הן בעיני הקיסר, ואמנם הקיסר נהנה ממראיהם ואמר להם: כולכם מצאתם חן בעיני והפקתם ממני רצון, יאמר נא לי איפוא כל אחד מכם מה בקשתו ותיעש. קפץ ויצא חייל אחד שוטה ואמר לקיסר: אדוני המלך, בקשה לי אליך, מהי בקשתך? שאל המלך, בקשתי שתצווה לתת לי את מנת מזונותי דבר יום ביומו. ליגלגו עליו חבריו, שוטה שבעולם, כלום בשביל כך כדאי לך לבוא ולהטריח את הקיסר בבקשתך, הרי ממילא אם אתה עושה את עבודת הצבא באמונה, ניתנת לך מנת מזונותיך כסדרה ובזמנה, ואף לבושך וכל צרכיך האחרים ניתנים לך מקופת המדינה, כמו לכל שאר החיילים המשרתים בצבא המלך, הרי שטות היא לבקש מאת המלך בקשה כזאת בשעה שעלה רצון מלפניו לגמול עמך חסד מיוחד.

הנמשל: ממש כך נוהגים גם אנחנו, אין אנו מבינים כי כל עיקר בקשתנו צריכה להיות שנהיה יהודים טובים, כי אנו חייבים להתפלל ולבקש סיעתא דשמיא, שנוכל להיות חיילים נאמנים המשרתים אותו יתברך באהבה ובמסירות, ואז הרי נהיה ממילא זכאים לקבל את מזונותינו, מלבושינו וכל מחסורנו מקופת המדינה בתורת אנשי צבא של מלך מלכי המלכים הקב"ה

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

הרה"ק רבי שאול ידידיה אלעזר טאוב ממודיץ זיע"א יומא
דהילולא ט"ז כסלו

הרה"ק רבי שאול ידידיה אלעזר טאוב ממודיץ זיע"א, נולד לאביו הרה"ק בעל ה"דברי ישראל" בהושענא רבה בשנת תרמ"ז (ובלשון החסידים שנת זמרת) בעיירה אוזרוב. כבר בנעוריו נתפרסם בכישרונותיו הגדולים בתורה ונגינה, ובעודנו צעיר לימים כבר החל לחבר ניוגונים משלו, התפרסם גם ביופי תארו ובאצילות המלכותית, היה רב-רבנן, מגדולי התורה שבדור, בין בנגלה ובין בנסתר ועובד ה' בהתלהבות ובמסירות נפש.

אף שלא היה בנו הבכור של רבי ישראל, נבחר רבי שאול ידידיה למלא את מקום אביו. זמן קצר לפני שנסתלק רבי ישראל ממודיץ מן העולם, הזמין אליו את בנו, וביקש מהם לשיר לפניו את נוסח התפילה והניגונים של הימים הנוראים. במקום מסוים בשירת הנוסח שגו כל הבנים מלבד רבי שאול ידידיה פנה לרבי שאול ידידיה ואמר לו: אתה שר את ה'נוסח' בצורה הנכונה ביותר, ובכך הכתיר אותו לממלא מקומו.

הרבה צרות עברו עליו בחייו ובהן אסונות משפחתיים קשים, בכל זאת לא הראה עצב ויגון על פניו ולא נתן להצטער לאלה שרצו להשתתף בצערו ובאסונו. בהיותו גדול בתורה שימש ברבנות בכמה קהילות – משנת תרפ"ב בראקוב וקארצ'וב. בשנת תרפ"ט עבר לאיטובוצק ובית מדרשו שם היה למרכז עצום של תורה ונגינה. אלפים היו באים לשמוע מנגינותיו ותורתיו.

לראשונה ביקר בארץ הקודש בשנת תרפ"ח. ביקוריו בארץ עשו רושם רב על כל היושבים בה באותו הזמן, החרדים מחד והחלוצים שלא היו שומרים תורה ומצוות מאידך, את כולם הוא קירב, עודד וחיזק. אהבתו לארץ ישראל עברה כל גבול ועשרות אמרות נפוצות בשמו בשבחה של הארץ. בספרו 'אמרי שאול' הוקדש מדור מיוחד לתורתיו בענין ארץ ישראל. מיד עם פרוץ מלחמת העולם השנייה ברח לכיוון רוסיה ותקופה ניכרת שהה בוילנא. שהותו בוילנא הפיחה סם חיים באלפי הפליטים. בוילנא שהו באותה עת פליטים יהודים, ביניהם בחורי ישיבה רבים מבריסק, מיר וסלבודקא, שחיו במצוקה קשה. רבי שאול ידידיה עודד את רוחם של הפליטים הללו. אל סעודות הטיש שערך שם הגיעו אפילו מתנגדים מושבעים, כדי לשמוע את ניוגונו, לזקני בריסק וזכורים עד היום ניוגונים מפותחים ומורכבים שלמדו באותה עת על שלחנו של הרבי. הניגונים הנוגים שחיבר בוילנא משקפים את הטרגדיה הקשה שפקדה באותם ימים את היהודים. ביניהם ייזכרו לחניו לתפילות 'הבט משמים וראה', 'לא למעננו' ולפיוט 'שומר ישראל'. כמה משומעי הניגונים הללו בוילנא רשמו אותם בתוים, וכך נשתמרו. בברוקלין אשר בניו יורק שאליה הגיע בניסן נסים, חידש את חסידות מודיץ וגם שם נהרו המונים אל בית מדרשו. ניוגונו ותורתיו זכו לתפוצה עולמית ואין פינה בעולם שבה לא ישמעו ניוגונו והרבה התקרבו לאביהם שבשמים בהשפעתו. בניו יורק החלו להוציא מחדש את הקבצים 'תפארת ישראל' שחוברתו הראשונה הופיעה בפולין בכסלו-טבת תרצ"ו. בפולין הופיעו ששה קונטרסים ובהם דברי תורה של רבי שאול, אבותיו וקניו. החל מהחוברת השביעית שהופיעה בארה"ב נדפסו גם תוים של ניוגוני מודיץ. החוברת הראשונה שהופיעה באמריקה היתה באלול תש"א, לאחר שהופיעה החוברת בכסלו תש"ב. שבעה קונטרסים כאלה הופיעו בארה"ב.

בשנת תש"ז הוציא רבי שאול ידידיה את שאיפתו מן הכח אל הפועל, הוא עלה לארץ ישראל על מנת להתיישב בה יישוב קבע. בכל מקום שאליו הגיע בארץ משך אליו רבים והותיר עליהם רושם רב, ואף שכבר חלה במחלה ממנה לא נרפא, בכל זאת לא ויתר בכי הוא זה על דרכו בעריכת שולחנות וקבלת קהל, כשכל מגמתו לעודד ולשמח יהודים באותם זמנים קשים, ולקרבתם כל אחד באשר הוא לאביהם שבשמים.

ביום שבת ט"ז כסלו תש"ז הכריע אותו מחלתו והצדיק הסתלק לגנוי מרומים.

צ'ין אדם לחברו

להרנין לב אלמנה

פעם שלח הרה"ק רבי שלומ'קה מזוויהעל זיע"א כסף ביד בתו לאלמנה אחת שהיה תומך בה לפרנסת בני ביתה. חזרה הבת וסיפרה, שפגשה את האישה האלמנה בעת ארוחתה, ונוכחה לראות שהרחמנות עליה אינה כל כך גדולה, מאחר שראתה שמרשה לעצמה לקנות מצרכי אוכל יקרים, (כידוע רבנו לעצמו ולמשפחתו צמצם בתכלית הצמצום באופן מדהים). נענה לה הרבי, אדרבה מעתה יש להגדיל את סכום התמיכה, מאחר והיא זקוקה לדברי אוכל יקרים.

מלאכתו של מי חשובה

בשמים יותר

מסופר על הרה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א שהלך עם תלמידו לומר שיעור בישיבת עץ בירושלים, בדרך החל לרדת גשם הם זירו את פסיעותיהם, והנה פתאום עצר אותם יהודי אוסף תרומות וביקש להתרימו, ר' איסר זלמן עצר והחל לחפש כסף כדי לתרום לאותו אדם, כל אותה שעה המשיך הגשם לרדת, לאחר שנתן את תרומתו והם המשיכו ללכת, אמר לו התלמיד אין זה ראוי מצדו של אותו אדם לעכבנו בגשם, ומה עוד בשעה שהרב ממחר לומר את שיעורו. השיב על כך רבי איסר זלמן בענווה: אני מלאכתי לומר שיעורים, והוא מלאכתי לאסוף נדבות, "אין לדעת מלאכתו של מי חשובה בשמים יותר, שלי או שלו".

מסופר על הרה"ק רבי אהרן אריה (רבי ארון לייב) מפרעמישלאן זיע"א שהיה אומר: "כשם שאדם מקבל פני אורחים בסבר פנים יפות בעולם הזה, כך יקדמו פניו בעולם העליון".

העוף כשר

מעשה שבאה אשה לפני הרה"ק בעל ה"חזון איש" זיע"א, ובידה שאלה על עוף, עבר הגאון על צדדי השאלה ומאחר שהיה ביכולתו להקל בהלכה זו במקום הפסד מרובה, ביקש מאחד מתלמידיו שהיה נוכח להיודע האם אישה זו עניה היא? פנה התלמיד אל האישה ושאל אותה כמה עלה לך עוף זה? פרצה האישה בקריאה נואשת: מה העוף טרף חלילה? הבין ה"חזון איש" את מצוקת מצבה הכלכלי ופסק לה: "העוף כשר".

פיס את האדם שפגע בו

מסופר: פעם התנפל על הרה"ק רבי יוסף זונדל מסלאנט זיע"א יהודי עני מדוכא ומיוסר, וביזה אותו קבל עם בחירופים וגידופים, משום שחשבו לממונה על כספי הצדקה. ר' זונדל לא השיב לו כלום ואף מנע מהקהל מלפגוע בו. ולא אמר די בכך כי אם באותו לילה בשעה מאוחרת, אחרי ששיער שכבר שכך כעסו של אותו מר נפש, הלך לביתו להרגיעו ולפייסו שבגלל הטעות שחשב אותו לממונה על הצדקה, נגרמה לעני זה ההתרגזות הזאת שנבעה מרוב מצוקתו ועוניו.

תילולא דצדקיא

שבת קודש ט"ז כסלו

הרה"ק רבי מנחם מאמשינוב ב"ר יעקב דוד (תרע"ח)
הרה"ק רבי שאול דידיה אלעזר ב"ר ישראל ממודוץ (אמרי שאול - תש"ח)
יום ראשון י"ז כסלו
הרה"ק רבי יוסף יוול הורביץ הסבא מנובהרדוק (תר"פ)
יום שני י"ח כסלו
רבינו אברהם בן משה (בן הרמב"ם - ד"א תתקכ"ז)
הרה"ק רבי ברוך ממעובו ב"ר יחיאל מיכל (תקע"ב)
יום שלישי י"ט כסלו
הרה"ק רבי דוב בער ב"ר אברהם (המגיד ממעזריטש (תקל"ג)
יום רביעי כ' כסלו
הרה"ק רבי משולם פייביש ב"ר דוב בעריש מקרעמניץ (משנת חכמים - תקל"ה)
הרה"ק רבי בנימין זאב וואלף הלוי ב"ר שמואל מבאלטא (תקפ"ו)
הרה"ק רבי דוב בעריש מאושפיצין ב"ר משה (תלמיד החווה - תקצ"ח)
הרה"ק רבי ברוך מיוניץ ב"ר מנחם מענדל (אמרי ברוך - תרנ"ג)
יום חמישי כ"א כסלו
שמעון בן יעקב משבטי קה (ב"א - שי"ד)
הרה"ק רבי נפתלי ב"ר יחזקאל שרגא משינאווא (איילה שלוחה - תרכ"ד)
כ"ב כסלו
רבי אליעזר אשכנזי ב"ר אליהו (מעשי ה-ש"מ"ו)
(הרה"ק רבי פינחס מאוסטראה בן הייבי ר' יעקב יוסף (תקס"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" לפרסם יוסף התרים" על המעשים.

הגבחת התורה (א)

א) המגביה ספר תורה להראות לעם, פותח שלשה עמודים, ומגביהו. (משנה ברורה, סימן קל"ד, ס"ק ח)
ב) מראה פני כתיבת ספר תורה לעם העומדים לימינו ולשמאלו, ומחזירו לפניו ולאחריו, שמצוה לראות הכתב, ולכרוע, ולומר וזאת התורה וגו'. (ש"ע, אר"ח שם, סעיף ב')
ג) טוב שכל אחד יראה האותיות כשמגביהים הספר תורה, עד שיהיה יכול לקרות הכתב, כי כתבו המקובלים שעל ידי זה נמשך אור גדול על האדם. (מ"ב שם, ס"ק י"א)
ד) טוב שיסתכל האדם, בשעה שמגביהים הספר תורה, בתיבה שיהא אות ראשון שלה כמו אות ראשון שבשמו (בן איש חי, שנה ב' פרשת תולדות, אות טז). וזה מועיל להצלחה. (כף החיים, אר"ח, סימן קל"ד, ס"ק י"ג)

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת רכב בכל הארץ 052-7655-222

פני עין חמד

יוצא לאור 7"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת וַיִּשְׁלַח - הַשְּׁפָעַת הַסְּבִיבָה

"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכָיִם" (בראשית לב, ד)

ממש שאין להם יצר הרע ליפול ברשותו של עֵשָׂו.

זה פירוש הפסוק: "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכָיִם" ולא בני אדם, משום: "אֵל עֵשָׂו אָחִיו" - שהוא רשע וישפיע עליהם לרעה. "אַרְצָה שְׂעִיר שָׂדֵה אֲדוֹם" - גם המקום מושחת. לכן רק על מלאכים יש לסמוך בשליחות זאת ולא על בני אדם. למלאכים אין יצר הרע ולא יתפתו ללמוד ממעשיו הרעים של עֵשָׂו.

אנחנו רואים עד כמה חייבים להיזהר מכל חברה שבעולם. אפילו מחברה שהיא ממש קרובה אליך כמו משפחה שהיא לא שומרת תורה ומצוות ובנם זכה לחזור בתשובה והם עדיין לא זכו, צריך להיות מאוד זהיר מהשקפותיהם. הם עלולים לומר לו: "תצא לעבוד. תרוויח כסף. לך למקומות בילוי לא צנועים כדי להתאוורר" - חס ושלום להקשיב לזה. דברים אלו כוזבים הם. זאת עצת היצר הרע שהרי אין אוורור טוב יותר מלימוד התורה והמצוות. גם אם מרגיש שחייב להשתחרר בנפשו ורוצה טיול, שהכל יהיה על בסיס הקדושה והטהרה וצניעות בדרך. יגביה ליבו בדרכי ה' ולא יקשיב לעצות שלהם, אלא יכבדם כי הם הוריו. גם ידבר דברי תורה בשולחן שבת כדי לקרב אותם לתורה הקדושה. בד בבד יזהר מאוד שלא יפול חלילה לעצות רעות שיכולים להציע לו ולחפוץ ח"ו בדרכם כי הבל הבלים הכל הבל חוץ מהתורה הקדושה ומצוות ומעשים טובים.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

רש"י הקדוש פירש: ששלח מלאכים ממש. יעקב אבינו שלח מלאכים כדי לפייס את עֵשָׂו. יעקב מצא שהזמן הכי טוב לפייס הוא כל עוד יצחק אביו בחיים מכיוון שעֵשָׂו חושש לפגוע בכבוד אביו. בנוסף לכך, היו מחנות של מלאכים סביב יעקב שנאמר: "כִּי מַלְאָכָיו יִצְוּהוּ לָךְ לְשִׁמְרְךָ בְּכָל דְרָכֶיךָ" (תהילים צא, יא), כך בזוהר כתוב (וישלח 100).

צריך להבין, מדוע יעקב שלח דווקא מלאכים ולא שלח בני אדם שיפייסו את עֵשָׂו? ראיתי שהמפרשים מבארים באופן נפלא ביותר והוא יסוד עצום. המשנה אומרת: "הַרְחֵק מִשְׁכַּן רַע וְאֵל תִּתְחַבֵּר לְרָשָׁע" (אבות א, ז). אפילו האדם המושלם ביותר אם יהיה במחיצת הרשע הוא עלול ללמוד ממנו בסוף ולהיות כמוהו.

לכן דוד המלך פתח את ספר תהילים דווקא בעניין זה: "אֲשֶׁרִי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הֵלֵךְ בְּעֵצַת רָשָׁעִים וּבְדַרְךָ חֲטָאִים לֹא עָמַד וּבְמוֹשֵׁב יֵצִים לֹא יָשָׁב" (תהילים א, א). שלא נתעכב בסביבתם כדי שלא ילמד ממעשיהם, כך הרד"ק ביאר. חז"ל אומרים: "איזה הוא הגיבור הכובש את יצרו", שלא זורם עם הסביבה הרעה אלא בורח משם "כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֲפָצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה וְלִילָהּ" ויזכה שכל אשר יעשה ה' יצליח בידו.

הרמב"ם בהלכות דעות כתב: עד כמה האדם חייב להיזהר לא להיות בחברה של רשעים אלא יברח אפילו למדברות שיש סיכוי שימות שם מחיות רעות ולסטים. מכל מקום יצא מן העולם צדיק ולא רשע.

יעקב חשש כל כך לשלוח לעשו בני אדם שיפייסו אותו, מכיוון שהם עלולים ללמוד ממנו את דרכו הרעה. לכן שלח מלאכים

הצלחה בגור

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה - יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת - הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרוך בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה - בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח - בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה - הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קנטש בת דגטו רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית - רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה - בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאלהיו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

זמני לכת			7"י
ימינו	3 אדר א	כנסת לכת	7"י
17:44	17:13	16:01	י"ג
17:39	17:09	16:17	ת"א
17:39	17:09	16:17	מיטב
17:44	17:13	16:21	כ"ג

שואל ומשיב בהלכה - חגיגה - חלק ב

אלו דינים נוספים שייכים לחג חנוכה?

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

מי שחלילה נפטר לו אדם משבעת הקרובים שצריך להתאבל עליהם, חייב בקריעה ובכל דיני שבעת ימי אבלות בחנוכה. מצוות ניחום אבלים היא גם בימי חנוכה, ולכן לא ימנע מלנחם אבלים בחג חנוכה. אבל, אפילו אם הוא בתוך שבעה, רשאי לברך על הנר בחנוכה ברכת "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה" ביום הראשון.

נכון שלא לקיים אזכרה בימים אלו בבית הקברות, ביום פקודת השנה או השבעה או השלושים, מכיוון שהציבור ובפרט בני המשפחה מתעוררים לבכיות וצער ליד הקבר. לכן יקדימו את הביקור בבית הקברות לימים שלפני חנוכה. מותר ללכת לבית הקברות בחג חנוכה כדי להתפלל ולהשתטח על קברי צדיקים. מותר לערוך אזכרה בבית הכנסת על ידי אמירת ברכות ודברי תורה כנהוג, אבל ללא הספד על הנפטר עצמו מחשש שיבואו לידי צער.

לעניין ברכת "שהחיינו" - גם אם הוא אבל תוך שנה ואפילו בתוך שלושים או בתוך שבעה, חייב בברכה.

חולה שמאושפז בבית הרפואה ולא נותנים לו להדליק שם נרות חנוכה, אשתו תדליק בבית והוא פטור מלהדליק. בכל זאת ישתדל לשמוע את ברכות ההדלקה מאדם אחר שמדליק נרות.

מותר לחמם סופגניה על גבי פלטה בשבת מכיוון שאין בישול אחר בישול יבש. למרות שיש ריבה בסופגניה, יש להחשיבה כסופגניה יבשה, מכיוון שהיא מיעוט ובטילה ברוב שהוא יבש. אולם באותן מאפיות שמדללים את הריבה על ידי הוספת מים מהברז שלא התבשלו לפני הזרקתם לסופגניה, יש להחמיר. **מקורות:** ראה שו"ת אגרות משה (ח"ד סימן עד דיני בישול אות ה). כן דעת הגרש"ז אורבך בספר שלמי מועד (עמוד רמה) ובספר חזון עובדיה- חנוכה (עמוד יט בהערה) ע"ש. כ"כ בספר תורת המלאכות ח"ב (עמוד נט) בשם הגר"ש וואזנר והגר"נ קרליץ. הביא דעת הגר"י פ"ש זצ"ל שדעתו להחמיר בזה מכיוון שהריבה מרוכזת במקום אחד. הובא בספר הלכה ברורה (סימן שיח בשער הציון אות קיד).

יש אומרים שכיום מערבבים מים מהברז בריבה [בעיקר בריבת תות] לפני הזרקת הריבה לסופגניה כדי לדלל אותה שתצא דרך המזרק. לכן יש לאסור מדין חימום המים - מחשש לאיסור בישול.

במוצאי שבת מדליקים נרות חנוכה בבית הכנסת ולאחר מכן מבדילים על הכוס, כדי לאחר את יציאת השבת כמה שאפשר, למרות שהמדליק נרות חנוכה מפסיד את קדושת השבת. מכל מקום טוב להדליק נרות חנוכה בביה"כ אחרי תפילת ערבית, מכיוון שכל הציבור נשארים בקדושת השבת עד שיבדילו. וכן כדי שיהיה פרסום הנס בהדלקת הנרות בביה"כ, שהרי אם יבדילו קודם ההדלקה, יתכן שחלק מהציבור ילכו לבתיהם לפני ההדלקה.

כשמגיע לביתו, יקדים להבדיל על הכוס תחילה ואחר כך ידליק נרות, מכיוון שתדיר ושאינו תדיר- תדיר קודם. מצוות הבדלה היא תדירה יותר, מכיוון שעושים אותה כל שבוע, ואילו הדלקת נרות חנוכה היא רק בחנוכה, פעם בשנה.

אותם שנוהגים להחמיר שלא לעשות מלאכה במוצאי שבת עד שיגיע זמן רבינו תם, גם במוצאי שבת חנוכה צריכים להמתין שלא להדליק נרות עד זמן רבינו תם. אין זה מנהג טוב בלבד, אלא ראוי ונכון לכל אחד ואחת לנהוג כשיטת רבינו תם. בפרט שכך דעת מרן השולחן ערוך.

אין מברכים ברכת 'מאורי האש' על נרות חנוכה (אם טעה והדליק נרות לפני הבדלה), מכיוון שאסור ליהנות מנרות חנוכה, ואין מברכים 'מאורי האש' עד שיאורו לאורו של נר ההבדלה, כלומר: יהנו מאור הנר. לעומת זאת, על נר השמש שהוא חול, מותר לברך 'מאורי האש'.

חשיבה על הזולת

הגאון רבי יצחק וייס זצ"ל (חותנו של 'הכתב סופר') היה עשיר גדול ומכניס אורחים גדול, וגם הקציב בית מיוחד לכך. הולכי דרכים ועניים מרודים היו מגיעים עם נעליהם וגרביהם שהיו רטובים ומלוכלכים בבוצ. מרוב הליכה הגרביים היו קרועות. בתו הרבנית חווה לאה היתה לוקחת את הגרביים בזמן שהעניים הלכו לישון, כדי לתפור ולכבס אותם, למרות שהריח היה נורא מאוד. שאר האחיות היו נגעלות מזה.

לילה אחד אביה הגיע בשעות הלילה המאוחרות. הוא פגש את בתו חווה לאה בחוץ כשהיא תופרת את הגרביים של העניים. ר' יצחק תמה: "מדוע את עומדת בחוץ?". היא סיפרה: "ריחמתי על עני אחד וכיבסתי את גרביו, אבל ריח נורא נודף מהם. אחיותיי לא יכלו לסבול זאת ולכן אני כאן". הוא בירך אותה: "ה' יעזור שתמצאי חתן שיאיר את העולם" ואכן זכתה בכתב סופר לחתן. (מעובד מתוך 'ספרא דמלאכ' - אוצר אמרות החת"ס)

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב מנחם קאליש זצ"ל

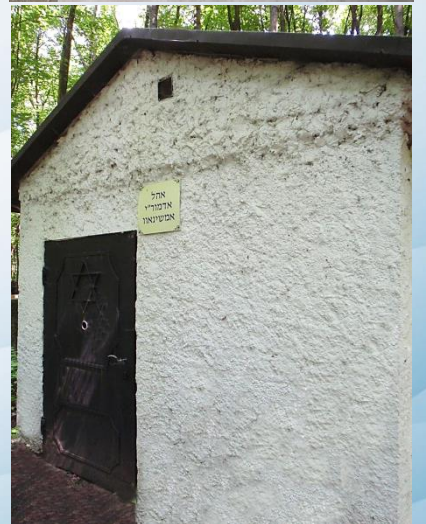
האדמו"ר הרב מנחם קאליש מאמשינוב זצ"ל - נולד בשנת ה'ת"ר"כ (1860). מכיוון שרבינו נולד בתוך שנה להסתלקות של מרן רבי מנחם מנדל מקאצק (נפטר ב-כ"ב שבט ה'תרי"ט), אביו של רבינו (האדמו"ר הזקן) קרא לילד בשם מנחם (הוא לא הוסיף את השם מנדל לפי שדוד רבינו הרה"ק רבי מנחם מנדל מווארקא היה אז מנהיג של רבבות אלפי חסידים ולכבודו לא קרא לו בשם מנחם מנדל). כבר בצעירותו נודע בהתמדתו המופלאה ובבקיאותו המבהילה בכל חדרי תורה, בנגלה ובנסתר. מידת ענוותנותו ואהבת ישראל היתה בלי גבול. בשנת ה'תרל"ח (1877) כשהיה כבן שמונה עשרה שנים בלבד, אביו נפטר ועל רבינו הוטל לשמש כאדמו"ר במקום אביו, לפרנס את משפחתו ולגדל ולחנך את שני אחיו הצעירים - רבי ישעיה (מפשיסחא) ורבי ירמיה (מאפולע). כמה מזקני החסידים שזכו להסתופף בצילו של אביו הסתפקו אם לקבל עליהם את מרותו של אברך צעיר זה, אבל אחרי ימים רבים שהם הסתובבו בחצר רבינו בהתבוננות תמידית אחרי מעשיו החליטו כי הוא ראוי. רבינו נהג בקרבה ובאהבה עם חסידיו ותחת הנהגתו החסידות התרחבה. היה פעיל בענייני ציבור, כאביו וסבו. השתתף בכנסים ציבוריים רבים. נודע גם כבעל חסד ונותן צדקה.

בזמן מלחמת העולם הראשונה עבר לוורשה. הוא נרתם לעזרת הפליטים בעיר ואלפי היהודים שהוגלו לשם עקב המלחמה מצאו אוזן קשבת. ביתו היה בית ועד לענייני ציבור. נהג עם חסידיו ובאי ביתו כבנים יחידים ממש. הקדיש תשומת לב מלאה לכל אחד מהם. התעמק בבקשותיהם ועזר להם. בעל רוח-הקודש.

רבים פנו אליו ונושעו. שימש קרוב לארבעים שנה באדמו"רות. עבודת הקודש ללא ליאות בצורכי הכלל והפרט החלישה את גופו וגרמה לו מחלת לב מסוכנת. רבינו נפטר לביל שבת קודש פרשת וישלח, ט"ז כסליו ה'תרע"ח (1917). חי כ-57 שנים. ציונו בוורשה. על ציונו הוקם אוהל גדול, ולימים נקברו בו בנו רבי יוסף ונכדו רבי יעקב דוד. האדמו"ר ר' אברהם מרדכי אלטר מגור התבטא על רבינו כי הוא היה "משיירי כנסת הגדולה".

אביו: האדמו"ר רבי יעקב דוד ('האדמו"ר הזקן'). **סבא (מצד אביו):** האדמו"ר ר' ישראל יצחק מוורקא. **אימו:** מרת חיה (בת ר' יעקב מזרנובצה). **אשתו:** מרת אסתר גולדה (בת ר' שמואל משה אלברשטיין מביאלא). **מרבתינו:** אביו, האדמו"ר רבי יעקב דוד ('האדמו"ר הזקן'). **ילדינו:** האדמו"ר רבי יוסף מאמשינוב (מילא את מקום רבינו), האדמו"ר רבי שמעון שלום (כיהן באוטבוצק ובהמשך בארצות הברית), האדמו"ר רבי אברהם (כיהן בראדומסק. חתנו של רבי אברהם יששכר), יעקב דוד (נפטר בצעירותו). מרת רחל (נישאה לרבי חיים יעקב אריה מורגנשטרן הי"ד אב"ד מראדזימין-וישקוב), מרת יוטא פייגא (נישאה לרבי ישראל נח איגר, בנו של רבי אברהם מלובלין).

הרב החסיד רבי אברהם וישקובסקי (חתנו של הרה"ק רבי שאול ידידיה אלעזר ממודזיץ בעל 'ישא ברכה' זצ"ל) סיפר: כשהגיע זמנו של אחיר' משה להתייצב לצבא הרוסי, אבי נסע איתו לרבינו והזכיר אותו לפניו שיושע במהרה וישוחרר מהצבא הרוסי. על שולחנו של הרבי היה מונח חומש.

הרבי קרא לאחי ואמר: "משה, קרב הנה ונראה אם הנך יודע לקרוא בחומש" ... אחי התקרב במהירות לשולחן, פתח את החומש וניסה לקרוא בו. אך הרבי מנע ממנו לקרוא, סגר את החומש ואמר: "הלא אינך רואה כלום ומדוע אתה מפחד מהם?".

אביו ואחיו השתוממו למשמע אוזניהם. הם היו אדוקים ברבם הגדול ולכן האמינו כי הישועה קרובה לבוא. רוח קודשו של הרבי התגלתה אחרי שמשה הופיע בפני הועדה הצבאית שהיתה צריכה לקבוע אם הוא כשיר לשרת בצבא. כשהגיע תורו להיבדק אצל הרופא הרוסי, הוא הרים עליו את קולו ואמר: "ברח לך מכאן מהר. לצבא המהולל של הצאר הרוסי אין צורך בעיוורים" ... הדבר יצא מפי הרופא הרוסי ומשה הוצא מחדר הרופא כשתעודת שחרור בידו. אז הבינו מה שהרבי אמר לו: "הרי אינך רואה כלום ומה אתה מפחד מהם" ...

הרה"ג רבי מרדכי זאב לדרמן מבריסק סיפר מעשה שאירע לו אצל רבינו: אשתו חלתה מאוד ושכבה על ערש דוי, גוססת, ימים אחדים. מצבה היה כה חמור עד שיכלו רק לתת לה מעט מים בכפית ישר לפיה. יותר מזה היא לא יכלה לאכול או לשתות. ר' מרדכי זאב לדרמן נסע לרבינו מבריסק לאמשינוב. כאשר נכנס לקודש פנימה הרבי מיד אמר לו: "מהר סע לביתך ותאמר לה כך: 'הרב מאמשינוב אמר שאל תפחדי. את תהיי בריאה!'".

מיועדנו נסע תיכף ומיד לביתו. נשות העיר עמדו שם ולא הניחו לו לבוא הביתה כי קרב מועד יציאת נשמתה. באמונתו החזקה ברבו לקח לו את גיסו לעזר. הם גירשו את הנשים וכנסו הביתה. הבעל ניגש למיטת אשתו ואמר לה כפי שהצטווה: "הרב מאמשינוב אמר שלא תפחדי. את תהיי בריאה". היא מיד פתחה את עיניה ואמרה: "אם כן, תנו לי את המלבושים ללבוש!".

הם מיד כיבו את הנרות שהדליקו ליד מיטתה, כפי שנהגו לעשות לגוסס בטרם ייפטר מן העולם, שלא תראה ותפחד. אמרו לה: "הרי זה כמה ימים שלא אכלת כלום". אמרה להם: "תנו לי ליטול את ידי". נתנו לה מעט חלב ושתתה כוס וצחי חלב. לאחר מכן נרדמה למשך שעותיים. לאחר שהתעוררה, היא עזרה לבשל לכבוד שבת קודש ויהי לנס.

כֶּסֶף כָּשֶׁר

ליבי בער בקירבי. ניגשתי לגבאי וכמעט שהתחלתי לצעוק בפרהסייה: "אדם זה הוא נוכל! הוא גנב את כספך! איך אתם מעזים לכבד אדם כזה ולהעלותו לתורה?"

הגבאי הבחין בסערת רגשותי. הוא מיד פנה אלי ולחש לי באוזן: "בבקשה ממך, אל תעשה בלאגן. תיכנס לאדמו"ר ותדבר איתו".

כך עשיתי כמובן. אלא שהאדמו"ר אמר לי שמכיוון שהוא לא מרגיש טוב, הוא לא יכול לטפל בזה עכשיו, אבל הבטיח שבטיש בליל שבת הוא ידבר איתי מה לעשות.

פרשת השבוע היתה פרשת וישלח. בטיש האדמו"ר פתח עם שתי שאלות. שאלה ראשונה: יעקב מספר לעשיו: "עם לָבָן גִּרְתִּי" (בראשית לב, ה). מה החידוש? וכי עשיו לא ידע שיעקב שהה בביתו של לבן עשרים ושתיים שנה?

שאלה שניה: יעקב מוסיף ומספר לו: "יְהִי לִי שׁוֹר וְחֹמֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה" (בראשית לב, ו). הדבר תמוה, הרי יעקב יודע שעשיו כועס עליו בגלל שלקח לו את הברכות של העולם הזה. מדוע הוא שופך שמן למדורה, ומספר לו שיש לו הרבה צאן ועבד ושפחה?

שיספר לו שהוא לומד כל היום. יודע רמב"ם ורשב"א – זה לא מעניין את עשיו... אבל למה להתגרות בעשיו ולספר לו על העולם הזה, שיש לו?

האדמו"ר תירץ כך: לבן היה ראש הרמאים בעולם. לא היה אחד שיצא ממנו בשלום. אפילו את החתונות של בנותיו הוא לא עשה על חשבוננו, אלא על חשבון בני העיר...

יעקב אומר לעשיו: הנה יצאתי מראש הרמאים עם שור וחמור, עבד ושפחה. אתה יודע למה? כי "יְהִי לִי!" הכסף שלי הוא שלי! הוא כסף כשר שאין עליו שאלות. כשיש כסף כזה – אף רמאי לא יכול לקחת אותו ממני.

הרבי סיים ואמר: אם אתה רואה שרמאי הצליח להוציא ממישהו את כספו – ככל הנראה זה היה כסף לא מספיק כשר, ככל הנראה היה חסר ב'ויהי לי'...

שמעתי את דברי הרבי וקלטתי היטב את משמעותם: עלי לבדוק את כל חשבונותי אם הכסף הוא כשר בתכלית. נסעתי בחזרה לבלגיה. עיינתי היטב בחשבונות, ולכל מי שיכול היה להיות איזושהי סרך של תביעה עליו – שילמתי עד הגרוש האחרון.

בסופו של דבר, הגביר סיים את הסיפור שספר לראש הכולל, המניה שלי זינקה, ושוויה עמד על שמונה מאות אלף דולר! מהכסף הזה עשיתי ביזנס וכך התעשרתי. המתכון לעשירות - "יְהִי לִי" - כסף כשר.

הרב גואל אלקריף סיפר מה שמע מראש כולל חשוב. סיפור שמלמד אותנו כי כאשר הכסף שבידי האדם הוא כסף כשר, הרי שאף אחד בעולם לא יכול לקחת אותו ממנו.

גביר גדול מאוד, חסיד גור, גר באנטורפן שבבלגיה. מדובר באחד התומכים הגדולים ביותר של מוסדות גור ועוד הרבה מוסדות צדקה אחרים.

ראש הכולל היה נוסע אליו מדי פעם בפעם כדי להתריע אותו. פעם הוא שאל אותו: "תספר לי בבקשה איך זכית לכל העושר הגדול הזה?"

הגביר סיפר: לפני כמה עשרות שנים היו לי מאתיים אלף דולר. מדובר בסכום גדול באותם הימים. חיפשתי היכן כדאי להשקיע אותם.

פניתי לסוחר גדול בבורסה. גם הוא חסיד גור. הוא הציע לי ארבע מניות מענפים שונים, שעל פי התחזית צפוי להן עתיד גדול: נפט, גז, נדל"ן ומחשבים.

השבתי לו: "אני חסיד גור כמוך. כידוע לך, אנחנו לא עושים שום דבר בלי לשאול את הרבי, האדמו"ר הרב ישראל אלטר" (ה'בית ישראל' זיע"א).

נסעתי מבלגיה לארץ ישראל. נכנסתי אל האדמו"ר ושאלתי: "כבוד הרבי, באלו מניות כדאי להשקיע?". הוא השיב לי: "בשתיים מן המניות אל תיגע. מהשתיים האחרות אתה יכול לרכוש".

חזרתי לבלגיה והוריתי לסוחר לקנות בכל הסכום מניה אחת מתוך השתיים שהרבי אישר לי. זו שהיתה לי תחושת בטן שתניב תשואה גבוהה יותר מתוך השתיים. מה שקרה בפעל היה שהסוחר רימה אותי וקנה לי מניה אחרת.

המניה הראשונה, זו שהוריתי לו לקנות, טיפסה לרקיע. לו הייתי קונה אותה בעצמי, הייתי מרוויח מאתיים וחמישים אלף דולר!

המניה השניה, זו שהסוחר קנה עבורי, נפלה עמוק וכמעט התרסקה. שוויה ירד ממאתיים אלף דולר לשישה-עשר אלף דולר!

פניתי לסוחר ובאתי אליו בטענות קשות. למעשה לא היה לי מה לעשות. לא כתבתי שום מסמך מכיוון שסמכתי עליו. לא נותר לי אלא להישאר עם הכעס שאצור בלב על אותו נוכל שקנה על דעת עצמו את המניה.

פעם אחת, כשהגעתי לארץ והתפללתי בבית המדרש, ראיתי שגם הסוחר הזה נוכח במקום. בקריאת התורה העלו אותו לתורה, עשו לו 'מי שברך' גדול.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	שמואל בן רבקה ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	דב בן יצחק ז"ל
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה
רחל רפאת בת השמת ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	סלים בן פרוחה ז"ל
לטיף בן פרוחה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
מרים בן שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
אביבה לושי ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	עפאת בת השמת ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	נעימה בת גורג'יה ע"ה
חי זיזי בן קלרה ז"ל	חי זיזי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרהר ע"ה	מישא אסתר בת זרהר ע"ה
מסעוד בן יקוט ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

וישלה

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2022

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת וישלח

- ב..... חמה ששקעה לו זרחה לו - השקיעה לצורך הזריחה
- ד..... ויסעו - 'להסיע' עצמו מכל העצות והחשבונות ולסמוך רק על השי"ת
- ו..... שיויתי ה' לנגדי 'תמיד' - אף בהתעסקו בענייני העולם
- ז..... בברחך מפני עשו - חובת האדם לברוח מהיצר
- ט..... ותוכל - מעלת האדם שהוא בעל בחירה וקרוץ מחומר
- יא..... ויאבק - אין הקב"ה מבקש אלא ש'יאבק' וילחם
- יג..... עשה סוכות - קנייני עוה"ז אינם אלא כ'דירת עראי'
- יד..... יבקש את נרדף - טובה וברכה הבאה ע"י הרדיפות
- טז..... ויבן לו - עיקר קנייני אדם מה שמיטיב לרעהו

פרשת וישלח

ומעמדם חושך ואפילה, ואינם רואים כל אור בחייהם, ילמדו ממעשי אבות - כי גם כאן שקעה החמה על יעקב אבינו באמצע היום, והיה נראה שהפסיד ב' שעות מאור היום, אבל לפי האמת אותה שמש ששקעה וחדלה מהאיר על הארץ הייתה בוקעת ועולה לו כש'ותקע כף ירכו' - כשהוא בעצמו היה צריך לה לסוף כ"ב שנה, כשהיה צולע על ירכו והקדימה רפואתו בב' שעות... והרי שכבר שנים רבות קודם צליעתו כבר הוכנה רפואה למכתו, נמצא שמה שנראה כרעתו היה בעצם לטובתו ולעזרתו, ובאמת כל הקשיים הם הם 'זריחה' עבורו.²

חמה ששקעה לו זרחה לו - השקיעה לצורך הזריחה בפרשתן (לב לב), 'זיזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל והוא צולע על ירכו, וברש"י, ומדרש אגדה וזרח לו, לצרכו, לרפאות את צלעתו וכו', וזאת שעות שמהרה לשקוע בשבילו כשיצא מבאר שבע, מיהרה לזרוח בשבילו. רמזו נפלא נתן ה'שבט סופר' (להגר"י ערנפעלד, בפרשת ויצא סוף דיבור השני, עפ"י דברי זקנו הרה"ק החתם סופר ז"ע ת"מ פר' ויצא, בשם רבו הרה"ק רבי נתן אדלר ז"ע) להטיף טללי תחיה וחיווק לכל אלו שנראה להם כי שקעה עליהם חמה שלא בעונתה... כדאמרי אינשי - היו זמנים טובים, אבל היום... כל מצבם

א. כתיב (לעיל ל ו), 'ותאמר רחל דנני אלוקים וגם שמע בקולי ויתן לי בן על כן קראה שמו דן, ופירש רש"י, דנני אלוקים - 'דנני וחייבני וזכני', ולכאורה צריך ביאור לשם מה הזכירה וחייבני והרי אין ההודאה אלא על ש'זיכני' ולא על ש'חייבני', וביותר צריך ביאור מדוע קראה שמו 'דן' על שם הדין... וביארו בזה, כי אכן רחל השכילה להבין שאין ה'צרה' אלא הכנה לטובה, ואלמלא שדנני וחייבני לא הייתי זוכה ב'זכני', ועל כן קראה שמו דן על שם 'הדין', שרק מחמתו זכתה לישועה.

דבר נפלא אמר כ"ק האדמו"ר האור אברהם' מזוועהיל זי"ע, שהנה מבואר בגמ' (נדה טז:) שהמלאך הממונה על הריון נקרא בשם 'לילה', ולכאורה צ"ב, מה לבשורות טובות כאלו ולשם 'לילה', אלא כי כך זרכו של הקב"ה אשר הלילה קודם ליום, כל חושך הוא הקדמה לאור הגדול שמפציע ממנו.

וכמו שהמליץ כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע בטעם שכינו חז"ל את ה'סומא' בלשון 'סגי נהור' (מרוכה האור), ולכאורה מה מקום לשם זה שאינו אלא ההיפך הגמור ממש מן הקצה אל הקצה, אלא שנודע מה שפירשו בהא דכתיב (קהלת ב יג) 'יתרון האור מן החושך' - לית נהורא אלא מגו חשוכא, וככל שיגדל ויתרבה החושך כך לעומתו יתרבה האור, נמצא שהסומא שאינו רואה כלל ושרוי תמיד בחושך עתיד להיות 'סגי נהור' כפשוטו, כי הרעה אינה אלא הכנה לטובה, וכבר מעכשיו ניתן לכנותו בשם נכבד זה כי הוא 'נידון' על שם סופו...

ב. היה אומר הגה"ח רבי גד'ל אייזנער זצ"ל בשם החסיד הנודע רבי לייבל קוטנער זצ"ל, אשר עברו עליו בחייו ייסורים רבים ובפרט בתקופת המלחמה, צרות ויסורים שונים ומשונים, ומרגלא בפומיה, שלא מצינו בין האבות הקדושים מי שעבר צרות רבות ורעות כמו יעקב, חדשים לבקרים נתרבו צרותיו, מתחילה בצרת לבן, צרת עשו וצרת דינה ויוסף, ודייקא אצלו כתיב 'ואתה אמרת היטב איטיב עמך', ללמדנו, שאין אנו יודעים מהי הטובה האמיתית לאדם, וכמו שאכן היה, שע"י כל אלו הצרות זכה יעקב להקים י"ב שבטי י-ה ומיטתו שלמה.

חשבון נפלא שמעתי מאחד מגדולי ראשי הישיבות בני. כי הנה אם נראה אדם נוסע בכלי רכב יקר עד מאד אף במקום חשש קלקול לרכבו - נסיק כמסקנא כי הצורך להגיע לאותו מקום חשוב ושווה לו הרבה יותר מסכום שוויו של הרכב, כמו"כ אם נראה אדם הנקרא כ'שפוי' עושה מעשה שטות ונכנס לביהמ"ד מבלי אנפילאות ומנעלים לרגליו וכל רואיו יתמהו 'מה אירע' לו וכי נשתבשה דעתו ח"ו - לא ולא, אלא מן הנראה כי איש פלוני הבטיח לו בעד 'שטות' כזאת כמאתיים אלפי דולר וכל כיו"ב, ומכאן שבכל דבר הנראה כמשונה תאמר בע"כ כי הטובה הנצמחת ממנה גדולה פי כמה וכמה מהפסד עשיית ה'שטות'... אמור מעתה, כשרואה האדם שהקב"ה מתנהג עמו בהסתר פנים וכדו' בע"כ תאמר כי הטובה שתצמח לו מקושי זה שווה פי כמה וכמה מקושי זה...

וזאת הברכה בה יבורך גבר ירא ה', שיהיה תמיד שמח בחלקו בהנהגת הבורא ית' עמו, וגם בשעת הצרה אינו זועף ודואב אלא מאמין שעוד 'תזרח לו השמש', ויראה בישועת ה' כי תבוא.¹

והלא הם כה דבריו כאש של ה'כל בו' (סי' עה) לבאר לשון הברכה בשמחת נישואין 'שהכל ברא לכבודו, וז"ל, לכבודו - שכבוד השם בשמחת הנפש כדי שתהיה מוכנת לקבל מהודו, כי היגון סותם מקום הנפש והיא מחיצה מפסקת בינה לבין אלוקיה, שאין ראוי לאדם שיכעוס רק שיקבל גזירת ה' מאהבה, שכל מי שנותן מחשבת היגון בליבו קרוב לכפור בה' יתברך, הלא תראה שאין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות אלא מתוך שמחה, וזהו כבודו יתברך, עכ"ל.

בפרשתן (לג יא), 'יש לי כל'. הנה תיקנו לומר בברכת המזון 'כמו שנתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל מכל כל... בברכה שלימה'. ושמעתי להקשות

דלכאורה ברכות אלו נראים כמו שהיו בזמן צער, דמה שנאמר באברהם 'וה' בירך את אברהם בכל' (כד א), היה באותה שעה שעמד אחרי קבורת אשתו, כשמתה בעוד שלא זכתה להכניס את בנה יחידה תחת החופה, גם יצחק יושב ובוכה, כדאיתא בחז"ל על הפסוק 'וינחם אחרי אמו' שעד שנשא את רבקה ישב ובכה על אמו (בראשית כד סו, עיי' רש"י, ספורנו), ולא עוד אלא שאברהם נשאר עם בן רשע 'ישמעאל', ודייקא אז כתיב וה' ברך את אברהם 'בכל'. ומה שנאמר גבי יצחק 'ואוכל מכל' (כו לג), היה בשעה שחרד יצחק חרדה גדולה וראה פתחו של גיהנום פתוח לפניו (בר"ר סו ב), ונתברר לו מהותו האמתית של עשו בנו 'אהובו', ואז אמר 'ואוכל מכל', ומה שנאמר ביעקב 'יש לי כל', היה בשעה שמצא את עשו בא לקראתו עם ארבע מאות איש להורגו, ואז אמר 'יש לי כל', ולכאורה צ"ב, מדוע הננו מייחלים ומצפים להתברך כאותם ברכות שנאמרו בזמני קושי, לא במצב של שלווה, בשמחה ונחת.

ומרומזים הדברים ב'חובות הלבבות' (הקדמה לשער הבחינה) שיש לנו להודות על הייסורים כי בוודאי טמונים בהם טובות הרבה והם לצורך טובה גדולה יותר מגודל הקושי שעובר עליו בזו העת.

ג. ידועים דברי חז"ל (ברכות ח.) 'גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים, דאילו גבי ירא שמים כתיב (תהלים קיב א) אשרי איש ירא את ה', ואילו גבי נהנה מיגיעו כתיב (שם קכח ב) יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא', ודקדק ה'שבט מוסר' (בספרו 'עיני העדה' על 'משלי') מדוע נקטו חז"ל לשון הנהנה מיגיעו ולא אמרו האוכל, וכמו שנזכר בכתוב יגיע כפיך כי תאכל. אלא שאין הדברים אמורים אלא במי שנהנה דייקא, כלומר שמתרצה הוא בהנהגת הבורא עמו 'ונהנה' ממנה - שמכיר בדעתו שאם ככה העמיד הקב"ה את מהלך חייו שיצטרך להתייגע לפרנסתו סימן שזו הטובה המושלמת עבורו, ואיש כזה הוא הגדול מ'ירא שמים', ואשריו בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא.

ד. באופן נפלא אמרו לפרש בדברי הגמ' (עירובין נד.) 'האי עלמא כבי הילולא דמיא', שהנה העובר על יד בית חתנות יראה בכל יום 'כי צד מרקדין', אנשים ששים ושמים, הרי ברור לו שאין אלו אותם אנשים שבכל יום הם רוקדים ושמחים, אלא היום פלוני הוא בעל השמחה ולמחר אלמוני הוא המחונן, וכך על זה הדרך בשאר הימים. ולזה המשילו את האי עלמא, כי גם אם 'היום' לא טוב לך והינך רואה את השני כשזורחת לו השמש, אל תעצב ואל תקנא בו, כי כך דרכו של היום, היום הוא 'בעל השמחה' ולמחרת אתה תהיה בשמחה...

ה. ושמעתי מחכם אחד לרמז ענין נפלא בפסוק (תהלים יט ג) 'יום ליום יביע אומר ולילה ללילה יחווה דעת', כי שני הלילות מדברים איש אל רעהו, הלילה הראשון מחווה דעתו ואומר ללילה השני הבא אחריו, גם אצלי כשהיה לילה שררה החשיכה ואפילה, והנה נתקיים בי 'ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד' - השחר עלה וזרחה החמה והגיע 'יום' ואורה לעולם, אף אתה אל תתייאש ח"ו, כי אמר שומר אתה בוקר, חבי כמעט רגע ויקויים גם בך 'ויהי ערב ויהי בוקר יום שני', תיכף יגיע היום והאור המאיר לעולם, מדוע יפול לבך בקרבך לריק.

ו. הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע מבאר במה שנאמר (לב ג) 'ואתה אמרת היטב איטיב עמך', שלכאורה צריך ביאור כפל הלשון 'היטב איטיב', אלא יש לבאר על פי מה דאיתא בספה"ק שעל ידי שאדם מאמין ש'הצרה' אינה אלא לטובה ואומר בפה מלא 'כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד' הרי בזה גופא הוא מהפך הצרה לטובה, ומעתה יש לפרש שבא הכתוב ללמדנו, ואתה אמרת היטב - היינו שתאמר 'היטב', כלומר שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, וממילא איטיב עמך - שיהיה באמת הכל לטובה.

באר הפרשה - פרשת וישלח

ומבאר 'החווה', שהנה בני ישראל באותה שעה היו 'נבוכים' ולא ידעו מאין יבוא עזרם, ובאיזה דרך יוכלו להינצל מיד מצרים, כאשר כל דרך 'חסומה' בפניהם, ונתן להם הקב"ה את הדרך שעל ידה יוכלו להינצל, והוא 'ויסעו', 'פירוש יסחו דעתם מזה שלא יחשבו על זה, כי אם לסמוך על השי"ת, כפי מה שירצה הוא טוב"ה [וזהו 'ויסעו', כמו שכתב רש"י על הפסוק (להלן לו יז) 'נסעו מזה - הסיעו עצמן מן האחווה'], והן הן דברי החווה"ק 'בעתיקא תליא כלא', ר"ל 'שיעתיק' עצמו ממחשבותיו ויסמוך על השי"ת לבדו, ואכן עי"ז זכו לקריעת ים סוף. ועל כך אמרו חז"ל (פסחים קיח.) קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, וכלשון קדשו 'אם קשים מזונותיו של אדם צריך להתנהג כקריעת ים סוף שלא ירצה דוקא בן, כי אם יחשוב כמו שירצה ית' הוא טוב'. ועל כך נאמר (תהילים נה כג) 'השלך על ה' יתבך והוא יכלכלך' - ר"ל 'ש'ישליך' מדעתו את מחשבותיו כיצד 'לסדר' לעצמו את מזונותיו, אלא יסמוך על השי"ת ויבטל דעתו ורצונו, ועי"ז יזכה שהוא יכלכלך". ונרמז זאת גם במה שאמרו (שבת קנו.) 'אין מזל לישראל' - כי דייקא על ידי שמבטל עצמו בחי' אין זוכה

ויש מפרשים, שאכן, זוהי 'ברכה שלימה' שאף בזמני קושי ויסורים אינו נופל בקרבנו, אלא מתחזק להאמין בה' כי הוא עשה ועושה את הכל לטובתו הנמורה, וכך מצינו במעשיו של אברהם אבינו, שאף אחר פטירת שרה התחזק, כדכתיב (ג' ג) 'ויקם אברהם מעל פני מתו', ולא נתן לעצמו ליפול, גם יצחק אמר דבריו 'ואוכל מכל' בעת שראה גיהנום פתוחה לפניו בנו, ויעקב הכיר בחסדי הבורא ובכל עת אמר 'יש לי כל', זוהי ברכה השלימה, זוהי בקשתנו 'כן יברך אותנו בברכה שלימה' - שנזכה להתחזק בכל עת, ולהכיר בהשגחת הבורא מבלי להתייאש.

ויסעו - 'להסיע' עצמו מכל העצות והחשבוניות ולסמוך רק על השי"ת

בפרשתן (לה ה), 'ויסעו ויהי חמת אלוקים על הערים אשר סביבותיהם ולא רדפו אחרי בני יעקב', וביאר הרה"ק 'החווה' מלובלין זי"ע (דברי אמת) על פי מה שנאמר למשה רבינו בעמדם על ים סוף 'דבר אל בני ישראל ויסעו' (שמות יד טו), ואיתא בזה"ק (ח"ב נב): 'בעתיקא תליא כלא' [כל תשועה זו תלויה בעתיקא].

ז. ואפשר להוסיף עי"ז, דאיתא בגמרא (ב"ב יז.) ת"ר שלשה הטעימן הקב"ה בעולם הזה מעין העולם הבא, אלו הן אברהם יצחק ויעקב, אברהם דכתיב ביה בכל, יצחק דכתיב ביה מכל, יעקב דכתיב ביה כל, והוא על דרך שביארנו, דאע"פ שבאותו הזמן בו נזכרו לשונות אלו בכתוב לא היה להם רק טוב והיה שם סבל וכאב מ"מ בכל מצב הכירו בה איזה טובה וקיבלו את ההנהגה מהבורא יתברך, ואכן זהו טעם גן עדן בעוה"ז.

ועל ידי זה יזכה ל'ברכה שלימה', כמו שפירש הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע במה שנאמר (לכ יג) 'ואתה אמרת היטיב איטיב עמך' בכהאי לישנא, אז א איד זאגט אז ס'איז עם גוט, זאגט דער אייבערשטער 'היטיב עמך', איך וועל דיר ערשט ווייזן וואס הייסט גוט (אם יהודי אומר שטוב לו, אומר השי"ת אני אראך מה נקרא טוב).

ח. כעין זה מבאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע בלישנא דקרא (לכ יג) 'ואתה אמרת היטיב איטיב עמך', שכך צריך היהודי לומר, רבש"ע, אתה אמרת היטיב - אם בעיניך טוב הוא הדבר, א"כ איטיב עמך - אף אני אומר כדברך שאכן כך הוא הטוב והישר, וכך צריך להיות.

ט. סיפר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע, שהכיר איש עני מרוד בעיר מולדתו בראנאוויטש ושמו ר' מוטל קופלוביץ ז"ל, לפרנסתו שימש כמתקן 'חביות מים' וכיו"ב, והנה מקצוע זה לא פרנסו כראוי, ועברו עליו זמני מחסור ומצוקה, והיו ימים שבני ביתו רעבו ללחם פשוטו כמשמעו כי כלתה הפרוטה מכיסו. פעם אחת עבר עליו שבוע שלם מבלי שיזדמן לפניו 'עבודה', כי לא נשבר אפילו צינור אחד בכל העיר, ובהגיע 'ליל שישי' ידע ר' מוטל שביתו ריקם ממש, חישוב ומצא שבני ביתו יצטרכו להתענות ולצום ביום השבת... בלב שבור ישב במעונו ועסק בתורה עד שעה מאוחרת בלילה כשהוא מצפה בכליון עינים לישועת ד' אולי תבוא, משקרבה שעת חצות ליל והבין שכבר ננעלו כל החנויות ועדיין ישועתו בוששה מלבוא, נעקרה אנחה מלבו ויקרא, רבש"ע אם לפניך ניחא שאני וששת הנפשות בני ביתי נרעב ולא יהיה לנו מה לאכול בשבת קודש, ניחא הדבר גם לפני. וכך שכב לישון.

והנה, באישון לילה באו פתאום להעירו ולקרוא לעזרתו אחר שהתפוצץ צינור הראשי של בית המרחץ המרכזי בעיר, ונחוץ לתקנו בדחיפות כי למחרת היום 'ערב שבת' הוא והכל צריכין אז ל'מרחץ', ויקם ר' מוטל ממיטתו וילך לעשות מלאכתו, ובשכר טרחתו קיבל שכר כפול כנהוג בעבודות הלילה, וב"ה שלא חסר מאומה על שולחנו בשבת

באר הפרשה - פרשת וישלח

ה

ביו"ב אמר הרה"ק ה'משמרת איתמר' זי"ע (תולדות ד"ה ויחפרו) מה שנאמר אצל יצחק אבינו 'ויעתק משם ויחפור באר אחרת ולא רבו עליה' (לעיל כו כב), דהיינו שהעתיק והסיר את הענין מריבת המים מדעתו וממחשבתו, ומשם זכה ויחפור באר אחרת ולא רבו עליה. עכ"ל.

ובך הוא בכל עניין ועניין ובכל צרה אשר לא תבוא, כאשר האדם חושב ושקוע בצרתו אזי בהא גופא גורם ש'תדבק' בו הצרה', והעצה היעוצה היא להסיר דעתו" ולא להשקיע בה את 'ראשו ורובו'".

להשפעות בני חיי ומוזני ש'במזל' תליין, ומאין בא מזל לישראל.

ועפ"ז יתפרש גם האמור כאן 'ויסעו ויהי חתת אלוקים' וגו', שבני יעקב 'הסיעו' עצמם מכל החשבונות והעצות היאך 'לסדר' עצמם עם כל הערים אשר סביבותיהם, אלא בטלו דעתם אליו, מתוך האמונה המהורה שכל הנהגתו ית' היא לטובה, וע"י ש'העתיקו' עצמם זכו שנתגלה אליהם 'הרצון העליון' [שהוא סוד 'עתיקא'] ונתבטלו כל הדינים והיה חתת אלוקים על כל הערים סביבותיהם.

קודש, והכל בזכות שעשה רצונו כרצון השי"ת. נענה ה'נתיבות שלום' ואמר מכח אנחה כזו של ר' מוטל היה מן הראוי שיתפוצץ בית המרחץ כולו ולא רק צינור אחד - כי אנחה כזו יש בכוחה לבקוע רקיעים.

י. ומן העניין להביא מה שכתב הרמב"ן (לעיל יט יז) לבאר הטעם שאשת לוט נהפכה להיות נציב מלח, וז"ל, ועוד בו ענין, כי הראות באוויר הַדְּבָר ובכל החליים הנדבקים יזיק מאד וידביקם, וכן המחשבה בהם, ולכן יסגר האיש המצורע וישב בדד (כדי שלא יראוהו אחרים ויחשבו מענין ה'צרעת' ובה יסתכנו להדבק אף הם בצרעת כמותו), וכן נשוכי חיות השוטות ככלב השוטה וזולתו כאשר יראו המים וכל מראה יחזו בהם דמות המזיק וישתטו וימותו, כמו שאמרו במסכת יומא (פד.) והזכירוהו אנשי הטבע, ולכן היתה אשתו של לוט נציב מלח כי באתה המכה במחשבתה כאשר ראתה גפרית ומלח היורד עליהן מן השמים, ודבקה בה. עכ"ל.

יא. כתב הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע (קובץ אגרות ח"ג ט) חובה על האדם למעט את ערך מצוקותיו אשר יציקו את לבבו, ר"ל, לחזק את דעתו ולבטל את הגלים אשר יעלו על ראשו, ובהסירו רגשותיו, לא ירגיש, ויקבל שכר על הפרישה. יב. ודע, כי כל איש החי בעולם הזה, עובר לפעמים קשיים והסתרות, יש מי שמשקיע את רמ"ח אבריו וש"ס"ה גידיו בתוך הקשיים, וממילא אינו מצליח לראות שבחוץ יש עולם ומלואו, שבו האורה שולטת, ואף הוא עצמו בתוך עולם זה נמצא, כי לא רק רע גמלוהו מן השמים, אם אך יפקח את עיניו ימצא כמה וכמה נקודות אור בחייו ואלו יקלו מעליו לסבול את עול הקושי שהוא עובר.

מעשה בנער צעיר לימים, שבכל יום ויום היה משיח את לבו לפני רבו - כי רבו אנחותיו ולבו דווי... 'חיים קשים' עוברים עליו בעניין זה ובדבר פלוני, הרב שכבר ראה מאורות מימיו והכיר בתהלוכות החיים, רצה ללמדו בינה, לבל יתלונן כל היום ויפסיק מלראות 'שחורות' כל היום, הזמין את תלמידו לביתו, בישיבתם יחד מזג לו הרב כוס מים, וביקשו לברך ולשתות לרוויה. אח"כ נטל בידו חופן מלח והשליך לתוך כוס המים וציוה לתלמיד לשוב ולשתות. כמוכן שלרוב מליחות המים לא מצא התלמיד את מקומו... משם יצאו הרב והתלמיד לנאות דשא והמשיכו בשיחתם על שפת האגם, ביושבם במרחב על מי מנוחות תחת השיחים נטל הרב בשנית חופן מלח והשליכו לתוכי האגם. ושוב חזר על בקשתו מתלמידו שיטעם ממימי האגם. כעת שמח הנער לשתות עוד ועוד מהמים הזכים והטעימים. ולשאלת הרב, האם אינו מרגיש את המלח, השיב הנער, לא ולא...

נענה הרב ואמר לו, ראה בני, כמות המלח ששפכתי לכוס המים שבביתי שווה לכמות המלח ששפכתי לאגם, מעתה תתמה 'מה נשתנה', מדוע כאן לא יכלו לשתות מים ממרה כי מלוחים הם, ובאגם לא הורגש כלל המלח, ותשובתך, כי בכוס נשאר המלח (מרוכז) בכח חזק, לא כן באגם, שהמלח מתפשט ומתפזר עד שאינו מורגש כלל. ומעתה דע לך בני, כי בדומה לזה הוא הנעשה עם האדם במנת הכאב, היסורים והטרדות שהוא עובר ל"ע בימי חייו. המנה שנגזרה היא קבועה אך 'טעם' המרירות והקושי קובע כל אחד ואחד לעצמו, מתוך החלטתו לאיזה 'כלי' קיבול הוא מכניס ומקבל את יסוריו, אפשר להחליט לצמצם את מבטו רק עליהם, דוגמת אותו כוס אשר שטחה קטן, וכל הנכנס בה נשאר בכל עוזו ותוקפו, כך, אם האדם נשאר כל היום 'סביב' היסורים והסבל, אז המרירות מורגשת ביותר, והקושי עצום ובלתי נסבל. אך אפשר לאדם להיות כ'אגם מלא מים' להרחיב את מבטו ולהשליך את מנת יסוריו לתוך מעין חיים המפכה חיות שמחה ובטחון ולהמתיק את מצבו עד מאד, אשריו ואשרי חלקו.

באר הפרשה - פרשת וישלח

ממנו הכל, וכבר נדמה לו כי פלוני הויק לו בענין פלוני, ומתקנא ברעהו ש'הרוויח' בכוחות עצמו כך וכך...". לזה בא שרו של עשו והעיד 'כי שרית עם אלוקים ועם אנשים', כלומר שאף בשחותו בין אנשים היה עם אלוקים, ולא הסיח דעתו מהבורא יתב"ש בכל עת ובכל מצב".

בפרשתן (לב כה), 'ויוותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר', ובמדרש (בר"ר ע"א) הסמיכו את הפסוק (ישעי' ב יא) 'ונשגב ה' לבדו ביום ההוא'. ומבאר הרמב"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע דבא לומר שלא תתמה היאך גבר יעקב על שרו של עשו, הרי 'מלאך' הוא ובוודאי לא היה 'ויאבק' עמו כמריבת אנשים שמכין זה את זה בגופם, וכמה הכניע יעקב את המלאך. לזה הסמיכו את הפסוק 'ונשגב ה' לבדו ביום ההוא', לומר, שיעקב אבינו בתוקף אמונתו לא

ואם תאמר כיצד אסיה דעתי, והרי הצרה 'דוחקת' בי מכל צד וצד, ואי אפשר להעלים עיניי ממנה, לזה נאמר, הנה המאמין באמונה פשוטה יודע כי אין כלל 'רע' בעולם, וכלומר, כי תכליתה היא הטבה שלימה, וממילא יאמר לעצמו, מה לך כי תשקיע ראשך ורוכך בצרה והקושי, וכי לא עדיפא לחשוב מהטובה העתידה לבוא בקרוב...

שיויתי ה' לנגדי 'תמיד' - אף בהתעסקו בענייני העולם

בפרשתן (לב כט), 'ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל'. ומבאר הרמב"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (בר"ה ייאמר) כי יש מי שבעת התפילה או כשהוא עוסק בתורה ובמצווה, הנו זוכר את ה' הניצב עליו. אבל משיצא לשהות בין הבריות בעבודת הבית או בשדה, נשכח

יג. מעשה בשני ידידים, ששוחחו ביניהם אודות השר שבמדינתם, פתח האחד לדבר בגנות השר, על רוע לבו, ומעלליו שמתנכל לבני העיר, ויענהו רעהו ויאמר, הרי 'לב מלכים ושרים ביד ה'', נענה ואמר, אכן כדברך, אך אני מדבר לולא זה... אמר לו השני הנך דומה להאי גברא שהזמין אצל רעהו שיבשל עבורו את כל מאכלי השבת, ממחרת השבת, נפגשו השניים, ושאלו רעהו, נו, האיך היה ה'טשולנט' שלי, ענהו הראשון, צר לי לומר לך, אבל לא עונג ולא כבוד שבת היה בו, מכיוון שהעמסתו בשפע גדול של מלח ושאר דברים חריפים, וממילא לא היה ראוי לאכילה כלל, החל 'המבשל' להצטדק, וכה אמר, דל מהכא את המלח ושאר חריפי הטעם, האם היה הטשולנט טוב... אחי ורעי אהובי וידידי, האומר שמאמין הוא בה', אך הנהגתו בפועל - מלאה חששות ופחדים, השתדלויות יתירות, או מחשבות והרהורים שפלוני עשה כך ואלמוני כך, הריהו ממש כאותו מאכל המלא במלח ושאר דברים חריפים, שאין לו כל טעם, וכמו שאי אפשר להפריד בין המאכל לתבלין שבו, כך - מחשבותיו ומעשיו של האדם הם חלק מאמונתו הפנימית, ואי אפשר לצפצף 'בטחון, בטחון' בפיו, ובפועל לחיות באופן שהוא סותר את הבטחון. דברים נוקבים בעניין זה כתב הגה"ק החזו"א זי"ע ('אמונה ובטחון' פ"ב ג) וז"ל. ומה שאנו רואים בחיים ראובן איש מוסרי ו'זמרת הבטחון' על שפתיו, תמיד מגנה את רוב ההשתדלות ומתעב את הרדיפה אחר פרנסה. ואמנם, (כל זה כל עוד ש) הוא איש מצליח ובחנותו לא יחסר לו לקוחות, ואיננו זקוק לרב השתדלות, (ולכן) הוא אוהב את הבטחון, כי הלא גם הבטחון מראה לו פנים שוחקות. והנה נפתענו פתאום לראות את ראובן הבוטח מתלחש עם נערו ואנשי עצתו איך להפר עצת רעהו האומר לפתוח חנות כמותו והוא מלא עצב מזה, ובהיות תחילתו רק בחביון לבו ומתבייש לגלות הדבר פן יהי' לחרפה בעיני מכיריו, הולך ומאבד גם מדת הבושה בסופו, ומתחיל בהשתדלויות גלויות להניא מחשבת רעהו, ולאט לאט הולך ומתקדם בדרך עקלתון, ומדת הבושה תמס תהלך מקרב לבבו, ועושה בגלוי מעשים נבזים ופעולות שפלות לעין כל חי, וההתחרות שבינו ובין רעהו מתפרסמת תכלית הפרסום ונעשה לשיחת הימים, ולא ידע הכלם. ובודה טעמים ונמוקים אשר בשקר יסודם כדי להצדיק את מעשיו, עוד מתחכם להוסיף ביאורים חדשים לבקרים שכל מה שמתחרה נגד רעהו הוא 'לשם שמים' וע"פ תורת המוסר... עכ"ל, ועי"ש עוד.

יד. איתא בגמרא (מכות כד.) בא חבקוק והעמידן על אחת - 'צדיק באמונתו יחיה', והיינו שחיותו של אדם היא האמונה, והנה חיות 'גופו' של האדם תלויה ועומדת באכילה ושתיה ובאוויר ל'נשימה', אלא שלא הרי ה'נשימה' כמאכל ומשתה, שבהם מספיק לאדם אפילו אכילה ושתיה מועטת, וגם זה רק כמה פעמים ביום, אבל הנושם רק כמה פעמים ביום הרי מיד מתעלה לשיבה של מעלה, כיוצא בו לענין חיות נפש האדם, אם אינו חי בכל רגע מכ"ד שעות 'מעט לעת' באמונה איתנה וברורה הרי הוא כאותו שפסק מנשימתו...

באר הפרשה - פרשת וישלח

ז

והיטהרו והחליפו שמלותיכם, וקצת צ"ב, מהו אומרו אשר בתוככם, היה לו לומר 'אשר בידכם', ומפרש ה'כלי יקר', דבא לרמוז על ה'יצר הרע' כמאמרם ז"ל (שבת קה:): 'לא יהיה בך אל זר (תהלים פא י) - איזהו אל זר שבגופו של אדם, הוי אומר זה יצר הרע'. על כן הוזהרים תחילה הסירו את אלוהי הנכר אשר 'בתוככם' - היטהרו מהרהורי חטא ועוון^{טו}, ואחר כך והחליפו שמלותיכם - שבכל עת יהיו בגדיך לבנים (קהלת ט ה), ואז יהיה בידם לבוא אל שער המלך.

הנה כתיב בפרשתן (לב יג) 'ושמתי את זרעך כחול הים', וכבר דקדקו (עיי' באגרא דכלה ובהעמק דבר

ראה לנגד עיניו את 'שרו של עשו', אלא את 'ה' לברו'^{טו}. ובאמונתו זאת זכה להפיל ולהבניע את שרו של עשו.

וזהו שנאמר בהמשך הענין (פסוק לא) 'ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי ראיתי אלוקים פנים אל פנים ותנצל נפשי', שעל ידי שראיתי אלוקים פנים אל פנים - שגם כאשר התגבר שרו של עשו ראה את כח האלוקות שבו על כן ותנצל נפשי.

בברוך מפני עשו - חובת האדם לברוח מהיצר

בפרשתן (לה ב), 'ויאמר יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו, הסירו את אלהי הנכר אשר בתוככם

טו. בעת מגורי הגרי"ז מבריסק זצוק"ל ב'ווילנא', היה השלטון מחרים מזמן לזמן 'דירות' עבור קציני הצבא ופקידי הממשל, ובתמורה היו נותנים לבני הבית דירה מחוץ לעיר. על כל דירה שהיתה ברשימת הצבא היו בני הצבא תולים מודעה על דלת הבית שייטכן ויצטרכו את דירתם, להיותם מוכנים אחר הודעתם בשנית - לעזוב את הבית תוך ארבעים ושמונה שעות. ביום מן הימים בהגיע אחד מבניו מבית המדרש וירא על השולחן 'מודעה' כזאת, ועוד אמר לו הגרי"ז כי הודיעו להם שתמורת דירתם יקבלו בית מדור הרחק - מחוץ לעיר. החל הבן לחשוש, מה יהיה, האם נאלץ לעזוב את 'ווילנא המעטירה', אותו היום 'יום שלישי וישלח' היה, ופתח הגרי"ז חומש בראשית ואמר - לאחר שנאבק יעקב עם המלאך שרו של עשו, אמר לו המלאך 'כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל' (לב כט), ופירש"י, 'עם אנשים' - עשו ולבן, ולכאורה קשה, הרי עדיין לא נפגש יעקב עם עשו, ועדיין לא הוכרעה מלחמתם כלל וכלל, והיאך אמר לו המלאך - כי שרית ותוכל, אלא, צריך לומר, שכל מה שיארע כאן בהאי עלמא, אינו נקבע כי אם ממעל, ואם ניצח יעקב את 'שרו של עשו' נחשב כמו שכבר הוכרעה המלחמה, וכבר אפשר לומר 'ותוכל' לו לעשו. כמו כן לעניינינו, אין להתייחס כלל למה שאומרים פקידי הצבא כאן בעולם, כי אם למה שאומרים בשמים, ואם מן השמים אמרו שנשאר בביתנו - לא יועיל להם כלל לשנות את הכרזת מעלה, והעידו בני המשפחה, כי במשך אותם הימים הרבו בני הצבא לבוא ולבדוק את ה'דירה', ויהי אך פתחו את דלתות הבית והחלו להיכנס, מיד נסו משם כל עוד נפשם בכפם, על אף שהדירה היתה ממש גדולה ומרווחת. והיה הדבר לפלא, כי בני הישיבה שנתרו בוויילנא סיפרו, כי מיד למחרת היום שעזב הרב את העיר, הגיע אחד מקציני הצבא לדור בה.

טז. וכבר אמר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, המנהג ללמוד ביא"צ (יום השנה) פרקי משניות המתחילות באותיות כשמו של בעל היא"צ, והנה פרק המתחיל באות צ' אינו בנמצא רק בסדר טהרות, כי אין צדיק אלא מי שעוסק בסדר טהרות - ומטהר ומקדש עצמו בכל עת ושעה.

כלל ראשון בקדושה, שישמור האדם על עצמו, ויכריז, אכן, קדוש אני, אינני מדבר ומתדבק עם כל צרוע וכל זב... לא אתערב בין אנשים או מקומות שאינם שמורים וגדורים בתכלית בגדרי הקדושה. ידועים הדברים שמתחילה היה הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע מסובב בין הערים והעיירות למכור את ספריו - משנ"ב ושאר ספריו הקדושים, ובאותה שעה עדיין לא הכירוהו כל כך במקומות המרוחקים מעיירתו ראדין ולא הייתה לו אכסניא ראויה לשמו, פעם אחת קראו אחד מה'בעלי בתים' להיות אורחו בסעודות השבת, שאלו ה'חפץ חיים' מי ומי המסובים בשולחנכם, הביט בו האיש בתמהון, כאומר, תן תודה למיטיבך ואל תחקרהו אודות המסובים בשולחנו, ענה לו הח"ח, שמי ישראל מאיר מראדין, אני חברתי את המשנ"ב ועוד ספרים, על כן שאלתי אותך אודות שאר המסובין כי לא אוכל לשבת רק עם אנשים מהוגנים...

סמך לזה מצא בפרשתן שאמר יעקב לעשו 'עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי - ולא למדתי ממעשיו', והרי יעקב עניו היה, אלא כה אמר יעקב, שמע נא אחי, אף עתה בבואי לעשות שלום עמך לא אשחית נפשי ואעקור קדושתו בעבורך, כי גם כשישבתי בבית לבן עמדתו בעוז קדושתו ולא למדתי ממעשיו הרעים... כי לא יהודי פשוט אנכי ולעולם לא אתדמה אליך ואל מעשיו. הרי לך פרק בהלכות 'ויגבה לבו'.

באר הפרשה - פרשת וישלח

בענייני הגויים, וזה נרמז ב'חול' שהוא גדר וחומה לים, וזאת נתברך יעקב אבינו שיהיה לבנו כח להעמיד גדרים וסייגים ולהיות שמורים מהשפעת הגויים".

וביותר צריך להיזהר מהיצר העושה עצמו כאחיו וידידו המתכוון רק לשלומו ולטובתו, ובקרבו חורש לו רע"ה, וכך ביאר הרה"ק הקדושת לוי' זי"ע במה שאמר יעקב (לב יב) 'הצילני נא מיד אחי מיד עשו' -

להנצי"ב), מדוע הזכיר הברכה של חול הים ולא כוכבי שמים. וי"ל, לרמז לבני יעקב את הדרך ילכו בה - להשמר מדרכו הרעה של עשו וממשיכי דרכו, להיות מרוחק מהם כדבעי, והוא ע"י גדרים וסייגים שמעמידים בני ישראל, כאותו 'חול' אשר הוא גבול לים ושומר לבל ישטפו מימיו האדירים את כל העולם, כך 'גדרים' הללו מעכבים אותם ומרחקים אותם מהשפעת הגויים עליהם (ולדידן, השפעת הרחוב הקלוקל וגרורותיו), ומלהתערב

כדברים האלו פירש גם הנצי"ב ב'העמק דבר' את האמור בפרשתו (לג ט) 'ויחן את פני העיר', שלא נכנס לדור בעיר אלא חנה חוץ לעיר ונקרא פני העיר, והוא כמידתו של יעקב להיות בדד ולא מעורב עם אומות העולם. כך פירש הגה"צ רבי משה מידנער זצ"ל בהא דכתיב (לג טו) 'ויאמר עשו אציגה נא עמך מן העם אשר אתי ויאמר למה זה אמצא חן בעיני אדוני', כי עשו הרשע אמר ליעקב אשאייר עמך מן האנשים אשר אתי בכדי שהם ילמדו אותך לדבר בלשוני ולהתנהג בנימוסיי... אמר לו יעקב, למה זה אמצא חן בעיני אדוני, בלשון בתמיה, כלומר וכי רוצה אני למצוא חן בעיניך ולהידמות אליך בנימוסיך...

פעם בא יהודי לפני הגרי"ז מבריסק זי"ע (בפרשת וישלח) ואמר לו בביאור דברי רש"י עה"פ 'עם לבן גרתי ואחר עד עתה... ויהי לי שור וחמור' ופירש"י 'ולא למדתי ממעשיו הרעים'. והיינו, שיעקב אמר לעשו, אם תתמה היאך 'עם לבן גרתי' בכפיפה אחת ואפילו הכי 'לא למדתי ממעשיהם הרעים'. אין זה אלא כי ויהי לי שור וחמור - דימיתו אותם בעיני כשור וחמור ותו לא מידי, ומה לי ולהם... על ידי כן לא למדתי מאומה ממעשיהם הרעים. הדברים מצאו חן בעיני הגרי"ז, וכה אמר, אין זהו 'פשוטן של דברים', אבל הדיבורים גופא נכונים וקיימים. כי רבים חללים הפילו 'חברים רעים', ולזה העצה שיביט עליהם כ'שור וחמור' שהרי הנמצא בסביבת שוורים וחמורים אינו לומד מהם 'הנהגות' וארחות חיים.

כך היה אומר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע על האמור בפרשתו (לג ז) 'ואחר ניגש יוסף ורחל וישתחו' וברש"י מפרש כי אצל כל האמהות נגשו קודם האימהות ומאחוריהן בניהם שבטי קה, משא"כ אצל רחל שיוסף בנה ניגש לפניו כי אמר 'שמא יתלה בה עיניו אותו רשע אעמוד כנגדה ואעכבנו מלהסתכל בה', ולכאורה מה הועיל בזה שעייב אותו רגע אחד ותו לא, והלא מיד לאחר מכן תעמוד רחל בפני עשו, אלא שיעקב ידע שאחרי שעשו הרשע יביט בדמות קלסתר פניו של יוסף צדיק האוחז במידת צדיק יסוד עולם, שוב כבר תהיה לכל הנהגתו פנים אחרות לפיכך הקדים לאמו. עד כדי כך גדלה השפעתם של צדיקים וחברים טובים.

יז. ודע, כי דרכו של היצר, לתפוס את האדם בעניינים שאינם ממש בגדר האסור רק קרובים אליו, או שספק יש בהם, ומשם יגיע לאיסור ממש, וכך פירש הגה"ק המהר"ם שיק זי"ע את הפסוק הנאמר גבי 'שרו של עשו' (לב טו) 'וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו', כשראה שאינו יכול להפילו ממש, התחיל רק לגעת בו, ומשם קיווה להתחיל להשפיע עליו לרעה, כי מאז והלאה תפתח בפניו הדרך להפילו לגמרי.

וכך רמזו בעלי הרמז בפסוק בפרשתו (לב טו) 'ויאבק איש עמו עד עלות השחר', ששרו של עשו הצליח להזיקו בכף ירכו בעלות השחר, והיה צולע מעלות השחר עד שזרחה לו השמש, ובזריחת השמש נתרפא. ומרמז על ה'מאבק' המתנהל בין ישראל ליצר הרע, שהוא בעיקר בין עלות השחר לזריחת השמש, כלומר בדברים שאינם ברורים, לא יום ולא לילה, לא בדברים הפשוטים לאיסור ולא בדברים הפשוטים להיתר, רק בעניינים שאינם ברורים ובערבוביא, שם מצליח היצר הרע להכשיל את בני"י, וממילא שם היא עיקר הזהירות והשמירה.

יח. בספר 'שבט סופר' (ד"ה באנו) ביאר בדרך זה גם במה שאמר יעקב 'פן יבא והכני אם על בני', שחשש שמא יבוא אליו כמו אם רחמנייה הדואגת על בניה וייראה אצלו כאוהב, ועי"ז יפילו ויכשילו.

בדרך זה יש לפרש מה שמצינו, שבשעה שאמר עשו ליעקב (לג יב) 'נסעה ונלכה ואלכה לנגדך' לא נאמר שיעקב התיירא ממנו, רק נענה ואמר לו 'אדוני יודע כי הילדים רכים וכו', ואילו בתחילה כשאמרו לו המלאכים 'באנו אל אחיך אל עשו וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו' שם כתיב 'ויירא יעקב מאד ויצר לו', ומאי שנא זה מזה, אלא יש לבאר בדרך הרמז, שכשאמרו לו שעשו הולך לקראתו, וכאיש האומר לרעהו, פלוני בא לקבל פניך בידידות ואהבה, אז

(שמות ד"ה ויאמר) מדוע הוסיף לומר ותוכל, והרי מאחר שנאמר 'כי שרית עם אלוקים ועם אנשים' כבר ידענו שעלה בידו להתגבר על המלאך - שרו של עשו.

ומבאר החת"ס, כי המלאך והאדם יש לכל אחד מעליותא וחשיבות על גבי רעהו, כי מצד אחד גדול 'מלאך' מהאדם, אחרי שהוא 'טהור' ומשולל לגמרי מכל דבר גשמי, לעומתו גדולה מעלת האדם, כי אותו המעט שהוא מקדש ומטהר עצמו בא לו מתוך 'בחירה', שבכל עת הוא עומד בין המשפתיים - ויש בידו היכולת לנטות לצד הרע, לעשות את אשר לא ייעשה, והתגבר על עצמו ועל נטיית לבו ובהרבה בטוב, בזה גבהה מעלתו מעל המלאך פי כמה וכמה, זאת אמר לו המלאך ליעקב, כי שרית עם אלוקים ועם אנשים - נעשית שר וגדול, בזה, ש'ותוכל' - הייתה בידך היכולת לחטוא, ונשמרת מכל דבר רע^כ, על כן יקרא שמך ישראל^{כב}.

הצילני מיד היצר העושה עצמו באחי^ט. כי פעמים שבא אליו היצר בדמות 'יצר הטוב', ומתכוון לטובתי - שאקיים מצוות ה', ומציג בפני 'עבירה' כאילו היא מצווה^כ.

ובאותה מידה שיברח אדם מהיצר כן יזכה לנילוי השכינה וסיוע ממעל, וכביאורו של הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (ותשל"ה) את הכתובים בפרשתן (לה א-ז) 'לא-ל הנראה אליך בברחך מפני עשו אחיך... כי שם נגלו אליו האלוקים בברחו מפני אחיו, שבאותה המידה שהאדם בורח מפני עשו - היצר הרע, כך נראה ומתגלה אליו הקב"ה. ובעצם בריחתו משרה עליו השכינה הקדושה, ומתגלה אליו האלוקים.

ותוכל - מעלת האדם שהוא בעל בחירה וקרוץ מחומר בפרשתן (לב כט), 'כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל', והקשה הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע

התיירא יעקב, כי אכן רבות יש לפחד מהיצר הרע הנוהג בערמה כאילו הוא ידיד אמת... אכן כשאמר לו עשו אלכה לנגדך, כמי שאומר שהוא בא להיות ה'כנגד' שלך, אם כן מה לו לפחד מהיצר הרע המגלה פניו שבא להכשילו. כיו"ב ביארו בקרא (תהלים קיח ז) 'ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי', שביותר הנני נצרך שיהא ה' לי - שמירה מן השמים, כשהיצר בא אלי בדמות 'עוזרי', שנדמה לי כאח טוב, כמי שבא לעזור ולסייעני, כי אם 'ואני אראה בשונאי' - כשהיצר בא אלי בדמות שונא, אז יותר בנקל שאראה במפלתו, ואצליח לעמוד בשליחות קודש שלי. בדרך צחות אמרו לבאר בנוסח ה'יהי רצון' שאנו מבקשים בכל יום בבוקר, שתצילני היום ובכל יום מעזי פנים ומעזות פנים, שלכאורה הוא כפל לשון, ומה בין עזי פנים לעזות פנים, אלא כי (בהברה אשכנזית) נשמע כמי שאומר 'א זיס פנים' (מעמיד פנים צהובות), ובזאת הננו מבקשים בקשה מיוחדת שיצילנו מהיצר המעמיד פנים כאילו הוא רוצה את טובתנו.

יט. כע"ז ביאר הגה"ק ה'בית הלוי' זי"ע (ועוד ספרים) בפסוק (לב יב) 'מיד אחי מיד עשו', שכוונתו על שתי אופנים, הן אם יבוא כאויב ושונא, הן אם יבוא כאוהב וידיד בשלוה ואחוה כ'שני אחים', ומשני האופנים הללו נתיירא יעקב דגם טובתו ואהבתו של עשו רעה היתה אצל יעקב, וזהו שביקש על הני שני אופנים 'הצילני נא מיד אחי מיד עשו' - שאיננו רוצה בו לא לאח ולא לעשו.

כ. ו'מאויבי תחכמני', כשם שהיצר הרע בא בתחבולות על האדם ובהעמדת פנים, כך עלינו להשיב לו כגמולו... וכמו שכתב ה'קדושת לוי' (בפרשתן) על הכתוב (לב יח-יט) 'כי יפגשך עשו אחי ושאלך לאמר למי אתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך, ואמרת לעבדך ליעקב מנחה היא שלוחה לאדוני לעשו והנה גם הוא אחרינו', בא הכתוב להורות לנו את אופן המלחמה כנגד היצר, כגון, כאשר יתעורר האדם משנתו לקראת 'נץ החמה' בימות החורף, מיד יבוא אליו היצר בתואנות שונות ומשונות שלא יקום לעבודת הבורא, כי 'קרירות' חזקה שולטת בחוצות, ועדיין השעה מוקדמת, התחמם נא עוד מעט תחת הכר והכסת במיטתך, אז תהא תשובתו, יצרי יקירי, אכן הנך מסור אלי עד מאד, אך אבקשך שתבין כי נצרך אנכי כעת למשקה חם, ואך לגשמיות כוונתי, וודאי על זאת יסכים היצר, אכן בעמדו על רגליו 'בשעה טובה ומוצלחת' מיד ילך לבית המדרש לעסוק בתורה ועבודה... וכן בכל נסיון - בתחבולות תעשה לך מלחמה (משלי כד ו), ולפי זה יתפרש הכתוב, כי יפגשך עשו אחי כשיבוא אליך היצר, ושאלך למי אתה, ואנה תלך, ולמי אלה לפניך מדוע אתה כה מזדרז וטורח לעשות את המצווה, ואמרת בלבך הריני עושה זאת לעבדך ליעקב - למען שמו באהבה, אך ליצרך תאמר מנחה היא שלוחה לאדוני לעשו, מקיים אני את המצווה כדי לקבל עליהם שכר טוב בעולם הזה.

מניעות הרבה, ומ"מ מתגבר לעשות רצון קונו וחפץ צורו, על כן 'בדין' הוא שיקבל שכרו משלם. והוא שאמר הכתוב ויקן את חלקת השדה אשר נטה שם אהל, חלקת השדה רומז לחלק עוה"ב ויקן אותה מיד בני חמור - על ידי שהנשמה נתונה בחומר הגוף.

ובאותו לשון נורא שכתב הרה"ק ה'אורח לחיים' מזלאמשוב זי"ע (ויצא ד"ה א"י ויהלום) דהנה כתיב (ישעיה מט ג) 'ישראל אשר בכך אתפאר', ושמעתי בשם הרה"ק מוהר"ר רוב בער זללה"ה (- המגיד הגדול ממעוריש) ד'תפארת' נקרא 'גופא' (הקדמה לתיקון) שהשי"ת אינו מתפאר במלאכים ובשרפים שעובדים אותו, שהם מוכרחין בעבודה ואין להם יצה"ר ובחירה, אבל השי"ת מתפאר באדם שהוא מלובש בגוף ויש לו בחירה לנטות

כי זה כלל גדול, ככל שיגדל הקושי והיגיעה כך עולה עד רום המדרגות²¹, וכך מבאר הרה"ק רב יב"י מאוסטראה זי"ע בלשון הכתוב (לג יח-יט) 'ויבא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ כנען כבואו מפדן ארם ויחן את פני העיר, ויקן את חלקת השדה אשר נטה שם אהל מיד בני חמור אבי שכם במאה קשיטה', כי הכתוב מרמז על ביאתו לעולם העליון לאחר אריכות ימיו ושנותיו, שם זוכה לקבל חלקו לעולם הבא (עיי"ש כיצד מרמז זאת בלשון הפסוק), ובא הכתוב לפרש מפני מה זוכים בני ישראל בחלק בעולם הבא אף שמלאכים עובדים את השי"ת ביתר שאת והם אינם זוכים לכך, אלא כי מלאך אין לו חומר ואין לו יצה"ר המונעו מלעבוד את ה', ואין רבותא וחיידוש בעבודתו הנשגבה והטהורה, לעומתו, בן אדם הקרוין מחומר, ואף יש לו

כא. ביסוד זה ביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (הובא ב'תוספות בן יחיאל' על תנ"כ"א זוטא פי"ט ששמעה מפי החת"ס באיזה דרשה) על הנוסח 'משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו להעריצו לעומתם משבחים ואומרים ברוך כבוד ה' ממקומו', כי הנה בשעה שהמלך בביתו אין נחשב מורא עבדיו כ'כבוד', שהרי אין 'כבוד' אלא לרצון, ואינו נחשב אלא כ'מורא' כי מי שלא יכבד את המלך דמו בראשו, רק במדינה אחרת שאינם מתייראים מהמלך ואעפ"כ הינם מכבדים את המלך אז נחשב ה'כבוד' ככבוד... אף לענין המלאכים דרי מעלה ייאמר כן, אין 'כבודם' נחשב ככבוד ה' שהרי אין להם כלל יצר ולא בחירה... ולכן שואלים המלאכים איה מקום כבודו, היכן נחשב 'כבוד לה' - לעומתם משבחים ואומרים - רק כאן בין דרי מטה אשר בידם ניתנה הבחירה ח"ו ל... והם עומדים ונותנים כבוד לה' זה נחשב כבוד ה'.

וכך איתא מוהרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"ם, מלחמת היצר), וז"ל. היונגע-לייט (אברכים) מפצירים בי להסיר מהם כל עניני תאוות, הלא בלי חמדה יהיה ח"ו כבהמה, זאת מעלת אדם כמה שיוכל לכבוש יצרו חשוב מאד בשמים, אף מה שמונע עצמו ממעט חמדה. עכ"ל. ולהוציא מדעת בני אדם שמי שאין בו שום תאוות הרי הוא כמלאך, כי באמת אינו אלא כ...
כב. ובזה שמעתי לפרש בדרך צחות במעשה הנודע שהובא בגמ' (קידושין פא.). על רב עמרם חסידא שהעמידו אותו מן השמים בנסיון נורא, עד שצעק 'נורא בי עמרם' - אש שולטת בבית עמרם, בכדי שיתאספו אנשים לכבות את ה'דליקה' ויתבייש מהם, ויצא ממנו היצר הרע בדמות 'עמודא דנורא' (עמוד אש), אמר לו רב עמרם 'חזי דאת נורא ואנא בישראל, ואנא עדיפנא מינך' - ראה אתה עשוי מאש ואני בשר, ומכל מקום אני עדיף ממך. וביארו, שהרי אי אפשר לאכול בשר אלא ע"י בישול אפיה או צליה ב'אש', וזהו שאמר רב עמרם, אנא בישראל, ואני משתבח על ידך, דוגמת ה'בשר' המשתבח על ידי ה'אש', כי כל חשיבות האדם הוא מפני שיש לו יצר הרע והוא מתגבר עליו, ודייקא מחמת שהיה לו נסיון קשה ביותר על כן זכה להיקרא רב עמרם חסידא.

כג. וכך מבאר ה'שבט מוסר' (פרק נא אות ז) טעם אריכות הגלות וז"ל, ויש לי טעם לאריכות הגלות, שאדרבה לטוב לנו, ולרחמים גדולים ומעלות אין מספר לעתיד, כי הנה ראה הקב"ה שישראל מקיימים התורה והמצוות בגלותם בטורח גדול ובהוצאות גדולות לכל מצוה ומצוה, ועם כל זאת אין ישראל בועטים, ומוסרים נפשם בכדי שלא לעבור... וכ"ז מורה על הדבקות הגדול והחזק עם הקב"ה, משא"כ בהיות ישראל על אדמתם. ומה גם שלא נכנסו אל נסיון כמונו היום בתוך הנסיון סבלנו הכל כמדובר, וערבה לה' והאריך גלותנו, כי שמחה רבה לפני כסא כבודו על קיום מצותיו ותורותיו מתוך צער ודוחק משמחה ומטוב לבב כדפרישית. וגזרה חכמתו הרמה להאריך הגלות לראות בשחקנו עמו ובתורתו, כי שמחה רבה לפניו להראות אהבתנו עמו לכל צבא המרום במרום. ובשכר אריכות הצער להרבות בטובות סגוליות לא נראו כמותו, ואין צר וקטרוג יכול לקטרג כיון שראו אהבתנו עמו ונכון.

ניחוח לה'. ומעתה אל ירע בעיניו כל אותם הנסיונות והמאבקים המתרבים עליו חדשים לבקרים, ואל יאמר מדוע לי כל הנסיונות הללו - לא הן ולא שברן, שהרי נופל אנוכי בכל עת, כי עצם המלחמה והמאבק עם היצר הוא עיקר תפקיד ותכלית האדם, שאין הבורא ית' דורש מבריותיו את הנצחון כי אם את המלחמה²¹.

וזכר אמרו לדייק, שהמלאך אמר 'כי שרית... ותוכל', וברש"י 'אנשים - עשו ולבן', ולכאורה תמוה וכי לזה 'ותוכל' קרינן ליה, כשיצא מעמו 'צולע על יריכו', גם מבית לבן יצא כשהוא מרומה 'עשרת מונים'. אלא, כי אכן, הממשיך במלחמתו עם היצר²², אף לאחר שנפל והוא צולע על יריכו - לזה ייקרא 'ותוכל', כי אין הבורא דורש מבריותיו כי אם את המלחמה, ולא את הנצחונות²³.

איזה דרך שירצה, וכשעובד השי"ת הוא גורם התפארות, וזהו ישראל אשר בכך אתפאר, ועל כן נקרא תפארת גופא - מפני שהגוף שהאדם מלוכש גורם ההתפארות. עכ"ל.

ויאבק - אין הקב"ה מבקש אלא ש'יאבק' וילחם

בפרשתן (לב כה), 'ויאבק איש עמו', ואיתא בגמ' (חולין זא:), אמר רבי יהושע בן לוי 'מלמד שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד'²⁴, וביארו צדיקים, שבאבק זה של יעקב עם שרו של עשו העלה נחת רוח לפניו ית' עד כסא הכבוד, וללמד לדורות הבאים, שעיקר הנחת רוח שיש לבורא יתב"ש מברואיו, הוא מעצם היותם במצבי נסיון בכל עת ובכל שעה, ובכל התאפקות והתאבקות עם היצר עולה בזה אשה ריח

כד. עוד ביארו בזה על פי דברי המדרש (בר"ר ב ז) 'וחושך על פני תהום' - זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן, שהיתה אומרת להם כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל. וכבר נודע קושיית הרה"ק ה'שפת אמת זי"ע (חנוכה, תרל"ו ליל ז' ד"ה איתא) דלכאורה יש כאן סתירה מיניה וביה, שהרי אם אמרו אלוקי ישראל הרי שה' הוא אלוקיהם, ואיך יאמרו אין לכם חלק. ומבאר ה'שפת אמת' דלא הוה איכפת להו לאותם רשעים שיקיימו ישראל תורה ומצוות, אלא שרצו לעקור מישראל את האמונה וההכרה במעשיהם הפועלים גדולות ונצורות בשמים ממעל, וזהו שאמרו שאין לכם חלק באלוקי ישראל, 'לכם' הינו למעשיכם ולעבודתכם, ומהאי טעמא נמי גזרו על קידוש החודש, כי לא השלימו עם מה שאמרו (ברכות מט.) 'ישראל דקדשינהו לזמנים' שע"י מעשי בני"י בעולם הזה נקבעת קדושת המועדים בכל העולמות, וכל זאת עשו להחשיך עיניהם בייאוש שאינם ראויים וחשובים לכולם. אבל כאשר גברו החשמונאים וניצחום השרישו בני ישראל אמונה זו בלבותיהם שכל יהודי באשר הוא גדלה חשיבותו עד מאד, ובכל מצווה שיהודי פשוט מקיים ניתוסף כח וגבורה בפמליא של מעלה, ועל זה נלחם גם שרו של עשו עם יעקב על 'עד כסא הכבוד', שלא היה יכול לשאת כי יעקב בעבודתו 'מנענע' את כסא הכבוד (כביכול), וכל העולמות תלויים בו.

כה. הנה כתיב (לב כט), 'ויאמר לא יעקב עוד שמך כי אם ישראל, כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל', ולכאורה קשה, מדוע קראהו בשם 'ישראל' ע"ש 'כי שרית', היה לו לקראו איזה שם ע"ש ותוכל - שניצח את שרו של עשו והכניעו (ויקראוהו 'מיכל' וכדומה), ומבאר הרה"ק רבי לייבל אייגער זי"ע (בספרו אמרי אמת), מכאן, דאין הקב"ה דורש ובודק אם ניצח האדם את יצרו, אלא אך ורק 'כי שרית' - אם עמד בקשרי המלחמה נגד יצרו וטבעו, ואילו הניצחון 'מתנת חנים' הוא משמיא ולא מכח האדם, ורק המלחמה נקראת על שם האדם, ועל שמה נקרא 'ישראל'. התבונן במשחק ה'דריידע"ל' (סביבון), אשר האדם מסובבו מעט, והוא הולך וסובב עוד ועוד עד שמגיע לתכליתו, כן ייאמר לדידן, כל חד בדליה, עליו מוטל רק להתחיל, לפתוח במלחמה, ואז 'ה' ילחם לכם', לעמוד לימינו להיות לו עזר מצריו, שיוכל להמשיך בעבודת הקודש.

כו. שמעתי מחכם אחד, הנה המטוס נוסע באויר העולם מעלה מעלה, ובבואו לתוך כיסי אוויר (מקומות שבהם משתנה לחץ האוויר, בפרט בימות החורף) יתנענע מעלה מטה, ופעמים מטיל נענוע זה פחד ומורא על כל יושבי המטוס, אמנם, אם ימשיך בטיסתו ללא התפעלות מהנענועים, יצליח את כל דרכו ובשעטומ"צ יגיע למחוז חפצו בשלום ושלווה, אבל אם ח"ו יעמוד על עמדו מיד יפול מטה מטה, וכל יושביו ישיבו את נשמתם ליוצרם... והוא אשר דברנו, כי רק האיש שימשיך במלחמתו עם היצר, אף לאחר שנפל והוא צולע על יריכו, עליו יאמר 'ותוכל', אבל אם יעמוד ויקונן על נפילתו ולא ימשיך אזי יפול מטה מטה ה"י.

כז. ונתנו רמז לדבר בלשון הכתוב (תהילים קיא ב) 'גדולים מעשי ה' דרושים לכל חפציהם', כי ההצלחה להיות 'גדולים' אין זה בידי אדם אלא היא רק מעשי ה', אך זאת דרוש הוא מכל אחד באשר הוא, להשקיע חפץ ורצון לעבוד את השי"ת.

באר הפרשה - פרשת וישלח

אל תירא, כי גם זה לך בן, היינו גם זה, היגיעה עצמה היא היא המטרה, והמתייגע כבר עשה את המוטל עליו, ובוה משיג חן בעיני ה', כי באלה חפץ ה', מבלי ענין אם השיג את התוצאה לבסוף.

עשה סוכות - קנייני עוה"ז אינם אלא כ'דירת עראי'

בפרשתן (לג יז), 'ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות', וביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (הת"ס לקוטים), כי הנה תכלית ירידת האדם להאי עלמא הוא לעסוק ב'חיי עולם' - בתורה ועבודת השי"ת, וכל 'חיי שעה' אינם אלא בכדי שיוכל להתקיים ולחיות, וממילא עליו להרגיש כי עיקר החשיבות והקביעות אינם אלא רק בעסקי עבודת ה', שם 'ביתו', כלשון הכתוב (תהילים צב יד) שתולים בבית ה', ועל כך תהא נתונה עיקר דעתו ומחשבתו, ואילו שאר קנייני עוה"ז אינם אלא כ'דבר עראי' אצלוי, וממילא ישקיע בעיקר ולא בטפלי.

ובזה ביארו (ר' חיים עוזר זצוק"ל, ועוד) את האמור על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, שלכאורה מדוע צריך לעשות זכרון ל'כשלון' שפגע ביעקב והויקו, ואין עושים 'פרסומי ניסא' לנס שהיה לו... אלא כי רצה הקב"ה שיוזכרו בני ישראל את המלחמה שבין יעקב אבינו לשרו של עשו - הוא השטן הוא יצה"ר, כי כל עצם קיום ויסוד היהדות היא המלחמה בנגד היצר הרע, באמור, בכל יום בכל עת ובכל שעה.

וכן מרומז בהא דכתיב בפרשתן (לה יז) 'ויהי בהקשותה בלדתה ותאמר לה המילדת אל תיראי כי גם זה לך בן', וביאר הגאון רבי שמואל לייב זאק זצ"ל אב"ד ביאלא (תלמידו של הרה"ק החידושי הרי"ם, בספרו רמזא דחכמתא) דקאי על עובר ה' אשר עוברים עליו הרבה בהקשותה - קושי ונסיונות, ומנסה להתחזק, ומ"מ נופל וקם, ושוב נופל... ונראה לו שלא השיג המטרה, לזה אומרים לו

מתאמרא משם הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע על המאמר המפורסם 'אין דבר עומד בפני הרצון', כי בשעה שתשאל את רעך מדוע לא עשית את אשר היה מוטל עליך, יכול הוא לתרץ את עצמו ולומר, לא היה ביכולתי לעשות כך וכך. אמנם, על טענה אחת אין לו מה להשיב, מדוע לא היה לכל הפחות רצון לעשות את המוטל עליו לעשות, כי 'אין דבר העומד בפני הרצון' - אין דבר בעולם שיוכל לעכב את האדם מלרצות כך וכך.

ידוע דבר המעשה, שהגאון רבי אייזל חריף זצ"ל חיפש בחור עילוי ותלמיד חכם מופלג לחתן לבתו, מה עשה, הכין לעצמו קושיא קשה כברזל, נסע לאחת הישיבות הגדולות והציע את קושייתו לפני התלמידים. וכה אמר להם, המוצא תשובה נכונה אקחנו כ'חתן', מיד התחילו הכל לאמץ את ראשם, בכל כישרונותיהם וכוחותיהם בפלפול ובסברא כדי למצוא יישוב הגון ונכון לקושייתו, אך אחד מהם לא עמד בכור המבחן אצל הגאון, כי בחריפותו ובכוחו הגדול דחה את דבריהם מכל וכל. לאחר כמה ימים שלא עלה בידם למצוא לו תשובה הודיע להם רבי אייזל בצער, שהוא ממשיך בדרכו כדי למצוא חתן במקום אחר, וכן עשה.

בהיותו רחוק כמה פרסאות מן העיר שמע לפתע קולו של בחור הרץ אחרי עגלתו, ובקוצר רוח ביקש לעצור את העגלה, מיד הורה הגאון לעגלון להעמיד את הסוסים, לשמוע מה בפי הבחור, אך כאשר הגיע הבחור נענה ואמר, רבי קדוש, אכן, לא אזכה להיות ה'חתן', אך הגידה נא לי מהי התשובה לאמיתיה של תורה, כי עוצם הקושיא איננה מניחה לי, תורה היא וללמוד אני צריך, כשמעו כן נענה רבי אייזל ואמר למקורביו 'בחור כזה חיפשתי', כי חפצי בצורבא מרבנן שאהבת התורה יוקדת בלבו באמת.

ומכאן נלמד כל איש לעניינו, כי פעמים והוא עומד בנסיון אדיר וחזק למעלה מכוחותיו, יזכיר לעצמו - אולי אכן אין הקב"ה דורש מעמי אלא שאעמוד ואתחנן לפניו... הצילני מיצר הרע, מכל מיני נסיון ובזיון... ועצם שאגת לבו גורמת נחת רוח במרומים לאין ערוך. וכאותו מעשה, שבכוונה תחילה הקשה הגאון בחריפותו קושיא עצומה שאין עליה תשובה, ולא אבה אלא לראות מיהו הבחור ש'אהבת התורה' יוקדת בקרבו, ולגודל תשוקתו לדברי תורה הוא דורש ומחפש אחר התשובה, אף בשעה שנראה לו שלא יזכה להיות חתנו של גדול הדור.

כח. כאשר הגה"ק רבי יוסף חיים זאנענפעלד זצוק"ל דיבר פעם על אפסיות ה'מעוה', אמר לו אחד השומעים, רבי, אבל הכל נצרכים להם וחיי אדם תלויים בהם, כיצד תזלזלו כ"כ בהם... השיב הגרי"ח, גם נייר הטישיו נצרך לכל ועדיין לא ראיתי מימי אנשים האוספים מהם ערמות ערמות להניחם כירושה לדורות הבאים אחריהם... כט. שמעתי משל נפלא מפי רב אחד, שהנה במדינתו יש נהר גדול ורחב ידים עד מאוד שבכל שנה ושנה מימי קופאים בימות החורף ונעשה כקרח מוצק, עד שנדמה שיש יבשה מתחת לקרח, פעם אחת הגיע סוחר גדול

לא יכל לו ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו וכו', על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה אשר על כף הירך עד היום הזה כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה, ותוכן דבריו הקדושים הוא, שהנה נאמר (ישעיה סו א) 'כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי, ומבאר בזה"ל, כי הקב"ה מסר ההנהגה לישראל לתקן ההדום רגליו מבחינת 'רגליו' מדרגות הפחותות, לברר מהם ניצוצות הקדושים ולקרר את עצמן לבורא מכל הדברים שהם בחינת ארציות, ומזה יתרחב תענוג הגדול בכל העולמות ע"י שמתענג השי"ת כשדברים פחותי הערך נעשין מרכבה לו ית', ועל ידי זה נעשה

וזהו שאמר הכתוב ויבן לו בית - לו דהיינו לנשמתו בנה בית, ואילו למקנהו - לשאר קנייני עוה"ו עשה סוכות, שהיא דירת עראי בלבד. אמנם כן יצר סוכן בנו המסית ומפתה את האדם 'להפך את היוצרות', להשקיע ראשו ורובו (או כולו...) בעסקי עולם הזה, ברדיפת הממונ' וכיו"ב, ולמעט ככל היותר ב'חיי עולם' לא.

זבחי עניינא כתב הרה"ק ה'מאור עינים' זי"ע (ויצא ד"ה במדרש) מאמר נורא ונשגב עפ"י דרכו בקדושתו לבאר מה שנאמר בפרשתו (לב כה-ג) 'ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר, וירא כי

אל ראש העיר וביקש לקנות את הנהר בכדי שיוכל להקים עליהם בניינים גבוהים ורמים, והפציר רבות ואף נתן לידו סכום עצום עד שנענה לבקשתו ומכר לו את הנהר לאחוזת עולם, ואכן בנה שם מגדלים וחדרי משרדים ברוב פאר והדר, ממש עין לא ראתה, אך הגיעו ימות הקיץ והשמש יצאה על הארץ, והפשירו השלגים וכל הבניינים נמסו כלא היו... כמה טיפש אותו איש שהשקיע כספו וכוחו בדבר שחולף מן העולם... אף אנו, עלינו לבדוק בעצמנו לבל נהיה כאותו שוטה שמשקיע בהבלי הזמן, אשר הם כמים קפואים הנמסים במשך הזמן וכל מהות עמידתם בטילה ומתבטלת... ל. וכמו שפירש הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע בלשון הכתוב בפרשתו (לד ה-י) 'וידבר חמור איתם לאמור וגו', שבו וסחרו והאחזו בה', וז"ל, חמור היינו היצר הרע כמוכן (ואין צורך לבאר...), והיצה"ר מפתה את האדם העוסק במשא

ומתן להיות דבוק ומשוקע במסחר, זהו שאמר שבו וסחרו והאחזו בה היינו להיות אחוז ודבוק בהמסחר... לא. 'מעשה' באיש יהודי עמד לו בערב שבת קודש בבוקרו של יום בתחנת הרכבת הגדולה שבמדינת שווייץ - בה נוסעים רכבות רבות מהכא להתם ומהתם להכא, פגש בו חברו ושאלו להיכן פניך מועדות, ענהו למקום פלוני ופלוני, ואכן, כבר עומדת כאן הרכבת שפניה מועדות למחוז חפצי, אבל הנני מחכה לרכבת הבאה אחריה שהיא נוחה פי כמה וכמה, עם שולחנות ומיטות נוחות שם תתענג בדשן נפשי, בה אוכל לסעוד לבי ולתת תנומה לעפעפי, שאלו ידיו, הרי זמנה של אותה רכבת בעוד כמה שעות, אמר לו האיש, אעפ"כ, כדאי לי להמתין, אחר כמה שעות הגיעה הרכבת המיוחלת, עלה האיש ברוב שמחה וצהלה כשהוא מותש וחלש מהשעות הארוכות שהמתין בחום השמש, ואכן, הלה נסע כשאפת לבו, תחילה סעד לבו בסמוך לאותם שולחנות שבמשך כמה שעות 'חלם' עליהם, אחר סעודתו שקע בשינה עמוקה, עד שבהגיע הרכבת למחוז חפצה גילה האיש כי אויה, שוד ושבר, כי נסיעת הרכבת הייתה בכיוון ההפוך, ואך בקושי מצא לעצמו אכסניה לקראת שבת (כשאין לו אלא בגדי חול עמו), וכיצד בא לידי כך, בהיותו להוט, שקוע עד למעלה ראש בטרדתו אחר צרכי גופו שיהיו בשלימות הגמור, בנוח ובקל, לכן שכח לבדוק את מטרת נסיעתו ומחוז חפצו היכן הוא... והנמשל, פשוט, החיפוש אחר נוחותו וצרכי גופו מבלבלים דעתו של אדם עד שהוא שוכח את תפקידו ומטרת שליחותו לעולם הזה...

וידוע משלו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, לאיש כפרי נבער מדעת שעלה בידו להציל את המלך ממות לחיים, וכאות הוקרה והערכה הקציב לו המלך שעה פלונית שאז יפתחו בפניו שערי אוצר המלך ויוכל למלא ידיו מלא חפניים מאוצרות משכיות זהב וכסף, הגיע היום והשעה המיועדת אחזו מורא שמא יקח האיש מהאוצר יותר מידי זהב וכסף, מה עשה המלך, שלח את משרתיו לברר אלו מאכלי ערבים לחיכו של האיש, ואילו כלי זמר ערבים לנפשו, ואכן, בסמוך לאוצר מחוצה לו ובפנים העמיד המלך שולחנות ערוכים במאכלים הערבים, ובבוא האיש השביע בהם נפשו, לאחמ"כ התענג על שמיעת כלי הזמר הערבים לשומעם, ורק ברגעים האחרונים של השעה המיועדת תפש את עצמו, וזעק במר נפשו, אויה לי, מה עשיתי, החלפתי אוצרות זהב וכסף בשטויות אלו, מהם הייתי יכול ליהנות בגמור השעה, מדוע העברתי את השעה בדברי הבל וריק... כיו"ב, היצר יודע כי ירוד נשמת ישראל לזה העולם, לקנות ולסגל לעצמה, אוצרות, אוצרות, של תורה ותפילה, והם יעמדו לטובו לנצח נצחים, מה עושה היצר, מפתה את האדם להביט סביבותיו, ליהנות מהעולם הזה, לחפש ולתור אחר מחמדי תבל, עד שבסוף ימיו הוא מוצא את עצמו ריקם מכל, על כן, אזרו כל איש חיל, חטוף ואכול חטוף ושתה כי האי עלמא כבי הלולא דמיא...

באר הפרשה - פרשת וישלח

בו על ידי שמכנים חמדת הממון בקרב הבריות לג', ולא די שאין מעלים את הממון לשורשו ומתקרבים להשי"ת, אלא שעל ידי זה מתרחקים עוד ממנו ית', וזהו שנאמר 'כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה', וכדאיתא בזה"ק (קע): שנקרא כן על שם 'דאיהו מנשה לבני נשא לפולחנא דמאריהון' (שהוא משכח מבני אדם מעבודת ריבונם). והכל תלוי בעבודת האדם, שאם שקוע הוא ברדיפת הממון - הוא מתרחק מבוראו ו'שוכח' אותו, אכן אם מכוון ליבו בראוי הרי על ידי הממון יכול לעלות ולהתעלות, ולגרום נחת רוח לבורא כל העולמים לג'.

יבקש את נדף - טובה וברכה הבאה ע"י הרדיפות

כתב רבינו יהודה החסיד זי"ע (ספר חסידים אות תתרט"ו), אין דבר שכתוב בתורה שאין בו הוראה לדורות, וראיה, שהרי העולה לתורה מברך 'לפניה ולאחריה' - 'נותן התורה', אפילו בפרשה שאין בה שום מצוה, כגון פרשת וישלח, (אין בה מצוה מלבד לאו אחד של גיד הנשה), 'כי לא דבר ריק הוא מכב' (דברים לב מו), ומפרשה זו ילפינן שיהא אדם נבנע לפני אחיו לג'.

כסא העליון הרם ונשא שלם בשלימות הגמור וכו' (עיי"ש עה) עכ"ל.

ובזה מבאר מה שאמר הכתוב והארץ הדום רגלי, ר"ל שעל ידי העניינים הפחותים והארציים כשהם נעשים בקדושה ובטהרה כרצון השי"ת נשלם 'הדום רגלי', ונעשה הכסא העליון בתכלית השלימות. ועל כך אמרו חז"ל (פסחים ק"ט). על הפסוק (דברים יא ו) 'וכל היקום אשר ברגליהם' - 'זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו, כי ע"י הממון יוכל להעמידו ולתקן בחינת הדום רגליו עי"ז שיעשה באמונתו ית' במאוד ועל פי דת תורתנו הקדושה' וכו'.

ובדרך זה יתפרש מה שנאמר (לעיל כט א) 'וישא יעקב רגליו', שיעקב אבינו עליו השלום הגביה את 'רגליו' דהיינו הממון עד שנעשה כביכול ל'הדום רגלי', מרכבה להשי"ת. אכן שרו של עשו הוא הסט"א ניסה להאבק עמו, ועיקר המלחמה היתה כלפי הדורות הבאים להפילם ולהחטיאם, וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו, הוא בחי' ה'רגלים', שבאן מצא הסט"א מקום להאחו

לב. דבר נורא כתב הרה"ק רבי אלעזר בנו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע (באגרת הקודש שבסוף 'נועם אלימלך') שהנה אמרו בגמ' (יומא ט"ט) שחז"ל ביקשו מהקב"ה להעביר מן העולם את 'יצרא דעבודה זרה', שהרי הוא החריב את בית המקדש הראשון והרג את הצדיקים והגלה את ישראל מארצם ועדיין מרקד בינינו, ישבו בתענית שלושה ימים ושלושה לילות ונמסר בידם כשהוא יוצא כאש בדמות אריה מבית קדשי הקדשים, אמר להם הנביא לישראל היינו יצרא דעבודת כוכבים שנאמר (זכריה ה ח) 'ויאמר זאת הרשעה'. וקשה, היאך אפשר להרוג מלאך שהוא גוף נקי זך ורוחני, ומבאר בשם גדול אחד, שאכן אין הכוונה שהרגו את יצרא דע"ז אלא שהעבירוהו מתפקידו ואומנותו הראשונה. אך לפי זה יש להקשות שאם כן מהי אומנותו עתה, שהלא כל מלאך נברא לשליחות מסוימת, ומבאר בהאי לישנא, אלא שנותניו לו אומנות הממון לבלבל בני אדם ברדיפת ממון ועושר, שזהו קרוב לע"ז בעוונותינו הרבים, רק צריך להיות וותרן בממון, עכ"ל. והיינו שאותו 'יצרא דע"ז' עדיין מרקד בינינו ע"י שגורם לרדיפת הממון. והדברים מבהילים למתבונן בהם, שהרי הפליגו חז"ל בכוחו הגדול של אותו יצר, וכמו דאיתא בגמ' (סנהדרין קב): שמנשה מלך ישראל הוכיח לרב אשי שהוא גדול הימנו בחכמה, שאלו רב אשי, מאחר שהייתם חכמים כל כך מדוע עבדתם ע"ז, והשיב לו, אם היית חי באותם הימים, היית מגביה שולי מעילך להקל מעליך את ה'מרוצה', בכדי שתוכל לרוץ בנקל אחר ע"ז מתוקף היצר הרע ששלט באותו זמן על ענין זה, ועתה כל כוחו האדיר הלז נתון לבלבל בני אדם ברדיפת ממון ועושר...

לג. וכמו שהסביר מרן ה'בעל שם טוב' הקדוש זי"ע בפסוק (לעיל כח יב) 'והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה', דהנה 'סולם' עולה בגימטריא 'ממון' (קל"ז), והרמז שהממון הוא דבר 'המוצב ארצה', אך 'ראשו מגיע השמימה' כי ביד האדם לעשות עם כספו דברים נשגבים המגיעים עד לשמי השמים (בעש"ט עה"ת ויצא ג).

לד. כך מספר כ"ק אדמו"ר מראחמיסטריווקא ארה"ב שליט"א (אמרות טהורות), פעם הגיע הרה"ק מטשארטקוב אצל הרה"ק רבי אהרן מטשערנוביל זיע"א ובעברו מתחת למנורה שהשתלשלה מן התקרה כפף את ראשו כדי שלא ייטנף ה'שטריימל' מהמנורה שהיתה מלוכלכת מאבק ומשעווה ושמן, לאחמ"כ הסירו מראשו ובדק אם שלט בו הטינוף (כי היה לו שטריימל עם כיפה גבוהה כמנהג צדיקי בית רוזין), נענה אליו רבי אהרן, הרואה אתה בני, אם נכנעים לא מתלכלכים.

בפרשתן (לג ב), 'וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, ואת לאה וילדיה אחרונים, ואת רחל ואת יוסף אחרונים', וברש"י, 'אחרון אחרון חביב', היינו שלפי סדר חביבותם כך הרחיקם מעיניו של עשו. הקשה הרה"ק משינאווא זי"ע (דברי יחזקאל בפרשתן) האריך

הותר ליעקב לעשות כן, הלא 'אין דוחין נפש מפני נפש' (אהלות ה ו), אלא, מתרין הדברי יחזקאל', שהרי כלל ידוע הוא כי 'אלוקים יבקש את הנרדף' (קהלת ג טו) לה, ואפילו צדיק הרודף את הרשע - גם כן אלוקים יבקש את הנרדף (מדרש קהלת ג) לה, ומכיוון שהשפחות

בעניין זה ידועים המה דבריו של הרמ"א (דרכי משה י"ד סי' ל"ה) כי הרוצה לבדוק בהמה בחיותה אם כשרה היא אם טריפה. יוליכה ויתן את ידו בגובה גבה, והיה אם הבהמה תתכופף ותרכין את ראשה בכדי לעבור מתחת ידו אות היא שכשרה היא, אך אם היא נשארת בהרמת הראש ידע שטריפה היא, וסימנך לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה. אף אנו נאמר בדידן, המרכין את ראשו בענווה קדוש וכשר יאמר לו, אך המרים את ראשו בגסות הרוח לאמר אני ואפסי עוד, הרי"ז סימן היכר שטריפה הוא רח"ל. על פי זה ביארו מה דכתיב אצל יעקב אבינו (לב יד) 'ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו'. כי יעקב אבינו הניח את ידיו ונתן לכל בהמותיו לעבור תחתיה, וכל הבא ונשאר בידו מחמת שלא הרכין את הראש, הבין יעקב אבינו שטריפה היא ואותה שלח לעשו אחיו.

לה. המהרש"ל מבאר את לשון התפילה 'ונפשי כעפר לכל תהיה', וז"ל. 'ואני שמעתי מה עפר הכל דורסים עליה ואחר כך היא דורסת על כל הדורסים (שלבסוף הכל עולים לשמי רום, וגופם ייקבר באדמה), אף אני כן לכל מצערי', עכ"ל. וכך הוא דרכו של עולם, שכל מי שדורסים עליו, ומשפילים את כבודו, הקב"ה מרימו ומגביהו, כ'עפר' שהכל דורסים עליו, אך בהגיע היום הרי הוא דורס על הנבראים כולם (חכמת שלמה ברכות יז. ועיי"ש בתוד"ה ונפשי).

כעיי"ז רמז הרה"ק ה'עטרת צבי' מזידיטשוב זי"ע בפרשתן (לב ה-ו) - 'עם לבן גרתי ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה', דכך שלח יעקב לאחיו עשו, הבט נא אחי וראה - לבן הארמי רדף אותי, והיצר צעדי בכל עת ובכל שעה, ובזכות זה נתברכתי ממעל בכל מיני שפע ברכה ועשירות עד שויהי לי שור וכו', עתה, דע לך, אם מחמת שנאתך רוצה אתה שלא יגדלו ויתרבו נכסי וממוני עוד ועוד, חדל מלרדפני, כי ברדיפותיך תתרבה עשירותי וגדולתי עד מאד.

מסופר על הרה"ק רבי גדליה משה זי"ע מזוועהיל אשר פ"א ביזוהו אנשי דלא מעלי, ורצו החסידים להשיב להם כגמולם ולמען ישמעו וייראו... אמר להם הרבי, אם תשיבו להם כגמולם אזרוק את האיציטלא, ואפסיק לקבל אנשים לברכה ולעצה, כי אבי (הרה"ק רבי שלומקיה) היה צדיק גוזר והקב"ה מקיים כי היה צדיק 'יסוד העולם', אני לא זכיתי לדרגא זו להיות צדיק יסוד עולם, אלא שמידה אחרת יש בי שהנני בולם פי, ואין העולם מתקיים אלא על מי שבולם פיו בשעת מריבה, ומעתה אם תנקמו את נקמתי ותשיבו לאותם הרודפים שוב לא אהיה בכלל בולם פיו, וממילא תינטל ממני כל הכח להיות לעזר ולאחיסמך לבני ישראל... (יסוד צדיק, ערך 'קבלת בזיונות').

לו. הנה כתיב ב'פרשת התוכחה' שב'בחוקותי' (ויקרא כו יז) 'ונסתם ואין רודף אתכם'. הקשה הגה"ק הרבי ר' העשיל זי"ע ב'חונכת התורה', מה קללה היא זו שאין רודף אתכם, וכי היה עדיף שיהיה רודף... אלא שאלוקים יבקש את הנרדף ואפילו אם הוא רשע, נמצא שאם היו אומות העולם רודפים את ישראל היה הקב"ה 'מבקש' את בני ישראל ולא היתה מידת הדין יכולה לשלוט בהם (ואף שחטאו הרבה עד שלקו בתוכחה), על כן מביא הקב"ה בהלה שינוסו מבלי רודף...

בימיו של הגה"ק 'בית הלוי' זי"ע (בעיר בריסק) היה שוחט שנהג לשחוט ולמכור בשר בהמה ועוף שנשחט ללא רשותו והשגחתו של רב העיר - הבית הלוי, לגודל החוצפה התאספו ראשי הקהילה בבית הרב לדון כדת מה לעשות בפורץ גדר הלז. באסיפה ישבו כל רבני ונכבדי הקהילה וחיכו לבואו של הרב, אך אדהכי והכי נכנס אותו שוחט והתיישב עמיהם, מעתה כבר לא יכלו הנאספים לדון בענייניו של השוחט. כעבור זמן מה הופיע הבית הלוי במקום האסיפה, תיכף נגשו אליו כמה עסקנים ובקשו הימנו שיצווה על השוחט עז הפנים שיעזוב את הבית, הבית הלוי שמע דבריהם אך לא הגיב במאומה ושב לחדרו. אחר זמן מה יצא שוב הבית הלוי מחדרו, ושוב באו אליו ובקשו מלפניו שיסלק את השוחט, ואז יוכלו לדון במעשיו ולמנוע בשר שאינו הגון מפיות ישראל קדושים. נענה הבית הלוי ואמר, הלא תכלית האסיפה הייתה לבער את מעשיו של אותו השוחט מקרבנו. אך אם נבייש אותו ונלבין את פניו על ידי שנסלק אותו מכאן, מיד יהפוך זה השוחט לנרדף, והרי אלוקים יבקש את נרדף - אפילו אם הוא רשע, ואז כבר לא יהיה בידינו כל כוח וסייעתא מן שמיא לפעול כנגדו.

באר הפרשה - פרשת וישלח

אלו אשר אמיץ לבכם ואינם מתייראים ממני, אמר לו יעקב אבינו 'הילדים אשר חנן אלוקים את עבדך' - שיש עליהם שמירה מיוחדת של אלוקים יבקש את הנרדף.

ויבן לו - עיקר קנייני אדם מה שמיטיב לרעהו

בפרשתן (לג יז), 'ועקב נסע סוכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות על בן קרא שם המקום סוכות', וצ"ב, וכי דרכו של עולם לקרוא שם ע"ש מדור הבהמות ולא ע"ש מדור האדם... אלא ביאורו, שעיקר החשיבות הם הפעולות שעשה עבור אחרים לוי (אפילו שהם 'בהמות' - וכגון 'אנשים' המתנהגים אליו כבהמה שאינה רואה אחרים אלא את עצמה ואת אבוסה) כי זה כל קנינו של אדם, מה שעושה ונותן עבור זולתו, ולא קרא שם המקום 'בית' על שם מה שבנה לעצמו (שבט הלוי עה"ת ד"ה קמנתי, ועוד).

כתב ה'חוקוני' בפסוק (לב לג) 'על בן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, מצווה זו נצטוו בני ישראל למען יהיה להם לזיכרון, מה שאירע ליעקב אבינו כשנותר לבדו, בעברו את הנהר לחזר אחרי הפכים הקטנים, דמכיוון שבניו לא ליווהו, על בן חזר אליהם כשהוא צולע על ירכו, ומזה ילמד כל אחד להיות טוב ומיטיב, לגמול חסדים טובים בין איש לרעהו, לכל אחד בהצטרפויותיו ברוחניות ובגשמיות לט.

ובניהם היו נרדפים מבני הגבירות, ידע יעקב שעשו לא יוכל להרע להם, כי הקב"ה שומרן מכל משמר, לכן העמידן ראשונה, ולאחריהן את לאה וילדיה שיותר מסוכנים המה מבני השפחות אבל לא כמו רחל, כי לא היו נרדפין כבני השפחות, אבל גם לא היו אהובות כרחל ובנה, ואת רחל ובנה החביבין ביותר שעליהם אין כל כך שמירה מרוב חביבותם, לכן העמידם - 'אחרון אחרון חביב' - כי לפי גודל החביבות כן גודל השמירה הנצרכת לאדם.

הוסיף נופך הרה"ק ה'ברך משה' מסאטמאר זי"ע (ברך משה בפרשתן אות ג), דלכן נאמר (לג ה-ו) 'ותגשנה השפחות הנה וילדיהן ותשתחוונה, ותגש גם לאה וילדיה וישתחוו ואחר ניגש יוסף ורחל וישתחוו, ואיתא ב'בעלי התוספות', דמדיוק הקרא נראה שאצל השפחות רק הן השתחוו ולא בניהם דכתיב בהן ותשתחוונה (לשון נקיבה), ואילו גבי בני הגבירות (לאה ורחל) השתחוו הן ובניהן, שבהן נאמר וישתחוו (לשון רבים) והיינו שגם בניהם השתחוו. והטעם כמו שאמרנו, כי בני השפחות לא נתייראו כ"כ מעשו בהיותם 'נרדפין' וה' עמהם, לכן לא השתחוו ולא הכניעו עצמם לפני עשו.

ואכן, כראות עשו כי יש מבני יעקב שאינם מתפחדים ממנו כלל ועיקר, שאלו 'מי אלה לך' - מי הם

לז. הנה נאמר בפרשתן (לב ד) 'וישלח יעקב מלאכים אל עשו אחיו, וברש"י 'מלאכים ממש', וצ"ב, מה ראה יעקב להשתמש במלאכים ולהפסיקם מעבודת הקודש אשר עליהם, וכי לא היה יכול לשלוח את עבדיו, וביאר הרה"ק הרבי ר' בונם זי"ע שבא ללמדנו על גודל החיוב להיטיב עם אחינו בני ישראל ולבוא לעזרתם עד שכדאי אפילו לבטל מלאך מעבודתו הגדולה והקדושה כדי לעשות חסד עם יהודי.

וכך העיד הרה"ק ה'אהבת שלום' זי"ע על עצמו (מובא באהבת שלום פר' קדושים בהגה"ה) שבעת שעוסק בתורה ובהתבוננות עד שמגיע לפי דעתו ברומו של עולם, ואז באותו העת אם יש איש אחד אפילו גאר פשוט (-מאוד פשוט) ויש לו איזה עגמת נפש וצריך לדבר עמי איזה חצי שעה להפיג צערו, אז אני מניח את התורה שלי ואת כל הגדלות אבי טוהן א טובה פאר א אידן (-העיקר לעשות טובה ליהודי).

לח. ידועים דברי מרן הבעש"ט זי"ע (הובא בלוח היום יום חב"ד ה' אייר) שכדאי לאדם לחיות בזה העולם שבעים ושמונים שנה והכל כדי להיטיב פעם אחת עם יהודי.

לט. בימי קדם היה הגה"ק ה'בית הלוי' נוהג בצאתו מעירו לפשוט מעליו את בגדי הרבנות, והיה לובש בגדים פשוטים עם קסקט לראשו בכדי שלא ירגישו בו עובדי דרכים, פעם באמצע נסיעתו נפתחו ארובות השמים וגשמים עזים ניתכו ארצה עד שכבר לא יכלו להמשיך בנסיעה. משראה כי בבית פלוני עדיין דולק האור מיהר לדפוק על שעריו, מתחילה לא פתח בעה"ב את הדלת, ואף משפתח לא הסכים כל כך במהרה להכניסו בצל קורתו, ורק לאחר תחנונים כי הקור בחוצות מסוכן לעוברים ושבים הסכים היהודי והכניסו לביתו, והשכיבו בפינת הבית בבזיון נורא, והנה, לא עבר זמן ארוך, הגיעו 'אורחים' לאותו הבית ה"ה 'מורו ורבו' המובהק של בעל הבית - הרה"ק רבי אהרן מקוידנוב זי"ע וכמה מחסידיו, מיד העלה בעה"ב את האור בכל הבית והגיש לפני האורחים כסעודת

כתב 'רבינו יונה' (שע"ת ש"ג י"ג) בזה"ל, חייב אדם על תקנת חבירו אם דל אם עשיר, וזאת מן החמורות לטרוח בדרישת טוב לעמו² ולשקוד בעמל נפשו ומן העיקרים הנדרשים מן האדם, עכ"ל.

שלמה בשעתו, כשעבר הרה"ק מקוידנוב בדרכו ליטול ידיו לקראת הסעודה נחרד לראות את ה'בית הלוי' שוכב על הארץ בבזיון נורא, ומיד נזדעק על בזיון כבוד התורה... ומיהר להקימו מן הארץ וכיבדו ביותרת הכבוד. כשמוע כן בעל הבית ש'אורחו' הראשון אינו אלא אותו 'גאון' שכל בני ישראל חרדים למוצא פיו, ניגש אליו בדחילו ורחימו וביקש 'מחילה סליחה וכפרה' על מעשיו שלא יעשו... ענה לו הבית הלוי בהקדמת הכתוב בפרשתן (לד ז) שאמרו בני יעקב על דבר מעשהו של שכם בן חמור, 'כי נבלה עשה בישראל לשכב את בת יעקב וכן לא יעשה' ולכאורה צריך ביאור כפילות הלשון, כי בתחילה פתחו 'נבלה עשה' והוסיפו 'וכן לא יעשה'. אלא ביאורו שבני יעקב אמרו כי נבלה עשה כלפי אחותם - בת יעקב, והוסיפו שעל זה גופא היינו יכולים למחול על כבוד בית אבא ולהניח לו, אך הלא וכן לא יעשה הוא עשה דבר שאין לעשות עם שום בר ישראל יהיה מי שיהיה, ועל כך אין להם סליחה ומחילה ואחת דתם למות.

ובזה סיים הבית הלוי ואמר, על מה שפגעת בכבודי בתור הגאון הגדול הנני מוחל וסולח לך מחילה גמורה, אבל השפלה נוראה כזאת אסורה להיעשות עם שום אדם מישראל, אפילו הפחות שבפחותים, על כך אינני יכול למחול ולסלוח לך עד שתעדין את מידותיך המגונות ותלמד הכנסת אורחים מה היא. על כן, בוא נא עמי לביתי אשר בסלוצק למשך שבועיים ימים... וכך הוה, במשך שבועיים שימשו הבית הלוי בעצמו, מבלי תת לשום אדם לשמשו, אלא הוא בכבודו ובעצמו עמד ודאג לכל צרכיו ושמשו במסירות, עד שהיטיב לראות 'מידות' ו'טוב לב' מה הם. מ. וכבר מילתנו אמורה רבות כי בכלל 'תקנת חבירו' הוא כשמרבה בדברי חיזוק ועידוד אשר נוסכים רוח חיים בלב השומע ובאים לקרבו כמים קרים על נפש עייפה (וזהו שכתב רבינו יונה 'אם עשיר', שאינו צריך לגמ"ח בממון, כי אם לחסד בנפשו...). בא וראה מעלת המדברים טוב איש אל רעהו, דכתיב בפרשתן (לה יז) 'ויהי בהקשותה ותאמר לה המיילדת אל תיראי כי גם זה לך בן', ולכאורה לשם מה נכתב פסוק זה כלל בתורה הקדושה, ומה צורך יש לנו לדעת מה אמרה המיילדת, אלא שבא הכתוב ללמדנו עד כמה יקר בעיני ה' כשאחד מחזק את השני ומרגיעו לבל יתיירא, ואף שבעצם לא חידשה המיילדת מאומה לרחל, כי בביטחונה של רחל בוודאי כבר ידעה בבירור שתלד בן - שהרי כך הייתה תפילתה, 'יוסף ה' לי בן אחר', ומה גם ש'נביאה' היתה, אך כל דיבור ודיבור טוב בין איש לרעהו, אף אם לא חיזקו בפועל, גם כן חשוב הוא מאד, 'ויכתב בספר זכרון' מעשיה של מילדת זו. ועל כגון דא אמרו 'יש קונה עולמו בשעה אחת'.

פעם שמע הגר"ש רוזובסקי זצ"ל איך שיהודי מסביר לרעהו בשבח ומעלת אמירת 'גוט ווארט' (דיבורי חיזוק ועידוד) שהרי 'זה נהנה (מי שנאמר עליו) וזה לא חסר (מי שאמר)', נענע הגר"ש ואמר, אה, זה נהנה וזה נהנה... שכידוע ל'מבינים' איזה 'טעם טוב' יש לה לאמירת גוט ווארט ברוב לב טוב לרעהו.

ומכאן ישא כל אדם קל וחומר בעצמו עד כמה צריך להיזהר בכבוד הבריות מלפגוע חלילה באחרים. וכך למדנו מהא דכתיב בריש פרשתן (לב ד) 'ארצה שעיר', וברש"י, 'לארץ שעיר, כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל לה הכתוב ה"א בסופה', הקשה הרה"ק הרמ"מ מווארק'י זי"ע (שהיה מכונה 'הצדיק השותק'), וכי מה רווח יש בדבר, מדוע עדיף להטיל אות בסוף התיבה יותר מבתחילתה, ומאי אולמיה דה"ה יותר מלמ"ד, הוא מותיב לה והוא מפרק לה, דאכן, דחיית הדיבור אפילו רק 'אות אחת' ואפילו רק לשעה מועטת גם זה לרווח גדול ייחשב, נמצינו למידיים שאף כשמוכרח האדם לדבר איזה דיבור, לומר הערה לחברו וכיו"ב ידחהו עד כמה שאפשר לו, וייטב לו בזה ובכא (מובא ב'עשר נפלאות' אות פ"ד).

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת וישלח תשפ"ג

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריחת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה (לב, ה)

כתב רש"י: "גרתי - לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני הוה גביר לאחיק, שהרי לא נתקיימה ביי". אמר יעקב לעשיו, אבינו יצחק ברכני "הוי גביר לאחיק", והרי לא נתקיימה ביי, דהיינו האותיות ב' י' מתוך המילה "גביר" - לא נתקיימו, ונשאר רק שני האותיות ג' ר', שאני נחשב כגר. וזה מה שכתב רש"י לא נעשיתי שר וחשוב אלא "גר", וכו' שהרי לא נתקיימה "בי".

(גבעת פנחס)

עם לבן גרתי (לב, ה)

כתב רש"י, "גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים".

איתא במדרש (הובא ב'חמשה מאמרות' וב'דמשק אליעזר' ועוד) שיעקב שמר רק את השבת. ויש להבין האיקר עולה בקנה עם חז"ל ששמר תרי"ג מצוות?

עוד יש להבין, במה שכתב רש"י שיעקב אמר "ותרי"ג מצוות שמרתי", ונקדים, עפ"י מה שמוספר, שאחד בא אל הרה"ק רבי מאיר'ל מאמשינוב, וסיפר ששידך את בתו, והתחיל לשבח בפי הרבי את החתן, ואמר שהחתן הוא מתמיד גדול, אולם הרבי לא גילה שום סימני התפעלות, המשיך ואמר שהחתן מתפלל בהשתפכות הנפש ובדבקות, ושיש לו מידות טובות, והרבי לא מגלה שום סימן התפעלות. הוסיף אותו אחד ואמר שהחתן גם יודע לשיר יפה, כאן עננה האדמו"ר ואמר: הא, זה מעלה מיוחדת! והסביר: זה שהחתן יושב ולומד ומתפלל ושיש לו מידות זה לא שבח, זה מדינא, זה מהדברים שמוטלים על כל יהודי לעשות, אמנם, לשיר יפה זה כבר מעלה שלא מחוייבים בה וזה מעלה שאין להרבה אנשים...

ובאמת, שיסוד זה כבר איתא בגמ' (חולין לז, ב) שיחזקאל הנביא אמר "ואומר אהה ה' אלקים הנה נפשי לא מטומאה ובבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי ועד עתה ולא בא בשר פגול" אומרת הגמ' שא"א להבין את הדברים כפשוטם, כי לא יתכן שמתפאר הנביא בזה שקיים התורה כפשוטו. לפי"ז נשאלת השאלה, מה השתבח יעקב אבינו ששמר את התרי"ג מצוות? זה הרי חובה על כל יהודי!

ידועים דברי הרמב"ם (הלכות דעות פרק ו ה"א) "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר ריעיו וחביריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמוד ממעשיהם ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך כדי שלא ילמוד ממעשיהם הוא ששלמה אומר הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע ואומר אשרי האיש וגו' וכו'".

יוצא אם כן, שלהיות בחברת רשעים ולא ללמוד ממעשיהם, זהו בעצם נגד הטבע, א"כ, מובן היטיב שזה מה שאמר יעקב, "עם לבן גרתי" ומצד הטבע הייתי לומד ממעשיו, ואעפ"כ "תרי"ג מצוות שמרתי", וזהו אכן שבח גדול למאוד. (ראה כעין רעיון זה בספר "מחשבת מוסר")

בזה מובן גם כן המדרש הנ"ל, שהרי יעקב אבינו היה כל השבוע בשדה, ולא ראה את לבן, אבל בשבת חזר לביתו, יוצא שבמשך ימי השבוע לא היה את הניסיון, רק בשבת, וזה מה שאמר המדרש, שבוודאי שיעקב שמר את התורה גם במשך ימי השבוע, אבל בשאר הימים לא היה בזה רבותא יתירה כמו בשבת, ועיקר גדלותו היה בשבת בחברת אותו רשע ולא למד ממעשיו.

ונסמך לכאן סיפור (מובא גם ב'להגיד') מעניין זה של ללמוד מהשני, מזוית מעניינת: ר' דוניש מטלז ז"ל היה מהגבירים הגדולים והיחידים שכספם לא אבד בעת המהפכה ברוסיה. הוא נשאר גביר והגדיל את רווחיו. שמו נודע כערליכער גדול ובעל חסד מפורסם. רבים וטובים היו נוקשים על דלת ביתו לצדקה והיו נענים ביד רחבה מאוד. הוא זכה להיות מגדולי תומכי התורה בדור.

סיפר ר' שלום שבדרון: כשהאלטער מנובהרדוק היה מגיע אליו לבקשת צדקה, ר' דוניש היה פוסע לעבר הכספת, פותחה בצלה, ואומר: "קח ר' יוזל - ככל שתחפוץ". ור' יוזל היה לוקח!...

הוא עובדא שפעם הגיע אל ביתו תלמיד חכם מפורסם ובקש בתחנונים למען מטרה נעלה לאיזה דבר מצווה. הוא ביקש סכום מסוים (סכום גדול) אך ר' דוניש נתן לו הרבה פחות מהסכום שביקש.

אותו תלמיד חכם היה מאוכזב, וללא מחשבה נוספת שאל שאלה אישית: כשר' יוזל מנובהרדוק מגיע לכאן, כך אומרים, אתה פותח לו את אוצרותיך ואומר לו קח כרצונך. האם אני או המטרה שלשמה אני אוסף - פחות חשובים בעיניך?

ענה לו ר' דוניש, כשצלצלתם בפעמון וראיתי אתכם, הבחנתי שאתם לבושים בבגדים נאים, למה? יש לך סיבה פשוטה, התכוונתם הרבה בבית וגיהצתם את הבגדים כי הולכים לפגישה עם דוניש. וכשנכנסת, נתת לי ללכת ראשון, לא התיישבתי עד שאני התיישבתי ולא התחלת לדבר עד שסימנתי לך, ולמה אתה מכבד אותי? כי יש לי כסף? אם כך, אמרתי לעצמי, אני לומד ממך שהכסף זה דבר חשוב ואשמור אותו אצלי. אבל כשר' יוזל מגיע הרי הוא נכנס לתוך החדר ומתחיל מיד להטיף לי מוסר עם ניגון: דונישקע דונישקע מה יהיה איתך, לא הכל זה כסף. כשאני שומע את זה אני לומד ממנו שכסף לא שווה כלום, ואני נותן לו כמה שרק רוצה שלפחות יעשה עם זה חסדים...

(צינוני תורה)

עם לבן גרתי ואחר עד עתה (לב, ה)

וברש"י, "עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי. המפרשים מביאים שלכן אמר יעקב לעשיו ששמר על תרי"ג מצוות, היות שיצחק אמר לעשיו "והיה כאשר תריד וכו'" שכאשר לא ישמור יעקב על המצוות יזכה עשיו בברכות, וכעת הרי בא עשיו על דבר הברכות. אמר יעקב לעשיו תדע לך ששמרתי על תרי"ג המצוות, ואין ביכלתך לקחתם ממני. וניכר מכאן נקודה נפלאה בדרגת הענווה של יעקב אבינו, שאף כשהיה צריך להעיד על עצמו ששמר על המצוות לא אמר זאת בפה מלא: שמרתי על כל המצוות" אלא דרך רמז וגימטריא "עם לבן גרתי", שכן "יהללוך זר ולא פיך", ויעקב לא יכול להוציא שבחים על עצמו בפה מלא.

(רעיונות)

הנה בביתו של לבן הי' יעקב אע"ה מוטרד מאוד, והי' לו ביטול תורה הרבה ע"י עסקיו עם לבן שלא הניחו להרגיע כלל והוצרך לחשוב תחבולות איך להנצל מרמאותיו. ואילמלא לא בא עליו לבן בעקיפין והי' לבו מופנה להיות עמל בתורה לא הי' מכניע עצמו לעשו כל כך, דבזמן שקולו של יעקב בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אין הידים ידי עשו (מדרש ילקוט פ' קטו) ובלא"ה אין שליטה לידי עשו, והיינו ששלח לו: אל תתמה במה שאני מכניע עצמי אליך הגם ששמרתי תרי"ג מצוות מ"מ לא הי' ביכלתי ללמוד מחמת מעשיו הרשעים של לבן והיינו דאמר "ולא למדתי" ע"י "מעשיו הרעים" של לבן, אבל כשיעזרני השי"ת ויהי לי הרחבת הדעת ללמוד וללון בעומק הלכה אז בלאו הכי אין הידים ידי עשו.

(ערוגות הבושם)

כאשר שהה מרן הגרי"ז זצ"ל מבריסק בעירת המרפא "קריניצא" היה שם באותו זמן גם הרב של לעמבערג, חתנו של רבי לייב ברוידא זצ"ל. פעם אחת כשטייל מרן הגרי"ז זצ"ל ברחובות העיר לצורך בריאותו, נתלזה אליו הרב הנ"ל, וחזר בפניו על דבר תורה שאמר לבני קהילתו בשבת.

הנה כתוב בריש פרשת וישלח שאמר יעקב אבינו ע"ה "עם לבן גרתי" ומביא רש"י "ותרי"ג מצוות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים". ולכאורה קשה האיקר היה ביכולתו של יעקב אבינו לשמור על כל התרי"ג מצוות, והרי לבן הארמי ביקש לעקור את הכל, ובודאי היה בכל עת מפריע ליעקב כאשר בא להתפלל וללמוד, והיה עומד עליו לבלבלו ולהטרידו... אולם התירוץ הוא, שעל זה התכוון יעקב באומרו "ויהי לי שור וחמור"

וכוונתו לומר שלבן היה בעיניו כשור וחמור, שלא התחשב בו ולא התפעל ממנו כלל, ולכן לא למד ממעשיו הרעים. כאשר הלך הלה, אמר מרן הגרי"ז זצ"ל כי אף אמנם שאין זה הביאור הפשוט בפסוק [שהרי כתוב ועבד וגו', משמע דאיירי דהו ליה בהמות כפשוטן] מכל מקום עצם הדבר נכון הוא שאם נותנים חשיבות במידה כל שהיא לרשעים אף בדבר פלוני או בתכונה פלונית שלהם על כרחו ילמד ממעשיהם...

משה"כ כשמבטלים האדם בליבו לחלוטין, והם חשובים בעיניו כבהמות ממש, כ"שור וחמור", אזי לא ילמד האדם מהם מאומה שכן חשובים הם אצלו כשור וחמור.

והביא מרן הגרי"ז זצ"ל לדברי הרמב"ם בהלכות דעות פ"ו ה"א "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו וכו'" ומדגיש הרמב"ם "רעיו וחבריו" כי כאשר הם אצלו "כשור וחמור" אינו נמשך אחריהם. **(עובדות והנהגות לבית בריסק)**

ויירא יעקב מאד ויצר לו (לב, ח)
יש להבין ממה פחד יעקב, ומהי הכפילות "וירא" ו"יצר"? וברש"י – וירא שמא יהרג ויצר שמא יהרוג את אחרים.

"מלבי"ם" פירש וכן הוא ב"אהבת יונתן", שכשהרגיש יעקב שיש לו מורא בליבו, מיד "ויצר לו" על כך שהוא מתירא, ודאג על שאינו שלם במידת הבטחון.

הרבה מהמפרשים תרצו ש"אחרים" היינו רבי מאיר, שיצא מבניו של עשיו. וחשש יעקב שמא יהרוג הוא את "אחרים" שאם יהרוג את עשיו לא יולד רבי מאיר.

"באמרי שפר" מבאר לפי הנ"ל, שהרי יעקב קנה את הבכורה מעשיו, והיה זה קנין על "דבר שלא בא לעולם", שהרי עדיין לא היה עבודה בבית המקדש, ורבי מאיר הוא ס"ל שקנין שבדבר שלא בא לעולם קונה (יבמות צג), ויעקב אבינו טען ש"קים לי" כרבי מאיר, אבל כעת שאם יהרוג את עשיו, ממילא לא יצא ממנו רבי מאיר, וממילא תיבטל המכירה.

ואילו בכלי יקר מפרש שיעקב ידע שעשיו אמר "יקרבו ימי אבי למות ואהרגה את יעקב אחי", וכיוון שראה יעקב שעשיו בא להרגו, חשש שאולי כבר נסתלק יצחק, וזה הכוונה "וירא יעקב" מעצם זה שעשיו רוצה להרגו, ו"ויצר לו" שמא מת אביו יצחק.

ויירא יעקב מאד ויצר לו (לב, ח)

כתב רש"י "ויירא שמא יהרג, ויצר לו אם יהרוג הוא את אחרים". אפשר לבאר על פי מעשה שבביאור רבינו הר"ב איש חי', שפעם היה במלך צרפת, שהיה לו יועץ חכם חוזה הכוכבים ובקי באצטגנינות, והיה מגיד לו תמיד נסתרות ועתידות, והמלך היה מאמין בו מאד לרוב חכמתו, ויעשיריהו ויבדהו, והנה יום אחד הנפך לב המלך עליו, על ידי הולכי רכיל שדיברו לשון הרע על היועץ מרוב קנאתם בו, שכאילו קשר היועץ קשר עם אויבי המלך להדיחו ממלכותו, ותיכף גזר אומר להביא לפניו את היועץ ועלה בדעתו להיכנס עמו בדברים טרם יהרגו כדון מורד במלכות.

והנה כאשר הובא החוזה בכוכבים לפני המלך, פנה המלך בשאלה, האם יש בידך לחזות מה צפוי לך בעתות כאלה? ויאמר החוזה יש ויש, אמר לו המלך, אם כן הגידה נא לי יום מותך, ויבהל החוזה מאד שהרגיש כי רעה נגד פניו, ויתבונן לחשוב במשטר הכוכבים בלוחות שלפניו, ויעש כן בחכמה למראה עיני המלך כאילו הוא רואה במשטר הכוכבים והמזלות, ואחר איזה רגעים השתנו פניו והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו ויאמר למלך: אדוני המלך, הכוכבים גילו לי כי סכנה גדולה מרחפת על ראשי, אולם צר לי מאוד כי על ידי הכוכבים נודע לי שיום מותי יהיה לפני יום מותו של המלך ג' ימים, ולא על עצמי אני דואג אלא על אדוני המלך, כי קרב קצו וקץ ממלכתו האדירה...

וישתומם המלך למשמע אוניו, כי דברי החוזה הטילו עליו אימה ופחד, ויירא לנגוע בו, ואז הוציא לאור משפטו ויצא זכאי לפני המלך, ואדרבה, שם המלך משמר ללוות את היועץ בכל אשר ילך, כי האמין שדברי חזונו יבואו באחרית הימים, ועל זה נאמר קהלת ז' י"ג "החכמה תחיה בעליה". והנמשל, הנה ידועים דברי חכמינו (סוטה י"ג) שרבקה נתנבאה שיעקב ועשו ימותו ביום אחד כמו שנאמר "למה אשכל גם שניכם יום אחד". לכן פחד יעקב שמא יהרוג את אחרים שאם יהרוג את עשיו, הרי גם הוא ימות. **(לבוש יוסף בשם הגר"ע יוסף זצוק"ל)**

ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה. (לב, ט)

על מה הסתמך יעקב שהם ישארו לפליטה?
בספר חנוכה התורה תירץ כך: דהנה איתא במדרש שמחנה אחת היתה רחוקה ממחנה השניה מהלך יום, וידוע שיעקב הלך בהמחנה הראשונה. והנה רבקה אמרה למה אשכל גם שניכם יום אחד שיעקב ועשו ימותו ביום אחד. אם כן לפי זה אם יהרוג עשו המחנה ראשונה ויעקב בתוכם אם כן ימות עשו גם הוא קודם שיבא להמחנה השניה. דהא עד מחנה השניה היה דרך מהלך יום והא הוא עלול שימות ביום אחד כנזכר לעיל. אם כן יהיה המחנה השניה על כרחו לפליטה.

עוד יש במפרשים, שהיה תפילה עושה מחצה, ידע שמחנה אחד וודאי ישאר.

ויאמר שלחני כי עלה השחר (לב, כז)

וכוונתו לומר שלבן היה בעיניו כשור וחמור, שלא התחשב בו ולא התפעל ממנו כלל, ולכן לא למד ממעשיו הרעים. כאשר הלך הלה, אמר מרן הגרי"ז זצ"ל כי אף אמנם שאין זה הביאור הפשוט בפסוק [שהרי כתוב ועבד וגו', משמע דאיירי דהו ליה בהמות כפשוטן] מכל מקום עצם הדבר נכון הוא שאם נותנים חשיבות במידה כל שהיא לרשעים אף בדבר פלוני או בתכונה פלונית שלהם על כרחו ילמד ממעשיהם...

משה"כ כשמבטלים האדם בליבו לחלוטין, והם חשובים בעיניו כבהמות ממש, כ"שור וחמור", אזי לא ילמד האדם מהם מאומה שכן חשובים הם אצלו כשור וחמור.

והביא מרן הגרי"ז זצ"ל לדברי הרמב"ם בהלכות דעות פ"ו ה"א "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו וכו'" ומדגיש הרמב"ם "רעיו וחבריו" כי כאשר הם אצלו "כשור וחמור" אינו נמשך אחריהם. **(עובדות והנהגות לבית בריסק)**

ויירא יעקב מאד ויצר לו (לב, ח)
יש להבין ממה פחד יעקב, ומהי הכפילות "וירא" ו"יצר"? וברש"י – וירא שמא יהרג ויצר שמא יהרוג את אחרים.

"מלבי"ם" פירש וכן הוא ב"אהבת יונתן", שכשהרגיש יעקב שיש לו מורא בליבו, מיד "ויצר לו" על כך שהוא מתירא, ודאג על שאינו שלם במידת הבטחון.

הרבה מהמפרשים תרצו ש"אחרים" היינו רבי מאיר, שיצא מבניו של עשיו. וחשש יעקב שמא יהרוג הוא את "אחרים" שאם יהרוג את עשיו לא יולד רבי מאיר.

"באמרי שפר" מבאר לפי הנ"ל, שהרי יעקב קנה את הבכורה מעשיו, והיה זה קנין על "דבר שלא בא לעולם", שהרי עדיין לא היה עבודה בבית המקדש, ורבי מאיר הוא ס"ל שקנין שבדבר שלא בא לעולם קונה (יבמות צג), ויעקב אבינו טען ש"קים לי" כרבי מאיר, אבל כעת שאם יהרוג את עשיו, ממילא לא יצא ממנו רבי מאיר, וממילא תיבטל המכירה.

ואילו בכלי יקר מפרש שיעקב ידע שעשיו אמר "יקרבו ימי אבי למות ואהרגה את יעקב אחי", וכיוון שראה יעקב שעשיו בא להרגו, חשש שאולי כבר נסתלק יצחק, וזה הכוונה "וירא יעקב" מעצם זה שעשיו רוצה להרגו, ו"ויצר לו" שמא מת אביו יצחק.

ויירא יעקב מאד ויצר לו (לב, ח)

כתב רש"י "ויירא שמא יהרג, ויצר לו אם יהרוג הוא את אחרים". אפשר לבאר על פי מעשה שבביאור רבינו הר"ב איש חי', שפעם היה במלך צרפת, שהיה לו יועץ חכם חוזה הכוכבים ובקי באצטגנינות, והיה מגיד לו תמיד נסתרות ועתידות, והמלך היה מאמין בו מאד לרוב חכמתו, ויעשיריהו ויבדהו, והנה יום אחד הנפך לב המלך עליו, על ידי הולכי רכיל שדיברו לשון הרע על היועץ מרוב קנאתם בו, שכאילו קשר היועץ קשר עם אויבי המלך להדיחו ממלכותו, ותיכף גזר אומר להביא לפניו את היועץ ועלה בדעתו להיכנס עמו בדברים טרם יהרגו כדון מורד במלכות.

והנה כאשר הובא החוזה בכוכבים לפני המלך, פנה המלך בשאלה, האם יש בידך לחזות מה צפוי לך בעתות כאלה? ויאמר החוזה יש ויש, אמר לו המלך, אם כן הגידה נא לי יום מותך, ויבהל החוזה מאד שהרגיש כי רעה נגד פניו, ויתבונן לחשוב במשטר הכוכבים בלוחות שלפניו, ויעש כן בחכמה למראה עיני המלך כאילו הוא רואה במשטר הכוכבים והמזלות, ואחר איזה רגעים השתנו פניו והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו ויאמר למלך: אדוני המלך, הכוכבים גילו לי כי סכנה גדולה מרחפת על ראשי, אולם צר לי מאוד כי על ידי הכוכבים נודע לי שיום מותי יהיה לפני יום מותו של המלך ג' ימים, ולא על עצמי אני דואג אלא על אדוני המלך, כי קרב קצו וקץ ממלכתו האדירה...

וישתומם המלך למשמע אוניו, כי דברי החוזה הטילו עליו אימה ופחד, ויירא לנגוע בו, ואז הוציא לאור משפטו ויצא זכאי לפני המלך, ואדרבה, שם המלך משמר ללוות את היועץ בכל אשר ילך, כי האמין שדברי חזונו יבואו באחרית הימים, ועל זה נאמר קהלת ז' י"ג "החכמה תחיה בעליה". והנמשל, הנה ידועים דברי חכמינו (סוטה י"ג) שרבקה נתנבאה שיעקב ועשו ימותו ביום אחד כמו שנאמר "למה אשכל גם שניכם יום אחד". לכן פחד יעקב שמא יהרוג את אחרים שאם יהרוג את עשיו, הרי גם הוא ימות. **(לבוש יוסף בשם הגר"ע יוסף זצוק"ל)**

ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה. (לב, ט)

על מה הסתמך יעקב שהם ישארו לפליטה?
בספר חנוכה התורה תירץ כך: דהנה איתא במדרש שמחנה אחת היתה רחוקה ממחנה השניה מהלך יום, וידוע שיעקב הלך בהמחנה הראשונה. והנה רבקה אמרה למה אשכל גם שניכם יום אחד שיעקב ועשו ימותו ביום אחד. אם כן לפי זה אם יהרוג עשו המחנה ראשונה ויעקב בתוכם אם כן ימות עשו גם הוא קודם שיבא להמחנה השניה. דהא עד מחנה השניה היה דרך מהלך יום והא הוא עלול שימות ביום אחד כנזכר לעיל. אם כן יהיה המחנה השניה על כרחו לפליטה.

עוד יש במפרשים, שהיה תפילה עושה מחצה, ידע שמחנה אחד וודאי ישאר.

ויאמר שלחני כי עלה השחר (לב, כז)

לירושלים בדיוק במחיר שסיכמנו!!!" הערבי התיישב מיד על החמור והמשיך
בנסיעה בכניעה גמורה לכל מה שהם אומרים.
בשלב מסוים פנה האורח אל רבי משה ואמר לו, אני לא מבין את הערבי,
מתחילה מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר, אם הוא ידע שהוא יותר חלש, אז מה
הוא איים ואם באמת הוא לא חלש מדוע נכנע מיד?
אמר לו רבי משה, אסביר לך, עם הערבי צריך לדבר בשפתם, טבעם של
ישמעלים אלו, שאם לא דורכים עליהם הם מנסים להתקומם נגדך, אבל אם
אתה מראה לו יחס של כח אז לא רק שהוא נכנע בפניך אלא שהוא נהפך
למעריץ שלך...
בזה יובן מה שכתוב כאן, עשוי שאל למה קיבלתי מכות, יעקב ענה לו שעל
ידי המכות הוא ימצא חן בעיניו כי הגוי הזה כשהוא רואה שיש לך כח הוא
נהיה מעריץ שלך...

מאוצרות המגידים

יעבר נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי (לג, יד)
ראיתי דיבור נאה בייטב לב בשם הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע על דברי הגמ'
בתענית כד: על רחב"ד שהלך ברחוב וירדו גשמים, ואמר כל העולם בנחת
וחנינא בצער, ופסוק גשמים, אמר רב יוסף 'מה אהני לגבי רחב"ד צלותא
דכה"ג שהתפלל ביוה"כ שלא יכנסו תפילת עוברי דרכים בשעה שישאל
צריכים לגשם'. וצ"ע שהרי רחב"ד היה חי בזמן שביהמ"ק היה קיים, ואיך לא
נתקבלה תפילת הכה"ג ביוה"כ בגלל דברי רחב"ד, ועוד צ"ע האם רחב"ד
אכפת לו שכל העולם בנחת, והרי הוא אוהב ישראל. וי"מ דכיון שהוא שורש
צנור הפרנסה לבני דורו, ממילא אם לא ירדו גשמים עכשיו, ירדו לאחר מכן,
כי הוא כבר ימשיך להם פרנסה. אך מסתמא היה עניו ושפל רוח הרי לא יתכן
שהוא יעצור את הגשמים משום נוחיות שלו?

ופי' הרה"ק מבארדיטשוב שיש שני מיני אנשים, עוברי דרכים והולכי דרכים,
יהודי שאינו צדיק דאחיד בשמיא וארעא, הוא עובר דרכים, כי הוא צריך
להגיע עד ניו יורק והוא צריך לעבור בדרכו הרבה מקומות. ממילא הוא
באמצע הדרך, וכן בדרך קצרה, מכאן עד רחוב מלכי ישראל יש דרכים באמצע
שאני צריך 'לעבור' אותם כדי להגיע למטרה שלי. זהו 'עובר דרכים'
אך המדרגה היותר עליונה שכל אמה וטפח שהוא נמצא שם, הוא צריך להיות
שם, לחשוב שם אנכי ה' אלקיך, לחשוב מחשבה של קידוש השם, לברך
שהכל, ובורא נפשות, ולהתפעל מפרח ושושנה וכו' ולהתבונן מגדולת ה',
יהודי כזה אינו עובר דרכים אלא 'הולך דרכים'. וכל יהודי צריך לזכות למדרגת
'הולך בדרך', שגם התחנות באמצע יש בהם מטרה ותכלית. כדרך אור
הבעש"ט והמגיד זי"ע.

סיפור השגחה פרטית נורא

סיפור האדמו"ר מפייטסבורג מאשדוד צצוק"ל, הוא נסע עם ח' אנשים מבני
קהילתו לחתונה בניו יורק, הטיסה עורכת שעתים מפטסבורג לניו יורק, כיון
שהתחילה הטיסה הודיעה הטייס שהמטוס בסכנה ואי אפשר להמשיך,
הציבור נכנס ללחץ גדול, ולאחר כמה דקות הודיעה שיש במקום נדח שדה
תעופה קטן באמצע מדבר והוא נוחת שם להנצל מסכנה. האדמו"ר הסתובב
שם הלך ושוב, ודיבר עם חסידיו, ועכבו אותם כמה שעות עד שיבא מטוס
חדש לקחת אותם לניו יורק. כיון שראו כך, הגיע זמן מנחה, וחשבו האיק
יתפללו הרי הוא רבי עם ח' חסידים הרי ט', והאיך יהיה להם מנין, יש קבלה
מבהעש"ט שכל ט' יש להם עשירי, ומסתמא כל כלל יש לו יוצא מן הכלל, כי
היו כל המטוס גויים. וביקש הרבי להכנס לאחד הבניינים דשם שיוכלו להתפלל
בישוב הדעת, כי אותו שדה התעופה היה מיוחד לחקלאים, שהוא מקום ענף
של חקלאות ושם אורזים משאות הגידולים ושולחים אותם לניו יורק, וניגש
אחד החסידים לבעלי הטרקטור נהיה חיור והתעלף, וביקש כוס מים
מקום להתפלל. הנהג של הטרקטור היה חיור והתעלף, וביקש כוס מים
לשתות. לאחר שנתאושש הטיס שהם הוא יהודי יליד וויליאמסבורג
ממשפחה חסידית, [המעשה היה בשנת תש"כ] וירד מדחי אל דחי ובניו
שייכים לאומות העולם רח"ל וכו' וכו', ויהי בלילה ובא אביו בחלום בטענה
מדוע אינך שומר על היארצייט שלי, הרי אתה הבן יחיד שלי, היום היארצייט
ואתה צריך להתפלל במנין ולומר קדיש. אמר לו הבן בחלום, הרי כבר נפלתי
מדחי אל דחי, מה לי ולתפילה, ואיפה יש לי מנין לומר קדיש כאן במקום
עבודתי. בסוף הבטיח לאביו שאם יהיה מנין יתפלל ויאמר קדיש. וכך סיבב
הקב"ה ובאו ט' אנשים והוא התפלל בציבור ואמר קדיש לעילוי נשמת אביו.
וכך נתקרב היהודי ונהפך לחסיד פייטסבורג נלהב...

הרי שהרבי מפייטסבורג לא היה 'עובר דרך' אלא 'הולך דרך', הוא היה צריך
להיות במקום ההוא, לקרב נשמה לאביו שבשמים, וכך צריך כל יהודי
להשתוקק להיות 'הולך דרך', הגם שלא תמיד רואים סיפורים כאלה לעין כל,
אבל באותו שדה התעופה היה ניצוץ קדוש באותו שדה התעופה, שאתה
היית צריך להעלותו דווקא במקום ההוא ובזמן ההוא, וגם זה יכול לגרום
שהמטוס ייאר או יבא בזמן, כשיהודי יודע שמה' מצעדי גבר כוננו, ולא רק
דרכו יחפץ, אלא כל פסיעה ופסיעה יש לה חשבון עליון.

וכ' הרה"ק מבארדיטשוב שכשהתפלל הכה"ג שלא יפסקו גשמים, התפלל רק
אל יכנסו לפניך תפילת עוברי דרכים' יהודי שהוא ממנה לדרכו והגשם מפריע
לו, אל תעלה תפילתו, שהרי אינו מחשיב את אמצע הדרך, ממילא נדחה הוא
מפני הגשמי ברכה, אך צדיק ונלהו אליו שהוא 'הולך דרך', הרי הוא עובד את

ויקח את שתי נשיו ואת שתי שפחתיו ואת אחד עשר ילדיו (לב, כג)
רש"י מביא את דרשת חז"ל: "ודינה היכן היתה? נתנה בתבה ונעל בפניה, שלא
יתן בה עשו עיניו. ולכן נענש יעקב, שמנעה מאחיו, שמא תחזירנו למוטב,
ונפלה ביד שכם".
והתמיהה גדולה: אם יעקב אבינו היה בא לשאול דעת תורה אצל כל אחד
מזקני הדור: יש לי בת שקוראים לה דינה, ויש לי אח שקוראים לו עשו. האם
לקחת אותו לחתן לבתי משום שיש סכוי שתחזיר אותו בתשובה? מצד שני,
יתכן בכך אני כופתה ונותנה לפני הארי, וגורם לה להיות אשתו של עשו עם
ילדים כמו אליפז... מה גדול הדור היו פוסקים לו? הרי התשובה, לכאורה,
ברורה.

כאן כתוב שהיתה עליו תביעה! חז"ל קוראים עליו את הפסוק (איוב ו, יד):
"למס מרעהו חסד" משום שמנע מאחיו את האפשרות לחזור בתשובה.
מה הבאור בהז?

בעלי המסור אומרים, שאכן לא היתה תביעה על יעקב על כך שנעל את דינה
בתבה. כך היה עליו לעשות. התביעה כלפיו היתה, שהיה עליו לנעול אותה
עם אנחה, עם שברון לב, על אחיו שלא חזר בתשובה.
זהו באור על דרך הדרש שכן לא כתוב שהתביעה היתה על מה שהוא לא
עשה.

עוד נראה לבאר, שלא מדובר כאן על "קום עשה", שהיה על יעקב לשדך
בפועל ביניהם, אלא התביעה כאן היתה על שלא השאיר את הדברים
להסתדר מעצמם, שהיה משמים מה שיהיה.

כי הנה, אם עשו לא היה אח של יעקב אלא בן שלו, ודינה בת שלו – מה אז
יעקב היה עושה? אף אם נאמר שלכתחילה לא היה משיא אותם זה לזה בקום
ועשה, אבל האם גם אז היה נועל את דינה בתיבה, או שהיה משאיר זאת
להנהגת שמים? צריך לזכור, שהראש של עשו קבור בקברי אבות, משום
שסוף כל סוף הוא גדל בבית של אברהם, יצחק ורביקה, והיו לו דעות והשגות
גבוהות. הבעיה המרכזית שלו היתה המלחמה המתמדת בין ידיעותיו
לרצונותיו ותאוותיו, והוא לא השכיל להתגבר על התאוות.

סביר להניח, שאם עשו היה בנו, הנהגה שלו היתה להשאיר זאת להנהגת
שמים, ולא היה נועל את דינה בתיבה. אמנם מחד גיסא יש סיכון גדול שעשו
לא יחזור בתשובה, אבל מאידך גיסא יש סיכוי גדול שהיא תצליח להחזיר
לתשובה את מי שגדל בביתם של גדולי האומה וספג את השקפת עולמים.
סביר מאד להניח, שלמען בנו הוא היה לוקח את הסיכון ומשאיר לקב"ה
לגלגל אתה עניינים.

אלא מאי? עשו לא היה בנו אלא אחיו, והתביעה על יעקב היתה: למה לא
התנהגת עם אחיך כמו שהיית מתנהג עם בנך?
אינני מקנא במנהלי מוסדות, ראשי ישיבות או מנהלי סמינרים, שעומדים
בנסיון שהוא דיני נפשות ממש: יש במוסד תלמיד מקולקל וקיים חשש
שיקלקל אחרים, והשאלה העומדת בפניהם היא האם להוציאו מהמוסד או
לא? מצד אחד, תלמידים נוספים עלולים להתקלקל בגללו, ומאידך, בדורנו
אם זורקים בחור מיישיבה – הוא לא ילך לישיבה אחרת, הוא ילך לרחוב! ונורא
נוראות לחשוב מה יצא ממנו ומכל הדורות הבאים אחריו. מדובר על דיני
נפשות, לכאן או לכאן.

כשהיו באים לשאול את רבי חיים גרינימן זצ"ל אם לזרוק בחור, היה משיב:
"אם הייתם שואלים אותי על בחור אם הוא חייב סקילה או לא – לא הייתי
יכול לפסוק, משום שצריך בית דין של עשרים ושלושה כדי לדון בדיני נפשות.
השאלה אם לזרוק בחור מהישיבה חמורה יותר, משום שצעד כזה פורשו
לאבד אותו ואת כל הדורות הבאים אחריו, לנצח נצחים! איך נוכל לקחת זאת
על עצמי? לשם כך יש צורך בבית דין של שבעים ואחד! בשביל לדון בזה עלי
להרגיש שהבחור שעליו מדברים הוא כמו הבן שלי... כל עוד שאינני מרגיש
כך – לא אוכל לפסוק בשאלה זו".

ופעם אחרת אמר רבי חיים גרינימן משפט חכם מאד: באים אלי עם שלושה
סוגי שאלות – קלות, בינוניות וחמורות. השאלות הקלות הן בהלכות שבת,
דאורייתא, סקילה. השאלות הבינוניות הן בעניני רפואה, לעשות ניתוח במוח
או לא לעשות, והשאלות החמורות הן – האם לזרוק בחור מהישיבה...

ה"חזון איש" זצ"ל הגדיר, שיש לו הרבה פעמים ויכוחים עם מנהלי מוסדות: הם מסתכלים על המוסד, והוא מסתכל על הנשמות של אותם יחידים...

איך באמת צריכה להיות ההנהגה? יש ישיבה של מאתיים בחורים ויש בחור אחד שקיים חשב שיקלקל אותם. מה לעשות? ראש הישיבה צריך להרגיש שכל המאתיים בחורים הם בניו שלו, וכמו כן להרגיש שאותו בחור הוא בנו, ולעשות את מה שהיה עושה במקרה כזה.

כשמדובר על אדם זר – היד קלה יותר על ההדק. אבל היה אם מדובר בן שלך, מחמד עיניך – התנהגותך היתה אחרת, סובלנית יותר, מתחשבת ומבינה יותר.

זו היתה התביעה על יעקב – מדוע הסתכלת על עשו כמו אח ולא כמו בן.

הייתי פעם אצל מרן רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל, והראתי לו גמרא בפרק "חזקת הבתים" (בבא בתרא נד ע"א), וראיתי שהדברים שאמרת מצאו חן בעיניו, וכך אמרתי לו:

כידוע, קרקע נקנית בקנין חזקה – נעל, פרץ וגדר, פעולות המורות בעלות על הקרקע. הגמרא דנה במי שמלקט זרעים מהקרקע, האם זה קנין חזקה או לא, ואומרת הגמרא שהדבר תלוי: אם הוא מלקט לצורך תיקון הקרקע – זוהי הוראת בעלות, אך אם מלקט לצורך עצמו, שהוא זקוק לזרדים להסקה וכדומה – אין זו הוראת בעלות. ומה המבחן לדעת לצורך מה הוא מלקט? אומרת הגמרא: אם "שקיל רברבי ומנח זוטרי" [לוקח גדולים ומניח קטנים] – סימן שלצורך עצמו הוא מלקט. ואם מלקט את הכל, גדולים וקטנים – סימן שמטרתו לטובת הקרקע.

אמרתי לרבי אהרן לייב: הנסיון של כל מרביצי התורה הוא גם על זו הדרך: מי שלוקח רק מציונים, מטפל רק במציונים – סימן שהוא חושב רק על עצמו, כמו זה שמלקט רק זרדים גדולים. אולם מי שדואג גם לחלשים, ומטפל גם בהם – סימן שהוא חושב על טובתם של אחרים...

ופעם אחת בא אלי ראש ישיבה אחד ואמר לו: "במישור העקרוני אין לי בעיה לקבל בחורים חלשים, הבעיה היא שזה יוצר פעם גדול מדי ברמה... השיב לי רבי אהרן לייב: "האם גם כשגמיע עילוי מיוחד להתקבל לישיבה אתה לא מקבל אותו בטענה שיוצר פער גדול ברמה, ואתה מפנה אותו לישיבה ברמה גבוהה יותר?"

כל מי שמתעסק עם תלמידים, לא משנה אם הוא מלמד בחיידר או ראש ישיבה, משגיח או מנהל מוסד – חייב ללמוד את פרק ל"ד בספר יחזקאל. שם יש נבואה שלמה על רועי ישראל, המנהיגים, שדואגים רק לחזקים ולא לחלשים: "בן אדם הנבא על רועי ישראל הנבא ואמרת אליהם... את הנחלות לא חזקתם ואת החולה לא רפאתם ולנשברת לא חבשתם ואת הנדחת לא השבתם ואת האבדת לא בקשתם... ותפוצינה מבלי רעה ותהיינה לאכלה לכל חית השדה". בהנהגה שכזאת מוכיחים הרועים שהם דואגים לעצמם ולא ממלאים את תפקידם: לדאוג לצאן!

אינני בא, חלילה, לקטרג. הנסיון הוא גדול. יש שקולים כבדי משקל לכאן ולכאן: טובת הישיבה ואחריותה לרבים מצד אחד, והדאגה לא להפקיר את היחד מצד שני. מה שחשוב לזכור לפני כל החלטה הוא, שבדיני נפשות ממש עסקינן.

דוד המלך ע"ה לא זכה לבנות את בית המקדש, למרות שמסר נפשו עליו, וכמו שמתואר במזמור קל"ב בתהלים: "זכור ה' לדוד את כל ענותו אשר נשבע לה' וכו' אם אבא באהל ביתי אם אעלה על ערש יצועי, אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה, עד אמצע מקום לה' משכנות לאביר יעקב". זאת ועוד, גם בעת שברח מפני שאול הוא ישב ולמד עם שמואל כל הלילה את סוגית מקומו של בית הבחירה.

אחת הסבות לכך שהוא לא זכה לבנותו היא, משום שאחרי שהכה את גלית, בנות ישראל זרקו לו תכשיטים, והיה לו הרבה זהב שאותו ידע לטובת בית המקדש. כעבור זמן, כשהחל הרעב בארץ, באו אליו העניים לבקש ממנו לחם, והוא לא נתן להם מזהב הזה, בטענה שהזהב הזה כבר יועד לבית המקדש. אמר לו הקב"ה: אם כשהבינם שלי היו רעבים לא נתת להם לאכול – אתה לא תבנה את בית המקדש!

כתוב כאן יסוד גדול: אם אתה רוצה לבנות את בית המקדש – חייבת שתהיה לך הזכות הזאת שאתה דואג לחלשים! אי אפשר לבנות את בית המקדש בלי הזכות הזאת!

הדברים אמורים גם ביחס לכל מקום תורה: הזכות הראשונה שצריכה להיות כדי להקים מקום תורה, היא הדאגה לחלשים.

כשהרב מפוניבז' זצ"ל הקים את ישיבת פוניבז', אם הישיבות, אמר לו ה"חזון איש" זצ"ל שאי אפשר לבנות מקום תורה, וללמוד תורה, בלי שיש גם חסד מהשולב עם התורה. משום כך הוא בנה, יחד עם הישיבה, את 'בתי אבות' לנצולי השואה. כי בית מקדש לא יכול להבנות בלי עזרה לעניים.

הסבא מסלבודקה זצ"ל שאל את רבי ישראל סלנטר זצ"ל, מה התכלית בבניית ישיבה? והוא השיב לו: "להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים". ואכן זו היתה הנהגתו של הסבא מסלבודקה כל ימיו.

הספור הראשון הוא על הרב שניידר. היתה לו ישיבה בלונדון שיצאו ממנה גדולי תורה מובהקים.

פעם אחת בא אליו בחור, שעבר את המחנות, ובקש להכנס לישיבה. הרב שאל אותו: "מה למדת?" והבחור השיב שלקחו אותו למחנות הישר מהחיידר, והוא לא יודע כמעט כלום, בקושי קצת חומש. הרב ניסה להסביר לו שהוא עלול להשבר בישיבה, אך הלה פרץ בבכי.

נכמרו רחמיו של הרב ואמר לו: "אוכל לעזור לך ולקבל אותך לישיבה, בתנאי שתמצא בחור שיסכים ללמוד אתך שעה בבוקר, ועוד בחור שיסכים ללמוד אתך שעה אחרי הצהריים. תנסה לבקש מהבחורים. אבל, בבקשה ממך, תבין, שאם לא תמצא – לטובתך לא כדאי לך! אתה תשבר, וזה הדבר הגרוע ביותר..."

הבחור עבר בין הבחורים בישיבה, מאחד לאחד, אך הללו הסבירו לו בכל מיני תרופים שאינם יכולים ללמוד אתו: הם עסוקים בהכנת השעור, בחזרה על השעור, בעיון ובבקיאות וכדומה, כך שלא נותר להם זמן ללמוד אתו. רק שני בחורים הסכימו: לאחד קראו משה, ולשני טוביה. הבחור התקבל לישיבה ועלה ונתעלה מעלה מעלה, אין לתאר. משה זה רבי משה שטרנבוך, וטוביה זה רבי טוביה וייס.

הספור השני הוא על יהודי מבוגר שהקים עולה של תורה בארץ ובחוץ לארץ. אלפי בניו ובנותיו הקימו בתים לתפארת בזכות מוסדות הקרוב שלו. לו עצמו יש משפחה ענפה, שנים-עשר ילדים, שכולם תלמידי חכמים.

בהיותו בחור הוא הגיע מפרס לרב מפוניבז' זצ"ל ובקש להכנס לישיבה. הרב שאל אותו: "מה למדת?" והוא השיב שלא למד כלום מלבד חומש וסדור. שאלו הרב: "איך, לדעתך, תוכל לשמוע שעורים מרבי שמואל [רוזובסקי] אם אינך יודע כלום?" הבחור החל לבכות. שאל אותו הרב: "למה אתה בוכה?" והלה השיב: "נפשי חשקה בתורה".

הרב מפוניבז', עם אהבת התורה שיקדה בו, לא יכול היה לעמוד בזה, ואמר לו: "אהפוך את העולם לסדר לך בחורים שילמדו אתך. התקבלת לישיבה! בזכות זאת היהודי הזה, כאמור, הקים משפחה ענפה לתפארת, וקרב אלפים לאביהם שבשמים.

הספור האחרון ארע באחת הישיבות, בבחור שסרח וצוות הישיבה החליט שצריך להוציאו מהישיבה. כל תחנוני ההורים לא שינו את ההחלטה. נגש הבחור בעצמו אל ראש הישיבה ואמר: "אמת ויציב – חטאתי, עויתי, פשעתי! אני חייב מיתה! אולם האם גם הילדים שלי, הנכדים שלי, גם הם חייבים מיתה? האם חשבתם גם עליהם?"

ראש הישיבה שמע את הדברים ואמר: "אתה צודק! תחזור לישיבה..."

(הגר"א דיסקין – דורש טוב)

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום (לב, ד).

וישלח יעקב מלאכים, מלאכים ממש, ב"ר (רש"י). וביפ"ת (כאן) מביא מהילקוט, שהיה מבקש לשלוח שלוחים אל עשו ולא היה אדם רוצה לילך שהיו מתיירים, עמד ושלח מלאכים.

הנה לפנינו דבר פלא, עשו נפגש עם מלאכים ממש - ואינו מתיירא מהם כלל! ואם היה עשו כפי המצטייר בעינינו, כגס ושפל, הרי שהיה צריך להתיירא ולפחד מפגישת המלאך, ונמחיש מעט האיך נראית פגישת אדם עם מלאכים.

פגישה עם מלאכים

מעשה בהחפץ חיים זצ"ל אשר סיפרו בעצמו לפני תלמידיו, ור' שלום מאיששוק - שהיה בין השומעים, סיפר זאת לר' ברוך בער זצ"ל, ואנו שמענו את כל המעשה מפלוגי שנחבא בחדרו של ר' ברוך בער בעת שר' שלום מאיששוק סיפר זאת.

וכה סיפר החפץ חיים:

בהיותי בן חמש עשרה שנה, פתח הח"ח, נסעתי ללמוד בישיבתו של ר' נחומקה הורודנער זצ"ל, והבחינו התלמידים שמידי לילה לאחר חצות, היה נעלם ר' נחום לזמן מה, וכאשר בדקו אחריו, מצאו שהולך הוא לביהכ"ס שבעיר שהיה באותה שעה ריק מאדם.

נפשי חשקה לדעת מעשיו של הרבי לאחר חצות הלילה, ממשיך הח"ח לספר, הלכתי לאותו ביהכ"ס לתפילת ערבית, וכשכל הקהל שבו לביתם נחבאתי בעזרת נשים מתחת הספסל, עד שנעל השמש את ביהכ"ס והלך לו.

בשעת חצות ליל, שמעתי את קול חריקת המנעול, והבנתי כי הרבי נכנס כעת לביהכ"ס, רעד חלף בגופי, התבוננתי בדריכות מבעד למחיצה לראות ולהתבונן במעשיו של הרבי זצ"ל, והנה ר' נחומקה עלה על הבימה, והכניס ידו אל אחת התיבות של ה"שמות" שעמדו שם, ומוציא מתוכה איזה ספר, וכנראה שהיה זה ספר קבלה, והחל מעיין בו.

וכאשר החל ללמוד בו ראיתי לפתע אש סביבותי... רעדה אחזתני ורציתי לצעוק - גוואלד, עס ברענט א פייער! (הצילום! אש מתלקחת!) אך הרגשתי שלא מדובר באש טבעית, עמדתי איפוא בשתיקה ולא הוצאתי הגה, אך רעדתי כולי ושיני דא לדא נקשן, מספר הח"ח, וחשבתי שנשמתי פורחת מתוכי! מרוב פחד!

כך נמשך הדבר כשעה שלימה, וכאשר סגר את הספר נעלמה האש! לגודל המראה הנורא הלזה - מסיים הח"ח את סיפורו, לא היה בכוחי לעמוד על רגלי והמשכתי לשכב על הספסל עד אור הבוקר, כשכל גופי רועד מפחד המראה הגדול.

רע!" ששפתיו דולקות לקיים מצות מחיית עמלק, אבל "לב רע", שלבו לב רע לעשותו על חשבון נער צעיר.

מעשה מחירד נוסף שמענו מעד ראייה שנוכח בעת מעשה, מעשה זה אף הוא כקודמו שמוטב שהיה משל ולא נמשל... אך עולה על הראשון בכך שכבר הובא כל המעשה בדבריו של ר' ישראל בא' ממאמריו, ובעוד שר' ישראל הביאו כמשל בעלמא שמענו אנו לדאבונינו שהיה זה בפועל ר"ל!

פלוני שהיה נמוך קומה מאוד, נזדמן לירושלים ושחח עם כמה אברכים על ענין מה, בעודו משוחח עמם נזדמן למקום יהודי "ירא שמים" "ומהדר במצוות"... ומשוארה את נמוך הקומה, נזכר בהלכה המחוייבת לברך ברכת משנה הבריות, והמחמיר הלזה שהיה גם בר אוריין כנראה, העלה ברעיונו "הידור נפלא" ניגש אל נמוך הקומה, נטלו בידיו והגביהו - כדין "פצא דמצוה" שמצוה ליטול בידו!... בנוסף ל"מעלותיו" היה אף "מחבב" ומדקדק בברכות השבח, ומפני כך החל להתנענע בסילודין לכוון לבו אל הברכה לקילוס עילאה, ובעוד שהנמוך קומה המסכן, מנוענע ביד "הצדיק" כאילו לולב הוא ביד מהדר במצוות, פתח את פיו "בשפתיים דולקות", ובירך ברוך אתה ד'... משנה הבריות!...

אין מן הצורך להאריך בגנות הענין, רק נוסף, שמן הסתם מעשים "וחומרות" כעין אלו ודומיהם אינם מצויים אלא כשנעשים בפני אחרים... להתכבד בעיניהם להיחשב כיר"ש, ואותו פלוני שהוריד את הנער מן הבימה לחומרא בקריאת התורה, נוכל לבדוקו ולתהות על קנקנו באם הוא יתפס באיוו שאלה הלכתית, האיך תהיה תגובתו... וכן אותו פלוני המהדר "בברכות" השבח כשוראים אותו בני אדם ועל דמו של יהודי נכלם, האם מהדר בין הוא בין כותלי ביתו כשאין איש רואהו, בברכת אשר יצר ג"כ!?!...

עשו הרשע אף הוא כן, לפני אביו מחפש להתכבד ולהראות רוב צדקותו, לפיכך מרמהו ושואל כיצד מעשרין את המלח... אך בלבו פנימה מקוננת המחשבה "יקרבו ימי אבל אבי", וכבר דימהו חז"ל לחזיר שפושט טלפיו ואומר כשר אני! יש להטעים הדבר במשל החזיר, שהמחמיר דוקא כשוראים אותו אחרים - דומה הוא לחזיר, ומשום שהחזיר ידוע לכל כי אינו כשר, אך בכ"ז החזיר פושט טלפיו, וחושב להשתבח ע"י כך בפני רואיו על כשרותו, אך כמה מגוחך הוא - שאינו אלא חזיר...

כמו"כ המהדר בחומרות וחושב להתכבד על הידוריו וכשרותו בקלון חבריו דומה הוא לזה ממש, שהוא עצמו אמנם אינו רואה וחס בנגע עצמו, אך העומדים כנגדו רואים ומראים באצבע שאינו אלא אדם הדומה לחזיר... (לב שלום)

נשאלתי שאלה, ואני מודה: לא ידעתי את התשובה. התורה הקדושה מספרת שעשו לקח כל אשר לו והלך לשעיר "מפני יעקב אחיו" (בראשית לו, ו). פירש רש"י: מפני שטר חוב של גזרת "כי גר יהיה ורעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם" (בראשית טו, יג). ונדחה לנצח. כי אמר: אלך לי מכאן, אין לי חלק לא במתנה שנתנה לו הארץ הזאת, ולא בפרעון השטר."

וקשה, לפי זה. שהרי שבט לוי לא נשתעבדו במצרים (שמות רבה ה, כ) ולא פרעו את השטר, ויש להם נחלה בארץ. שכך אמרו במשנה (מעשר שני פ"ה הי"ד, ונפסק ברמב"ם) שלוי מביא בכורים וקורא, לפי שיש לו נחלה בארבעים ושמונה ערי הלויים (יעוין בתוספות וצל"ח ברכות כ ע"ב, "כפות תמרים" סוכה לח ע"א, "מגן אברהם" קפו, א).

ועוד: לפני מתן תורה נאמר: "וישלח משה את חתנו וילך לו אל ארצו" (שמות יח, כז). ואמרו על כך במדרש (פסיקתא דרב כהנא יב, טז): זהו שנאמר: "לב יודע מרת נפשו", ולפיכך "בשמחתו לא יתערב זר" (משלי יד, י). אמר הקדוש ברוך הוא: ישראל היו משועבדים בטיט ובלבנים במצרים, ויתרו יושב בתוך ביתו השקט ובטח ובא לראות בשמחת התורה עם בניו לפיכך: "וישלח משה את חתנו"!

יתרו לא זכה להיות נוכח בקבלת התורה, משום שלא היה בשעבוד חומר ולבנים במצרים. ובני שבט לוי, לא זו בלבד שזכו להיות, אלא משה רבינו הוא מנחיל התורה, ואהרן ובניו במחיצה הקרובה ביותר אל ההר (רש"י שמות יט, כד). ולא עוד אלא שישאל חששו שעיקר התורה לבני לוי נתנה (רש"י דברים כט, ו). והרי לא היו בשעבוד חומר ולבנים! שאלה קשה!

שבתי לביתי, ועיינתי, ומצאתי את התשובה. בספרים הקדושים מובאים דברי הזוהר הקדוש (ח"א כז, א) על הפסוק: "וימררו את חייהם בעבודה קשה בחמר ובלבנים ובכל עבודה בשדה" (שמות א, יד), "בעבודה קשה" זו קושיא. "בחמר" זה קל וחומר, "ובלבנים" בלבון ההלכה, "ובכל עבודה בשדה" זו ברייתא. והענין שכאשר פיתה פרעה את ישראל לבוא ולעבוד, לא באו בני לוי (שמות רבה ה, טז) משום שקבלו עליהם עול תורה, וכל המקבל עליו עול תורה פורקים ממנו עול מלכות (אבות פ"ג מ"ה), ולפיכך נפטרו מעבודת הפרך ("שפתי כהן" במדבר א, טז).

עכשיו הכל מובן - עשו הלך להר שעיר לרעות את מקנהו, ויתרו ישב שוקט בביתו. אבל בני לוי היו במצרים, אלא שהמירו את העבודה הקשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה בעמל תורה בקושיות ולבון הלכה. היש עוד פלא בכך שבמתן תורה זכו למלוא הקירבה, והם נהנים מיבול הארץ המובטחת בלי טרחא!

הנה לפנינו מושג מה על חזיונות שמיימים, ואיך הרגיש הח"ח בעת שראה רק את האש! אכן ראיית מלאך ממש, שזהו כבר חזיון יותר נורא, הלא הפחד והמורא, גדול שבעתיים!

ואל תאמר אשר רק בדורותינו אנו הפחד הוא כה רב, אלא אפי' בדורות הקודמים שהיו רגילים לראות מלאכים, היה פחדם ומוראם מראות מלאך לאין ערוך, וכפי שמצאנו בדוד המלך ע"ה.

"המלך דוד זקן בא בימים ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו" (מלכים א, א). ופירש רש"י, לפי שראה את המלאך וחרבו שלופה בידו, נצטנן דמו מיראתו, ואף שראיית המלאך שראה דוד היה שנים רבות קודם, הנה לגודל המורא, לא מש המחזה מדוד כל ימיו, ואף בעת זקנותו עדיין פוחד הוא ודמו צונן!

עשו אינו מתירא מן המלאכים

כעת נשוב לתחילת דברינו ונתאר זאת לפי מושגי זמנינו... הנה יושב לו עשו במשרדו... שקוע במחשבות מלחמה הניצבת לפניו עם יעקב אחיו... וכדרך העולם העמיד לו שומרי ראש מגיבורי החיל, לימינו ולשמאלו... ואף סגור ומסוגר בכמה דלתות... ושאר חייליו עומדים נצבים ודרוכים סובבים בחצר לשמור הפתח...

ולפתע רואה הוא לנגד עיניו - מלאכים ממש!... [שהרי אין עיכוב חומרי לפניהם ובודאי שלא הוזקקו להכנס דרך הפתח לאחר "סידור פגישה" עם עשו...]. והלא תיכף בראותו אותם לפניו, היתה צריכה בהלת מות לאחוז בנפשו, וליפול מכסאו ארצה מתעלף מפחד!...

אך לא כך אירע, עשו לא הוכה בהלם, ואף לא נתקף בפחד... ואדרבה! נשאר עומד באדישותו ושלותו, ואף השיב כנגדם בתשובת מלחמה! כמבואר בפסוק - "וישובו המלאכים אל יעקב וגו' וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו". הרי, שאותו עשו הנדמה בעינינו לאדם שאינו משיג דברים מרוממים, ואינו אלא רשע פשוט ונבזה, אשר שפת המקל שפתו, הראה כוחו שאינו נרתע גם ממלאכים!... ולא עוד, אלא שדוקא דברים גבוהים שהבנתם תלויה בדקות ובעדינות הנפש, הם הם שהרתיעו את עשו! וברמיזה קלה כבר הבינם, כמבואר (במד"ר ע"ג), ואף יעקב היה מזכיר לעשו שמו של הקב"ה כדי ליראו ולבהלו, דכתיב "כי על כן ראייתו פניו כראות פני אלוקים" וגו'.

הנה למדנו, כי אף מי שמשתעשע עם מלאכים, ולא רק שמשתעשע עם מלאכים אלא גם מתירא משמו של הקב"ה כמו שלמדנו מדברי המדרש שיעקב היה מזכיר את שמו של הקב"ה כדי לבהלו, עם כל זה יכול להיות - עשו הרשע!!!

הארכנו בכל הענין יען כי חושבים העולם שעשו הרשע אינו שייך לנו... כלומר שאנו אינו כלל צורך ללמוד מעשו ולהיזהר על עצמנו, כי אין ענו עומדים בדייטא התחתונה כעשו הרשע... אלא אדרבה עשו היה בעל השגה, ועם כל זה עשה מעשה רשעות! כך יש אנשים שרוצים לעשות מעשה צדקות ולבסוף עושים מעשה רשעות, מחרפים ומגדפים... והכל לשם שמים... אם אדם יודעים אנו שעם כל ה"לשם שמים"... ואף אם ראיית מלאכים ופחד משם ה', וכו', אפשר להיות עשו הרשע, אזי יודעים אנו שיש להיזהר!...

רשע לשם שמים

כוונתנו בזה, על מעשים נבזים מלאי רשעות, שמצופים מבחוץ עם יראת שמים יוקדת שמביאה לעשייתם! והנה דוגמא לדבר - מעשה שהיה.

בבהכ"ס אחד אירע ב"שבת זכור" שהבעל קורא הקבוע נעדר לאונסו, חפשו המתפללים ותרו אחר בעל קורא זמני שימלא מקומו של זה הקבוע, לבקשת המתפללים נעתר נער צעיר, שלא מכבר מלאו לו י"ג שנים, שידע הקריאה, ועלה אל הבמה וקרא את הפרשה, הכל הלך למישרים, עד שהגיע למפטיר - פרשת זכור! כאן הופרה הדומיה ונעצרה המשך הקריאה, לקולו הרועם של אחד מן המתפללים שחשש לצאת ידי חובת הדאורייתא, על סמך חזקה דרבה גרידא, וגער בנער לעיני כל, אתה לא "גדול"! רד מהבימה.

כאן כמה סערה בין המתפללים, חלקם הצטרף ל"חששות" וחלקם טענו שאין חשש, ובתוך כך מביט "הצדיק הגדול הלזה"... אל פני הנער לראות ולבדוק אם "גדול" הוא... היש לו חתימת זקן אם לאו, ואילו חלק מן הציבור טען, כי החושש בדבר ייצא לחדר סמוך וישמע שם ה"זכור" מפי מבוגר שנתמלא זקנו, אבל לא על חשבון נער צעיר שעשה עמנו טובה בעת שנעדר הבעל קורא הקבוע.

זה בכה וזה בכה... ובנתיים הנער שהטיב עם הציבור, נהפך כתצוגה לעין כל, לדיון הלכתי מעמיק... וצבע פניו משתנה חליפות, וכדאמרו בגמ' על המתבייש ברבים אזיל סומקא ואתי חיורא, ופני הנער חפו.

סוף הדבר היה שה"צדיק" המחמיר דן, בעזותו גבר על כל הטענות שלא לבייש יהודי, ולא נותר בידי הנער ברירה אלא לרדת מן הבימה, ו"הירא שמים" דן נעמד במקומו ומחה את זכר עמלק בקריאת הפרשה, בעוד שזה עתה בייש יהודי ב"הידור נפלא", רח"ל, כאילו היה הנער מזרע עמלק שמצוה לרוסמו!... כך נראה אותו בעל קורא החדש: עשו ליינט זכור! (עשו קורא זכור)...

שפתיים דולקות - ולב רע

כך נראה "רשע לשם שמים"... בפיו מתהדר על הידור מצוה ואילו מעשיו, הם מאלו שאין להם חלק לעוה"ב! ואכן כינויו הנ"ל הולם אותו, כאשר הוא מזכיר את עשו, שאמר בו הכתוב, "כסף סיגים מצופה על חרש שפתיים דולקות ולב

במדרש (בראשית רבה ט, ב) כינו את אליעזר עבד אברהם בכינוי: "עבד משכיל" (משלי יז, ב). ובארו: ומה היתה השכלתו, אמר: "כבר קללתו של אותו האיש בידו". שהיה בן כנען, שנתקלל: "ארור כנען, עבד עבדים יהיה לאחיו" (בראשית ט, כה). ואז, "שמא יבוא כושי אחד או ברבר אחד וישתעבד בי, מוטב לי להשתעבד בבית הזה" - בבית אברהם. ואיזה שעבוד, להיות דולה ומשקה מתורת רבו (יומא כח ע"ב), זקן ביתו המושל בכל אשר לו (בראשית כד, ב) - "ולא בבית אחר"!
כמה נפלאים דברי רבי יהודה הלוי זצ"ל: "עבדי הזמן, עבדי עבדים הם. ועבד ה' הוא לבדו חפשי", שהרי "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה" (אבות פ"ו מ"ב). "ועל כן, בבקש כל אנוש חלקו, חלקי ה' אמרה נפשי!" (איכה ג, כד). במקום להיות עבד לעבדים - ובכלל זה עבד ליצוריו ומאוייו - נהיה בכלל "עבדך מלך, כמלך!" (שבועות מז ע"ב).

אברהם אבינו היה לעבד ה', וזכה לחיים שהם מעין עולם הבא (בבא בתרא יז ע"א). אליעזר היה לעבדו, ונכנס עמו לגן עדנו, ולקבלת רבותינו נכנס לגן העדן בחייו (ילקוט שמעוני בראשית כד)!
וברירה זו נצבת בפני כל אדם -

זכה אדם והוא בגן העדן, ואת ה"לעבדה ולשמרה" הוא מקיים בלימוד התורה ושמירת מצוותיה. לא זכה, מגרש הוא עצמו מגן העדן, ואת ה"לעבדה ולשמרה" מקיים הוא בגזרת "בזעת אפיקי תאכל לחם", ובעצבון יאכלנה כל ימי חייו, כפליים כיוולדה רחמנא לצלן!
ונספר -

עיר המלוכה וינה היתה מקום מושבם של טובי הרופאים, גדולי הפרופסורים בעולם. המונים נהרו ובאו למצוא מזור לתחלואיהם, בהם רבים שהפרוטה אינה מצויה בכיסם. הבריאות מעל לכל, "וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו" (איוב ב, ד), יוציא לרופאים ולתרופות. אבל לדמי אכסניה לא השיגה ידם. היה בוניה יהודי אמיד, שזכה במצוה זו. ביתו היה פתוח לרוחה, שימש אכסניית חיים לכל חולה וסובל, אף עזר להם בכספו ויצר קשרים עם הרופאים המומחים ובתי החולים. ביתו היה כמדבר, אסקופה הנדרסת, הפקל לכל. הוא שמח בכל אורח, ראהו כדורון השלוח ממרום. אבל לאשתו, זה הפריע. נכספה לפרטיות, חשה כאלו התגוררה בבית נתיבות הומה, דחקה בו שישים לזה קץ.

נקלה בכף הקלע, אי לו אם ישמע ואוי לו אם יסרב. באותם הימים, תחילת אלול שנת תרפ"ג, התקיים בוניה מעמד אדיר של כבוד התורה, נערכה בה הכנסיה הגדולה הראשונה של אגודת ישראל, בראשות ה"חפץ חיים" זצ"ל שנשא בה את נאום הפתיחה. החליט לעלות לאכסנייתו של החפץ חיים ולשאול בעצתו. ככלות הכל, חסד מתחיל בבית. "צדק משלך, ותן לו" (בבא בתרא פח ע"ב), דלא מקרי צדקה, אלא הנותן משלו (תוספות קדושין ח ע"ב). אולי באמת אין לו רשות לעשות צדקים על חשבון הבית, "ביתו זו אשתו" (ריש יומא) -

בעל האכסניה של ה"חפץ חיים" הכירו. אמר שה"חפץ חיים" סועד עתה פת שחרית. יכניסו אל הטרקלין, ולאחר הסעודה ישטח מבוקשו. עלה, ועמד מן הצד. ה"חפץ חיים" אמר כהרגלו מזמור 'ה' רועי, לא אחסר" (תהלים כג), כפי שפסק ב"משנה ברורה" (סימן קע, א), "שהוא מדברי תורה ותפלה על מזונותיו", וסיים בפסוק: "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי, ושבתי בבית ה' לארך ימים". פתח ואמר: הפתגם השגור אומר, שהטיפש עושה גם מזהב אשפה, "איזהו שוטה, המאבד מה שנותנים לו" (חגיגה ד ע"א), ואלו הפיקח עושה גם מאשפה זהב -

מעניקים לאדם עושר, זהב. אם פקח הוא, עושה בו צדקה וחסד ותומך תורה, והזהב הופך לאוצר נצח. אם טפש הוא, מרבה בו מעדנים ותפנוקים, ועושהו לאשפה...
ומעניקים לאדם אשפה, רחמנא לצלן, נקצבים לו יסורים, ה' ירחם. "העולם הזה, נוה התלאות" (ספר הישר, שער ו). אם פקח הוא, יעבור אותם ב"חיי צער תחיה בתורה אתה עמל" (אבות פ"ו מ"א), כי "אין לך אדם בלא יסורים, אשרי מי שיסוריו באים עליו מן התורה" (בראשית רבה צב, א). וכמו שאמרו (בסנהדרין צט ע"ב) על הפסוק "אדם לעמל יולד (איוב ה, ז), הכל עמלים, אשרי מי שעמלו בתורה, ואז הופך הוא את ה"אשפה" ל"זהב". כי "אנו עמלים, והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שכר [גם עבור העמל], והם עמלים ואינם מקבלים שכר" (ברכות כח ע"ב) -

יש לך אדם - המשיך ה"חפץ חיים" - נגזרו עליו יסורים, עגמות נפש. והוא מכניס אורחים, והם טרחנים, ונרגנים, ויש כפויי טובה, ויש שאינם כה נקיים. והוא סובל. כמה שכר יקבל על כל הבלגה וסבל, ועם זה נפטר הוא בכך מהיסורים שנקצבו לו. ואם בגלל זה סובל הוא מאשתו, ואין לנו מושג איזה סבל זה, שכבר אמרו: "כל ימי עני רעים" (משלי טו, טו) זה הסובל מאשתו (סנהדרין ק ע"ב), "כל רעה, ולא אשה רעה" (שבת יא ע"א) - כמה צרות חוסך הוא, מלבד השכר המעודד לו!
וזהו שבקש דוד המלך עליו השלום: "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי". רבונו של עולם, אם נקצבו לי רדיפות, שתהייה רדיפות מצד טוב וחסד שאעשה. "ושבתי בבית ה' לארך ימים", ירבה שכרי בעולם שכולו ארוך (קדושין לט ע"ב), וארויח בגינן. כך יוצרים מ"אשפה" "זהב"!
וקיבל תשובה, עוד בטרם פצה פיו לשאול!
ושמעתי על כך ספור נפלא בילדותי.

(הגדת)

שאלה המתעוררת בפסוקים נוגעת לדבריו של עשו ליעקב. יעקב אבינו שולח מנחה לעשו, והנה הוא רואה את עשו בא, הוא חוצה את העם שאתו לשניים, מעמיד את הילדים כל אחד במקומו, ומתקרב לעבר אחיו עשו.
המפגש המתואר בפסוקים מתחיל בין יעקב ועשו (שם ד): "וירץ עשו לקראתו ויחבקוהו ויפל על צוארו וישקוהו ויבכו". לאחר מכן מתבונן עשו ורואה את הנשים ואת הילדים אשר שייכים ליעקב. אז שואל עשו (שם ח): "מי לך כל המחנה הזה אשר פגשת". משיב לו יעקב: "למצא חן בעיני אדני".
כששומע זאת עשו הוא מגיב: "יש לי רב... יהי לך אשר לך", ורש"י מפרש: "כאן הודה לו על הברכות".

כל הענין כולו תמוה ביותר: במשך שלושים וארבע שנה זועם עשו על יעקב ומתכנן לנקום בו באופן הגרוע ביותר.
מלבד ענין גזלת הברכות, נוטר עשו עוד 'חשבון' ישן עם יעקב על שנטל ממנו את הבכורה בהיותו בן חמש עשרה. מהספור על הבכורה על הברכות עברו ארבעים ושמונה שנה. ארבע עשרה שנה שהה יעקב בישיבת שם ועבר ועוד עשרים שנה בבית לבן אם כך, הרי אלו שמונים ושנים שנים רצופות של כעס וטינה!

בארבע עשרה שנות למודו של יעקב בישיבת שם ועבר המתין עשו בשקט, בעשרים השנים שבהם שהה יעקב אצל לבן הוסיף עשו לחכות.
סוף סוף הגיע הזמן להשיב לו מנה אחת אפיים על גזלת הברכות. לשם כך הוא גייס ארבע מאות שכירי חרב, ציד את כולם במיטב הנשק, רובי קלציניקוב ביד ימין ויאם שש עשרה' בשמאל... ומדריך אותם לירות עד שיביאו לו את גלגלתו של יעקב...

במהלך הדרך כולה הם צועדים נחושים לנצח ב"קרב החיים" הצפוי מול יעקב שנוא נפשו של עשו. אפילו המנחות שנשלחות בזו אחר זו לעברו, אינן מצליחות לשכך את עצמת השנאה.

והנה מגיע רגע המפגש המיוחל...
בא עשו, נופל על צוארו של יעקב ושואל: "מה שלומך?... האם יודע אתה מדוע באתי? - הגעתי לאחל לך כל טוב, והברכות המדוברות, ובכן - שיהיו שלך, אחי. יהי לך אשר לך...".
הייתכן?!

למצוא חן בעיני אדוני...

עשו שואל את יעקב: "מי לך כל המחנה הזה אשר פגשתי", ויעקב עונה: "למצא חן בעיני אדני".

את שאלתו של עשו מפרש רש"י בשני אפנים: על פי הפשט - זו המנחה ששלח יעקב, ולפי זה מובנת תשובת יעקב: המנחה, אכן, הגיעה כדי למצוא חן בעיני עשו ולשכך את כעסו.

על פי הדרש, אומר רש"י, באותו לילה שבו נאבק יעקב עם מלאכו של עשו, גם עשו ואנשיו לא ישנו. כת של מלאכים הגיעה אליהם והחלה לדחוף אותם אחורה, תוך כדי מכות עזות. מכות ממלאך, הן המכות הגרועות ביותר, משום שאפילו לא יודעים מהיכן הן הגיעו, ואיך להתגונן מהמכה הבאה...

"מי אתם?", שאלו המלאכים, ומששמעו שאלו הם אנשי עשו אמרו: "הכו הכו". המכות היו כה נוראות, עד שאנשי עשו החלו לצעוק: "עזבו אותנו, האם יודעים אתם מיהו עשו? בנו של יצחק...". אולם המלאכים המשיכו להכות. "עשו הוא נכד לאברהם אבינו", ניסו האנשים לומר, אך המלאכים הוסיפו להכות, לבסוף צעקו: "עשו הוא אח של יעקב", ובאותו רגע אמרו המלאכים: "אם כך, הרי אתם משלנו... סליחה, זו טעות...", ועזבו אותם לנפשם...

רק נעלמו אלו, והנה הגיעה כת נוספת, שוב חוזר המעשה על עצמו. הם זוכים למכות ודחיפות, אומרים שהם אנשי עשו, והמכות רק מתגברות, מנסים להתלות בזכותם של יצחק ושל אברהם, ללא תועלת. רק כאשר הם מזכירים את יעקב, עוזבים אותם המלאכים לנפשם.

כך היה במשך הלילה כולו. לכן, מיד כאשר נפגש עשו עם יעקב הוא שואל אותו: "מי היו כל המלאכים שנפגשו אתי? מה פשר המכות הללו שקבלנו במשך כל הלילה האחרון? כל האנשים שלי מגובסים...".
עונה לו יעקב: "למצא חן בעיני אדוני..."

לפי מדרש זה תשובת יעקב איננה מובנת: האם המכות נועדו כדי למצוא חן בעיני עשו?

הנימוסים שלכם? אמרתי שהקיסר עיף וזקוק למנוחה! לכו הביתה ובואו בעוד שעה!"

הצבור נתן לו לסיים את המשפט, אבל כשנכנס - חזרו כולם לצעקותיהם הקודמות. בפעם השלישית הצטרף אליו קצין בעל דרגה נמוכה ממנו, ורבי הירש שמע אותו לוחש לשר: "הרשה לי לדבר אתם."

כשנתנה הרשות, הרים הקצין את קולו ושאל: "כלבים! האם לא שמעתם את מה שאומרים לכם? אם לא תסתלקו מיד - יירו עליכם וכולכם תמותו!"... עוד בטרם סיים את המשפט, החלה הסתלקות המונית של איכרים, ובתוך זמן קצר התרוקן הרציף לגמרי...

הבקשה לנימוסים ולדרך ארץ היתה זרה להם, רק שפה של אימונים ומכות דברה אל ליבם.

זו היתה ה'שפה' שהבין עשו, ואכן, מיד לאחר מכן אמר: "יהי לך אשר לך", והודה ליעקב שהברכות שייכות לו. הוא הבין שיעקב, בזכות למוד התורה שלו, מביא את הברכה לעולם. עשו הוא מי שזורע את החיטים, אך הן צומחות בזכות יעקב, השמש זורחת בזכותו, הגשם יורד בגללו והברכה בעולם כולו מגיעה מכוחו.

ואילו יעקב, אשר נודע לו בליה, שעשו זוכה ל"טפול רציני" של מלאכי השרת, הבין כי כעת, כאשר הבין עשו את הענין, לא נשקפת כל סכנה לחייו, ומשום כך צרף את שני המחנות ובהם עמו כולם כדי לקדם את פני אחיו.

(ומתוק האור)

ויחץ את העם אשר אתו ואת הבקר והגמלים לשני מחנות (לב, ז)

יעקב אבינו מתכוון לפגישה עם עשיו בדורון, בתפילה ובמלחמה. לקראת המלחמה הצפויה לו הוא מחלק את ילדיו ואת נשיו, ואף את צאנו ורכושו לשני מחנות. מתוך כונה שאם יבוא עשיו על המחנה האחת ויכה בו - יהיה המחנה השני לפליטה.

באר על כך "עבד המלך": "למדה תורה דרך ארץ שלא יהיה אדם נותן את כל ממונו בזוית אחת. ממי אתה לומד זאת? מיעקב אבינו שנאמר: "ויחץ את העם אשר איתו?"

הדרכה מעין זו לשמירת הרכוש מופיעה גם בדברי חז"ל (בבא מציעא מב, א): "לעולם ישליש אדם מעותיו, שליש בקרקע שליש בפרקמטיא ושלש תחת ידו".

יעקב אבינו העניק במעשיו עצה טובה להגנת הרכוש על ידי חלוקתו לשניים, ושמירת כל אחד מן החלקים באופן אחר ובמקום שונה, כך שאם יאבד חלק אחד, יעלה או יגנב - יותר החלק הנוסף.

בהקשר לכך מספר הרב מונק שליט"א בספרו "דרכי נועם" את המעשה הבא, המובא בחז"ל:

סוחר אחד נסע למקום רחוק עם סכום הגון באמתחתו, ולא ידע מה יעשה בו. מחד גיסא, חשש לשאת בחיקו סכום גבוה, ומאידך גיסא חשש להפקידו בידי אדם שלא מכיר.

לבסוף חפר גומה בקרקע והטמין בה את הממון, אולם תוך כדי עבודתו לא הבחין בזוג עיניים חמדניות שעקבו אחריו מהבית הסמוך...

מיד עם לכתו הגיע השכן ושלח ידו ברכוש. כעבור פרק זמן כלשהו שב הסוחר למקום המטמון, והנה - שוד ושב - הכסף איננו!

הוא הביט כה וכה, והנה הבחין כי בקיר הסמוך קים חור אשר בעדו ניתן לצפות על האיזור כולו, כולל שטח הקרקע בה הוטמן הכסף... מיהר היהודי אל בעל הבית שגר בסמוך ואמר לו:

"ראה אדוני, זה מקרוב באתי להתגורר כאן, ואיני מכיר איש עדיין. ברשותי שני ארנקים, האחד של חמש מאות זהובים, והשני של אלף זהובים. את הארנק של חמש מאות זהובים טמנתי זה מכבר במקום מסתור, ועתה אני מסתפק מה לעשות בארנק השני, האם כדאי להטמינו אצל הארנק הראשון, או שמא עדיף להפקידו בידי אחד מתושבי המקום?"

"הטוב ביותר", יעץ בעל הבית, שכבר ראה בעיני רוחו את אלף זהובים נופלים לידי, "להטמין את הארנק במקום בו הטמנת את הארנק הראשון".

מיד כאשר יצא הסוחר מביתו, התחלחל השכן. הלא בעוד רגע קט יחפור הסוחר במטמון, ויגלה כי רכושו נעלם לו, וודאי לא יטמין את הארנק השני באותו מקום.

רעיון מבריק עלה במוחו...

הוא ניגש והוציא את הארנק המלא עדיין, מיהר לעבר השדה והחזירו אל מקום הטמנתו. הסוחר אשר המתין לכך, ניגש למקום הסתר, נטל את הארנק הראשון שהושב למקומו, ומיהר חזרה לביתו...

(ומתוק האור)

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשיו אחיו (לב, ד)

כתב הרמב"ן "ויש בזה עוד רמז לדורות, כי כל אשר ארע לאבינו עם עשיו אחיו - יארע לנו תמיד עם בני עשיו, וראוי לנו לאחוז בדרכו של צדיק, שנזמין עצמינו לשלושת השברים שהזמין הוא את עצמו, לתפילה, לדורון ולהצלחה בדרך מלחמה, לברוח ולהינצל וכו'.

ובהמשך דברו מביא עוד: ורבותינו ראו עוד בזה עצה, אמרו (ב"ר עח טו) רבי ינאי כד הוה סליק למלכותא הוה מסתכל בהדא פרשתא ולא הוה נסיב עמיה

כדי להשיב על הקושיות הללו, עלינו לעיין בשרשי השנאה העצומה שרחש עשו ליעקב ולהבין את פשרה.

מדוע חשב עשו שהברכות מגיעות לו?

שנאתו של עשו ליעקב נובעת מלקיחת הברכות על ידי יעקב, ועלינו להבין, האם עשו הינו בעל הבנה דלה כל כך שלא הצליח להשיג בשכחו שיעקב הוא איש צדיק, יושב אהלים ועוסק בתורה, ומשום כך מגיעות לו הברכות על פי דין?!

וצריך לומר, שעשו אחז בהשקפה שונה וסבר כי אדרבה, דוקא משום שיעקב לומד תורה ואינו עוסק בישוּבו של עולם - לא מגיעות לו הברכות. שהרי עשו היה אפיקורס והיה אומר (סנהדרין צט ע"ב) "מאי אהנו לן רבנן?" - מה התועלת שיש לנו מלומדי התורה?

הוא החזיק בדעה שיעקב מבזבז את זמנו בישוּבו על התורה ועל העבודה!... כפי שהמשכילים היו נוהגים לקרוא ללומדי התורה: "בענק קוועצ'ערס", כלומר: לוחצי ספסלים. לפיכך, בהתאם להשקפה זו, היתה לקיחת הברכות על ידי יעקב עוול משווע! הוא באמת לא חשב שהברכות מגיעות ליעקב! ומכאן מקורה של השנאה היוקדת כלפי יעקב.

כך חכה עשו ליעקב כדי להנקם ממנו במשך שמונים ושתים שנה.

הכל היה טוב ויפה עד ללייל האחרון לפני המפגש עם יעקב... עשו צעד בראש בקוצה גדולה של ארבע מאות איש לפגוש את יעקב. ואז, רגע לפני המפגש המיוחל שבו סוף סוף "יסגור חשבון" עם אחיו על כל מה שעולל לו, הוא סופג מכות נמרצות מן המלאכים. הוא אינו יודע מי הם. אנשיו מדברים על לבם של המלאכים שנייחו לו. רק לבסוף כשאומרים למלאכים שהוא אחיו של יעקב, אמרו המלאכים: "אם כן משלנו אתם", והניחו לעשו.

רגע זה חולל אצל עשו טלטלה בכל תפיסת העולם שלו. עד עתה סבר כי אין ערך ללומדי התורה, "מאי אהני לן רבנן", ומתוך נקודת מוצא זו השתית את חייו: הוא בז לבכורה, הוא סרב לתמוך ביעקב הלומד תורה. והנה עכשיו באו המלאכים והכו על קדקדו: דע לך שבשעה שיעקב לומד תורה, אתה מפסיק לקבל מכות.

באותו רגע לא נדרש עשו 'להאמין' בתורתו של יעקב, אלא ידע זאת באופן הברור ביותר. הוא הבין וראה בעיניו, שכאשר הוא מזכיר את היותו אחיו של יעקב, לומד התורה, הוא מפסיק לקבל מכות.

כאשר פגש מיד לאחר מכן ביעקב הוא שואל: "מי לך כל המחנה הזה אשר פגשת?" - לשם מה היית צריך להקים עלי את כל המלאכים האלה שיכו אותי ויפגעו בי? השיב יעקב: "למצא חן בעיני אדני" - כדי שתזכר ששללמוד התורה שלי יש ערך, ותבין שלא אני חי בזכותך, אלא אתה חי בזכותי! אם עשו יבין זאת, יתפוגג השנאה והטינה שיש בלבו של יעקב ויסלח לו על שנטל ממנו את הברכות.

ה'שפה' שהבין עשו...

הדרך לגרום לעשו לדעת ולהבין את חשיבות התורה, מזכירה את הספור אודות אדם אחד שנעמד מול הפקידה בבנק ובקש למשוך עשרים אלף שקל מן החשבון שלו. הפקידה הקלידה את הנתונים שהכתיב לה, וגלתה שהוא באוברדרפט של מאתים אלף שקל.

"אינן אפשרות אדוני", אמרה לו.

"אבל אני רוצה".

"אי אפשר".

"אבל אני צריך".

"מה לעשות?"

היא ניסתה להסביר לו שוב ושוב, אבל האיש לא הצליח להבין. תור ארוך החל להשתרך אחריו, והפקידה שהיתה אובדת עצות, קראה לבסוף למנהל הבנק לפתור את הבעה.

המנהל הוציא לפני האיש דפי חשבון, הראה לו את הנתונים, והסביר לו שאין אפשרות למשוך יותר כסף, אבל הוא בשלו - הוא רוצה כסף...

עשרים אנשים כבר עומדים בתור קצרי רוח, ולבסוף נגש אחד מהם, חם מזוג מטבעו, וסטר לו על לחיו. באותו רגע הסתובב האיש והלך.

"אדוני", קרא לו המנהל, "מדוע לא הלכת קודם?"

"כי אתה רק אמרת לי", ענה הלוקח "והוא - הסביר לי..."

בלי מכות עשו לא הצליח להבין, ומכיוון שכך, היו זקוקים לכתות המלאכים ש"יסבירו" לו...

מאורע דומה מובא בספר "לב אליהו" מפי רבי הירש ברוידא, חתנו של הסבא מקלם זצ"ל, שספר כי הצאר ניקולאי היה אמור לעבור בתחנת הרכבת בעירו, ואלפי בני אדם התאספו כדי לראות את פניו. רבי הירש, שהיה באותה עת בחור צעיר, הצטרף גם הוא להמון הנלהב. כל הלילה המתינו כולם בקוצר רוח, וכאשר הגיעה רכבת המלך החלו כל האכרים להריע בקולי קולות.

אחד מן השרים שליווה את המלך יצא. הניף את ידו למעלה כדי להשתיקם, וכשהשתררה במקום דממה, אמר להם: "רבותי, שימו לב - המלך עיף ושכב מעט לנוח, בבקשה מכם, אל נא תפריעו אותו ממנוחתו... לכו לבתיכם ושובו לכאן בעוד שעה".

מיד כשסיים הסתובב ונכנס לקרון, והנה, רק נבלעה דמותו בפתח, החלו שוב האיכרים המגושמים לצעוק ולהריע למלך... שוב יצא השר ואמר להם: "היכן

רומאין, חד זמן לא איסתכל בה ונסיב עמיה רומאין, ולא הגיעו לעכו עד שמכר פיסט שלו מפני שהיתה קבלה ביים שזו פרשת גלות כשהיה בא ברומה בחצר מלכי אדום על עסקי הצבור היה מסתכל בפרשה זו ללכת אחרי עצת הזקן החכם, כי ממנו יראו הדורות וכן יעשו, ולא היה מקבל חברת אנשי רומי ללותו שאין מקרבין אלא להנאת עצמן ומפקירין ממונו של אדם: לפנינו מהמעשים אודות הנהגות שנלמדו ע"י גדולי הדורות מפרשה זו (עיי"ש שמביא עוד כמה עובדות, והבאנו כאן אחד מהם): הנצי"ב מוולוז'ין זצ"ל הגיע פעם הביתה, ורבי חיים מבריסק זצ"ל, נכדו, שלימים גם שימש כראש ישיבה בוולוז'ין. הבחין שפניו שך סבו עגומות. שאל אותו: "זיידע, מה קרה?"

סיפר הנצי"ב: "רוצים לטגור את המקוה. אמנם זו לא פעם ראשונה שזוממים לעשות זאת, אלא שבפעמים הקודמות נתנו שוחד למושל והכל היה בסדר, אבל עתה הגיע מושל חדש והוא לא מוכן לקחת כסף, א בראך!" אמר לו רבי חיים: "תן לי את הכסף, אני כבר אכניס לו את זה." "לא תוכל", אמר הנצי"ב, "ניסיתי והוא לא לוקח", אבל רבי חיים בשלו: "אני אצליח לשחד את המושל לבטל את הגזירה!" אחרי שכנעו הסכים הנצי"ב ונתן לרבי חיים את הכסף. רבי חיים זצ"ל היה חכימא דיהודאי. המעשה התרחש בתקופת הקיץ. הלך רבי חיים לארון בו מאוכסנים בגדי החורף, הוציא את הקוטשמע (כובע הפרוה) הגדול והרחב, ואת המגפיים, לבש הכל וכך הלך לבית המושל. דפק בדלת. הממונה פותח את הדלת ורואה לפניו בריה משונה, עם קוטשמע ומגפיים באמצע הקיץ... "כן, מה אתה רוצה?" "אני נכד של הרב, הוא שלח אותי בשליחות חשובה אל המושל". "המתן רגע".

נגש הממונה אל המושל ואמר: "יש כאן אברך הטוען שהוא נכד של הרב, והרב שלח אותו". "בסדר, שיכנס".

כשנכנס, הביט בו המושל בתדהמה. "רגע אחד", אמר, "לפני שאתה מדבר ברצוני להבין משהו. בחוץ חם ואתה לבוש בגדי חורף כבדים, מדוע?" "אני אסביר לך", אמר רבי חיים, "אמי הגיעה אלי בחלום ואמרה שהיום ירד שלג והיה כפור, כמו בשיא החורף הרוסי. אינני מחפש לעצמי צרות, לא רציתי להצטנן ולכן התלבשתי כראוי למזג אויר סוער שכזה, להיות בטוח שהכל יהיה בסדר..."

המושל פרץ בצחוק. "אמאי שלך הגיעה בחלום... תגיד לי, אתה באמת מאמין בחלומות?" "כן, אדוני המושל. אל לך לצחוק מהחלומות של אמא שלי. זו לא פעם ראשונה שהיא אומרת דברים והם מתקיימים, ואם היא אומרת שיהיה שלג – אני מאמין לה שיהיה שלג!"

- "אה, יהיה שלג?" "כן, ואני מוכן להתערב על כך", אמר רבי חיים. "על כמה?"

"על כך וכך", וכאן נקט רבי חיים בסכום גבוה – הסכום שהוקצב לדמי השוחד לביטול גזרת המקוה.

"טוב, בסדר", הסכים המושל, "בא ונראה עד הלילה מה יהיה". כמובן שעד הלילה לא ארע מאומה. לא שלג, לא גשם ולא כפור. בלילה הגיע רבי חיים עם הכסף לבית המושל.

"אתה רואה?" סטט בו המושל, "אמרת לי לא יהיה שלג!" אמר לו רבי חיים: "מה אני יכול לעשות שהחלום של אמא שלי לא התקיים. הפסדתי בהתערבות, הא לך הכסף".

אולם לפני שיצא מהחדר, לחש לכיוון המושל: "אבל בעניין המקוה – יהיה בסדר, הלא כן?"

"כן כן, המקוה יהיה בסדר" אמר המושל, וכך הוסרה הגזירה שריחפה מעל ראשם של יהודי המקום.

ראובן

ויחן את פני העיר (לג, יח)

המדרש אומר - דבר אחר, ויחן את פני העיר, נכנס בערב שבת עם דמדומי חמה מבעוד יום, וקבע תחומין מבעוד יום. הדא אמרת ששמר יעקב את השבת קדם שנתן.

נשאלת השאלה - מדוע יעקב היה הראשון שקבע תחומי שבת, ולא אברהם או יצחק?

אברהם אבינו גם שמר שבת, גמרא מפורשת {מסכת יומא כח, ב} - אמר רב קיים אברהם אבינו כל התורה כולה שנאמר {בראשית כו-ה} עקב אשר שמע אברהם בקולי וגו' א"ל רב שימי בר חייה לרב ואימא שבע מצות הא איכא נמי מילה ואימא שבע מצות ומילה א"ל א"כ מצותי ותורתך למה לי אמר רב ואיתימא רב אשי קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין שנאמר תורתך אחת תורה שבכתב ואחת תורה שבעל פה.

נשאלת השאלה - אם אברהם אבינו תיקן אפילו עירובי תבשילין, אז למה כשמדברים על שבת מזכירים רק את יעקב אבינו?

ולא רק זה, אלא שבמחנה של שבת אנחנו אומרים - "אברהם יגל, יצחק ירנן..." ולמי יש את השבת???

יעקב ובניו ינוחו בו!

למה לא נאמר "אברהם ובניו ינוחו בו"?! למה הכל סביב יעקב אבינו???

כותב הלבוש {הלכות שבת, סימן רצ"ב} - יעקב ובניו נחים בו, ולא בני ישמעאל ועשו.

בתפילת שחרית אנחנו אומרים - "ולא נתתו ה' אלקינו לגויי הארצות, ולא הנחלתו מלכנו לעובדי אלילים. גם במנוחתו לא ישכנו ערלים, כי לעמך ישראל נתתו באהבה. לזרע יעקב אשר בם בחרת".

השבת שייכת אך ורק לזרע יעקב! אין קשר לזרע אברהם ויצחק. למה?! כי הם עובדי אלילים והם ערלים. אין להם מה לחפש עם השבת!

את כל זה מאיפה למדנו?! מפרשת השבוע שלנו, שנאמר {לג, יח} ויחן את פני העיר - שתיקן יעקב תחומי שבת.

בא המשך חכמה, בשלוש מקומות בספרו, ובונה 'בנין פאר' סביב העניין של עירובי תבשילין ושמירת השבת, של אברהם אבינו, ושל יעקב אבינו:

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין נח, ב} - ואר"ל עובד כוכבים ששבת חייב מיתה שנא' {בראשית ח-כב} ויום ולילה לא ישבותו ואמר מר אזהרה שלהן זו היא מיתתן.

שואל המשך חכמה {פרשת ואתחנן} - למה אסרה התורה על גוי לשבות? **אומר המשך חכמה** - התורה בפרשת ואתחנן, מגלה לנו שהשבת שייכת אך ורק לעם ישראל, כי רק הם יצאו ממצרים. שום אומה אחרת לא יצאה ממצרים, חוץ מעם ישראל, שנאמר {דברים ה, טו} וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויצאך ה' אלקיך משם ביד חזקה ובזרע נטויה על כן צוה ה' אלקיך לעשות את יום השבת.

אם ככה, ישראל יצאו ממצרים, לכן הם מחוייבים בשמירת השבת. אומות העולם שלא יצאו ממצרים, לא מחוייבים בשמירת השבת.

כך אנחנו מאזכרים גם בקידוש ליל שבת - "באהבה וברצון הנחילנו, זכרון למעשה בראשית, תחלה למקראי קדש, זכר ליציאת מצרים".

מאזכרים את ענין יציאת מצרים, להראות בזה, שאין לאומות העולם מה לחפש עם השבת.

אם היינו מאזכרים רק "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש", יכלו אומות העולם לטעון "גם אנחנו רוצים לשמור שבת". אבל היות ואומות העולם לא יצאו ממצרים, לכן לא ניתנה להם השבת. **אומר המשך חכמה** {פרשת אמר} יסוד נוסף - יש מצוות בין אדם למקום, ויש מצוות שבין אדם לחברו. למשל ציצית, מזוזה, תפילין, אלו מצוות בין אדם למקום. יש מצוות שבין אדם לחברו, כגון צדקה, גמילות חסדים, תרומות ומעשרות וכו'.

לשון המשך חכמה - יש מצוות המקשרות לה' יתברך, ויש מצוות המקשרים זה לזה.

ממשיך המשך חכמה - ונמשל יש בזה, שזהו ההבדל בין שבת לבין יום טוב. בשבת נאמר {שמות טז, כט} אל יצא איש ממקומו ביום השביעי - אסור לצאת מתחומי שבת. הוצאה מרשות לרשות אסורה. מלאכת אוכל נפש אסורה, ועל כן נאמר לאיש, לא לצאת ממקומו, ולבדו הוא יושב ועוסק בתורה, שהם המקושרים לה' יתברך, המרכז האמיתי, אשר כל ישראל הם קווים נפרדים המגיעים למרכז אחד, הוא ה' יתברך. ולסיבת זה, הם הקשורים יחדיו, כמו שאמרו במדרש רבה "בני יעקב שהם עובדים לאל אחד, קרואים נפש".

מה קורה אם ביום שיש, 16^א אחו"צ, נוחתים אצלך בבית 30 איש שנתקעו עם האוטובוס. הם היו בדרך לירושלים, אבל מה לעשות, התפוצץ הגלגל של האוטובוס, והם עכשיו תקועים אצלך. מה אתה עושה איתם?! מה תיתן להם לאכל?! בננות. ☺

אתה לא יכול לבשל, לא יכול להכין שום דבר. מה שיש לך, אתה נותן. אבל מה קורה, כאשר מגיעים אליך 30 אורחים ביו"ט?? מה קורה כאשר מגיעים אליך 1000 אורחים ביום טוב, מה אתה עושה???

פותח את הגז, לוקח סירים גדולים, מעביר מאש לאש, ומבשל להם אוכל בן פורת-יוסף ☺. ומה קורה אם אין לך מספיק עופות בבית!?

הולך לשוחט. לוקח פרה, שוחט אותה, ומבשל לאלף איש את הפרה!

אומר המשך חכמה - ביו"ט, הותרה הוצאה מרשות לרשות. הותרה מלאכת מבשל לצורך יו"ט. כל זה למה???

כי היי"ט נועד לחבר את האנשים איש אל רעהו. לכן הותרו מלאכות של אוכל נפש. גם אם יבואו אלף אורחים, יהיה מותר לבשל לכולם. לעומת השבת, שנאסרה בה המלאכה הזאת, כי השבת היא בינך לבין קנך. היא לא בינך לבין אחיך, ולא בינך לבין חברך.

כמו שיש מצוות שמקשרות את האדם אל קונו, ויש מצוות שמקשרות את האדם אל חברו, כך השבת מקדשת את האדם עם קונו, והיי"ט מקדש את האדם עם חברו. היסוד השני שאומר המשך חכמה, בפרשת אמר.

בא המשך חכמה {וישלח} ואומר יסוד נפלא:

זהו ההבדל שבין יעקב לאברהם. יעקב אבינו תיקן תחומי שבת, אברהם אבינו תיקן עירובי תבשילין. מה ההבדל ביניהם?

שבת זו שבת, ועירובי תבשילין זה יו"ט. ביו"ט, שיבואו אליך כמה שיותר אנשים, אתה תבשל לכולם. בשבת, זה תחום שבת - מי שנמצא - נמצא, מי שלא נמצא - לא נמצא.

אברהם אבינו לקח על עצמו תפקיד, להפיץ את דבר ה' בעולם, שכמה שיותר אנשים ידעו מי הוא הקב"ה.

אומר הרמב"ן, שהוא אסף מסביבו אלפים ורובבות של גרים. גייר אותם, הפיץ את דבר ה', פתח מסעדות והביא את כולם לאכל בחינם, וכך הוא גייר אלפי גרים!

יעקב אבינו לא גייר גרים. יעקב אבינו שמיטתו שלמה, יש לו י"ב ילדים, עליהם הוא מקים את עם ישראל.

אמר יעקב - "היות ואני מקים את עם ישראל, לא רוצה מבחוץ אף אחד. לא רוצה יותר אנשים. מה שיש - יש".

אומר המשך חכמה - יעקב תיקן תחומי שבת - עושים עיגול, נכנסים פנימה, אף אחד לא יוצא ולא נכנס.

אברהם אבינו תיקן, עירובי תבשילין. עירובי תבשילין מאפשר לך לבשל, להביא עוד ועוד אנשים לבית ה'.

בוא ותראה, עשרים שנה שוהה יעקב אבינו בבית לבן. חמו עובד לתרפים ואפילו פעם אחת הוא לא מציע לו לבוא לסמינר של ערכים, שום דבר! © ולמה זה?

כי יעקב אבינו לא רצה להוסיף לעם ישראל אף אחד, חוץ ממנו וממשפחתו! זה היסוד של יעקב אבינו, שתיקן את העניין של תחומים.

אם ככה, אנחנו עכשיו יכולים להבין יסוד נפלא:

יעקב אבינו שולח לעשו שליחים ומוסר לו מסר - דע לך, עם לבן גרתי, ותר"ג מצוות שמרתי. נשארתי אותו דבר, בדיוק כמו שיצאתי ממקומי.

מה הסוד של זה? כיצד הצליח יעקב אבינו להישאר בצורה הזאת? חז"ל מגלים לנו איך:

{לב, כה} ויותר יעקב לבדו. יעקב אבינו נישאר לבד, הוא לא רצה להכיר אף אחד מתושבי חרן!

כותב החתם סופר - כשראה יעקב היכן בניו של לבן נמצאים עם הצאן, הוא תפס מרחק של שלושה ימים. אפילו הצבע של צאן יעקב, היה שונה מצבע צאנו של לבן. לא רצה איתם שום קשר!

אומרים רבותינו - בוא ותראה, לבן תפס את השיטה איך הצליח יעקב אבינו לבודד את עצמו - שלא שינה לבושו, שלא שינה מלבושו ושלא שינה לשונו. הולך לבן ברגע האחרון, לפני שהוא ניפרד מיעקב, ונותן לו שתי מילים יחידות בתורה בארמית.

הם מקיימים גל של אבנים, ולבן הרשע קורא לזה "יגר שהדותא".

אומר לו יעקב - סליחה, אל תכניס לי כאן מילים בארמית! אני עשרים שנה פה, יש לי ילדים קטנים פה, אל תכניס להם דיבור של אומות העולם!

אצלנו בעברית אומרים - 'שלום', אל תגידי לי 'ביי'!

יש לנו שפה, אנחנו מדברים בלשון הקודש!

אומרת התורה {לא, מז} ויעקב קרא לו גלעד.

אומר הספורנו - ויעקב קרא לו גלעד. שלא שנה את לשונו.

באים רבותינו ואומרים - הסוד של עם ישראל, הוא בכך שהוא נותר לבדו.

אומר בלעם בלבק - אי אפשר לקלל את האומה הזאת, לא יעזור לך!

"למה???"

{במדבר כג, ט} הן-עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב.

אומר המדרש {שמות רבה, פרשה טו, אות ז} - {במדבר כג, ט}: הן עם לבדד ישכן, מהו הן, כל האותיות מזדוגין חוץ משתי אותיות הללו, כיצד א"ט א+ט

הרי י, ב"ח הרי י, ג"ל ג+ז הרי י, ד"ו הרי י, נמצא ה לעצמה. וכן האות ה' אין לה זוג י"צ י+צ הרי ק, כ"פ כ+פ הרי ק, ל"ע הרי ק, מ"ס מ+ס הרי ק, נמצא נ' לעצמה.

אמר הקדוש ברוך הוא כשם ששני אותיות הללו אינן יכולין להזדוג עם כל האותיות אלא לעצמן, כך ישראל אינן יכולין להדבק עם כל העובדי כוכבים ומזלות הקדמונים אלא לעצמן מפרשים, שאפילו שונא גוזר עליהם לחלל

השבת ולבטל את המילה או לעבד עבודת כוכבים, הן נהרגים ואין מתערבים בהם, שנאמר {במדבר כג, ט}: הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב.

זה הסוד של עם ישראל, אין לו שום חיבור עם אומות העולם!

באים רבותינו ואומרים את היסוד - ראה עשו שסוד ההצלחה של יעקב אבינו, הוא עצם הישארותו לבד. הוא שוהה בבית לבן, לא משנה את לשונו, לא משנה את שמו, הכל נישאר אותו דבר.

מה עשה שרו של עשו???

{לב, כה} ויותר יעקב לבדו. "אני מבין את סוד ההצלחה שלך, רצית להישאר לבד!?" - ויאבק איש עמו עד עלות השחר.

רצה שרו של עשו לקעקע את היסוד, שיעקב אבינו לא מסכים להתחבר עם אומות העולם. כאן הוא ניכנס למאבק. זה היה סוד המאבק עם שרו של עשו

- "איך יכל להיות, שאתה תצליח להתנתק מאומות העולם, ולהיות לבד!?"

אומר עשו ליעקב אבינו - בוא נלך ביחד - {לב, יב} ויאמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך.

אמר לו יעקב - עשרים שנה אני בורח מחיבור לאנשים כמוך. לך קדימה, אני עוד אפגש איתך ... אחרי שיבוא המשיח ©

היסוד שלנו להחזיק מעמד, כמו שנאמר {לב, יד} יעבר נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי אני לבד, לא מעורב איתך ביחד.

זה היסוד שמגלה לנו הרמב"ן, כיצד אנחנו יכולים לעבור את הגלות הקשה שבה אנו נמצאים.

{לב, כה} ויאבק איש עמו עד עלות השחר.

אומר רש"י - ויאבק איש. לשון אבק, ולשון ויחבק...

לאומות העולם יש שתי דרכים לנסות ולהיאבק כנגדנו - או בלשון מאבק, שהם נאבקים בעם ישראל, או בלשון של "ויחבק".

אומרים חז"ל יסוד נפלא:

דע לך, שבכל עת ובכל שעה שניסו אומות העולם לבוא על ישראל בגזירת קשות, לא עלה בידם.

היוונים ניסו לבטל חודש שבת, ומילה. יצאו להילחם נגד עם ישראל מלחמת חורמה ולא עזר להם. עם ישראל נילחם בכל מצב ומצב. אבל כאשר באו

והיברו אותם לשלטון, 'חיממו אותם' - 'בואו, תהיו חלק בלתי נפרד מאיתנו', קיברו אותם, באותו רגע, כולם השילו מעליהם את הבגדים שלהם.

אומרים רבותינו - זה מה שנאמר בפסוק - {לב, כה} ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר. מה הוא עשה?!

{כו} וירא כי לא יכל לו ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו. הוא נישאר בחיים, אבל נישאר קצת צולע.

מתי עם ישראל נהיה במצב קשה?! **{לב} ויזרח לו השמש ...**

כאשר נותנים לעם ישראל קירבה ... "בואו, תהיו כמונו ..." אז יש את המצב של "והוא צלע על ירכו" - יש מצב של צליעה נפשית לנצח!

מביא החתם סופר משל למה הדבר דומה:

פעם אחת התנוכחו ביניהם השמש והרוח, כאשר הם ראו אדם אחד שהולך עם מעיל דובון.

אמרה הרוח לשמש - בואי נעשה תחרות. אני בשתי דקות מורידה לו את המעיל!

הרוח הגבירה את עוצמתה, פתאום הבן-אדם הרגיש סערה, ומהר סגר את הכפתורים במעיל.

הגבירה הרוח עוד יותר את עוצמתה, ראה הבן-אדם שנעשה יותר קר, מהר קשר את הכובע לראש וניצמד לעץ ... ולא הצליחה הרוח להוריד לו את המעיל.

אמרה הרוח לשמש - בואי ונראה איך את תוריד לי את המעיל.

הוציאה השמש את קרניה החמימות. התחילה הטמפרטורה לעלות לאט לאט ... הבחור התחיל לטפס והוריד את המעיל...

אמרה השמש לרוח - את רואה?! לא צריך שום רוח סערה... קצת חמסין והכל יורד ©

אמר החתם סופר - כשבאו גזירות וסערות על עם ישראל לאורך התקופות, עם ישראל עמד איתן! לא רק שהוא עמד איתן, אלא התכרבל בתוך עצמו.

הוא התאסף בתוך בתי כנסיות ובתי מדרשות, עמד בכל הקשיים שהיו! אבל כשבאו וחיממו אותו "בוא ותהיה חלק מאיתנו", ברגע אחד הוא פשט

מעצמו את כל הבגדים, ברגע אחד הוא פשט מעצמו את כל הסימנים - שינה את שמו, שינה את לשונו, שינה את הכל!

ממה?! מחמימות!

נאמר בפסוק - {לב} ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל והוא צלע על ירכו - כשמחממים את עם ישראל, נותנים להם קירבה לאומות העולם, זה

מאפשר להם לחלוץ את כל מסורת אבותם!

פרשת וישלח, טומנת בחובה את היסוד הנפלא, של הבדלות מאומות העולם. את היסוד כיצד לעבור את תקופת הגלות הקשה.

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה עז, א} - ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו {בראשית לב, כה}. רבי ברכיה בשם רבי סימון אמר אין כאל, ומי כאל, ישרון, ישראל סבא, מה הקדוש ברוך הוא כתוב בו {ישעיה ב, ז}: ונשגב ה' לבדו,

אף יעקב ויותר יעקב לבדו.

היסוד של 'להישאר לבד' ולא להדבק בתרבות אומות העולם, מאפשר לנו להתקיים בגלות, עד שנגיע למצב של "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא", עד ביאת

משיח צדקנו במהרה.

באים רבותינו ואומרים לנו יסוד - כאשר נכנס יעקב אבינו לארץ ישראל, הדבר הראשון שהוא עושה, זה ללכת ולקבוע תחום שבת, כדי ללמד את

ילדיו, שבכדי לשרוד בגלות בין אומות העולם ולנצח, עם ישראל צריך לתחום עצמו, מבלי להידבק באומות העולם.

יעקב אבינו מעביר כאן מסר בשכם. הוא מראה לילדים שלו שהוא קונה חלקת שדה ותוחם אותה, כדי שילמדו לא להתחבר עם תושבי המקום!

הוא מקים שווקים, הוא עושה מה שצריך, אבל הכל בתחום. הוא לא עובר לצד השני!

באים רבותינו, ואומרים את היסוד - לאחר שיעקב אבינו קבע את התחומים, וקבע את היסוד של {במדבר כג, ט} הן-עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב, הוא זכה לנחלה בלי מיצרים, משום שתחם את עצמו.

אומרים חז"ל {ויקרא רבה, פרשה לב, אות ה} - רב הונא אמר בשם בר קפרא בשביל ארבעה דברים נאלו ישראל ממצרים, שלא שנו את שמם ואת לשונם

ולא אמרו לשון הרע, ולא נמצא ביניהם אחד מהן פרוץ בערוה.

מגיע יוסף למצרים. בתחילה הוא נלקח לבית פוטיפר. לאחר מכן שמים אותו בכלא. הוא לא מבין את שפת המקום.

כאשר הוא מתמנה למשנה למלך, קורא לו פרעה "צפנת פענח", מנסה לשנות לו את שמו.

"למה לקרוא לך יוסף?! בוא תקרא לעצמך 'ג'ו', זה שם הרבה יותר תרבותי", אבל יוסף לא מוכן לשנות את שמו.

כשבאים האחים ליוסף, הם לא מזדהים אותו. מה אמר להם יוסף???
(מה, יב) כי פי המדבר אליכם ...

אומר רש"י - כי פי המדבר אליכם בלשון הקודש. "לא שכחתי את לשוני!" אדם נמצא בני-יורק 30 שנה. אחרי 30 שנה אתה פוגש אותו, הוא רוצה להגיד לך משהו בעברית "רגע, איך אומרים את זה בעברית?!" הוא לא זוכר בכלל!!! אומר יוסף - אין דבר כזה. אני מדבר אליכם בלשון הקודש - "כי פי המדבר אליכם". אני לא משנה שום דבר, ממה שקיבלתי בבית אבותי.

שכם היה המקום, שבו תחם יעקב את עם ישראל, ללמד אותם את ההבדלות מאומות העולם!

אני רוצה לומר עוד יסוד אחד, ולהוסיף לזה עוד קטע שמוזב בספרו של ר' אהרון ולקין:

האמת היא, שמי שגר היום ברחובות בני-ברק, לא חושב שהוא נמצא בבני-ברק.

תסתכלו שמות של חנויות, נראה לך שאתה נמצא בתוך ניו-יורק. כל השמות של החנויות באנגלית. אין לך מילה אחת בלשון הקודש! כל המילים, הכל זה תרבות של חו"ל, ואני לא מדבר על השפה!

אנשים השתגעו היום. כל השפה, כל התרבות היום, הכל של אמריקה. ולא לדבר על האוכל!

עד כדי כך, שזיכה אותנו הקב"ה, שהסינים עושים לנו אוכל, והתאילנדים עושים לנו אוכל ... עד שאם אדם יגיע לעולם הבא, ישאלו אותו - "אכלת אוכל תאילנדי?"
"לא."

"אז תחזור בחזרה!"

כל התרבות שלנו נעשתה תרבות של חו"ל! כל זה, זה עצת היצר הרע!
"ויותר יעקב לבדו" - כשהוא רואה שאתה לבד, כשאתה מתבודד עם עצמך, הוא בא להיאבק איתך! הוא מנסה להכניס אותך לתרבות העמים, זה סוד הניצחון שלו!

אומר ר' אהרון וולקין - יושבים בליל הסדר, כותב האר"י הקדוש, בשעה שאתה אומר "והיא שעמדה", תעמוד במקום, תגביה את הגביע ותכסה את המצות. "והיא שעמדה" ... אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לילותינו... והקב"ה מצילנו מידם."

שואל הרב ולקין שאלה עצומה - למה צריך לכסות את המצות? מה אכפת לך שהם יהיו מגולים? ולמה להגביה את הכוס?

כתוב בהלכה - יכסה את המצות ויגביה את הכוס, ויאמר "והיא שעמדה".

אומר הרב וולקין - יושבים בלילה הזה, כל המשפחה, הסבא עם הן, הסבא עם הנכד, הסבא עם הנין, יושבים ליד שולחן אחד. 50-60 איש ב"ה, נותנים שבח והודאה לקב"ה, שהוציא אותנו ממצרים.

אתה רוצה לדעת איך ניצלנו? איך אנחנו כאן, אחרי אלפי שנים? ברוך ה' ישיבות, הוגי תורה, איך ניצלנו???

אומרת הגמרא (מסכת שבת יז, ב) - גזרו על פתן פת עכו"ם אסורה ושמנן משום יינן ועל יינן משום בנותיהן.

אתה רוצה לדעת איך אתה שורד??? "והיא שעמדה" - כיסינו את הפת, לא השתמשנו בפת של עכו"ם. גם את היין שמרנו, שלא נשתה ביחד עם אומות העולם. "והיא" - זה הדבר שהציל אותנו!

"שבכל דור ודור, עומדים עלינו לילותינו... והקב"ה מצילנו מידם". למה???

כיון שאנחנו נזהרים, שלא להידבק באומות העולם!

אומר הקב"ה - אם אתם מבדילים את עצמכם, אני שומר עליכם. אבל אם אתם מתערבבים איתם... (תהלים קז) ויתערבו בגוים וילמדו ממעשיהם - אז אדאג להביא את השנאה של אומות העולם עליכם! אני אדאג שהם ישנאו אתכם, וככה אני אציל אתכם, שלא תתערבבו בגוים!

אספר לכם סיפור, ששמעתי מהגאון ר' ראובן קרלנשטיין. משל נפלא על הנושא הזה:

פעם אחת היתה נערה כשרה, יראת שמים. יום אחד היא באה לאבא שלה:
"אבא, אני רוצה להתחתן עם בחור מהשכונה"

"מי???"

"דוד, מהבלוק השלישי"

"איזה דוד?! ההוא עם הווספה?!"

"כן!!!"

"אויי ויי..."

לדוד הזה, יש בערך 30 הרשעות קודמות. ישב ויצא, ונכנס ויצא... אין מרזב שהוא לא טיפס עליו, וכל פעם הוא מספר, שהוא הולך לשלח את הקן, ומתברר שאין שם יונים, אלא זקנים. ©©©

בקיפור, ה' ירחם מהדוד הזה. כל השכונה רועדת ממנו, והיא לא פחות ולא יותר, רוצה להתחתן איתו.

"תגידי לי את נורמלית???" בואי נמצא לך שידוך טוב"

"לא, אני רוצה את דוד!"
בצר לו, לאותו האבא. הוא ניגש לרב שלו, והתחיל לבכות לו בדמעות שליש

"רבי'ה תציל אותי!!!"

"מה קרה???"

"הבת שלי רוצה להתחתן עם דוד!"

"איזה דוד, העבריין הזה?!"

"כן!!!"

"אל תדאג, השידוך לא יצא לפועל!"

"איך הרב יודע???"

"תקשיב לי, אני רוצה שתעשה אירוסין גדול, כמו חתונה!"

"אין בעיה! רק תגידי לי מה לעשות ..."

"תעשה ב'כתר התפוח'. תביא 300 איש... נסדר לך את העניינים, אל תדאג!"
"בסדר, יום שלישי הבא בע"ה"

אמר לו הרב - "תביא 3 בקבוקים שיבס ריגל, משהו חזק, ותביא גם בקבוק סודה"

"שיבס ריגל וסודה? איך הם מסתדרים ביחד?!"

"פשוט מאוד, השיבס ריגל לבד, עד שזה משפיע, זה לוקח בערך 3/4 שעה. אבל אם שמים לו קצת סודה, זה קופץ מהר במערכות, ותוך כמה דקות, הוא כבר לא ידע באיזה כיוון הוא הולך" ©

ברוך ה', החתן מוצא חם כלבבו. עוד לא התחילה החתונה, והם כבר שותים לשכרה.

כמוכן שאחרי שתי כוסות ובקבוק סודה, הבחור לא יודע אם האולם מסתובב, או שהמחוננים מסתובבים, או שזה רעידת אדמה. ©

כל מי שבא ללחוץ לו את היד "שלום עליכם", מהסחרור של השיבס ריגל, הוא הכניס לו אגרופי ישר בפנים ©

בא הדוד של הכלה, זקן בן 80 ... "שלום עליכם!". הכניס לו מכה בחזה!
"מה זה, הוא משוגע?!"

"לא, הוא קצת אלים, זה יעבור לו."

"תביאו לי מהר כוס לשתות... הוא הכניס לי מכה... אני לא נושם..."

באו כולם לעשות לו אוויר, עד שיבוא "הצללה" ... באה הכלה "מה קרה???"

"החתן שלך הכניס לי אגרופי לחזה!"

"החתן שלי הכניס לך אגרופי? על מה ולמה???"

"באתי להגיד לו מזל-טוב, הכניס לי ישר לחזה!"

הכלה רצה לחתן - "דוד, מה עשית לאח של אמא שלי?! הכנסת לו אגרופי לחזה???"

"את עפה מכאן, או שאני מביא לך שתי צ'פחות?!"

עכשיו גם לה התחיל לכאוב ©

רצה לאבא שלה ... "אבא, הוא שבר לי את האף!!!"

"אחח, ברוך ה'! כמה טוב שהוא שבר לך את האף, לפני שאני שברתי את הצלחת" ©

אמר ר' ראובן קרלנשטיין - כשהקב"ה רואה שאנחנו נדבקים לאומות העולם, מה הוא עושה?! דואג שאומות העולם יזרקו אותנו, כדי שלא נלמד מהמעשים שלהם!

באים חז"ל ואומרים לנו - ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו. כאן מנסה שרו של עשו להילחם כנגדנו, כדי שלא נישאר בבחינת 'בדד', כדי שנלמד ממעשיהם.

אבל הקב"ה אומר - (תהלים קה, כה) הפך לבם לשנא עמו להתנכל בעבדיו - הקב"ה הופך את לבם שישנאו אותנו, כדי שיזרקו אותנו ולא נדבק בהם. כי יודע הקב"ה, שזו הסכנה הכי גדולה לנצחיות עם ישראל.

(ברוך שאמר)

ויותר יעקב לבדו (לב, כה)

חז"ל (חולין צא ע"א) אמרו, שיעקב שכח פכים קטנים וסכן את עצמו ללכת יחידי בלילה ולחזור עליהם, ומוסיפים: "מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממנו יותר מגופם, וכל כך למה - לפי שאין פושטין ידיהן בגזל".

ועל כך קשה קושיה חמורה: הלא תכונת הרכושנות והחשבת הממון לא אמורה להיות נושא אצל כל אדם, ובפרט אצל צדיקים, ואם יודע לנו על אדם שמחשיב ממנו ומחבב אותו ביותר, לא נביט על כך בעין טובה. והנה כן אנו רואים שחז"ל שבחו את יעקב על כך שהחשיב את ממנו וסכן עת עצמו בעבורו!

והקושיה מתעצמת לאור דברי חז"ל שהממון חביב על הצדיקים אף יותר מגופם. היתכן שחפצי העולם הזה יתפסו מקום אצל הצדיקים עד כדי שיהיו חשובים אף יותר מגופם?!

רבתינו, גדולי המוסר והחסידות, עמדו על שאלה זו והשיבו עליה ששה תרופים, אך בתחלה נביא תרוץ על דרך מילתא דבדיחותא.

הפסדתי פעמיים. שכן נאלצתי להחסיר מלמודי, ומחמת כך הדברים לא נחקקו במוחי!"

לאור זאת הוסיף ה"חפץ חיים" ובאר את דברי הגמרא (גיטין מז ע"א) המספרת, שכאשר האמורא הגדול ריש לקיש נפטר מן העולם, הוא לא הותיר אחריו כל רכוש מלבד "קבא דמוריקא" – קב של תבלין המכונה כורכום. ריש לקיש הצטער גם על הקב שהותיר, וקרא על עצמו את הפסוק (תהלים מט, יא) "ועזבו לאחרי חילם". נשאלת השאלה: האם ריש לקיש הצטער על שהשאיר ירושה לבניו? ודאי שלא. ריש לקיש הצטער על זמן העבודה שהשקיע בכדי שיוכל לרכוש את הקב הזה, מפני שלבסוף הוברר שלא היה לו בו כל צורך, ונמצא שאותו זמן הלך לבטלה. ועל כך אמר ריש לקיש: "ועזבו לאחרי חילם".

אומר הרב כהנמן: מדוע ממונם של הצדיקים חביב עליהם יותר מגופם? משום שעל הגוף הם לא עמלו וטרחו, שהרי הוא מתנת שמים, עך בממון הם השקיעו טרחה וזמן יקר בכדי ליצר את הכלי שימש אותם בעולם. ועל כן הם חשים אחריות כפולה ומכופלת לגבי רכושם.

ליעקב אבינו לא היו כלים מיותרים, ואם יפסיד את הכלים שנשארו מעבר לנהר, הוא יאלץ לעמול שוב בכדי לרכוש כלים דומים, ועל ידי כך יגרם לו הפסד זמן יקר, שהרי באותו זמן ניתן לרכוש קניני נצח על ידי תורה ומצוות ועבודת הבורא. מחמת זה, הצדיקים מחבבים את ממונם עד כדי כך שהם מוכנים להכניס את עצמם לספק סכנה.

בספרים הקדושים מובא על כך משל. כאשר אדם נמצא בביתו, הוא לא מדקדק על בגדיו שלא יטנפו או יקרעו, משום שיש לו בגדים להחלפה, אך כאשר הוא יוצא לדרך רחוקה, הוא מקפיד על בגדיו ביותר, משום שיש לו לכל היותר עוד מערכת נוספת של ביגוד, ואין ביכולתו לבזבז זמן על רכישת בגדים אחרים.

גם הצדיק נוהג בחכמה, והאופציה של קניית כלים אחרים לא קיימת כלל לדידו, משום שהוא למתכון לבזבז את זמנו היקר על כך. כאשר יעקב מסתכל על רכושו הוא לא רואה בו רכוש גרידא, אלא דבר שהקדיש בעבורו את חי הנפש שלו, את הזמן היקר מפז, על מנת שישמשו בעולם הזה.

כשמתרגלים לחשוב כך, כבר לא כלך כך קל להוציא כסף מהכיס ולזרוק אותו על דברים שלא יועילו ולא יצילו, הן מצד דברי בעל ה"ערוגות הבשם" על כל המצוות והנסיגות שאדם עבר עד שהשגי את כספו, והן מצד דברי בעל ה"חפץ חיים" על הזמן היקר שהושקע בכך.

הגמרא (פסחים קיד ע"א) אומרת: "אכל בצל ושב בצל". אם אדם מרגיל את עצמו לאכול בצל ולחיות חיים צנועים, הוא לא יאלץ לגלגל כספים ולהתחבא מפני בעלי חובותיו, וכפי שבאר הרשב"ם: "ותשב בצל ביתך ואל תצטרך למכור ביתך".

הממון ניתן מאת ה'

הבאור השלישי מובא בספרים הקדושים בשם רבי חיים ויטאל זצ"ל, המביאו מרבו רבינו האר"י ז"ל, והוא יובן על פי משל.

מעשה באדם עני ואביון שהשתדל בכל יכלתו לקיים מצוות, אך לא היה ברשותו כלי שלם ללא חורים וסדקים, הראוי לקיים בו מצות נטילת ידיים.

באחד הימים חלם העני שהקב"ה ראה בצער ובעניו, ונתן לו במתנה ספר ונטלה לנטילת ידיים. כאשר התעורר בבוקר, גילה לתדהמתו שליד מטתו מונחים ספל ונטלה חדשים. העני שמח מאד, הוא קבל כלים מהקב"ה בכבודו ובעצמו!

לאחר זמן שפר מזלו של העני והוא עלה לגדולה, וברוך ה' התמלא ביתו ברהיטים כאחד מעשירי תבל. והנה ביום מן הימים עבר אותו עשיר לבית חדש, והזמין פועלים שיעבירו את כל חפציו מביתו הקודם. כאשר נכנס העשיר לביתו החדש, הוא פנה בתחלה לבדוק שהספל והנטלה לא אבדו.

"מדוע אתה מיחס חשיבות כה רבה לספל ולנטלה? הלא אחד מעשירי תבל הנך?!" שאלו בני ביתו.

השיב העשיר: "הלא תבינו, חשיבותם של הספל והנטלה בעיני אינה ממונית, אלא מחמת שקבלתי אותם מן השמים, ועל כן הם חביבים עלי יותר מכל רכושי!"

אומר רבנו האר"י ז"ל: עלינו לדעת שאיננו יכולים להשיג מעצמנו דבר, ואת כל רכושנו קבלנו מאת הקב"ה בכבודו ועצמו. בכל חפץ שמגיע לאדם ישנם ניצוצות קדושה, ובמעשיו הטובים הוא מעלה ומתקן אותם. כאשר אדם חובש מגבעת לכבוד התפלה, הוא מקיים בכך "עוטר ישראל בתפארה", וכאשר הוא מכבד את השבת בבגדים נקיים ונאים, הוא משתמש בהם לעבודת ה'. כל מה שיש לאדם נתן לו מהקב"ה בכדי שיעבוד אותו בו, ועל כן נתקנו ברכות על כך, כגון "שעשה לי כל צרכי" על הנעלים, או "מלביש ערומים" על הבגדים, וכן הלאה. זהו המבט הנכון שבו יש להסתכל על רכושנו.

רבי הירש הונשטיין זצ"ל שמש בתחלה כרב בעירות לבוב ולמברג שבגליציה, ולאחר מכן עלה על כס הרבנות בבריסק שבליטא.

בשבת הראשונה שלאחר מנוי כרבה של בריס, ערך הרב קדוש גדול בביתו, וכל בני העיר נקבצו ובאו אל הבית. אחד מהנוכחים היה חסר דרך ארץ, וכאשר ראה שכוסיות המנוחות על השולחן קטנות, הכריז בקול רם, כך שהרבנית תשמע: "את הכוסות האלה היה צריך להשאיר בגליציה!"

פרשת השבוע של אותה שבת היתה פרשת וישלח. כאשר שמע הרב את ההערה המחוצפת, הגיב על אתר ואמר: "אנו רואים בפרשה שיעקב אבינו חזר על פכים קטנים, ומפורסמת השאלה מדוע הוא עשה זאת?"

אלא, שכאשר המלאכים שבו ואמרו ליעקב שעשו בא לקראתו וארבע מאות איש עמו, החל יעקב להכין שתייה בעבורם, אך הוא ידע שהכמות הגדולה ביותר לא תספיק למחנה העצום הזה, והוא עלול להותר ללא שתייה כלל, לפיכך הכין לעצמו מראש כוסיות קטנות עם שתייה, בכדי שישאר לו מה לשתות גם לאחר שעשו ואנשיו ישתו לרויה...".

רבנו בחיי מבאר על דרך הפשט, שהפכים שעליהם חזר יעקב היו בקבוקי תנוקות, ויעקב שקל בדעתו שאמנם מעבר הנהר בלילה ביחידות כרוך בפקוח נפש, אך מאידך גם ויתור על הבקבוקים עלול לגרום לספק פקוח נפש, שהרי אין אפשרות להאכיל את התינוקות בלעדיהם, ועל כן הכריע בעד מעבר הנהר.

אמנם כפי שנכתב לעיל, על שאלה זו ישנם ששה תרוצים מרבותינו בעלי המוסר וגדולי החסידות.

ממון על טהרת הקדש

הבאור הראשון מובא בספר "ערוגות הבשם" מרבה של חוסט.

אדם כשר וירא שמים צריך לותר ותורים רבים ולעשות מצוות רבות בכדי להרויח את לחמו. כאשר הוא קם בבוקר, הוא אינו רשאי לפתוח מיד את חנותו, אלא עליו להתפלל בתחלה, וכך בכל התפלות – החנות סגורה על מנעול ובריש עד לסיום התפלה. כמו כן, כאשר מגיעים שבתות וחגים, עליו לסגור את העסק ולהסיח את דעתו ממנו.

בנוסף, בעת המסחר עצמו חלים עליו חיובים רבים. אסור לרמות, על המשקולות להיות מדויקות בתכלית הדיוק, וגם כאשר הוא פוגש גויים במהלך מסחרו, עליו להמשיך ולשמור על קלה כבחמורה, ולהשגיח על כשרות המאכלים והמשקאות. במהלך נסיעותיו הוא אינו יכול להתאכסן בכל מלון, ועליו לתור אחר מקום כשר אף אם רמת הארוח שלו פחותה. וכך מוסיף בעל "ערוגות הבשם" ומונה עוד נסיונות שהיו נחלתם של בני אותו דור.

גם בדורנו יש צורך בויתורים רבים בכדי שהעסק יהיה על טהרת הקדש. יש צורך לדקדק על כשרות המכשירים הדיגיטליים המלוים אותנו בעסקים, על אף שלעתים האינטרנט המסונן מאט את המהירות ומקשה על התקשורת בין עסקים ואנשים.

מאחר ופרנסה בדרך כשרה כרוכה בעמידה בנסיגות רבים, יש צורך לייקר ולחבב את הממון הכשר שהגיע בעקבות כך. אין זה ענין של רכושנות שרחוקה מהיהודי המאמין כרחוק מזרח ממערב, אלא שהממון מתקדש ומתעלה לאחר שעמדנו בכל הנסיגות שהיו בדרכנו להשיגו.

לפי זה מובן, שממונם של הצדיקים הגדולים, שהגיע אליהם ביושר, חביב עליהם יותר מגופם, כיון שאין הם מחשיבים את הממון גרידא, אלא את המצוות והנסיגות שנלוו אליו. יעקב אבינו נזכר ששכח פכים קטנים, והוא מתמלא אליהם ערגה וחבה. כדי להשיג אותם, היה עליו לסבול בבית לבן מחורב ביום וקרח בלילה, להיות נאמן ולא לשלוח יד בממון שאינו שלו.

חשיבותו מחמת הזמן שהשקיע בו

הבאור השני הוא מרבי יוסף שלמה כהנמן, הרב מפוניבז' זצ"ל, על פי יסודות אותו ראה אצל ה"חפץ חיים" זצ"ל.

כאשר הרב כהנמן למד בכולל בראדין, הוא ראה שה"חפץ חיים" מביא בספרו "משנה ברורה" דברים מספר נדיר. חשב הרב כהנמן לעצמו, שאם ה"חפץ חיים" מביא את הדברים, ודאי שהספר מצוי ברשותו, ומחמת שחפץ לראות את הדברים בתוך הספר, עלה ביחד עם חבר אל ביתו של ה"חפץ חיים" ובקש לשאול את הספר.

"הספר אינו ברשותי", השיב ה"חפץ חיים". כאשר נזקקתי לעיין בו, שאלתי אותו מהספרייה".

לנוכח תמיהתם של הרב כהנמן וחברו, הוסיף ה"חפץ חיים" ואמר יסוד גדול: "דעו שגם על הספרים שברשותי אני מצר! הלא כדי לרכוש ספר יש לשלם, והדרך להשיג את הממון היא על ידי הקדשת זמן לעבודה". כידוע, ה"חפץ חיים" היה מתפרנס ממכולת שהיתה ברשותו. "את הזמן הזה ניתן היה להקדיש ללימוד, כשבסופו אף היו הדברים נחקקים במוחי ולא הייתי נאלץ לרכוש ספרים. כשהקדשתי זמן לעבודה לצורך רכישת ספרים –

"מדוע יצא רבנו מן החדר?" התפלא העשיר, "הלא בתוך זמן קצר הייתי אמור לשוב".

"אני חושש להשאיר לבדי לידי הכספת הפתוחה", השיב רבי ישראל. יראת החטא של רבי ישראל היתה כה גדולה, עד שהוא ברח מהנסיון כבורח מן האש.

על פי זה באר רבי ישראל, שיעקב אבינו חזר מחמת הפכים הקטנים ששכח, משום שידע שאם הם יחסרו לו, תפגם השמירה שלו מפני איסור גזל, ואם הוא יראה בידיי של אדם אחר פך קטן הדומה לפך ששכח, הוא עלול שלא לעמוד בנסיון ולגזול את הפך הנצרך לו.

ניתן לראות שאנשים משאירים בבתי הכנסת את הטלית והתפילין שלהם, שבבעבורם שלמו טבין ותקילין, ולא מיחסים להם את החשיבות והשמירה הנאותה. הלא הם עלולים להאבד או חלילה להגנב על ידי אינשי דלא מעלי, ואז מה יעשה האדם? הלא עד שירכוש טלית ותפילין חדשים, הוא יאלץ לשאול מאחרים, ובאחד מהימים הוא לא יחזיר את הטלית והתפילין שנתנו לו במקומם, וביום אחר הוא יכשל בעניינים של 'שואל שלא מדעת' וישתמש בהם שלא מדעת הבעלים. ומי גרם לו להגיע למצב ביש זה? הוא עצמו, כשלא שמר על חפציו כנדרש!

כאשר אדם שומר על חפציו כראוי, הדבר מקנה לו הגנה ושמירה מעוון הגזל.

החשיבות הנצרכת לקיום "בכל מאדך"

הבאור השישי הוא של רבי מאיר שמחה הכהן מדוינסק זצ"ל, והוא מופיע בפרושו "משך חכמה" על פרשת ואתחנן.

על הפסוק (דברים ו, ה) "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", מפרש רבנו בחיי: "בכל לבבך ובכל נפשך ובל מאדך – כנגד אברהם יצחק ויעקב. 'בכל לבבך' – כנגד אברהם שאהב את הקדוש ברוך הוא בכל לבבו והמשיך הלבבות לאמונתו. 'ובכל נפשך' – כנגד יצחק שמסר נפשו על גבי המזבח, 'ובכל מאדך' – כנגד יעקב שהפריש מעשר מכל ממונו, ואפילו מבניו".

אומר רבי מאיר שמחה: יעקב איבנו, הרגל השלישית במרכבה, הולך לקיים "בכל מאדך" על ידי רכוש. כיצד? עלי ידי הנדר "וכל אשר נתן לי עשר אעשרנו לך" (בראשית כח, כב). אך בכדי שיקיים מצוה זו בשלמות, עליו ללמוד ליחס חשיבות לכסף, יכון שאם אינו חשוב בעיניו – הוא לא יקיים "בכל מאדך" כאשר יתן ממנו מעשר. כשם שאם נפשו של יצחק לא היתה יקרה בעיניו, הוא לא היה מקיים "בכל נפשך" על ידי העקדה, ורק מפני שהנפש היתה נכבדת אצל יצחק והוא ידע מה ניתן לפעול בחיים, היתה חשיבותו לכך שלקח את הדבר היקר הזה והקריבו לקב"ה – כך על הממון להיות חשוב בעיני יעקב בכדי שיקיים "בכל מאדך" בנתינת המעשר מרכושו.

הרחקה ממותרות

המסקנה העולה מכל הפרושים היא: לא לאבד את המתנות היקרות שנתנו לנו על מותרות, ועל רמת חיים גבוהה ומיותרת.

הגמרא (סוכה נו ע"ב) מביאה, שמרים בת בלגה המירה את דתה, והיתה מבעטת בסנדלה על המזבח ואומרת: "לוקוס ולוקוס, עד מתי אתה מכלה ממון של ישראל" – כשכוונתה לעלות הקרבנות המוקרבים עליו. אחד מגדולי ישראל דרש את דברי את דברי הגמרא ואמר: "לוקוס ולוקוס, עד מתי אתה מאבד את ממוןם של ישראל" – עד מתי הלוקוס מאבד הכסף של עם ישראל, הלא סכומים כה רבים מתבזזים על דברי מותרות שאינם מועילים כלל, ואף מזיקים.

עלינו לרכוש את המבט הנכון על הממון, להחשיבו ולא לבזבז אותו על מותרות, אלא לרכוש באמצעותו חיי נצח.

(הגרמ"י רייזמן – דורש טוב)

בדרך הדושי

ושמא יהרוג את אחרים וכתבו כבר שרמו על ר"מ היוצא מעשו מזרעו של נירון קיסר וכמ"ש באגדת הנוקין לפנות כל אשר בבית ק"ו שיחוס הת"ח על עצמו ולא ילך ולדבריו הוא כמין חומר וירא מפני מה והלא יש בידו תורה ומע"ט ולא חיישין שמא יגרום החטא אבל ויצר לו שמא יהרוג את אחרים זה ר"מ דלא דריש נקודי ואו נורחא לדרוש נקודי ואו חיישין שמא יגרום החטא מנקודות לולא וכמ"ש דר"ק (ברית הלוי) ויותר יעקב לבדו (לב, כה) ופרש"י שכתב פכין קטנים. ונ"ל עפ"י דאיתא במאחז"ל הא דכתיב בנגע ופינו את

יעקב אבינו היה עשיר גדול. היו לו שש מאות אלף צאן, ולדעות אחרות הרבה יותר מכך, מדוע הוא עושה ענין מפכים קטנים ומסתכן בעבורם? אלא שכפי שבמשל, האדם מיקר את הספל והנטלה שקבל מהקב"ה בעצמו, כך יעקב מיקר את כל רכושו כיון שקבל אותו מהקב"ה עצמו ועליו להשתמש בו לעבודת ה', לפיכך הוא מוסר את נפשו ועובר אל מעבר לנהר בכדי להשיב את אותם פכים קטנים.

אנשים רבים בדורנו מזלזלים בהלכה שנפסקה ב"שלחן ערוך" (אורח חיים רכג, ג): "קנה כלים חדשים, אפילו היה לו כיוצא באלו תחלה, או קנה וחזר וקנה, מברך על כל פעם 'שהחינו'", וזאת משום שכיום רוכשים בגדים בתדירות גבוהה, והערך והחשיבות שהיו פעם לבגדים אבדו, ועל כן לא חשים שמחה מיוחדת וצורך לברך "שהחינו".

אך בידינו לשנות את המשואה. אם נברך "שהחינו" ברכישת בגד או כלי חדש, הדבר יחדיר בקרבנו את חשיבותו ויגרום לנו לשמור עליו שמירה מעולה, וכך לא נמהר להחליף רהיטים ובגדים בתוך זמן קצר.

ראיתי פעם יהודי שקנה לבנו חליפה. הוא המתין לשבת, ולאחר סעודת יום השבת לבש הבן את הבגד וברך עליו "שהחינו" בשמחה במעמד כל בני המשפחה. כאשר מיקרים את ערך החפצים ועושים מזה ענין, נוצרת בלב חשיבות והכרה שאנו מקבלים אותם מהקב"ה עצמו.

מסיבה זו, כאשר יעקב אבינו שולח את המלאכים לעשו, הוא מצוה עליהם לומר לו (לב, ו) "ויהי לי שור וחמור". על אף שיש לו בהמות רבות, הוא לא אומר "שורים וחמורים", משום שרובי הרכוש לא גורע מהחשיבות שהוא רוחש לכל פרט מרכושו בפני עצמו. המבט האמתי הנדרש מיהודי הוא, שכל פריט מרכושו נתן לו מאת הקב"ה, ועל כן חשיבותו מרובה, ואין הוא מאבד את חשיבותו העצמית כאשר נוספים פרטים דומים לו.

ההוכחה הטובה ביותר לכך שיעקב אינו עושה זאת מטעמי רכושנות, היא שכאשר הוצרך לרכוש מעשו את זכות הקבורה במערת המכפלה, הוא נותן לו את כל הרכוש שרכש בבית לבן, וכפי שמוזכר ברש"י על הפסוק (בראשית נ, ה) "בקברי אשר כריתי לי" – "שנטל יעקב כל כסף וזהב שהביא מבית לבן ועשה אותו כרי, ואמר לעשו, טול זה בשבילך חלקך במערה". יעקב אבינו מוכן לוותר על כל הכסף וזהב שהביא מבית לבן בכדי להחליף אותו בדבר רוחני ונצחי.

באמצעות הממון נתן לפעול גדולות ונצורות

הבאור הרביעי הוא של רבה של לובלין וראש ישיבת חכמי לובלין, רבי מאיר שפירא זצ"ל.

רבי מאיר הקים ישיבה גדולה מאד, והוא אמר שהחשיבות שמיחסים הצדיקים לכסף נובעת מכך שהם יודעים מה הם המפעלים הגדולים והברוכים שניתן להקים באמצעותו. באמצעות הכסף ניתן להקים מוסדות שזכות לימוד התורה שבהם תסייע למאות ואלפים.

זו ההסתכלות של הצדיקים על הממון, ועל כן הם מיחסים לו מימד של קדושה, אך אדם פשוט נוהג אחרת, וכאשר יש לו ממון רב, הוא רוכש באמצעותו יאכטות, מטוסים פרטיים ועוד דברי הבל.

החסרון מפחית את השמירה מגזל

הבאור החמישי הוא מבית מדרשו של רבי ישראל סלנטר זצ"ל, ויש בו מוסר עצום לעדם.

ידע יעקב אבינו, שאם יחסרו לו הפכים הקטנים, השמירה שלו מפני איסור גזל תפגם במקצת, והוא באר זאת על פי מעשה שהיה עמו.

כאשר הוא בא לביתו של עשיר בכדי להתירים אותו לטובת הישיבה, פתח העשיר את הכספת שלו, ובאותו רגע הוצרך לצאת לרגע מן החדר בכדי לסדר דבר מה. כאשר ראה רבי ישראל סלנטר שהוא נותר לבדו עם הכספת הפתוחה, יצא מן החדר כנשון נחש.

ויירא יעקב מאד ויצר לו (לב, ח)

עה"פ קטנתי מכל החסדים פירש"י נתמעטו זכותי וכו' לכן אני ירא שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא ויגרום לי להמסר ביד עשו. והנה בברכות דף ד' דרשו למה נקוד על לולא, שהרי מובטח אני שאתה משלם שטר טוב לצדיקים כו', אלא, שמא יגרום החטא וא"כ פחד יעקב מעשו תלוי אם דרשין את הניקוד ובמנחות דף פ"ו איכא ר' מאיר נקודי לא דריש. וא"כ לר"מ לא הי"ל לפחד כלל שמא יגרום החטא. והנה ע"פ וירא ויצר לו שמא יהרג

(מהר"י אסאד)

בני אמונים
מתחזקים בעניית אמן
לעניית ה' חיים במינו
הדרה חר אדרי בני מפורשים וצדיקים

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת וישלח תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 461

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

תפלה בלשון

המשמעות לשתי פנים

"ויצו אתם לאמור כה תאמרו לראי לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה" (לב ה)

כך פרש הרבי ר' אלימלך מליז'נסק את צויו של יעקב למלאכים:

ברצות הצדיק למנע מהמקטרגים לעצור בעד תפלתו מלהתקבל, מתפלל הוא באופן שתפלתו תשמע כדבור הפכו לכו שישו, וכפי שמצינו שאמר נחמיה (נחמיה ב ד-ה, ראה מהרש"א ר"ה ג ב): "ואתפלל אל אלקי השמים; ואמר למלך: זהו שהורה יעקב למלאכים: "כה תאמרו לאדני" - באמירתכם תכנו להמליץ בעדי לפני אדון הכל, אולם כדי למנע מהמקטרגים מלעכב בעד התפלה, אמרו זאת באופן שישמעו כמכוננים "לעשו" (נעם אלימלך).

תפלה בחסד ותפלה בדיון

"ויירא יעקב מאד ויצר לו ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני מחנות" (לב ח)

הגר"א מבאר כי ישנם שני אפני תפלה:

יש המבקש את בקשותיו בתפלתו כשכר ותגמול על מעשיו וזכיותיו, ומתוך כך עומדים המוקטרגים כנגדו כדי למנע מתפלתו להתקבל, בכך שהם מזכירים את חובותיו. באופן זה התפלל יעקב אבינו, ולפיכך נאמר: "ויירא יעקב מאד - שפמא יגרם החטא" (ברכות ד א).

מאידך יש המתפלל שייטיב עמו ה' מכח מדת החסד ולא כשכר על פעלתו ומעשיו הטובים, וכיון שפך אין הוא צריך לחשש שמא יזכירו המוקטרגים כנגדו את חטאיו, שהרי מלכתחלה בקש זאת בחסד ולא בדיון. באופן זה התפלל אברהם אבינו, וכפי שמעידה התורה (לעיל טו ו): "והאמן בה"; בטוח היה בישועת ה', ומפני מה לא חשש שפמא יגרם החטא? משום: "ויחשבה לו צדקה" - שבקשתו היתה בתורת צדקה וחסד ולא כשכר על מעשיו.

על זאת אנו אומרים בתפלת 'נשמת': "עד הנה עזרונו רחמיך ולא עזבונו חסדיך"; רבונו של עולם, כיון שעד עתה לא עזבתנו אלא מחמת "רחמיך", ואף לא עזבתנו אלא מחמת "חסדיך", לכן מבטחים אנו שתמיך לרחמנו ולעזרונו "ואל תטישנו ה' אלקינו לנצח" (פרוש הגר"א משלי כה טו).

'ויג מדות' הלכה למעשה

"ויצב שם מזבח ויקרא לו א-ל אלקי ישראל" (ג טו)

לפי פשוטו של מקרא פרש רש"י שיעקב [הקרוי 'ישראל'] הוא שקרא למזבח "א-ל אלקי ישראל", ובכך הכריז בריש גלי שה' הוא אלקיו. ובדרך דרש הוסיף והביא רש"י: "רבותינו (מגלה יח א)

דרשו שהקדוש ברוך הוא קראו ליעקב א-ל", ואולם הוסיף וכתב רש"י: "ודברי תורה כפשוטו יפוצץ סלע מתחלקים לכמה טעמים, ואני לישב כפשוטו של מקרא באתי".

דועה דעת הראשית חכמה' (שער הענוה פ"א), כי הבטחת חז"ל בנוגע ל"ג מדות הרחמים: "כל זמן שישראל חוטאים - יעשו לפני פסוד הזה ואני מוחל להם" (ר"ה ז ב), אינה תלויה באמירתן אלא בעשייתן, כלומר, שעל הצבור לנהוג בעצמם במדות אלו, וכפי שמוכיחה לשון הגמרא: "יעשו לפני פסוד הזה".

וכבר תמהו רבים על דבריו, שאמנם נתן להבין זאת על מדות כמו "רחום וחנון", וכמו שאמרו חכמים (שבת קלג ב): "מה הוא חנון ורחום - אף אתה היה חנון ורחום". אף כיצד נתן לנהוג במדת 'א-ל'? מתוך כך יש שחלקו וסברו שסגלת י"ג מדות מועילה גם באמירתן בלבד, ובכך הסבירו את שאנו אומרים לפני סדר י"ג מדות: "א-ל הורית לנו לומר שלוש עשרה", כי מדת 'א-ל' מלמדתנו שסגלת י"ג מדות מועילה אף באמירתן גרידא.

ברם, רבי פינחס הלוי הורוויץ, בעל ה'הפלאה' ישב את דעת הראשית חכמה', שפדרשת חכמים על הכתוב שלפנינו שהקדוש ברוך הוא קרא ליעקב אבינו 'אל', נתן להסיק שאף מדה זו שיכתב בן אנוש, ואם כן אף בה שיכתב 'עשיה' - שעל כל יהודי מוטל לשאף להתקדש ולהגיע אליה (פנים יפות' שלח).

לעמיתו טוען הבני יששכר' (אלול מאמר ב אות ד), כי אדרבה, בכך שהדגיש רש"י כי פשוטו של מקרא אינו פדרשת חכמים שהקדוש ברוך הוא קרא ליעקב 'אל', בקש להכריע שאי אפשר לדדש מהאדם לנהוג במדה זו, ועל כן קרא עלינו לומר שפדי לזכות לסגלת י"ג מדות, די באמירתן.

מאה ברכות מקשטות את הנשמה

"ויקו את חלקת השדה אשר נטה שם אהלו מיד בני חמור אבי שכם במאה קשיטה" (ג טו)
דרש רב יב"י מאוסטרהא: "ויקו את חלקת השדה" - במה זוכה האדם לחלקו בן עדן? "במאה קשיטה" בזכות שמקשט את נשמתו באמירת מאה ברכות מדי יום (רב יב"י).

יש לציין כי כבר כתב השל"ה הק' (מסכת פסחים מצה עשירה אות תא) שהמלים "מאה קשיטה" מרמזות למאה ברכות, ואלו דבריו: "ורמז הקדוש ברוך הוא סוד המאה לאברהם אבינו - לך סוד' (בראשית יב א), עולה מאה. ומסרה ליצחק לך מאה שיערים וברכה ה" (שם כו יב). ויצחק ליעקב סוד מאה קשיטה' ורומזים למאה קשטין דשכינה מסוד מאה ברכות".

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

שלום עליכם מלאכי אמן

על הפסוק הפותח את פרשת השבוע: "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו, מפרש רש"י כי "מלאכים" אלו לא היו שליחים בשור ודם, אלא "מלאכים ממש".

אמר על כך הצדיק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע, כי מלאכים אלו הם מלאכים שנוצרו מהמצוות שעשה יעקב אבינו. שהלא כך אומרת המשנה (אבות ד יא): "העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, והעובר עברה אחת קונה לו קטגור אחד". הוא מוסיף, כי דברים אלו מרמזים בדברי רש"י עצמו: 'מלאכים ממש' - 'ממש' ראשי תבות: 'מלאכים ממצוות שעשה'.

זה הזמן להבחין וללמוד, כי אף שמכל מצוה נברא מלאך, מכל מקום מצות אמן מיוחדת היא בקה. למשפחת 'בני אמונים' המרחבת, רבבות עמך בית ישראל שתפי ההתעוררות העצומה בענין אמן, אין זה חדוש שאמן בגימטריה 'מלאך'. אם כן אפוא ברור שיש דברים בגו, אבקש לשתפכם בתובנה שעלתה בי ואולי יש בה כדי להטעים את הענין; לפני כחדש, ביום הושענא רבה, זכיתי להשתתף בפדיון הבן לניני ששמו הראשון הוא גבריאל. בדברים שנסאיתי בשמחה זו אמרתי לנאספים שבמשפחתנו, שכה מקפידים על ענית אמן, אכן מתאים שיקראו לך הנולד בשם של מלאך - גבריאל'...

הוספתי, כי מעיון בדברי חז"ל נתן להסיק שהמלאכים הנוצרים ממצוות אמן אכן שונים ממלאכים הנוצרים משאר מצוות. בסוף מסכת זויר (סו ב) דמו חכמים את העונה אמן ל"גבורים היוודים ומנצחים במלחמה", הינו שפתיצאה מענית אמן נבראים מלאכים חזקים המנצחים את המקטרגים המבקשים להרע לאדם (ראה מהרש"א שם).

מעתה, חשבתי לפרש ולומר שהמלאכים ששלח יעקב לעשו היו מלאכים שנוצרו מענית אמן, שבהיותם "גבורים הנוצחים" סמך יעקב שגודאי יבצעו את שליחותם נאמנה.

סמכינו לכך נתן להביא אף מדברי ה'מגלה עמקות' בפרשתנו שדרש על הפסוק (לב יב): "הצילני נא מיד אחי מיד עשו", "נא מיד אחי" - ראשי תבות אמן, שבגשק יעקב שזכות ענית אמן תסייע בידו להציל מעשו אחיו.

נקפיד על ענית אמן פראוי ככל האפשר בכמות ובכונה, כך נזכה לבטח שרובבות מלאכי אמן - "גבורים הנוצחים" - יגנו עלינו בכל דרכינו.

בברכת 'כי מלאכיו יצוה לך לשמרה'...

שבת שלום

278 213 מחולקת

התפלה שבקעה את חומות הכלא

מהו, התפרץ לפתע מתוכו של טוביה אשד של געגועים. הוא בקש לפרק את געגועיו בשירת זמירות השבת.

הוא פצח בזמר 'י-ה אכסוף נעם שבת' וממלה למלה קולו הלך וגשן. כאשר הגיע לבית השלישי והחל לזעק בכסופים את הבקשה: 'ויהי רחמיך מתגללים...!', נפרץ סכר דמעותיו; הכאב, התסכול, הבדידות והצער התנקזו להם באחת בבכי נורא. בכחותיו האחרונים הוא שורר שוב ושוב בקשה זו, עד שאפסו כחותיו, והוא נרדם.

בעצומה של שנתו נגלתה אליו דמות שאותה לא ישכח כל חייו. היה זה איש זקן בעל הדרת פנים מפלאה, זקנו הלבן יורד על פי מדותיו. הוא הביט בו בעינים רחמימיות ואמר לו: "ישרי, קולך נשמע וזעקתך התקבלה ואתה תשחרר במהרה" והוסיף: "היום הוא יום פטירתו ואעתיך בעדך שתשתחרר במהרה".

טוביה התעורר שטוף זעה ואחוז הלים וגלה כי הוא עדין בעצומה של 'סעדת' השבת. בסערת רגשות מחדשת הוא שב לפזם את המלים המרטיות: 'ויהי רחמיך מתגללים על עם קדשך, ושוב נרדם. והפעם שוב התגלתה אליו אותה דמות מפלאה והפצירה בו "מנע קולך מבכי, שלחוני משמים להודיעך כי תשחרר בקרוב".

טוביה נזכר בדברי חכמים (ברכות נה ב), כי "חלום שנשנה" הוא אחד מהחלומות המתקיימים. הוא נרגע מעט ונרדם עד אור הבקר.

הישועה המפלאה לא אחרה מלהופיע. למחרת נקרא טוביה למשרד מנהל הכלא שבשרו כי החלט להחזירו לכלא בניו ירוק. הפעם שבץ טוביה בתא רגיל ואנושי שבו זכיות אסיר מלאות.

בהזדמנות הראשונה מהר טוביה לצלצל לעסקן שעמו היה בקשר, ובנשימה עצורה שאלו, מי מצדיקי הדורות נפטר ב"ט בניסן, שחל באותה שנה בשבת חל המועד? העסקן שנדהם מהשאלה, בדק והשיב: רבי אהרן הגדול מסרלן מחבר הזמר 'י-ה אכסוף'. טוביה כמעט והתעלף לשמע דבריו. כחו לא עמד לו, והוא פרץ בבכי חסר מעצורים.

כיוסף שהורץ מן הבור, כך טוביה. למחרת יום טוב אחרון של פסח, נפתחה דלת תאו והוא התבקש מפי הסוהר לטל את מטלטליו המועטים ולהתלוות אליו למשרד מפקד הכלא. שם התבשר טוביה על שחרורו. פעילות רבת שנים של עסקנים שונים שלא נשא פרי, הביאה באופן פתאומי להתפתחות משפטית מפתיעה שהובילה לשחרור המידי.

לא היה לכך כל הסבר הגיוני מלבד זמר התפלה שנשא מעמק לב באותו ליל שבת בלתי נשכח, זמר שבקע את חומות הכלא.

מעשה זה ספר מפי הרב חיים הערש מענדעלאוויטש מקורות יואל ניו יורק, ששמעו מפי בעל המעשה, ופרסם באנטרס 'אז נדבר' - שבט תשע"ח, עמ' קג

אליו עוד לעולם... השנים שבהן ישב טוביה בכלא היו הקשות בחייו. מדי יום היה עליו להתמודד עם נסיונות קשים מנשא ברוחניות ובגשמיות. אחד הדברים שחזקו את רוחו היתה ההתועדות בליל ששי. מדי ליל ששי היו מתאספים כל היהודים ששהו בין כתלי הכלא ושרים יחד זמירות שבת. מלות הפזמונים היו מחזקות את רוחם. עידוד מיחד שאבו מהזמר 'י-ה אכסוף נעם שבת' שאותו חבר רבי אהרן הגדול מקרלין.

בתחלת חדש ניסן תשע"ז, החלו האסירים הגויים ששהו בבית הכלא להתפרע. הם הכו, שברו והרסו את כל הנקרה בדרכס. באפן טבעי מראהו היהודי של טוביה גרם להם לפרץ של שנאה, והם הרבו להתעלל בו. טוביה המפחד מהר לגשת לסוהר האחראי ובקש הגנה. בלית בררה העבירו אותו לחדרון צר ומבדד, 'צינוק' של ממש, למען בטחונו האישי.

עתה הורע מצבו אף יותר מקדם. בחדר זה חבריו היחידים היו קירות הבטון האפורים שסגרו עליו מכל כוון. הבדידות היתה עליו קשה מנשא. טוביה בקש והתחנן שוב ושוב כי ימצאו בעבורו פתרון אחר, והנהלת הכלא הבטיחה לו כי תשקל את בקשתו.

בערב פסח נפתחה דלת תאו, והוא התבקש מפי הסוהר לטל את מטלטליו המועטים ולהתלוות אליו. לשאלתו הסביר לו הסוהר כי החלט להעבירו לבית סוהר אחר בעיר פילדלפיה, שם יהיה מוגן יותר. שמחה מלאה את לבו של טוביה. הוא היה בטוח שתנאיו בכלא החדש ישרו, והוא יוכל לחגג את ליל הסדר עם גיחוח מסים של חרות.

אולם תקוותו התבדתה עד מהרה. מפקד הכלא בפילדלפיה שראה ברשומי בית הכלא שטוביה שעה בכלא הקודם בצינוק, לא טרח לברר את הסבה לכך. הוא הורה מיד עם בואו להשליכו לצינוק גם בכלא החדש. טוביה בכה והתחנן, נסה להסביר את הסבה האמתית לשהותו בצינוק, וכי כל המעבר בצע כדי שייכל לשהות בתנאי כלא רגילים, אולם איש לא הקשיב לו. דלת הצינוק נסגרה מול עיניו בחזקה.

את לילות הסדר חגג טוביה בהרגשה קשה, המלים 'חג החרות' היו רחוקות ממנו שנות אור. 'הגדה של פסח' לא היתה לו, והוא אמר בעל פה את אשר זכר מנסח ההגדה.

יומים לאחר מכן בליל שבת חל המועד, לאחר שקדש על הין, ברך על המצות וטעם

'קירות, קירות, קירות, ושוב קירות... כמה זמן אפשר זאת לראות...! פזם טוביה לעצמו גגון מריר תוף פדי שהוא שוכב על משכבו הצר והנקשה. השנים שעשה במעמקי הכלא בניו ירוק, בין כתלי הבטון האפורים, הצליחו לדומם את קולו ולבש את מען דמעותיו.

שלא מרצונו נקלע טוביה למקום הנורא הזה. תאנה ולדותית להתעשרות קלה ומהירה גרמה לו להתפתות ולהכנס לשפתות מפוקקות בתקנה להפיץ באמצעותה רוח

את לילות הסדר חגג טוביה בהרגשה קשה, המלים 'חג החרות' היו רחוקות ממנו שנות אור. 'הגדה של פסח' לא היתה לו, והוא אמר בעל פה את אשר זכר מנסח ההגדה.

בית כלא ב'ירוק איילנד' ניו יורק

קל ומהיר. למשך זמן קצר העניגים 'זרמו', אך מהר מאוד התבררה התמימה; ה'שפת' התגלה כנוכל חסר לב, שמלבד שהתירו בחסר כל, אף דאג לסבכו עם השלטונות האמריקניים המחמירים עד מאד בעברות ממו.

דינו נחרץ לארבע עשרה שנות מאסר בכלא ללא אפשרות ערעור.

בארצות הברית נהוגה הבדלה מקפדת בין 'כלא' לבית מלון... בתי הכלא האמריקניים הם מקומות שללא ספק מבצעים את שליחותם נאמנה - להמאס על יושביהם את הישיבה בהם, ולגרם להם ליחל ולפעל בכל רגע לצאת מהמקום האים הזה ולא לשוב

ברכות שאינן נענות באמן

מקורות ובאורים:

בירושלמי ברכות (ח ח) מובא: "אמר רבי תנחום: אם ברכת גוי - ענה אחריו אמן, דכתיב (דברים ז יד): 'ברוך תהיה מכל העמים'..."

ג. ישמעאלי המברך ברכה, נתן לענות עליה אמן אם שמע מפיו את הברכה בלה.

מקורות ובאורים:

כך כתב מהרי"ק ש בהגהותיו ל'שלחן ערוך' בספרו 'ערוך לחם' (או"ח רטו ב, הביאו בכף החיים שם טו) על פי דברי הרמב"ם (מאכלות אסורות יא ז) שהישמעאליים אינם עובדי עבודה זרה..."

עניית אמן אחר ברכת אפיקורוס

א. השומע ברכה מיהודי הכופר בה' ובתורתו, לא יענה אמן, אפלו שמע את הברכה בלה.

מקורות ובאורים:

'בשלחן ערוך' (או"ח רטו ב) נפסק שאין לענות אמן אחר ברכת אפיקורוס, ובטעם הדבר פרש המ'שנה ברורה' (שם י) שאפיקורוס אין כוונתו לשמים אלא לעבודה זרה..."

ואולם באגרות משה' (או"ח ח"ב סי' נ, וראה עוד באו"ח ח"ג סי' כא) כתב שאין לענות אמן אף אחר ברכת אפיקורוס הכופר בה' ובתורתו..."

ב. אחר ברכת יהודי שאינו שומר תורה ומצוות, יש לענות אמן.

מקורות ובאורים:

ה'אגרות משה' (או"ח ח"ג כא) מבאר שכיון שסתם ישראל שאינו שומר תורה ומצוות מאמין בה', ומה שעובר על מצוות התורה זהו מתוך תאוות לבו..."

עניית אמן אחר ברכת נכרי

א. אין לענות אמן על ברכה הנשמעת מפי עובד כוכבים או מפי כותי, אלא אם כן שמע מפייהם את הברכה בלה, מתחלתה ועד סופה. ואולם יש הסוברים שלא יענה אמן אחריהם אף אם שמע מפייהם את הברכה בלה.

מקורות ובאורים:

במסכת ברכות (גא ב) שנינו: "אין עונים אמן אחר כותי המברך, עד שישמע כל הברכה בלה". זאת לפי שהיו מהכותים שעבדו לעבודה זרה בדמות יונה שהיתה בהר גריזים (ראה חלין ו א), ועל כן חוששים בכל כותי שמא כוון לברך לעבודה זרה..."

להלכה: בשו"ע הרב (שם) פסק שבשמע כל הברכה יש לענות אמן הן אחר ברכת כותי והן אחר ברכת גוי. לדעת הגר"א (באור הגר"א שם) יש לענות אמן אחר גוי גם אם שמע רק מקצת הברכה, ואחר כותי רק בשמע כל הברכה (כדעת הטור על פי הירושלמי)..."

עוד כתב הט"ז (שם), הביאו המשנה ברורה שם יב) שעניית אמן אחר ברכת גוי, אינה חובה אלא רשות.

ב. כאשר עובד כוכבים מאחל אחולי ברכה ליהודי, עונים אמן אחר ברכתו. ואולם אם מברך בשם ה', אין לענות אחריו אמן, אלא אם כן הוא מפרש שמברך בשם אלקי ישראל.

שלוש אותיות כנגד שלושה עקרים

דרש רבי משה טרשצנסקי, רבה של קרמניצ'ו, שבאוקראינה:

ידועים הם דברי בעל ספר העקרים (מאמר ראשון פ"ד) שעקרי הדת המשמשים בסיס לחיובו של האדם לקיים את מצוות התורה הם שלושה: א. מציאות ה'; ב. תורה מן השמים; ג. שכר ועונש.

המלה אמן היא הכרזת אמונה בשלושה עקרים אלו. שהרי אמרו חכמים (שבת קי"ב) כי שלוש אותיותיה מכוונות לשלוש המלים: "א-ל מלך נאמן"; "א-ל" היא הכרזה על אמונה במציאות ה', 'מלך' היא הכרזה על הנהגת מלכותו בתתו לעמו חקים ומשפטים, 'נאמן' היא הכרזה על היותו נאמן לשלם שכר למקיימי מצוותיו ועונש לעוברים עליהן.

כאשר נתבונן נראה כי אף בברכות הנענות באמן, יש שלוש קבוצות של ברכות המכוונות אף הן כנגד שלושה עקרים אלו: א. 'ברכות הנהיגין' שבהן אנו מודים ומשבחים לה' על הנאות הגוף. בברכות אלו באה לידי בטוי האמונה במציאות ה' והכרתנו בכך שהוא מנהל את העולם בהשגחה פרטית. ב. 'ברכות המצוות' שאותן אנו מברכים לפני קיום המצוות, וברכת התורה בכללן, המלמדות על האמונה בתורה מן השמים. ג. 'ברכות ההודאה' שכוללות ברכות שבהן אנו מודים על הטובה והן על הרעה, כמו ברכת "הטוב והמטיב" וברכת "דין האמת", המלמדות על אמונתנו בשכר ועונש (זכרון משה' עמ' עז).

דברים בפשוטם וכמודרשם

חכמים דרשו (שבת קי"ב) את הפסוק (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים", על המקיים את מצות עגית אמן: "אל תקרי 'שמר אמונים' אלא 'שואמרים אמן'".

פרש ה'הפך חיים':

את המלים "שמר אמונים" מפרש רש"י (ישעיה ט"ז): "ששמר וצפה בגלותו ימים רבים לאמונתו של הקדוש ברוך הוא, שיחיים הבטחתו שהבטיח על פי נביאיו לגאולה". מעתה בעגית אמן על ברכות שבהן מזכרות ההבטחות על הגאולה העתידה, כמו: "מקבץ נדחי עמו ישראל" ו"הפחזיר שכניתו לציון", מתפרשות מלים אלו כפשוטן וכמודרשן; מחד גיסא הוא עונה אמן כדרכת חכמים: "אל תקרי 'שמר אמונים' אלא 'שואמרים אמן'", ומאידך גיסא בעגיתו זו הוא מבטא את צפיתו שיאמן הקדוש ברוך הוא את דבריו ויגאל את ישראל, כפשוטו של מקרא (נדחי ישראל פרק ה).

שלום וישע רב, כבוד חברי המערכת החשובה וכל מאמינים, מיסודו של ידי הרבני התורני הנגיד המפא"ר מו"ה יעקב דב מרמורשטיין נ"י,

באתי להעיר ולהאיר בענין שנדון בעלונכם הנכבד בגליון מס' 455 (פרשת נח תשפ"ג), במדור 'דרך אמונים'. בהלכה הנוגעת בענין עגית אמן על 'ברכת הגומל', נקדחתם את דברי השומעים הנאמרים כמענה לברכה זו: "מי שגמלך כל טוב הוא יגמלך כל טוב סלה". ואולם בספר 'קדשת ציון' (חלק ב' עניני תפילה עמוד פ) כתב שבסיים יחול זה יש לומר "כל טוב סלה" - במלאפוס [שורוק]. זאת משום ש"טוב" היא טובה גלויה, ואלו "טוב" פרושה טובה נסתרת, כפי שכתב הש"ל"ה הק' בפרשת ואתחנן. והנה בכל עת ובכל שעה עושה עמנו הקדוש ברוך הוא נסים ונסתרים המלבישים בדרך הטבע, וכפי שאמרו חכמים (גדה לה א'): "אפלו בעל הנס אינו מכיר מסו". ואמתי מכיר בעל הנס בנסו? כשנזקלע האדם לצרה וצוקה ח"ו ומצילו הקדוש ברוך הוא. לכן אמרים לאדם המברך 'הגומל' וראה בחוש את נסי הבורא: "מי שגמלך כל טוב" - בנס גלוי, "הוא יגמלך כל טוב סלה" - שמכאן ולהבא לא יקלע לצרה חלילה וכל הנסים שיגמל עמו הקדוש ברוך הוא יהיו נסים נסתרים.

ולפי זה אפשר לפרש את אשר אנו אמרים בסיום ברכת המזון ו'רחמים וחיים ושלום וכל טוב ומפל טוב לעולם אל יחסרנו'; כאשר נקלעים אנו לצרה, חלילה, מבקשים אנו שינה עמנו הקדוש ברוך הוא ב'רחמים וחיים ושלום וכל טוב' - ונראה נס גלוי, אולם מכאן ולהבא בקשתנו שטוחה שלא להקלע לצרה ונסי הבורא עמנו יהיו נסים נסתרים - 'ומפל טוב לעולם אל יחסרנו'.

הכותב וחותם לכבוד התורה ולומדיה,

מאיר יצחק הורוויץ
רב דקהל 'משיב כהלכה' לינסק
ור"מ בישיבת 'בית מאיר'
ברוקלין, ניו יורק יצ"ו.

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

ברכות ואמן במשנת בעל ההלולא

המגיד הירושלמי רבי שלום שבדרון זצ"ל

המגיד הירושלמי רבי שלום שבדרון זצ"ל
כ"ב בכסלו תשנ"ח

המגיד הירושלמי רבי שלום הפנה שבדרון נולד בירושלים בשנת תרע"ב, לאביו רבי יצחק שבדרון בנו של המהרש"ם מברעז'אן.

בבחרותו למד בישיבת חברון שם נקשרה נפשו במשגיח רבי ליב חסמן, וכפי שהעיד לימים: "מעולם לא החסרתי שיחה של רבי ליב" (קול חוצב' עמ' 203). רבי שלום אף כתב את שיחותיו של המשגיח והוציאן לאור עולם תחת השם 'אור יהל'.

בהגיעו לפרקו נשא לבתו של המהר"ל רבי חיים יהודה ליב אויערברג ראש ישיבת 'שער השמים', ומאז התגורר בשכונת 'שערי חסד' בסמוך לגיסו הגדול הרש"ז אויערברג שאמו היה קשור בעבותות אהבה כל ימיו.

נודע בדרישותיו הרבות שנטא בבתי הכנסת והיכלי הישיבות, ובמיוחד בבית הכנסת הנודע ז'כרון משה בירושלים. נחן ב'פיה מפיך מרגליות', דבריו שציאו מן הלב חדרו ללבבות השומעים, ורבים היו באים לשמע את דבריו. רבי שלום אף עסק רבות בהאדרת ספר סבו הגדול, המהרש"ם מברעז'אן.

רבי שלום הסתלק לבית עולמו בכ"ב בכסלו תשנ"ח והובא למנוחת עולמים במרומי הר הזיתים.

ברכות של ירא שמים

ספר רבי שלום: מורי ורבי ר' יהודה ליב חסמן צין פעם בהתפעלות את דרגת יראת השמים שאליה העפיל אחד מתלמידיו בישיבת חברון, בהדגישו באפן מיחד את הנהגתו באמירת ברכות השחר, כאשר היה עומד בכל בקר לפני התפילה ליד הבימה, והיה אומר את ברכות השחר בנעימות מלאת רגש, כשתלמידו הישיבה עומדים סביבו ועונים אמן אחר ברכתו (קול חוצב' עמ' 542).

הנני מוכן ומזומן להלל

מדי בקר היה רבי שלום נוהג לומר את ברכות השחר במתינות ובכונה. הנהגה מיחדת היתה לו, בעת אמירת ברכות אלו: לפני כל ברכה וברכה היה רבי שלום מקפיד לעצור לרגע ולומר גסח מיחד. לדגמה, לפני אמירת ברכת "הנותן לשכני בינה" היה אומר: "הנני מוכן ומזומן להלל יוצר ובורא בברכת הנותן לשכני בינה", ומברך. שוב היה אומר: "הנני מוכן ומזומן להלל יוצר ובורא בברכת שלא עשני גוי", ומברך. וכך נהג בכל ברכה וברכה" (שם עמ' 525).

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש טז כסלו תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 4:00 תל-אביב: 4:14 חיפה: 4:03 מוצאי שבת: ירושלים: 5:15 תל-אביב: 5:17 חיפה: 5:14 ר"ת: 5:52

פרשת וישלח

הרחק מחבר רע

"להזהר מהשפעתם הקלוקלת..."

כשרצתה חברת "אליאנס" האירופאית להחדיר את החינוך הכפרני בעיר ג'רבא, יצאו כנגדה הרבנים בכל תוקף. בשנת תש"י הכריזו אנשי האליאנס על פתיחת מגרש כדורגל ושאר מרעין בישין.

הצדיק רבי רחמים חויתה הכהן זצ"ל שהבחין בקלקול העלול לצמוח מזה, פירסם ברבים כי יש לו ענין דחוף להודיע לציבור, וכי ידרוש דרשה בבית הכנסת המרכזי בעיר.

דרשותיו של רבי רחמים היו לשם דבר. הציבור היה מוכן להשאר ער, אף לילה שלם מרוב מתיקות הדרשה. ואכן רבי רחמים נשא דרשתו והרחיב על ענין הקלקול של האליאנס ועד כמה צריך להזהר מהשפעתם המזיקה והקלוקלת.

באמצע הדרשה פרץ בבכי מתוך פחדו הגדול שמא יתקלקלו נערי העיר. כל השומעים קיבלו עליהם לא לשלוח את ילדיהם, ואז בלית ברירה נאצלו האליאנס לעזוב את העיר.

מעשיהם של חכמי הספרדים

המלחמה נגד השפעת הטומאה...

באחד מימי החנוכה שנת תשכ"ו הופיע **הרב מפוניבז'** – הגרי"ש כהנמן זצ"ל במושב החרדי "יסודות" להשתתף בשמחת חנוכת הבית של בית הכנסת המקומי. בדברי הברכה שנשא לכבוד המאורע, שילב בדבריו רעיונות מענייני דיומא, והסביר בין השאר את נוסח ההודיה בתפלה ובברכת המזון "על הניסים ועל הנפלאות... ואל המלחמות..."

תמה הרב מפוניבז': מהו שאנו מודים על ה"מלחמות"? וכי אוהבי מדון אנחנו ששמחים אנו על שזימן לה' לנו מלחמות? והרי לכאורה היה מתאים יותר שנודה על ה"ניצחונות" שמיגרנו את האויב?

והשיב: להודות על הנצחון, עדיין מוקדם מדי. הלא המלחמה ביוונים היתה מלחמה רוחנית בעיקרה, מלחמת הקדושה נגד הטומאה, והנצחון הסופי לא יהיה אלא בעת שיבוא משיח צדקנו.

אלא שבנתיים מצווים אנו על עצם זה שאנו צריכים להלחם! במצבים הקשים כשהטומאה מאיימת לכבוש הכל, לא להיכנע! יהודים אינם נותנים להשפעת הטומאה להכנס למחנה ולשבש את אורחות החיים, אלא נלחמים בעוז על שמירת פח השמן הטהור.

הרב מפוניבז'

להרחיק הבנים והתלמידים מחברים רעים העלולים להשפיע עליהם לרעה!
נלמד מהפסוק: "הצילני נא מיד אחי מיד עשיו" (פרק לב-יב)

מבאר הגאון רבי יוסף דב הלוי סולובייצ'יק זצ"ל (בספרו בית הלוי) כי יקרב אבינו התירא משני הדברים: גם מפני שפיכות דמים – אם ילחם נגדו, וגם מפני התקרבות יתירה של עשו – אם יכרות עמו ברית שלום. ומכיון ש"גדול המחטיאו יותר מן ההורגו" ביקש קודם כל: "הצילני נא מיד אחי" – מפני אחוותו של זה. ורק אחר כך "מיד עשו". שכן הפחד שצריך להיות מ'עשו' הוא בראש ובראשונה כאשר הוא "אחי" – כשיש עמו קשרי ידידות ואחווה, וככל שיותר נתרחק מאחוותו של עשו ונקיים "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי", כן תקטן הסכנה ממנו...

הגרי"ש אלישיב זצ"ל הוכיח עד כמה אוריה שלילית משפיעה על האדם ואפילו על קטן שאין בו דעת. ולעומתה, סביבה טובה משפיעה לחיוב. ואלו דבריו:

מצינו שני מקומות בהם הזהירה התורה "גדולים על הקטנים": (א) לענין מאכלות אסורות, שבמציאות משפיע המאכל ומטמטם את הלב, אפילו על עובר במעי אמו. [ולכן נפסק בשו"ע (וי"ד סי' פא-ז) לא יניקו תינוק מן הכותית].

(ב) "אמור אל הכהנים... לנפש לא יטמא" [ולכן פסק הרוקח שאשת כהן מעוברת מותרת להכנס לאהל המת רק משום ספק ספיקא (שמא הילד נפל ושמא נקבה) ואילו לא זאת חל איסור גם בטרם צאתו לאוויר העולם]. רואים שמצב שלילי משפיע במציאות גם על קטן שאינו יודע לבחור בטוב ולמאוס ברע.

וכך גם ההשפעה לטובה. תז"ל אומרים שכאשר היה רבי יוחנן בן זכאי מונה שבחים של תלמידיו (אבות פ"ב מ"ח) אמר על רבי יהושע "אשרי יולדתו". ובארו המפרשים עפ"י הירושלמי (יבמות פ"א ה"א) "שהיתה אמו של רבי יהושע מוליכה עריסתו לבית המדרש בשביל שיתדבקו אזניו בדברי תורה". וע"ז אמר רבי יוחנן "אשרי יולדתו", שידעה כיצד לנהוג בו והתחילה לחנכו לתורה בהיותו תינוק המוטל בעריסה.

זו הסיבה שעל שאלת רבי יוחנן בן זכאי לתלמידיו, מהי הדרך הישרה שידבק בה האדם, השיב רבי יהושע "חבר טוב". כי מבשרו חזה את התועלת הרבה מהשפעת הסביבה, ועד כמה חיוני הוא לחיזוק הטהור שיהיה חבר טוב. עכ"ד.

והוספנו לבאר עפ"י יסוד זה, מה שמצויים במצות "הקהל" להביא גם את הטף. אף אותם תינוקות שלא הגיעו לחינוך... ומדוע? אומרים חז"ל כדי ליתן שכר למביאייהו. ונראה לפי"ז שהשכר הוא מה שיתדבקו אזניו התינוקות בדברי תורה [כדוגמת רבי יהושע]. ומתוך כך יושפעו לטובה וייקל על הוריהם, לכשיגדלו, לחנכם לתורה.

לשמוח בחלקו שחננו הבורא ולא להתאוות ליותר מהנצרך לו!

נלמד מהפסוק: "כי חנני אלוקים וכי יש לי כל" (פרק לג-יא)

ומפרש הכלי יקר: כי דרך הצדיקים אפילו שיש מעט בידם, מסתפקים בו ושמחים בחלקם, ונראה כאילו יש להם כל, אבל עשו אמר "יש לי רב", כי הרשעים אעפ"י שיש להם כל כסף וזהב שבעולם, מכל מקום נראה להם שעדיין הם חסרים. ואמנם, יש להם רב אבל לא כל צרכם, כי "יש בידו מנה רוצה מאתיים"...

נאמר (במשלי פרק טו-טו): "כל ימי עני רעים וטוב לב משתה תמיד". ופירש הגר"א זצ"ל: כמו שאמרו חז"ל איזהו עשיר השמח בחלקו, ואם כן, העני הוא מי שנפשו רחבה שאינו מסתפק בכל אשר לו וכל חללי דעלמא לא יספיקו בדעתו, ולכן כל ימיו רעים, כי אינו באפשרי שישגי כל חפצו וימלא דעתו. וכמו שאמרו אין אדם מת וחצי תאוותו בידו.

ואילו "טוב לב" - אבל מי שמסתפק במה שיש לו, לבו שמח תמיד, כמו האיש אשר משתה בביתו, שלבו שמח בעת שהוא שתוי יין עד שאז אפילו המלך אינו שוה לו, אך לאחר הפיגו יינו אינו בשמחה שהיה בתחילה, מה שאין כן הטוב לב, הוא תמיד שמח כמו עת שמחת השתוי בעת המשתה. עכ"ד הגר"א.

ההסתפקות - מדה טובה ונאה לענייני הגשמיות בעוה"א. אך במה שנוגע להתעלות הרוחנית, בזה אין ההסתפק במועט ויש לשאוף לכמה שיותר. הגאון **רבינו יוסף חיים מבגדד** זצ"ל (בעל **הבן איש חי**) דרש זאת במלות הפסוק "אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת" (שמות כ-ד). כלומר: במה ששייך "לאשר בשמים" - לעניינים השמימיים הרוחניים, יש לאדם להביט ולשאוף "למעלה" לראות תמיד לנגד עיניו את האנשים הגדולים שהעפילו לפסגות הרוחניות ולשאוף להתעלות כמותם. אבל "לאשר בארץ" - בעניינים הארציים הגשמיים - "מתחת" - יש לו להנמיך ולהשפיל את שאיפותיו להיות כאותם אנשים המסתפקים במינימום ההכרחי לקיומם.

המשיל על כך הבן איש חי את המשל הבא: אדם ביקש ממשרתו שיעקור את שלבי הסולם, הנשען מחוץ לבית ומגיע לגובה העליה, כדי שלא יטפסו עליו אנשים ויבואו לידי סכנה. המשרת שהיה איש נבער מדעת, עלה על הסולם, וכל שליבה שעלה עקר את השליבה שתחתיה עד שכאשר הגיע לרום הסולם, לא יכל לרדת חזרה כי עקר את כל שלבי הסולם שתחתיו.

כשראה זאת האדון, בא לעזרתו כשזרק לו חבל שיוכל על-ידי להשתלשל ארצה. אך הוכיחו קשות: איך זה עלה על דעתך לעקור את השלבים שתחתיו ולא הבנת שקודם כל עליך לעלות ולעקור את השלב העליון, ולאחריו לרדת שלב, ורק אז לעקור את השלב שירדת ממנו? וכך בשאר שלבי הסולם.

והנה לאחר זמן הטיל על המשרת את המשימה הבאה: בחצר ישנו בור עמוק ובתוכו ניצב סולם גדול, איני רוצה שהילדים יעלו וירדו אל הבור העמוק, על כן עליך לעקור את שלבי הסולם. המשרת שלמד היטב את הלקח מהמעשה הקודם של הסולם. עשה בדיוק כפי שלימדו האדון: בתחילה עקר את השליבה הראשונה של הסולם, וכך המשיך לשלב השני עד שהגיע לקרקעית הבור, אך מבלי יכולת לחזור ולעלות, שהרי עקר את כל שלבי הסולם. שוב הרעים עליו האדון בקול תוכחתו: "האם אינך מבין כי קודם עוקרים את השלב התחתון של הסולם ואח"כ את שמעליו עד שמגיעים למעלה!?"

תמה המשרת: "הרי זה מה שעשיתי בפעם הקודמת, ולימדת אותי שבפעם הבאה אהפוך את הסדר, וזה מה שעשיתי עתה?" הסביר לו האדון את ההבדל בין שני המקרים. והנמשל: אין לדמות את ההנהגה שישנה כלפי העניינים הרוחניים לזו שישנה לעניינים הגשמיים, כי כלפי הרוחניות יש לשאוף ולטפס כלפי מעלה, ואילו בענייני הגשמיות יש להפוך את הכיוון כלפי מטה.

תפוזים - מותרות...

מסופר על הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל שכאשר נקרעו מנעליו סירב להחליפן בחדשות, אלא הורה למוסרן לידי סנדלר שיתקין בהם טלאי.

העוזרת שהכינה ארוחות בביתו (אחרי פטירת זוגתו הרבנית) ראתה פעם בשוק שהביאו תפוזים מפורטוגל ומוכרים אותם בזול. היא קנתה עבורו תפוזים אחדים לכבוד שבת. אך הוא סירב לאוכלם, בנימוק, כי הישיבה היא שמשלמת בעד כל צרכיו וממילא אינו רשאי להזדקק למותרות...

אור אלחנן

"דירה גדולה ומפוארת..."

דירתו הצרה של הצדיק **רבי אליהו ראטה** זצ"ל, היתה קרה טחובה וחשוכה, הואיל ומיקומה היה בעומק הקרקע, ורק מחצית מהחלונות נראו מעל פני האדמה.

רבים וטובים הביעו תמיהתם: "היאך אפשר להתגורר במקום כזה!?" אך רבי אליהו השיב להם כדברים הבאים: "נסו לדמיין לעצמכם כי כבר לפני ארבעים שנה הכריזו כי רבי אליהו ראטה נפטר... והוא כבר קבור בקברו, ועל קברו גדלים עשבים. את מדות הקבר אין צורך לתאר... אין מקום להסתובב שם, וגם לא לעמוד מלא קומתו... ועכשיו הביטו נא וראו היכן אני גר. איזו דירה גדולה ומפוארת יש לי..."

ולא נחה דעתו של רבי אליהו מתיאור דירתו ה"מפוארת" עד שהוסיף ואמר: "כמה טוב שאני גר בעומק הקרקע... תארו לכם אילו גרתי בקומת גג, הרי מדי יום ביומו חדשים לבקרים, הייתי סובל כל פעם מבעיה חדשה: כאן יורד גשם. כאן מטפטף. כאן מציקה השמש וכאן סובלים מהרוחות. ואילו אצלי בדירה, במעונו המרווח, לא קר מידי בחורף. ובקיץ נעים, ואיני צריך לכתת רגלי על מדריגות. מה חסר לי!?"

איש חסיד היה

"דירת ארבעה חדרים בגדר מותרות..."

לאחר נישואיו של הגאון **רבי בנימין רימר שליט"א** עם בתו של **הגרי"ש אלישיב** זצ"ל, התגורר הזוג בדירה קטנה בת שני חדרים. כאשר גדלה המשפחה והמקום נעשה צר מלהכיל, הציע אביו של רבי בנימין לעבור לדירה בת שלושה חדרים במימונו. במקביל הגיע אדם והציע להם דירה בת ארבעה חדרים בתוספת כספית קטנה ולא משמעותית.

ההכרעה היתה קשה. שכן מצד אחד, ודאי שהוספת חדר תהיה מאוד נוחה עבורם ובמיוחד לעתיד כשתגדל המשפחה. אך מאידך, הרי בנתיים אין להם צורך בחדר נוסף ויכולים להסתפק בדירת שלושה חדשים...

ניגש רבי בנימין לחותנו הרב אלישיב לשאול מה יעשה? השיב לו הרב אלישיב: לא לקנות את דירת הארבעה חדרים, שכן דירת שני חדרים נחשבת לדירה נורמלית, וכפי שהוא עצמו גידל את משפחתו בדירה כזו. לעומת זאת, דירת שלושה חדרים נחשבת כבר לדירה מרווחת. אבל דירת ארבעה חדרים היא כבר בגדר מותרות... ומותרות אסור לקנות גם כשיש כסף, ואף שאין צריך להוסיף כדי לרוכשה אלא סכום קטן בלבד.

הלמות עמלים - ח"ב

"לא נהנתי מהעולם הזה כלל..."

כאשר נחלש הגאון **רבי ישראל יעקב פישר** זצ"ל בסוף ימיו. רכשו עבורו כסא נוח יקר ומיוחד, שיסייע לו במצבו הקשה. אך רבי ישראל יעקב סירב בכל תוקף להכניסו לביתו ונימוקו עמו: "כל ימי לא נהנתי כלל מהעולם הזה, וכי רוצים אתם להכריחני בזיקנותי לכך?"

וכאשר המליצו רופאיו להתקין בביתו מזגן מחמת מחלתו התנגד לכך נחרצות. ורק לאחר שהפצירו בו מאוד והסבירו לו כי זה עוזר לו לשמור על בריאותו, הסכים בדוחק רב.

גלה כבוד מישראל

לנהוג בסבלנות ובנחת עם הזולת ולא בכעס ובהקפדה!

נלמד מהפסוק: "והחריש יעקב עד בואם" (פרק לד-ה)

וכתב הרלב"ג ללמוד מכאן, שראוי לאדם להתאזר בסבלנות ולא ימהר לכעוס על מה שעשו נגדו, אלא להמתין בישוב הדעת, כמו שמצינו אצל יעקב שהחריש עד בואם של בניו מן השדה, כדי שיתיעצו יחדיו מה לעשות.

על כח סבלנותו המופלאה של יעקב אבינו אנו למדים מכל שנות מגוריו אצל לבן. כשפגש יעקב את רחל, בתו של לבן, אמר לה שאינו חושש מרמאותיו של לבן שכן "אחיו אני ברמאות". ומה קרה במציאות? לבן רימהו באין סוף רמאויות, וגם החליף משכורתו עשרת מונים, ועל פניו היה נראה, בדרך הטבע, שיעקב הולך להיות מופסד לכל אורך הדרך, ואילו לבן הולך "לחגוג" על חשבון "תמימותו" של יעקב.

וראה זה פלא: בסופה של תקופה, יוצא יעקב מבית לבן בשיא ההצלחה בכל התחומים ובכל המובנים, "ויפרוץ האיש מאוד מאוד, ויהי לו זכר ורבות ושפחות ועבדים" וגו', ואילו לבן נוחל מפלה צורבת דיוקא במקצוע התמחותו "מקצוע הרמאות" כשהוא זועק בכאב "מה עשית ותגנוב את לבבי"... ובמילים פשוטות תמה לבן: "היאך הצלחת להערים ולגבור על נוכל כמוני!"

ואף אנו נתמה ונשאל: איך זכה יעקב לכזו סיעתא דשמיא? היכן היתה ההשתדלות מצדו להיות רצוי להש"ת ומוכשר לקבל את עזרתו. [מלבד מה שכבר מפורש בפסוק שהיה נאמן בעבודתו - "כי בכל כוחי עבדתי את אביכן"].

התשובה היא: היה לו ליעקב תכסיס אחד בלבד "קטן וצנוע" ושמו "סבלנות והבלגה". וזה שהכריע את כל המערכה לטובתו: "רמאותו" של יעקב עליה סיפר לרחל, לא היתה כאותן רמאויות בזוויות ונאלחות כמו של לבן, אלא היתה זו פיקחות וחכמה להבין לנפשו של הרמאי, ובכך לדעת להזהר ולהנצל ממנו. לשם כך היה דרוש רק דבר אחד: "כח הסבל וההבלגה".

וכלשונו אמרתו של הגאון **רבי חיים מוואלוז'ין** זצ"ל באגרותיו: "על ידי מדת הסבלנות משיג האדם רצונו יותר ויותר מאשר על ידי כל תקיפות שבעולם!" יעקב לא כעס ולא צעק וכו' אלא קיבל בשקט ובסבלנות את כל רמאויותיו של לבן. ורק זה עזר לו בס"ד לשרוד ולהרוויח, להתעשר ולברוח. שכן רק בגלל שיעקב הבליג ושתק כל השנים, "נרדם" לבן בשמירה, ולא עלה על דעתו שיעקב "הנכנע והתמים" מסוגל לברוח. זהו פירוש מלות הפסוק "על בלי הגיד לו כי בורח הוא" - שהוא "בר-בריחה". וזה מה שכל כך כאב ללבן וזיעזע אותו.

"סבלנות וסבלנות"...

סיפר הגה"צ רבי שמואל הומינר זצ"ל: הכרתי בירושלים יהודי מיוחד במדת הסבלנות באופן יוצא מן הכלל שעורר פליאה. פעם שאלתי אותו על כך, איך זכה להגיע לכזאת מדת סבלנות נדירה?

השיב לי אותו יהודי, כי בבחרותו למד בישיבת ראדון אצל **החפץ חיים**, ובאותה תקופה הוא היה ההפך הגמור ממש. הוא היה חסר כל סבלנות... נוח לכעוס וקשה להתרצות. והיה נוהג החפץ חיים שכאשר היה מבחין בתלמיד שזקוק לחיזוק באיזה ענין, היה קורא לו ומטייל עמו בסביבות הישיבה ומפליג עמו בשיחת נפש אודות הנקודה בה זקוק הוא לחיזוק ושיפור.

והנה באחד הימים קרא לו החפץ חיים והחל לטייל עמו כמנהגו, ובמשך שעה שלימה שוחח עמו, כאשר כל העת חוזר החפץ חיים שוב ושוב על מלה אחת "סבלנות".... "סבלנות".... עד אשר נכנס לו ענין זה של סבלנות בעצמותיו, ומני אז והלאה המשיך להשריש בנפשו מדה זו ולקנותה לנצח באופן נדיר ומעורר פליאה.

הלמות עמלים - ח"ב

עצה נגד הכעס...

אדם שישב בכסא גלגלים, נכנס לחדרו של הגאון **רבי חיים קניבסקי** זצ"ל. הוא ביקש ברכה ורבי חיים ברכו. לפתע התקרב מישהו מבני הבית ושאל את האיש: "אתה שומר שבת?" השיב בשלילה... "אתה מניח תפילין?" והשיב: "לא!" "מדוע?" - שאל רבי חיים. והלה השיב "אני קראי..." (לא מאמין בתורה שבע"פ רח"ל)

מיד כשיצאו המלים מפיו, האדימו פניו של רבי חיים מרוב כעס והוא גער באיש: "שיקרת אותי! אני לוקח את הברכה בחזרה!" ויותר לא רצה לראותו. הקראי התעקש שלא לעזוב את החדר, ואחד ממקורבי רבי חיים התנדב להוציאו.

כשחזר, מצא את רבי חיים יושב ולומד בשלוה כאילו לא אירע דבר. הוא הביע תמיהתו על כך, ורבי חיים הסביר לו: "כל פעם שמזדמן לי דבר שמאוד מכעיס אותי, הרגלתי עצמי, מיד לשכוח מזה לגמרי! רק כך מתאפשר לי לחזור ולשקוע מיד בלימוד התורה בישוב הדעת".

מתוך מאמר

עצה מן הזקנים

ליטול עצה מזקני הדור - חכמי התורה קודם כל פעולה חשובה וגורלית!

נלמד מהפסוק: ויקחו שני בני יעקב" (לד-כה)

וכתב רש"י (מהמד"ר): "בניו היו ואעפ"כ נהגו עצמן שמעון ולוי כשאר אנשים שאינם בניו. שלא נטלו עצה ממנו". עכ"ל. ומסתבר שהיה עליהם ליטול עצה מיעקב לא רק מחמת שהוא אביהם, אלא גם מצד היותו זקן שקנה חכמה, כדברי חז"ל (במד"ר שמות-ג): לעולם זקנים מעמידין את ישראל. אימתי ישראל עומדין? כשיש להם זקנים שכל מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל". ואמרו חז"ל (קידושין לב): אין זקן אלא מי שקנה חכמה.

אמרו חז"ל (קידושין לב): "אין זקן אלא מי שקנה חכמה". וצ"ב: מדוע מי שקנה חכמה ועדיין הוא צעיר, קרוי "זקן", ואילו בור ועם הארץ, גם אם האריך ימים אינו קרוי זקן? **נוכל** להבין זאת במשלו של **המגיד מדובנא** (באהל יעקב - אמור): משל לשני עניים שהיו מחזרים על הפתחים לקבץ נדבות. אחד מהם היה פזרן וקל-דעת, הוא מיהר להוציא פרוטותיו על זוטות ושטויות, לעומתו היה השני חכם הרואה את הנולד וחסך פרוטה לפרוטה. את מאה הפרוטות המיר לשקל, ועשרה שקלים לשטר, עד שהיה לו סכום שאיפשר לו לקנות סחורה, לסחור בה ולהתעשר.

כך גם ההבדל בין החכם לרשע בעולם הזה: שניהם מקבלים את חייהם ב"פרוטות" - ברגעי חיים. החכם ממלא את רגעיו בתורה ומצוות, ובכך יצרף רגע לרגע, ושבעה ימים לשבוע. שבוע לחודש והחודשים לשנה. וכך טווה ואורג שרשרת רצופה של מצוות ומעשים טובים הבונים אותו לתפארת עם כל עתותיו. אבל הרשע מבזבז רגעיו ומכלה אותם בהבל וריק ולא נשאר לו לעת זיקנותו אלא רגע אחד בלבד - פרוטה אחת דלה וחסרת ערך?

הוא שאמר הכתוב: "ושנות רשעים תקצורנה" (משלי י-כז) כי מכל שנות חייהם לא נותר בידם מאומה - "אין זקן אלא זה שקנה חכמה".

עצתו כדבר האורים...

בחודש אלול שנת תש"ל, נכנס לחדרו של הגאון **רבי חיים פנחס שיינברג** זצ"ל אחד מתלמידי הישיבה, בחור בשם פנחס טואל, ואמר שהיות והוא נוסע היום לארה"ב, מעונין הוא בברכת הדרד.

לפליאתו העצומה אירע דבר שלא נשמע כמותו: הרב שיינברג ביקש נחרצות שלא לנסוע באותו יום. הבחור היה מופתע מאוד. הוא טען שבאם לא יסע, יפסיד את הכרטיס שעולה הרבה. אך הרב שיינברג בשלו: "אל תסע!" והוא כמובן ציית!

והנה כעבור יממה התפרסמה הידיעה המרעישת, שהמטוס בו היה אמור לטוס נחטף לירדן, כאשר בתוכו היו הגאון **רבי יצחק הוטנר** זצ"ל, בתו וחתנו.

שבוע ימים הוחזקו במטוס במדבר ירדן, ולאחר מכן הועברו למקום סתר עוד שבועיים בתנאי מצוקה של רעב וצמאון, והיו מוקפים ביריות ופחד מלחמה מכל הצדדים.

מגדלתו ומרוממתו

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

אין טוב לחצאיין!

עסקים יפנים חמורי-סבר צועדים בחגיגות מאחורינו.

כבר הנחתי בצד את העובדה שהיה זה יום עסקי קטסטרופלי, ולמעשה חשתי די עליצות כשכולנו פסענו לאורך הרחוב תחת שמש אביבית קורנת.

כעבור כחודש קיבלתי הודעה שהמשקיעים היפנים אכן שלחו את המימון לחברה האמריקנית. הייתי מבולבל לגמרי, אבל מטעמי נימוס לא יכולתי לשאול למה החליטו להשקיע.

* * *

כעבור שנים נמצאתי ביפן ופגשתי חבר זוטר מאותה קבוצת המשקיעים. משכתי אותו לשיחה בארבע עיניים וכשהאווירה נעשתה עליזה, העזתי לשאול: "למה מר טאקאגי החליט לבצע את ההשקעה ההיא?"

"הבוס שלי אמר שהוא מעולם לא ציפה לראות אמריקני צעיר עוזב אותנו כדי לעזור לאיש לא מוכר שזקוק לעזרה", הוא אמר. "זה הרשים אותנו. הוא אמר שהוא יכול להניח שאתה תתייחס לחברה שלנו באותם כבוד ונימוס בהם התייחסת לאיש ההוא."

* * *

נכון. אנחנו לא עושים מצוות, וגם לא עוזרים לזולת, כדי לקבל שכר בעולם הזה. אנו סמוכים ובטוחים שחלקנו שמור לעולם הבא, לעד ולנצח נצחים. אך יחד עם זאת בלתי אפשרי להימלט מההקשר העמוק - מהלינקג' - שהסיפור הזה חושף מולנו.

אדם שהוא טוב ביסודו, יהי טוב בכל התחומים. הטוב שלו ימצא את הביטוי שלו בכל מה שלא יעסוק. אם הוא יבחר במסלול הרבנות, אז הוא יהיה רב-טוב. ואם בחינוך, אזי יהיה מחנך-טוב. ואם בעסקנות, עסקן-טוב. נהג-טוב. פקיד-טוב. איש-עסקים-טוב. נהג-מונית-טוב.

ולמה חשוב כל כך להדגיש זאת? כי אנחנו נוטים לשכוח את זה! נוטים להתמקד בהגדרת החיצונית של תפקיד האדם, או של ההישגים שלו... אך מה עם העיקר?!

נזכור ולא נשכח: מי שמשקיע בלהיות טוב, יהיה טוב בהכל!

לכבוד העלון הנפלא והמיוחד 'איש לרעהו'!

מזה עידן ועידנים שנפשי חשקה לשתף אתכם בסיפור משלי, אך מה אעשה וסיפור כזה עדיין לא נולד?... אבל אתמול בערב עלעלתי בקלסר של אשתי. היא מוסרת לעיתים הרצאות, ויש לה קלסר עם כל מיני חומרים יפים ומחכימים. מצאתי שם צילום של סיפור (שמופיע בספר "המנכ"ל והדלת המסתובבת") ואני חושב שאפשר ללמוד ממנו רבות!

* * *

טבעי להתייחס בכבוד ובהערכה לאנשים מצליחים. יש להם לעיתים קרובות כח ומעמד, לכן קל לרחוש להם הוקרה. אבל אחד הדברים שחושפים את אופיינו ואת הערכים שלנו, הוא האופן שבו נתייחס לאנשים הנמצאים מתחתינו בסולם, או לאלה שאין להם שום נכס בולט להציע לקידום הקריירה שלנו. וידוע מאמר החכם לפיו חברה ניכרת באופן שבו היא מתייחסת לאנשים החלשים שלה!

וכך מספר בעל המעשה עצמו:

לפני כמה שנים ניסיתי לגייס מימון לחברה אמריקנית. הסדרתי פגישה למנהלי החברה עם קבוצה של בנקאים יפנים, אך לצערי המפגש התפתח לא טוב. באופן טבעי חשתי אחראי ומאוכזב ובנסיעה חזרה ברכבת מפילדלפיה ישבתי לבדי, מכונס ושותק מול אורחי.

כשהגענו לפן סטיישן מצאתי את עצמי הולך כמה צעדים לפני החבורה שלי. לפתע ראיתי איש עיוור בגיל העמידה, מגשש את דרכו בתחנה הצפופה. אני אישית חש קשר אל אנשים שסובלים מעיוורון, מפני שאחיינית שלי נולדה עם פגמים בראייתה. שוכח את עצמי לרגע, ניגשתי לאיש ושאלתי אותו לאן הוא רוצה להגיע. מסר לי כתובת, ואמרתי לו שזה כמה רחובות בלבד מהמשרד שלי:

"נוכל ללכת ברגלי?" שאל אותי האיש.

"זה יום אביבי נהדר", אמרתי. "למה לא. חכה רגע ואני אפרד משותפיי לעסקים".

לתדהמתי הרבה, לקוחותיי התעקשו ללכת אתי. הנחתי שהם רצו ללוות אותי למשרד. לפני שהספקתי לתפוס מה קורה, כבר פסענו, אני והאיש העיוור הנשען על זרועי, בעוד ארבעה אנשי

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

{ אז נדברו }

פרשת וישלח תשפ"ג | לסדר: "קטנותי מכל החסדים" | גליון מס': 584

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

חנוכה חג המלחמה!!! לא חג הנצחון!!!

אנחנו עומדים סמוך ונראה לימי חנוכה הקדושים והאהובים... כלנו יודעים שחנוכה זה ימי הלל ושמחה על הניסים והנפלאות והתשועות והנחמות שה' עשה איתנו... וכידוע: יש את השאלה המוכרת: מה זה "ועל המלחמות?" וכי מה יש לנו להודות על המלחמות? וכי משהו מחפש מלחמות?? אז לא תאמינו!!! גיליתי מידע היסטורי שבשבילי הוא רעידת אדמה!!!

הכל התחיל מזה שהתחלתי לעיין קצת בספרים העתיקים שמתארים מה שהיה שם... (כמו יוספון, יוסף בן מתתיהו, מקבים...) ושם גיליתי כל מיני הפתעות!!! מבחינה מסוימת יש הבדל תהומי בין התיאורים שנכתבים בספרים האלו... לבין מה שקבלנו מחז"ל... (אז שלא תבין... אם היה פה באמת חילוקי דעות בין מה שקבלנו מחז"ל לבין העדויות של הספרים האלו לא הייתה לי שום בעיה... הייתי לוקח את הספרים האלו וזרק אותם בפח האשפה הראשון והכל שריר וקיים... אז זהו שלא!! רבותינו הראשונים דווקא סומכים על העדויות האלו והם התקבלו-עכ"פ כעדויות היסטוריות ולא הרבה מעבר לזה.)

והפעם!! ההפתעה הגדולה שלי היא: שאני וגם אתה תמיד ידענו שעם ישראל סבלו מהיוונים ו"צר להם לישראל מאד מפניהם ולחצום לחץ גדול עד!!! עד שריחם עליהם ה'..." ובקיצור: ביום כ"ה בכסליו היה הנס הגדול של נצחון המלחמה ונס פך השמן וזהו!!! מאותו יום ואילך שקט ושלוה... "ינוח מאויביהם והרוג בשונאיהם..." מכאן ואילך ותשקוט הארץ...

אז זהו שלא!!! אם תסתכל בספרי היסטוריה האלו... הסיפור נראה בדיוק הפוך!! הסיפור הוא כך: שעד כ"ה בכסליו מלכות יוון שלטה בישראל שליטה בלתי מעוררת!!! דווקא אז היה שקט... למה? כי מלכות יוון שולטת וכמובן הם גוזרים גזרות על היהודים... והחרדים לדבר ה' נאלצו להתחבא במערות ואז היו תופסים אותם והורגים בהם וכו'... עד!!! עד שהגיע כ"ה בכסליו ש... שמה קרה אז?? מה שקרה זה שבעקבות מעשה שהיה (הסיפור עם המערה שיהודים שמרו שם שבת והיוונים יצאו נגדם למלחמה והיהודים לא רצו לחלל שבת ומתו שם אלף איש) שהיוונים התנכלו ליהדות... יום אחד החליטו יהודה המכבי ואחיו בנחישות-שזהו!!! שוברים שתיקה!!! מהיום יוצאים למאבק נחוש על החיים ועל המוות... ומאז!!! מאז ה ח ת י ל ו המלחמות...

כלומר: זה לא שבכ"ה כסליו עם ישראל ניצחו את יוון... ההיפך הגמור!!! מכ"ה כסליו ואילך עם ישראל התחילו להילחם במלכות יוון... וזו הייתה מלחמה ארוכה ועקובה מדם שנמשכה במשך עשרות שנים... (רק שתבין: כמעט כל בני חשמונאי המכבים מתו בכמה שנים האלו בקרבות...)

אז מה קורה פה?? אנחנו מצד אחד יודעים שבחנוכה היה נס פך השמן ונצחון המלחמה... ואילו מתברר שתכל'ס... המלחמה למעשה רק אז התחילה בפועל??

כתוב כאן יסוד מהותי וחשוב מאין כמותו:

מהו היום המכונן ביותר של עם ישראל מול מלכות יוון?? איזה יום נרשם בהיסטוריה כיום הנצחון המזהיר והמשמח ביותר של ישראל מול מלכות יוון?? היום שבו קבלנו החלטה נחושה: די לכניעה ולרפיסות!!! יוצאים להילחם!!! זה!! זה היום עשה ה'... זה היום הגדול!

כן... ביום כ"ה בכסליו לא סיימו עם היוונים... אדרבה... ביום זה רק התחלנו איתם... אבל אדרבה... עצם ההכרה וקבלת ההחלטה הנחושה שזהו!! אנחנו יותר לא מוותרים על היידישקייט שלנו ואנו יוצאים למאבק נחוש ובלתי מתפשר על הקדוש והיקר לנו... זהו!! זה היום עשה ה'!! זה יום הנצחון האמיתי שנרשם לדורות... מתי ה' הניח לנו מאויבינו?? מה זה משנה... זה כבר עניין של הרבש"ע... אבל אנחנו מצידנו... יום הגאולה האישי שלנו בתור יהודים זה היום שבו החלטנו לעשות סוף לצניחה הרחנית... אנחנו מהיום נאבקים...

כלפי מה הדברים אמורים??

מגיע אלי בחור ומספר לי איזה ניסיונות רוחניים יש לו... איזה פיתויים אורבים לו ועוזבו... אין סיכוי... אני כל פעם מתחזק ושוב נופל... ושוב מתחזק ושוב נופל... עד שנמאס לי... שחררתי אחיזה... אמרתי לו: סליחה על השאלה: מה ההבדל בינינו לבין חילוני?? הרי בינינו גם אנחנו עושים עבירות וגם הוא... אז מה כבר ההבדל? שהוא עושה יותר עבירות ואנחנו פחות?? נו... מה התשובה?? יש הבדל אחד ויחיד ביני לבין חילוני (שה' יחזיר אותו בתשובה...) אני נאבק!!! אני נלחם!! אני לא מוותר... גם אם אני נופל ונכשל ולפעמים אפילו קרוב למזיד... אבל אני ממשיך לחתור... ממשיך לתפוס את עצמי לידיים ולא נכנע... ואת זה החילוני לא עושה... הוא משחרר אחיזה ונותן לצניחה החופשית להמשיך להצניח אותו לתהום... כל ההבדל בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו זו ההחלטה הנחושה: אני נאבק!!! אני נלחם!! אני לא מוותר!! נצחונות?? הישגים?? כמה זמן תצליח בסוף לצבור בין מעידה למעידה?? עזוב... זה כבר לא הנס הגדול... מתי עם ישראל הצליחו בפועל לנצח את היוונים?? לא יודע מת... וכנראה שאף פעם לא... (הרומאים בסוף ניצחו את היוונים ולא היהודים...) את זה אנחנו לא חוגגים!! חנוכה זה לא חג של נצחון!!! חנוכה זה חג של מלחמה!! בחנוכה כלל ישראל הפנימו עמוק עמוק בלב שיוצאים למאבק!! אנו לא הולכים לוותר על הרוחניות שלנו... שלא תחשוב... הם היו ריאליים... הם ידעו שזה יהיה כרוך בהמון קרבות... אבל הם היו נחושים!! אנחנו כבר לא סמרטוטים של היצר הרע... ולכל אחד מאיתנו יש את החנוכה הפרטי שלנו!! את היום הבהיר הזה!! היום שבו תקבל החלטה נחושה: אני יוצא למאבק!! מהיום אני לא מוכן להשלים עם הנפילות הרוחניות שלי... ואני נחוש להתגבר... כן... זו תהיה דרך ארוכה... יהיו נפילות... יהיו מעידות... אבל אני יוצא לדרך!! אל תשכח לציין את היום הזה... זה נס פך השמן הפרטי שלך...

בימים אלו לנו לקראת הוצאת מהדורה מחודשת ומורחבת של הספר 'ואהבת' להשתתפות בהוצאות ההדפסה ניתן להתקשר לפלא': 0527683095 (ניתן להקדיש לעי"ג, להצלחה)

ניתן לקבל את הגיליון בפקס באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם בהוצאות הגדולות!!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

אני רוצה בית של תורה... אבל גם ליהנות... חיי רווחה...

כמידי שנה כשמגיעה פרשת וישלח היא מזכירה לנו את קיומה של הסוגיה של החומריות ונהנתנות וה"יש לי רב" של עשיו מול ההסתפקות במוטע וה"יש לי כל" של יעקב אבינו...
ובכן: כידוע: כיום הנושא של נהנתנות מאד תופס אותנו!! יש צעירים שמאוד חשוב להם ליהנות בחיים... כשמדברים איתם על חיי נישואין ועל בית של תורה... מאד חשוב להם לוודא שאפשר גם ליהנות ולחיות טוב... ובשידוכים מאד חשוב להם לשמוע ש... נכון... בית של תורה והסתפקות במוטע... אבל אפשר גם קצת ליהנות בחיים... ובית מטופח ומושקע וכו'...
 בקיצור: יש תופעה של בינוניות בדורנו... גם וגם... לרקוד על שתי העולמות...

אבל כאן צריך לשים לב!!! שאמנם יש כאלו שיש להם באמת נטיה לחומריות ונהנתנות וזה באמת בעיה (הם צריכים להחליט איזה בית הם רוצים... אין גם וגם...) אבל!!! לא תמיד זה נובע מנטיה לחומריות...
הרבה פעמים זה בכלל יושב על חסך מהילדות!!! תחשוב שיש בחור בן עליה שגדל בבית שהיה בו הסתפקות במוטע באופן חריג... וכתוצאה מזה יש לו חסך פנימי שהוא רוצה שהכל יהיה בשפע... שהארונות יהיו מפוצצים בכל טוב... או תחשוב שהוא גדל בבית קטן וצפוף מידי... ולכן יש לו דחף לגור בבית רחב ידיים... (או שגדלת במשפחה קצת מוזנחת וזה הפריע לך... ומהמקום הזה בא לך שבבית שלך כולם יראו במודה הכי עדנית) ברגע שזה הרקע אז זה בכלל לא נובע מחומריות ונהנתנות... זה בסה"כ יושב על חסך מהילדות שהם מרגיש שהוא צריך לפצות אותו!!! אם ככה אז זה עולם אחר לגמרי... אתה לא עוד איזה צעיר הנתן וחומרני שצריך לתת לך על הראש... תפסיק כבר להיות מגושם כ"כ... לא!! יש לך בסה"כ איזה חסך שאתה רוצה למלאות אותו ומותר לך...

נו... אם זה באמת יושב על חסך אז בכל זאת יש לי לומר לך? אז בא תשמע סיפור...

כידוע: אצלנו הגברים... החופש הגדול מתחיל בתשעה באב... ואז מתחילים לאט לאט לבשל את התכניות לאיפה נוסעים ועם מי מחליפים דירה וכו'... (בערב ט"ב אני לא מעז לדבר על זה כי אאפס... פאסט נישט... זה לא מתאים... אבל-) בתשעה באב אהה"צ... אחרי שהמשיח כבר נולד... כשנפגשים בבית הכנסת ככה בשקיעה בחליצת התפילין... אז מתחילים לדבר על התכניות...

בקיצור: באותה שנה היה לי כנראה צום קשה!!! הייתי מאד מאד צמא... אח שלי ניגש אלי באזור השקיעה... נו... מה קורה?? מה התכניות לבין הזמנים??

אמרתי לו: שום דבר!!! **כוס מים קרים!!!** אני צצצצמא... מה התכניות הלאה... מים... עוד עשרים דקות תשתה מים... אבל הלאה... מה התכניות הלאה... אמרתי לו בקול ניחר: אין הלאה... כוס מים!!! זה! זה התכנית לבין הזמנים... הוא ניסה להמשיך לדובב אותי... בסיידר... נו... כוס מים... אבל מה הלאה...

ושוב עניתי לו: עזוב אותי... אין הלאה... יש תכנית אחת ויחידה לבין הזמנים: כוס מים!!! וכך הסתיימה לך השיחה... עבר חצי שעה... והנה עוד שתי דקות אפשר לשתות... והנה... סו"ס אפשר לשבור את הצום... ברכתי שהכל... ושתיתי גלון של מים... אה... אמחיה... עבר דקה וחצי... שתיתי עוד!!! עוד שתי כוסות של מים... אה... תענוג... מים קרים על נפש עייפה... עברו עוד שתי דקות... עוד כוס של מים... ועוד שתי כוסות... זהו... שתיתי חמש כוסות של מים... נו... מה עכשיו?? באמת מה הלאה?? כעת הגיע תורי להתקשר לאח שלי... ההלו... מה נשמע?? נו... באמת מה אתה אומר... מה התכניות לבין הזמנים??

אח שלי החליט להחזיר לי באותו מטבע לשון: שום דבר!!! אין תכניות... יש רק כוס מים... אמרתי לו: אתה צודק... אבל כבר שתיתי... שתיתי כוס ועוד כוס... תוך חמש דקות שתיתי חמש כוסות ועכשיו... באמת מה... מה הלאה... ענה לי אח שלי: נו... זה בדיוק מה שאמרתי לך... שאלתי אותך: מה התכניות שלך לבין הזמנים ואתה אומר לי כוס מים כוס מים... אין בעיה... תשתה לבריאות... אבל זה טוב ונכון לחמש דקות הראשונות של הבין הזמנים... אבל מה הלאה... מה קורה אחרי שגמרת לשתות... מה התכניות הלאה...

אני חושב שהתיאור הזה הוא משל טוב!! הוא מאד ממחיש מה עובר על בן אדם שיש לו חסר!!! כשיש לך חסר... החסר כ"כ בולט וכ"כ מורגש... שאם שואלים אותי מה התכניות לבין הזמנים? אני רואה רק דבר אחד מול העיניים: כוס מים!!! ונכון... אל תדאג... יהיה! יהיה כוס של מים... אבל תוך חמש דקות אתה תסיים עם הכוס מים... ואז הלאה... מה הלאה...

על אותו משקל: בחור יקר... אם אכן באמת הצורך שלך ברווחה כלכלית או בנהנתנות... אם זה יושב אצלך על חסך מהילדות!!! אין לי שום עניין להוריד אותך מזה משיקולי הסתפקות במוטע... אדרבה... אל תדאג... יהיה!!! רוצה בית מרווח?? יהיה!!! אתה רוצה לחיות חיי רווחה בלי צמצום?? יהיה!!! אל תדאג... ומשיב על כל חי רצון... אם זה הצורך שלך אז ה' ישיב את רצונך...

אבל אנא ממך!!! אל תתקע שם!!

כי ברגע שזה יושב על חסך... אז ברגע שאתה תגשים חלום ובעצה"ש יהיה לך בית מרווח... ותוכל להרשות לעצמך... בחודש חודשיים הראשונים אתה תרגיש נפלא... ואח"כ אתה תשאל את עצמך... נו ו... מה הלאה... **ועל זה אנחנו מדברים!!! לרגע הזה אתה צריך לדאוג!!!** לרגע שאחרי שתשלים את החסך שלך... לאותו רגע שאחרי ששתיתי שמונה כוסות מים ואז שאלתי נו... מה הלאה... אל תחזור על הטעות שלי שברגע שאני צמא בט"ב... אז זהו! קיר!!! אני לא רואה שום דבר מול העיניים... רק כוס של מים!! היה אפשר לצפות ממני לקצת ראש גדול ולהבין שנוכון שאני מאד צמא ואפשר להבין אותי... אבל הההלל... כוס של מים זה לא תכנית לכל הבין הזמנים הקרוב... זה אולי תכנית לחצי שעה הראשונה של בין הזמנים... אותו דבר כאן: בראש שלך יש כל מיני חסכים שאתה רוצה להשלים אתם... אל דאגה... זה יקרה... תרגיע את עצמך... בעצה"ש אנחנו הולכים להקים בית של תורה עם רווחה כלכלית...) "עני כל אליך ישרו ואתה נותן להם..." ה' מספק לכל אחד את החסר שלו... ואם יש לך חסר אז ה' ימלא לך אותו... אבל הלאה... אל תתקע שם... כשמדברים איתך על החיים... כשאתה מתחיל לחשוב על משמעות החיים... אל תתקע בכוס מים הזו!!! תפתח ראש... תחשוב על משמעות החיים... שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו... אל תדאג ה"מה חובתו בעולמו" הזה לא יבא על חשבון ה"כוס מים" שאתה כ"כ רוצה לשתות... אתה תמלא את החסר ועדיין ישאר לך הרבה הרבה מקום פנוי בלב למשמעות... תן לרביש"ע למלא את החסר שלך... ואתה תתמקד בלמלא את עצמך בפנימיות ובמשמעות... להבין מה אנחנו עושים פה ולאן אנחנו חותרים... שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו... כי האדם לא נברא אלא להתענג על' וליהנות מזיו שכניתו...

הודעה משמחת:

ניתן לרכוש את הספרים מבית 'אז נדברו', 'אהבתי', 'זימאן',

'המסולאים בפז'

במוקדי המכירה שבארה"ב:

מונסי: 'מרכז הספרים'

ובביהכ"נ הגדול של ויזניץ

ויליאמסבורג: בית הספר

בורו פארק: אייכלערס, ברמן.

ליקווד: יודאיקה סקווירא

להזמנות מרוכזות ניתן להתקשר להפצה ראשית בארה"ב:

7188718652

ניתן לקנות את הקונטרס על חנוכה

נר הנוכה מצוה להניחו על-

'ביתו מבחוזי'

בפלא': 0527683095 - 0548446691

ניתן להשיג במוקדי המכירה:

אופקים: שמירא: 0534112035

אחיסטך: שרגל: 0527171721

אלעד: 03-9073067

אשדוד: 0504120311

בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב', מש' צוויבל.

תפרח: 0556705003

בני ברק: קבוץ גלויות 9 - 0556728458

חזון איש 34 (פינת דסלר, דרייפוס, אפשר גם חוברות ישנות של חנוכה) 0527117271

ירושלים: מרכז העיר: רחוב נחמיה 10.

בית וגן: רח' הרב פרנק 29 קומה ב'.

רמות ד': רובין 47 קומה ב'

רוממה: המ"ג 29 0527682281

הר נוף: 0533148861

תל ציון: קליין 0527150166

ביתר עילית ב': אזור רמי לוי 0548450998

קרית ספר: קצות החושן 14 052-7174781

חפץ חיים: 14 089742750

פינצוי בראשית- ברנפולד: 0527137444

גריץ פארק: 0527644795

צפון: רכסים: הורדים 4א' קריצלר 0548415410

כרמיאל: 0527136165 משפחת שטיימן.

עפולה: 0527686876

מה בחוברת??

- למה הקשר בין פילים לחנוכה?? למה היוונים אוהבים פילים??
- למי שכבר למד את כל הסוגיה של חנוכה וגם נגמרו לו כל הוורטים של חנוכה... איפה יש כר נרחב של נושאים הקשורים לחנוכה??
- שהיו מחבבים את הצרות!! איך אפשר לחבב צרות? וכי מישוהו מחפש צרות??
- שער הכוונות!!! מה אני אמור לכיין בשעת הדלקת נרות חנוכה??
- במוצ"ש אנחנו אומרים 22 פעמים "אל תירא עבדי יעקב..." למה צריך כ"כ הרבה פעמים להרגיע את יעקב??
- למה בדורות האחרונים עושים עסק כ"כ גדול מחנוכה (בו בזמן שבגמ' חנוכה מוזכר רק שמונה פעמים ובווד"ק אולי שלוש פעמים...)?
- האם אני, הבחור הצעיר!! האם גם אני יכול להיות בעל מופת ולעשות מופתים למעלה מדרך הטבע?? התשובה היא: כן!!!
- האם מראה היצוני לא אומר כלום... או... או... או לא אומר הכל??

העקשנות היהודית... מתי לטוב ומתי למוטב??

הייתי לפני כמה שנים בשבת אופרוף וכשהגיע סעודת שבת בבוקר לא היה דגים בתפריט... (היום זה מקובל שמיד בהתחלה 'מתקדמים' לטשלוט...) היה שם יהודי אחד שנחרד עד עמקי נשמתו... מה... סעודת שבת בלי דגים?? הרי מנהג ישראל לאכול דגים בכל סעודה מג' סעודות?? (והאמת היא שהוא צודק...) אל תשאל... הוא יצא למאבק עיקש ונחוש... אבל מממזה מאבק... הוא הטריד את כל המשפחה... טרטר את כל הסועדים... שיגע את המלצרים... תארגו לו איזה ממרח טונה או סרדינים... והם ניסו ולא מצאו... ואז הוא עשה שביתת רעב... אין!! אי אפשר להמשיך!! הוא יצא באמצע סעודה ודפק בבתים של אנשים מקומיים ועשה ביזיונות למחותנים עד שסו"ס הוא חזר עם איזה חתיכת גפילטע פיש... או אז סו"ס ותשקוט הארץ... **חשבתי לעצמי: בסה"כ הוא לא אשם בעקשנות שלו הזו!!** סו"ס הוא יהודי... יש לו גנים של ישראל סבא!! והרי יעקב אבינו התייחד בעקשנות!! כשיעקב נאבק עם שרו של עשיו עד עלות השחר... המלאך התפעל מיעקב והוסיף לו שם... מהיום קוראים לך ישראל-- כי שרית עם אלוקים ואנשים ותוכל!! כתוב כאן שישראל נקראים כך על שם העקשנות והמאבק הנחוש שמאפיין את אבינו יעקב... שרק בדרך הזו יעקב אבינו מצליח לשרוד את כל הגלויות ולהיאבק ולהילחם על שמירת היהדות עד עלות השחר... אז הנה... כעת מגיע יהודי שבגנים שלו זורם דם של ישראל!! וממילא כשחסר גפילטע פיש בסעודת שבת אז הוא נאבק ומתעקש ונלחם עעעד הסוף... לא מוותר עד שיהיה פה חתיכת דג...

נו... מה אתה אומר?? מקובל עליך הטיעון הזה??

האם כשיעקב אבינו קיבל את התואר ישראל "כי שרית..." האם לזה התכוין המלאך?? נראה לך שאם יעקב אבינו היה בשבת אופרוף הזו הוא גם היה פותח במאבק עיקש בשביל הגפילטע פיש הזה??

לא כ"כ נראה לי!! אבל בעצם למה לא?? הרי סיכמנו שיעקב אבינו נקרא ישראל על שם העקשנות היהודית!! ומי שקצת מכיר אנשים עקשנים... אין חכמות... עקשן זה עקשן!!

אז זהו שלא!! וברור לכולנו שלא... והשאלה היא למה לא??

כאן מחכה לנו הפתעה!! מידי בוקר אנחנו אומרים בשחרית "אבל אנחנו עמך... עדת יעקב בן שמאהבתך שאהבת אותך ומשמחתך ששמחת בו קראת את שמו **ישראל ו-ישורון!!** כתוב כאן שישראל זה לא רק מלשון מאבק ועקשנות!! לשם ישראל יש עוד משמעות!! מלשון **ישורון**... מה זה ישורון?? ישורון זה מלשון ישרות! יעקב הולך עם הקב"ה בישרות... חותר לעשות רצון ה' ולא הולך סחור סחור... (כך משמע בזה"ק שהשם ישורון הוא לא שם נפרד... אלא הוא בעצמו הפירוש והפועל יוצא של השם ישראל)

אנחנו מדגישים בתפילה שישראל העקשן והנאבק בלבד זה לא מספיק!!

צריך ישראל ו-ישורון!! עקשנות אבל-- ישראל!!

כן... צריך לדעת שעם כל הכבוד ליהודים העקרוניים והעקשנים שהולכים בכל דבר עד הסוף... סו"ס טמון בעקשנות הזו גם חסרון אחד גדול: כי... כי כידוע... מי שהוא טיפוס עקשן... **הרבה פעמים הוא גם הולך ראש בקיר עד הסוף!!** ההלו יהודי יקר... עם כל הכבוד... נכון שישראל זה מלשון חותר נאבק ועקשן עד הסוף... השאלה **לאן?? לאן הוא חותר??** כן... הבנתי שישראל זה יהודי שחותר בנחישות עד הסוף... אבל **"עד הסוף" של מה...??** עד סוף הגפילטע פיש?? עד סוף הקיר בטון?? עד סוף מה??

אז זהו!! שיהודי חותר למקום אחד ויחיד: **מה ה' רוצה!!**

רק לשם יהודי אמור לחתור ועד הסוף... **ובאמת מה ה' רוצה??** ה' רוצה מכלול שלם של ערכים... ה' רוצה דגים בסעודת שבת... וה' גם רוצה כיבוד הורים... וה' רוצה רגישות והתחשבות בבין אדם לחבירו וכו' וכו'... בקיצור: ה' רוצה מכלול שלם של ערכים... וממילא כשיהודי ניגש להיאבק על רצון ה'... אין כזה דבר לסמן מטרה אחת מול העיניים ולהתחיל לדהור איתה קדימה ללא הבחנה... **לא!! אין כזה דבר!!** זה לא נקרא ישראל!! זה סתם בן אדם עקשן ומרובע שנאבק על המקובעות שלו עד הסוף עם ראש בקיר... הישראל הזה שעליו אנחנו מדברים זה יהודי שנאבק וחותר עד הסוף... **איזה סוף?? סוף קיום וציות ורצונו יתברך!!** שזה אומר... שה' אמנם רוצה דגים בסעודת שבת... אבל ה' רוצה גם רגישות במחדל שקרה כאן ולא לעורר פרובוקציות וחילול ה' וכן הלאה וכן הלאה... ואדרבה... דווקא בסיטואציה שכזו מתגלה בייתר שאת הנחישות והמאבק הבלתי נדלה של יהודי!! אין הוא נאבק בכזו זהירות ונחישות לבחון בכל צומת מה כעת רצון ה' ובעיקר מה לא...

והנה!! אתה רוצה את הדוגמה הכי עוצמתית מה זה נחישות ועקשנות נוסח יעקב אבינו?? אז הנה!! מהפגישה הזו בעצמה של יעקב עם עשיו בעצמו!! (למחרת הפגישה עם שרו...) נו... אין יעקב מתכוון לקראת הפגישה עם עשיו? א. דורון. ב. תפילה. ג. ומלחמה!!

אתה קולט איזה שלושה תחומים לא קשורים זה??

דורון זו דיפלומטיה... חיבוקים... תעודות הוקרה... פוצי מוצי... דינר... התרמות... עיזים מאתיים תיישים עשרים... ריווח תשימו... שיראה יפה וגדול... הרבה הצתעצויות... ומאידך תפילה זה מישור אחר לגמרי!! זה השלך על ה' יהבך... "ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם..." כולי דבוק בה'... לא מעניין אותי עשיו... לא חושש מאף אחד... בז לו לגמרי... עיני נשואות רק לה'... ומהמצד השלישי יעקב נערך גם למלחמה... מלחמה זה חובת השתדלות... יעקב אבינו מפעיל שיקול קר של "ויחץ!!" אם יבא עשיו אל המחנה האחת והכהו... רבש"ע: איך בן אדם אחד!! מסוגל

לתמרן בין שלושת המהלכים הכ"כ מנוגדים האלו בד בבד?? ועוד תחשוב **שבדיוק במעמד הזה** הוא מקבל את השם ישראל!! על שם מה? על שם העקשנות והנחישות שלו להיאבק עד הסוף!! רבש"ע: איפה פה הנחישות?? מילא אם יעקב אבינו היה מחליט החלטה חד משמעית לצאת למלחמת חרמה נגד עשיו וללכת עד הסוף... "עד רידתה..." אוהו... פה אתה רואה תכונה של ישראל!! מילא אם יעקב אבינו היה מחליט לעזוב ולנטוש את הכל ורק להתפלל ולבטוח בה' עד כלות הנפש ולעשות תענית ג' ימים וג' לילות ללא שום השתדלות... אוהו... פה אני גם רואה מאבק נחוש עד הסוף!! מאבק של אמונה ובטחון נגד כל התחזיות...

אבל ברגע שיעקב משלב תפילה דורון ומלחמה בד בבד... אז רבש"ע: איפה אתה רואה פה אופי של מאבק ונחישות??

כן... שרו של עשיו... אתה שכ"כ התפעלת מהעקשנות והנחישות של יעקב ללכת בכל דבר עד הסוף ולכן קראת לו ישראל... תגלה לנו איפה ראית את התכונה הזו אצל יעקב?? אדרבה... אם היית שואל אותי... דווקא אצל יעקב הכי פחות רואים את התכונה של העקשנות!! דווקא אצל יעקב רואים לאורך כל הדרך תמרון מאוד זהיר וחישוב של כמה מהלכים בד בבד ביחד... אם יעקב אבינו מסוגל מצד אחד ללכת על מהלך של דורון ובד בבד לחדד סכינים ולהתכוון למלחמה עקובה מדם... אז איפה אתה רואה עקשנות יהודית ללכת עד הסוף??

אה... מה אתה אומר...? שאלה עצומה... נו... ומה התשובה??

בטח עקשנות יהודית!! השאלה על מה!!! על מה מתעקשים??

אם אתה מתעקש לנצח בכל מחיר?? **לא תראה את זה אצל יעקב!!**

אם אתה מתעקש בכל מחיר להיות דיפלומט? **לא אצל יעקב אבינו!!**

אם אתה מתעקש רק להתפלל ותו לא? **גם לא אצל יעקב אבינו...**

אבל אם אתה מתעקש לעשות מה שה' רוצה??

אוהו... זה יעקב אבינו!!! יעקב אבינו מנהל מאבק נחוש ובלתי נדלה למטרה אחת ויחידה: לעשות רצון אלוקי חפצתי!! ולכן דווקא!! דווקא מרוב שיעקב אבינו כ"כ נחוש לעשות רק רק רצון ה' ותו לא... לכן הוא מסוגל לתמרן בד בבד בשלושה מהלכים ביחד... כי אנחנו צריכים להיות ערוכים לכל אפשרות לפי העניין... לפי מה שה' יזמין מאיתנו בנתוני השטח... יתכן שרצונו יתברך יהיה שמספיק דורון... ואם לא... אז יתכן שרצון ה' יהיה לפתוח במלחמה... ורגע... אולי ה' ירצה לא את זה ולא את זה... ה' פתאום יצפה מאיתנו לנטו בטחון והשענות עליו וזהו... הנה לך עקשנות של **ישראל ו-ישורון!!** ישראל וישורון!! הוא עקשן... השאלה במה הוא מתעקש??

הוא מתעקש רק בדבר אחד ויחיד-- לעשות רצונו יתברך!! מי שמתעקש לעשות רצונו יתברך... דווקא הוא האדם הכי פחות מרובע... הכי פחות מקובע... הכי פחות נעול במהלך אחד בלתי מתפשר... מה

בחז"ל שנקרא **"תיתי לי!!"** כל אחד מהאמורים התבטא על עצמו שיש משהו מסוים שהוא מאד הקפיד עליו... אז ר' נחמן אומר תיתי לי שלא ביטלתי ג' סעודות בשבת... דהיינו שהוא מאד מאד הקפיד על סעודה שלישית!!! ואילו רבי יהודה הקפיד מאד על תפילה בכוונה ובאריכות!!! ואילו ר"ה בריה דרב יהושע מאד הקפיד על כיסוי הראש... אם כך רואים שיש דבר כזה בעבודת ה' להיתפס למצוה מסוימת ולעשות אותה בשלימות יתירה!! **אז נכון! יש כזה דבר...** אבל זה שר"נ החליט לעשות עסק גדול מסעודה ג' אין הכוונה שברגע שהגיע סעודה ג' הם הניח בצד את כל היהדות, אין מנחה, אין בין אדם לחבירו, אין דיני ממונות... יש רק סעודה שלישית... ברור שלא!! אלא מאי? אדרבה!! מרוב שסעודה ג' הייתה חשובה לו אז הוא נערך בהתאם!!! כשהגיע שבת אופרוף הוא לא נחת פתאום והתחיל לעשות פרובוקציות איפה יש דגים... הוא דאג מראש לסגור את כל הפינות ולסדר את כל שאר חלקי היהדות שלא יתחככו עם הסעודה ג' שמאוד חשוב לו לא לבטל אותה... (על אותו משקל: אני מכיר יהודי קדוש שיש לו 'עניין גדול' עם קברי צדיקים... הוא נוסע למסעות ממושכים באירופה... אבל!! הוא לא יוצא לחו"ל עד שהוא לא סוגר את הפינה האחרונה מי ידאג לזקן הזה במקומי... ומי ידאג למנין בבית כנסת פלוני... ומי יתייחס ליתום אלמוני... ומי יענה תשובות בהלכה במקומו... ומי ידאג לתת את המעטפה לאלמנה פלונית... זה בסידור!! מותר לעובד ה' להימשך לנישה מסוימת בעבודת ה' באופן יוצא דופן... אבל רק בתנאי שהוא סוגר את כל הפינות האחרות לפני כן... אדרבה... בגלל שהוא יודע שקברי הצדיקים זה משהו שלא עומד במשקל אפילו מול "ספק שבות בבין השמשות במקום מצוה..." אז ברגע שסידרו את כל הפינות האלו כעת אפשר להקפיד על גפילטע פיש בכל סעודה... אחרי שסגרת את הפינה מי יעזור לאשתי להשכיב את הילדים ולהכין מערכים... כעת אפשר לנסוע ל"בית עין" עד אור הבוקר...)

זו הסתייגות ראשונה!! וההסתייגות השנייה: עד כה נכתב שאין כזה דבר להציב ערך מסוים ביהדות ולהיכנס לתוכו כמו נגמ"ש ולירות מתוכו ללא הבחנה... כאן חשוב להדגיש שלשם שינוי יש שלושה דברים יוצאי דופן שבהם כן!!! כן אפשר להיכנס לנגמ"ש ולירות (כמעט) ללא הבחנה... תנחש איך מה הם ג' הדברים האלו? ע"ז גילוי עריות ושפיכות דמים!!! כן... בדיוק על זה נאמר: על כל המצוות שבתורה יעבור ואל יהרג חוץ מג' עבירות שבהם ייהרג ואל יעבור... **במילים אחרות מה כתוב כאן??** שבכל המצוות שבתורה אי אפשר ללכת עד הסוף ולירות ללא הבחנה חוץ מג' עבירות האלו שלרוב חומרתם... כאן כן!!! כן הולכים עד הסוף... עכשיו: מה זה נקרא ללכת עד הסוף?? זה כבר עוד נושא... שכל תמיד צריך להפעיל וראש בקיר אף פעם לא נכון להיתקע... אבל מה שבטוח: יש בהחלט מקום לחלק בין המאבק הנחוש על הדגים בסעודת שבת לבין המאבק על אינטרנט וכדו' ששם האפס סובלנות מתקבל יותר בהבנה...

בל נשכח... אנחנו בסופו של עובדים אצל בורא עולם!! אנחנו לא עובדים שום ערך אחר... גם לא תורני... בסופו של דבר בכל נושא ובכל עניין... אנחנו אמורים לסגור פינות מול אבא שבשמים ולברר מה רצונו ית'...

זה לא עקשנות יהודית!! ממש לא!! אדרבה... זה אולי עקשנות שלר"ה זה אולי המידות רעות שלך... אל תפיל את זה על היהדות... אם אתה עקשן והולך ראש בקיר עד הסוף ומותיר אחריו אדמה חרוכה... תהיה כנה ותודה שזה נובע ממקובעות שלך... אל תאשים את הידישקייט בזה

ויש אנשים שבנקודה הזו הם שופכים בוץ על היהדות!!!

מגיע פרומער על כל הראש ובשם הידישקייט לוקח תחום מסוים בעבודת ה' ומתבצר בו ודוהר איתו ללא הבחנה... מעורר פרובוקציות ומעורר מדנים... והכל בשם מי?? בשם העקשנות היהודית והנחישות!!!

אז זהו שלא!!! עקשנות ונחישות וקנאות לא תמיד מצביעה על אמת פנימית!! זה שבן אדם מתעקש עד הסוף... זה עדיין לא בטוח שזו האמת... אולי הוא דבק באמת שלוו!! אני יכול להגיד לך בנימה אישית... כל פעם שאני מקבל התקפות על מה שאני כותב... ולאט לאט אני מתחיל לקלוט שהצדק איתם ואולי טעיתי... זה קצת מבהיל אותי... ואז אני מזהה איך שלפתע אני נתקף בקנאות צרופה לעמוד על שלי!! כי זו האמת ואף אחד לא יזיז אותי מהאמת הזו!!! ולא צריך להיות גאון גדול כדי לזהות שהקנאות הפתאומית והמצודקת הזו שפתאום נחתה עלי לא נובעת מקנאות טהורה לאמת... אלא מקנאות לאמת שלי!! היות ואני כתבתי את זה והרי לא מסכימים איתי... אז אוטומטית היא נהפכת להיות האמת שלי!! (כי אני היחיד שעומד מאחוריה) ולכן עכשיו בשם האמת שלי אני אעמוד על כך ולא אחזור בו... אז כמובן שבמושכל ראשון זה מרגיש לי מאד עוצמתי וישר... תראה איזה עקרונות ועקבי אני שהולך עד הסוף עם האמת שלו... ותכל'ס... מה האמת? תראה איזה גאוותן שגם כשמוכיחים לו שהוא טועה הוא מתבצר בשקר שלו עד הסוף... על חטא שחטאנו לפניך באימוץ הלב!!! להתעקש על ה"אמת" שלי!! להיות עקשן סתם זה לא קשור ליהדות... ללכת עד הסוף ללא הבחנה זה לא בהכרח נכון... מה כן?? ללכת עד הסוף בבירור מתמיד מה ה' רוצה ממני והאם מה שהוא רצה ממני אתמול זה מה שהוא רוצה היום... זה!! זה ישראל ו-- ישרון!!! זה מאהבתך שאהבת אותך ומשמחתך ששמחת בו... **יעקב אבינו הולך בקו הישרה!! מה ה' רוצה!!**

(אגב: כידוע: באבני החושן היה את שמות כל השבטים... כל שבט קיבל אבן יקרה ששקועה בתוך משבצת משלה והיה כתוב עליה את שם השבט... אבל!! באבני החושן היה כתוב עוד כמה מילים: אברהם יצחק ויעקב... וחוף מזה עוד שני מילים: שבטי ישרון!!! למה ישרון??)

כי החושן מבטא את זה שכל שבט מקבל את האבן והמשבצת המסוימת שלו ומשם הוא מתבצר ועובד את ה'... אם ככה: התוצאה הישירה אמורה להיות שכל אחד ננעל בתוך המשבצת הנקודתית שלו ומכיר רק את ה"גפילטע פיש" שהוא מכיר בעבודת ה'... אז זהו!! שבשביל זה יש עוד שני מילים באבני החושן... שבטי ישרון!!! כן... כל אחד צריך להתבצר בעמדתו אבל ביושר!!! בסופו של דבר צריך לבחון מה ה' רוצה...)

ולסיום: כאן חשוב להבהיר ולהדגיש שתי הסתייגויות:

ההסתייגות הראשונה: עד כה המסר היה שבעבודת ה' אין כזה דבר להציב יעד אחד ולדוהר איתו קדימה עד הסוף... אבל!! כאן חשוב להדגיש שכן מצינו מושג

אפשר לעשות... היות ואני נחוש לעשות רק רצונו יתברך!!! אז אני צריך להיות פתוח לכל פקודה... לכל אפשרות... אולי רגע אחד ה' יזמין ממני דורון ודיפלומטיה... ברגע השני ה' מזמין מלחמה וברגע השלישי אמונה...

הנה לך ישראל ו-- ישרון!!! עקשן עד הסוף... אבל איזה סוף??

עד סוף הבירור מה ה' רוצה בכל רגע נתון... שיכול להשתנות בכל רגע...

ואולי כאן ההזדמנות באמת לפתוח את הנושא הזה:

אנחנו מאד מתלהבים ומתפעלים מיהודים של מסירות נפש שתמיד נאבקו עד הסוף!!! רוב הסיפורים הדומיננטיים שאנחנו מתלהבים מהם... זה היהודי הזה שאצלו תפילת שחרית בותיקין זה יהרג ואל יעבור!! או ברהמ"ז מתוך סידור זה יהרג ואל יעבור... עם כל הכבוד למסירות נפש הנאצלת שבהחלט טמון בה נכונות והקרבה... אבל ההלו... נא לא לאבד פרופורציות!!! זה שיש פה מסירות נפש זה עדיין לא אומר שזה מה שנוכן לעשות!!! (יתכן שלגופו של עניין... אצל אותו אדם ספציפי יתכן שזו הייתה ההנהגה הראויה מכל מיני סיבות שאפרט בהמשך... אבל מכאן ועד לעשות העתק הדבק... אל תמרה...) כי נכון שישאל זה נחישות ונכונות להיאבק עד הסוף!!! השאלה איזה "עד הסוף"??? סוף של מה?? מי מחליט מה היעד הסופי... שאותו סימנתי כמטרה ואילו אני יורה את כל התותחים??

אז זהו!!! שאצל יעקב אבינו... יש נכונות להתעקש עד הסוף... על מה?? על רצון ה'!!! אה... מה רצון ה'?? זה כבר משהו דינמי שצריך לקחת בחשבון שהוא עלול להשתנות מרגע לרגע...

סו"ס אל תשכח שעקשנות רוב המקרים זו תכונה שלילית!! אדרבה... רוב העקשנים זה אנשים שסתם נתקעים בקיר ללא הבחנה ולא מגיעים עם זה לשום מקום... וגם ברוחניות!!! מי שפותח שולחן ערוך ורמ"א ומשנה ברורה רואה שהעסק תמיד דינמי... גם אם יש הלכות תפילה... תמיד יש תמרון... גם אם יש משהו אסור אבל בשעת הדחק לפעמים מותר... גם אם זה מוקצה אבל מפני האורחים יתכן שמותר... זה כל השו"ע שלנו... אין ראש בקיר!! גם אם אסור לדבר באמצע ברכות ק"ש... אבל יש שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד... אין!! אין ראש בקיר!!!

אם ככה, אז באמת איפה פוגשים את העקשנות היהודית החיובית??

פשוט מאד: **החתירה והעקשנות הבלתי נדלית לעשות מה שה' רוצה!!!**

כלומר: אין כזה דבר להתעקש על דבר אחד ביהדות!! אין כזה דבר להתעקש: אני לא מדבר באמצע התפילה בכל מחיר!!! ולמה לא?? כי העקשנות היא רק לעשות רצון ה' ש... שזה אומר שאני לא מדבר אלא רק באופנים שה' יורה לי... **זו העקשנות!!!** אין כזה דבר לקחת סימן בודד בשו"ע או איזה ערך מסוים בידישקייט ולהיכנס אליו כמו לנגמ"ש ולהתחיל לירות ממנו לכל הכיוונים ללא הבחנה...

„זסיפור החשוך... אבל בסוף בסוף הוא גומר וגם יגמר עם האור של חנוכה...“

רוני ג'קי וג'ידי התיישבו לנוח על שפת הים... לאחר פעילות ספורט ימית!! ואז רוני שם לב שלג'קי מהורהר... מה קרה לג'קי?? מה מעיק עליך?? משהו מפריע לך?? ג'קי לא ענה... רוני הסתכל לו עמוק בעיניים והבין!! כן... רוני מבין את ג'קי... הם באותה סירה!! אמנם אצל רוני הרקע הוא אחר ולכן הרבה פחות קשה מל'קי... אבל עדיין!! הוא מבין אותו... כן... רוני וג'קי הם בניים למשפחות טובות!!!

רוני זה אהרן!! הוא בן למשפחת כהנים מיוחסת ממשמרת חרים... אבל הרוחות הזרות עשו את שלהם... וההשפעה של היוונים ששולטים כבר עשרות שנים בא"י נתנו את אותותיהם... אבא של רוני התחיל טיפ טיפה להתגלש... זה התחיל בדקויות של חוסר זהירות באכילת חולין על תורת תרומה... ואז כתוצאה ישירה מזה הוא איבד את מעמד ה"חברות" שלו ומסילא אחיו הכהנים התחילו להיבדל ממנו... ומאז הוא הרגיש חסר זהות ולא מחובר והוא כבר הראה סימני בורות בנט"י ועמארצ'ת בדברים בסיסיים... ואז הגיע שלב שכבר לא היה לו דריסת רגל בשטיבלאך של הכהנים (תחשוב שיש לך כהן שלא יודע להזהר מטומאת סת...)

אתה לא יכול להתקרב אליו... המשקפיים שלו יכולים לעשות אותה טמא שבעה... מתחשך לך הרפתקאה כזו?? אין לך מה לאכול שבוע שלם... ומכאן הדרך קצרה... היוונים במקביל התחילו לקרוע לו והוא התקבל בזרועות פתוחות בביהמ"ד של המתיוונים... עד שיום אחד ר' שלויה הכהן נטש את עירו ענתות וערק עם זוגות ושני ילדיו הקטנים להתגורר בקיסריה... אהרן בן הארבע היה אז אמנם בגיל מאוד קטן... אבל הוא הספיק לטעום טעם של בית יהודי... הוא אפילו זוכר את עצמו בזכרון עמום אוחז ביד אביו ועולה לירושלים לרגל... אהרן אפילו הספיק לטעום טעם של שלחן שבת... ואז היהדות שלו נקטעה!!! השם אהרן הומר ל-רוני... צורתו היהודית השתנתה ללא היכר והוא עבר לבית ספר יווני בקיסריה... שם הוא השתלב בחטיבה עירונית והתקדם בלימודי אקדמיה ופיתוח הגוף וכיום הוא בגיל 13 וחצי... **בכיתה ו' לראשונה הוא הכיר את ג'קי!!!**

ל'קי יש סיפור דומה אך שונה... ג'קי גם מגיע ממשפחה יהודית חשובה!! סבא שלו יושב עד היום בסנהדרין קטנה שבהר הבית... גם ל'קי עבר תהליך של התייוונות אבל בגיל הרבה יותר מבוהר!! רק לפני שנה עוד קראו לו יעקב... הוא היה גר במצפה... מדובר במשפחה של פרושים בני עליה משבט בנימין, שתורתם אומנותם בתובענות בלתי מתפשרת... אלא שאבא שלו גם עבר איזה תהליך עגום... זה התחיל מתקופה שהוא לא היה שקוע מספיק בלימוד והייתה לו גם איזה מעידה רוחנית נקודתית!!! (מסוג הדברים שעליהם נאמר: אל תהרהר אחריו ביום שודאי עשה תשובה בלילה)... אבל כנראה שלא היה לו מספיק מי שיגיד לו ששבע יפול צדיק וקם... ומרוב הלם מהנפילה הרוחנית שלו... הוא היה בטוח שה' שונא אותו ואין לו כבר מה להפסיד... ומכאן זה התגלגל לנפילות הבאות... ואז זה התפרסם ואז במשפחה המורחבת זרקו אותו "צא טמא מחנונו" וזה מה שאכן קרה... יום אחד בהיר הוא הוציא את הבנים מהחדרים והבנות מהבית יעקב והופ!! ערק לקיסריה... שם קיבלו אותו בזרועות פתוחות... ויעקב שעד לפני חודשיים היה עסוק בגירסא של מכשירין טבול יום ועוקצין... לפתע מצא את עצמו מתייוון המום!!! שמו החולף מיעקב לג'קי... (הצוות המקצועי של המתיוונים התסורו להשיכח ממנו כל רגש יהודי... הם נעזרו בפירות טבל ועלרה ובספיחי שביעית כדי לטמטם את מוחו... השקו אותו גם נאגל ואסעו כדי להרוח רעה של בת מלך עם תשתתך במאמץ)... יש לציין שבהתחלה זה היה לא פשוט!! ג'קי המדובר התקשה להשלים... (כמוכן שהיה ניסיון להפעיל עליו גם לחץ מצד המשפחה אבל בנסיבות הקיימות זה לא חוקי... חוץ מזה שהם הספיקו לשרוף קשרים ולהעמיק את הקרע כשעדיין לא היה מאוחר... וכשהתגלו מסדי האסון זה כבר היה באמת מאוחר)... ג'קי עבר תהליך לא פשוט!! הוא היה מבולבל לגמרי... אבל הזמן עשה את שלו... סו"ס ג'קי הוא ילד בגיל 11 והסביבה כולה זועקת יוון... זה ארך שנה תמימה!! לבינתיים מלאו לג'קי 13 והנה אנחנו כאן... רוני וג'קי בחוף הים בשבת!! רוני מסתכל בעיניים של ג'קי ומבין!! אה... שבת??

כן... מי האמין... עד לפני שנה וחצי לא העזתי לצאת לרשות הרבים עם חתיכת עוגה פחות מכרוגרת!! והנה עכשיו?? הגעתי לכאן חופשי עם תרמיל וגלגלים ענק על הגב שלי... איך זה יכול להיות?? בדיוק למדתי את הלכות שבת... נבחנתי על כל הל"ט אבות מלאכות וגם על התולדות... יחד הקפדנו על כל גזירות חז"ל.

וכשהעזתי להישען על חמור בשבת צעקו עלי... אסור להשתמש בבהמה בשבת גזירה שמה יתלוש זמורה כדי להנהיג אותה... והיום אני תולש פה עלים על ימין ועל שמאל... פעם את שושי הקטנה בעגלה ע"ג עפר תיחוח הגיע מישהו וצעק עלי אתה חורש בשבת אליבא דרבי יהודה... והנה היום אני עושה פה בורות ומגדלים בחוף כאילו לית דין ולית דיין... ג'קי היה מאד מבולבל... השינוי הזה לא נתן לו מנוח... רוני ניסה להרגיע את ג'קי... תקשיב... נכון פעם זה היה אסור לך כי אבא שלך אמר לך שאסור... אבל עכשיו אבא שלך אומר לך שמוותר!! אז מותר!! ג'קי הקשיב... חשב... טוב... אולי אתה צודק... זאת אומרת: ברגע שאבא שלי אמר לי שמוותר... אז מה אני אעשה... זה החינוך שלי... אז מותר לי... (מיותר לציין שזה לא נכון, אנחנו רק מתארים כאן הגדרה של "אומר מותר", אבל למעשה זה לא נאמר: "איש אסו ואביו תיראו ואת שבתו תשמרו שאסור לשמוע לאביו לעבור על חילול שבת) ואז דני נכנס לשיחה!! אי דני... בדיוק דני חסר לנו עכשיו... דני זה סיפור טרי טרי... דני זה בחור שהגיע בכוחות עצמו לכאן!! אצלו זה לא כמו אצל רוני וג'קי... הם הגיעו לכאן בעקבות ההורים שלהם... (רוני בגיל 3 וג'קי בגיל 11... אף אחד לא שאל אותם... יום אחד אבא ואמא לקחו אותם לכאן והעמידו אותם בפני עובדה) אבל דני זה מתייוון אמיתי!! הוא בעצמו... בהחלטה שרירותית... בגיל 13... יום אחד הוא החליט לנתוש וערק לקיסריה ונכנס להשתלב בחטיבת בנינים שלנו... וכשהוא שמע אותי מרגיע את ג'קי ש... שפעם היה אסור והיום מותר... הוא התערב בגסות ואמר: אני עושה במידה!! אני יודע שאסור לי... אבל אז מה... אני בכל זאת עושה!! ואז דני הוסיף כמסמיתק סוד: אתם יודעים... לאחרונה היה לי קשר עם איזה צדוקי שהוא חידש לי שחילול שבת זה רק ביום השבת... לא בלילה!! (חס ושלום! זו טעות שהיו כמה שטענו בה... יש על זה כמה ילפותות לרבות יום ולרבות לילה ואכמ"ל) כך שבלילה אני לגמרי חפשי... עושה מה שאני רוצה... וביום אני גם מחלל שבת אבל קצת מפחד מזה... סו"ס הייתי דתי עד לא מכבר... רוני וג'קי נעו באי נוחות... הם לא אוהבים את דני... הוא מדבר בגסות... זה לא היהודי שהם מכירים מהעבר ומתרפקים עליו... תכל"ס... קורא יקר: הייתי יכול אולי לעשות מהסיפור הזה פרק א' ופרק ב'... אבל זה מידי קשה!! מידי מר!! אי אפשר להשאיר את זה עד כדי כך מדמם!!! אז בא נסיים את זה בטוב...

חלפו כמה חודשים... ומנורה הוצבה בבית המקדש והודלק בה שמן זית זך וטהור שהאיר את כל העולם כולו והבעיר את הניצוץ היהודי הכי רחוק באש של געגועים ואהבה לשוב לה... ושלושת תלמידי הגימנסיה רוני ג'קי והוריהם וגם דני מצאו את עצמם יום אחד נכנסים בראש מורכן לבית חינוך... הם השתחוו שם בפישוט ידיים ורגלים ובכו ובכחו... בכי של חרטום... בכי של געגועים... בבכי יבואו ותחננוני אובילים...

וכעת לחידה: גם רוני, גם ג'קי, וגם דני... שלושת יצטרכו להקריב קרבן חטאת על חילול שבת יחד עם עוד רבבות מתייוונים נוספים שכעת שבו לצור מחצבתם... וכעת החידה היא: כמה קרבנות כל אחד צריך להקריב? (מי יודע אולי זו הסיבה שסוגיה של חנוכה היא במסכת שבת כי פרק "כלל גדול" זו הייתה הסוגיה ההלכתית הראשונה שלמדו המתיוונים וביניהם כדי לדעת להיערר לקראת ההלוואה מהבנק לצורך הקרבת סדרת החטאות...)

„שואל על הפתחים“ נוסח שנת 2023...

בחור אחד אמר לי פעם בגילוי לב: הייתי מעדיף ששמונת ימי חנוכה יהיו בקיץ... ואילו תשעת הימים יהיו בחורף... ולמה?? מילא תשעת הימים היו בחורף... יותר קל לא להתקלח... אבל שמונת ימי חנוכה בקיץ... מה העניין??

אז הסיפור הוא שצריך להדליק נרות חנוכה בדיוק בשקיעה, והשקיעה בחורף יוצאת בדיוק באמצע היום!! זה מרתק אותך לבית!! אי אפשר לצאת לטיולים בחנוכה... כי... כי אם יצאת בבוקר אתה חייב לחזור עד חמש בצהריים... ובאותה מידה אם אתה רוצה לצאת בצהריים... אתה לא יכול לצאת רק בשש בערב אחרי הדלקת נרות... זה פשוט מכניס אותך לריתוק!! **מעשר בבוקר**

עד שש בערב אין לצאת!!

אמרתי לו: נו... מה נראה לך?? באמת למה גלגלה ההשגחה העליונה שככה יהיה?? באמת למה חז"ל לא התחשבו בנו ועשו את חנוכה בקיץ... שלא "תקע" לנו את כל היום??

הבחור המשיך "לזרום" וענה לי: תקשיב... עקרונות חז"ל היו מתחשבים בנו... דא עקא שחנוכה נתקן פעם... שלא היה חשמל והיו מתעוררים עם השמש והולכים לישון ען השמש... לכן להם זה לא הפריע... הם לא הרגישו ש-4.43 אחה"צ זה אמצע היום... כי ברגע שהשמש שקעה... זהו... חושך... אבל אנחנו שרק אז מתחיל סדר ב' ורק אז נפתחים החנויות... לנו זה ריתוק...

המשפט הזה משום מה תפס אותי!!! כי אני... כל פעם שאני מתחיל ללמוד הלכות חנוכה ואני מגיע להלכה שמי שאין

לו שמן להדליק שואל על הפתחים ולוקח שמן להדליק... אני חושב לעצמי: רבש"ע: איזה קשיים היו פעם בייחס להיום... הרי היום בקבוק שמן זית עולה לך גרושים... רק תבחר... שמן זית למאכל או למאור... היום אנחנו שמים כמויות של שמן בכל כוסית שדולק כמה שעות... ואילו פעם היו מדליקים חצי שעה ומכבים וגם את הקצת הזה לא היה להם והיו שואלים על הפתחים...

בקיצור: היום יש לנו הרבה יותר אפשרויות, והרבה יותר קל לנו לקיים מצוות מאשר פעם!!!

אז זהו! שפתאום מגיע אותו בחור ומגלה לי:

לא!!! אל תחשוב שהיום יותר קל להדליק נרות חנוכה מפעם... גם היום קשה לנו! רק הקושי הוא מסוג אחר... פעם היה עניות ומחסור בשמן... ובזה התמקד עיקר הקושי!! אבל היום ש'שמנת' עבית כסית ויש לך שפע של שמן ותאורה... כעת הבעיה היא אחרת!! היום מסתיים בשעה 12.00 בלילה ואילו הדלקת נרות חנוכה מרתק אותי לבית... אני לא יכול לצאת... זה ה"שואל על הפתחים" נוסח הדור שלנו!!!

ואני שואל אותך אברך עובד ה' בן עליה: אתה מסוגל לקבל ולעכל שאותו בחור שחנוכה מכניס אותו לריתוק כי חשוב לו להדליק בזמן... אתה מסוגל להעריך אותו כמו אותו יהודי של מסירות נפש ששואל על הפתחים ולוקח שמן להדליק?? נכון שלא? אבל בעצם למה לא?? כי... אותו בחור שהיה צריך לשאול על הפתחים נעבאך... אבל בחור שרוצה לצאת לטיול? בשביל מה אתה צריך לצאת בכלל... תשאיר בישיבה... מה זה כל הטיולים האלו?? אז זהו שלא!!! חנוכה זה חג של חינוך!!! מותר לנו להבין שה"שואל על הפתחים" של דורנו זה הקשיים מהסוג הזה... דור דור והתמודדותיו!! דור דור ומושגיו!!!

אם נבין את אותו צעיר ונדליק לו נר מתחת לעשרה טפחים... משם הוא עוד יגדל ויתחנן... ועד אז: כל הכבוד לך שנשארתי בישיבה בשביל להדליק נרות חנוכה בזמן! עליך נאמר: הזהיר בנר וכי

הזלזול הוא הנכד הבכור של הקנאה!!!

משהו מוזר קרה לעשיו... פתאום ביום בהיר הוא החליף דיסק... עשה מהפך בכל הגישה שלו... עד עכשיו הוא כ"כ החשיב את הבכורה... הוא נלחם עליה בחיורף נפש... כעס קילל נשך והגיע עם 400 איש לקחת את הבכורה מיעקב... הוא זעק זעקה גדולה ומרה והוריד ד' דמעות בגלל הבכורה שנלקחה ממנו... והנה!!! בסוף הפרשה שלנו עשיו בבת אחת משנה את דעתו מהקצה לקצה... ופתאום הוא מזלזל... אה... שטויות... מי צריך את הבכורה הזו... סתם קשקוש... "יולך אל ארץ מפני יעקב אחיו" ורש"י במקום מברא: "ומפני שטר חוב של גזירת כי גר יהיה זרעך, המוטל על זרעו של יצחק, אמר אלך לך מנאן, אין לי חלק לא במנהג שנתנה לו הארץ הזאת, ולא בפרעון השטר. ומפני הבושה, שמכר בכורתו..." בקיצור: עשיו פתאום מזלזל... אין לי חלק לא במנהג שנתנה לו הארץ ולא בפרעון השטר... תודה רבה... מוותר על התענוג... ורש"י כמובן מדגיש בסוף... עזוב... הכל תירוצים... הסיבה האמיתית שעשיו הלך זה מפני הבושה שמכר בכורתו!!!

איך אתה מסביר את זה?

אז כן!!! זו הסיבה של עשיו לאורך כל הדרך!!! עשיו יודע טוב מאד להעריך את העובדות ה' של יעקב!!! עד כדי כך שהוא נלחם על זה ומנסה להרוג את יעקב ומה לא... **אבל!!! עשיו בין הייתר הוא גם פוליטיקאי**... כל זמן שהוא יכול להילחם ואולי להחזיר לעצמו את הבכורה... הוא נלחם עם כל הכח על הבכורה שהיא הדבר הכי יקר לו בחיים... אבל ברגע שהוא מפנים שזה לא רלוונטי!!! אין סיכוי!!! זה שייך ליעקב!!! באותו רגע הוא שובר שמאלה עד הסוף ומתחיל לזלזל!!! מי צריך את הבכורה הזו רק אוסף של בעיות וצרות. מה אני צריך את זה

אה... אבל עשיו!!! יש לך זכרון קצר... לפני כמה שנים קדשת מלחמה נגד יעקב על זה שהוא לקח ממך את הדבר היקר הזה... אז מה קרה שאתה פתאום מזלזל?? אבל עשיו לא נבהל!!! ראיית פוליטיקאי שנבהל שתפסו אותו לעיני המצלמות איך הוא סותר את עצמו מיני וביה... אצל עשיו זו הבעיה האחרונה... עשיו זה אדום! מלכות אדום זה פוליטיקה... הכל עניין של צבע... **צבע להנאתך!!!** אתה יכול להגיד היום משהו אחד ומחר משהו אחר. הכל תלוי איך החלטת לצבוע... כשמתחשק לך הבכורה של יעקב... תצא בקמפיין גיוואלד... תצבע את הבכורה בטוש זוהר ותכריז שהבכורה זה הדבר הכי יקר לי בעולם... הרסו לי את החיים... אבל ברגע שקלטת שאין סיכוי!!! נו... מה תעשה כעת?? איפה תקבור את עצמך?? מה... אתה תעמוד ותודה בפה מלא... שטל השמים ומשמני הארץ רוב דגן ותירוש כל זה נמצא בהיכלי הכוללים והישיבות של יעקב איש תם?? חלילה וחס!!! ברגע שעשיו מזהה שאין סיכוי לקבל את הבכורה... באותו רגע הוא צובע אותה בצבע מט... ומתחיל לזלזל בה... מאי אהני לן רבנן... הם לא עושים כלום שם בבית מדרש... אין שם כלום... סתם מצומצמים ולא מבינים מהחיים שלהם... פתאום הוא מזלזל!!! פתאום זה בכלל לא איכפת לו... אי אפשר.

ואז עשיו הולך להר שעיר... ושם!!! שם נולד לו האייניקל... עמלק!!!

ש"ם לב: אדום ו-עמלק זו אותה משפחה... שניהם מקדשים מלחמה נגד עם ישראל... אבל זה שתי שלוחות שונות... ואפילו קוטביות... **מה ההבדל בין אדום ל-עמלק???** אדום זה אותו עשיו שנלחם נגד יעקב!!! גלות אדום זה השלב שבו עשיו עדיין לא משלים עם העובדה שיעקב זכה בבכורה... זה השלב שעשיו לא מסתיר את העובדה שהוא מתפוצץ מקנאה לראות את עם הנבחר... ולכן הוא מנסה בכל דרך להתנכל ולהשכיחם תורת... גלות אדום!!! **ואז מגיע שלב ב'!!!** מה קורה כשמלכות אדום לא מצליחה... כמה שמנסים לקחת מעם ישראל את הבכורה בכח הזרוע... ישראל רק מתחזקים בייתר שאת... ואז מגיע השלב שעשיו מתייאש... הוא כבר לא נלחם יותר נגד היהדות... **וכאן עמלק נכנס לתמונה!!!** כאן עשיו מחליף דיסק... והיות ולהילחם נגד זה לא עובד... כעת הוא משנה מנגינה ומתחיל לזלזל... זה כבר **עשיו במהדורה ב'**... זה כבר עשיו שהולך להר שעיר ושם נולד לו עמלק!!! עמלק לא מכיר את עשיו המקנא והנלחם ביעקב... עמלק נולד לסבא שכל היום מזלזל ביעקב... עמלק מכיר סבא עשיו שמהבוקר עד הלילה יושב ולועג ליעקב אבינו... אה... יעקב לא עושה כלום בחיים שלו... רק יושב ולומד ומבזבז את הזמן...

יש לציין שעמלק הוא לא לגמרי טיפשו!!! כמה שהוא רואה את סבא עשיו מזלזל ולועג ליעקב אבינו... סו"ס הוא מזהה שסבא **יותר מידי הרבה** מדבר בגנותו של יעקב... סבא גם יותר מידי מסמיק כמעט כשהוא צוחק על יעקב אבינו... עמלק מזהה שבזלזול הזה טמון הרבה מאד קנאה!!! וכך עמלק גדל על ברכי סבא עשיו ומתגלה כאויב המר ביותר של עם ישראל! עמלק לא נלחם בעם ישראל!!! הוא אף פעם לא מנהל נגדם מאבק צבא מול צבא... עמלק מתמקד בעיקר בזלזול!!! בלהסביר ליהודי עד כמה אתה כלום... הכל נגמר בביוב... עזוב אותך... מה אתה משקיע?? מה אתה חש מעצמך כאילו ה' בחר בך?? מי אתה בכלל?? "ויזנב בך כל הנחשלים אחרך..." עמלק עסוק בלהסביר לכל יהודי עד כמה אתה זנב... עד כמה אתה סתם מבזבז את הזמן בביהמ"ד... עמלק עסוק בלהסביר לבחור ישיבה... איזה מצומצם אתה... מסתובב עם פלאפון כשר כמו איזה שנוי... אתה לא בעניינים... הההלו עמלק... אתה חדש פה... אתה לא יודע שעד לא מכבר שר התקשורת ניסה בכל דרך לחשוף אותנו לאינטרנט... היינו מאד מאד יקרים וחשובים לו... הוא לא הסתדר בלעדינו... זה שיש חמש מיליון תושבים שמחוברים חופשי רשת זה לא הספיק לו... הוא הסביר לנו עד כמה הוא חייב גם את החרדים האלו הדוסים... אז למה אתה מזלזל?? מה התשובה?? כן!!! הבכורה חשובה ויקרה לעשיו כל זמן שיש לו סיכוי לקבל אותה... ברגע שהוא מרים ידיים... אז מה אתה רוצה שהוא יעשה עכשיו?? אין ברירה... הוא חייב מעכשיו לזלזל בה...

---האמת היא שאני מבין את עשיו!!! תכנס לנעליים שלו... מסכן... הפסיד את הבכורה שניתנה ליעקב... הוא כבר ככה וזעק ומרט שערות ראשו... נו... אז מה אתה רוצה שהוא יעשה עכשיו?? אין לו ברירה!! הוא מוכרח לזלזל... זו התגובה היחידה שנותרה לו בשביל לרדת בכבוד מהעץ... עם עשיו אין לי בעיה!!! אני מבין אותו... אבל אתה יודע עם מי כן יש לי בעיה?? **יש לי בעיה עם עצמי!!!** למה אני ממשיך להיעלב ממנו כמו טיפשו? יש לך כאן את עשיו שמתפוצץ מקנאה... ובגלל הקושי להתמודד עם התסכול... הוא נאלץ לתרגם את זה לזלזול... ואני ואתה עוד נעלבים ממנו?? אני ואתה עוד קונים את הלוקש הזה??

מגיע חילונו ומזלזל בחרדי שהוא משתמט מהצבא ולא עושה כלום וסתם מבזבז את הזמן בישיבה... אין בעיה!!! אתה כ"כ מזלזל בנו... אנחנו כאלו דפוקים... אנחנו בעד!!! אז יופי... מהיום תעזוב אותנו... תן לנו לחיות את שארית חיינו בהוסטל... מה אתה כל היום דש בנו?? למה אתה כל היום מכרכר סביבנו?? מה איבדת אצלנו?? סיכמנו יחד איתך שאנחנו לא עושים כלום... סיכמנו ש"מאי אהני לן רבנן..." אם אכן כך... אז תמשיך הלאה... למה נתקעת פה אצלנו?? למה כשאתה מתחיל לדבר על החרדים ועל הישיבות אתה נהיה אדום מרוב עצבים??

הגיע הזמן שנפנים: **הזלזול הוא הנכד הבכור של הקנאה!!!**

כשמישהו יותר מידי הרבה מזלזל... סימן שלסבא שלו קוראים ד"ר קנאה... ---תמיד תדע: ברגע שמזלזלים בך שיש לך מכשיר כשר ואתה פאנאט... אם הוא יותר מידי מזלזל... יש פה תוצאות של דור ישרים... שהוא אייניקל של מיסטר קנאה!!! בן אדם לא מזלזל יותר מידי בדבר אחד ממוקד... כי דבר שהוא באמת באמת מזלזל הוא לא נושא... הוא לא מספיק תופס מקום בראש בשביל לדבר עליו יותר מחצי דקה... ברגע שיש דבר שמזלזלים בו יותר מידי הרבה... יש פה איבחון ברור של קנאה צורבת!!!

ובא אני אגיד לך אחת ולתמיד עצה טובה מה לעשות כשמזלזלים בך...

מהיום תכניס לעצמך בראש כלל ברזל: כשמתעוררת שאלה:

מי יותר גבבר--- אני או אתה??

מי יותר אינטלגנט --- אני או אתה??

מי יותר מוצלח--- אני או אתה??

איך אפשר לדעת?? פשוט מאד: אם יש משהו שאני יודע לעשות ואתה לא... אז אני יותר מוצלח ממך!! ובאותה מידה אם יש משהו שאתה יודע לעשות ואני לא... אז אתה יותר גבבר ממני!!! אין פה מה להבין...

ומעתה: כשמישהו מזלזל בך שאין לך סמארטפון ואתה מצומצם... אין בעיה... אני שואל אותך: **האם אתה** מסוגל לעשות מה שהוא עושה?? האם יש לך כישורים ויכולות אינטלגנטים להחזיק סמארטפון כמוהו?? בטח!! הלוואי... רק תביא... בעיה להחזיק סמארטפון?? כל מפגר יודע היום לשחק בסמארטפון... הלאה... והוא!!! זה שמזלזל בך... הוא יכול לעשות מה שאתה עושה?? האם הוא יכול יום אחד להחזיק מעמד בלי סמארטפון?? מה פתאום!!! נפלת על הראש?? שעה אחת הוא לא יכול בלי זה... נו... אז תגיד לי: מי יותר מוצלח ממני?? מי יותר אינטלגנט?? מי יותר גבבר?? מה פה בכלל השאלה... מה ההשוואה בכלל?? ועכשיו אני אגלה לך סוד: אתה יודע למה באמת הוא צוחק עליך??

כי הוא מתפוצץ מקנאה ובצדק!!! מי כמוהו יודע עד כמה הוא לא מסוגל לעשות מה שאתה עושה!!! אין לך שמץ של מושג איזה חלישות הדעת יש לבן אדם בן ארבעים עם מכשיר... כשיושב לידו בחור בן 18 ושומר על העיניים... בנקודה הזו אתה באמת קצת מצומצם!!! כי אין לך את הכלים להכיל את גודל ההשפלה העצמית שהוא מרגיש בייחס אליך!!! אם אני אנסה להמחיש את זה בצורה אכזרית... הרי פעם היו לוקחים עבדים בשבי ומוכרים אותם... תחשוב שאתה בחור בן 18 עובר ברחובה של עיר ואתה רואה מול עיניך בן אדם בגיל ארבעים בן טובים עומד קשור לאיזה עץ ומוכרים אותו לעבד... תחשוב שהוא מסתכל עליך ואתה מסתכל עליו... איזו תחושה היית מרגיש?? היית מסוגל להסתכל לו בעיניים?? נכון לא נעים?? אז תדע לך שזה בדיוק מה שהוא מרגיש בייחס אליך!!! יש פה בחור בן 18 בן חורין ועצמו!!! מחולט על עצמו!!! שלט על עצמו!!! בעל הבית על עצמו!!! ואני בן אדם בן ארבעים קשור בצוואר שלי לאיזה חבל ולמכשיר שאני לא יכול לנתק את עצמי ממנו... לא יכול!! לא יכול!!! אם אותו אחד מגיב בצורה מזלזלת בך... אני ממהז מבין אותו... כי אין לו דרך אחרת איך להתמודד עם ההשפלה הנוראה הזו... והתיאור הזה הוא דברים כמווייתן ממש!!! בלי שום גוזמא!!! היחיד שחושב שזה גוזמא זה אתה! הבחור הנקי והטהור... פה!! בפרט הזה אתה באמת מצומצם!! אתה לא קולט עד כמה מי שנמצא מרגיש סמרטוט... מרגיש מובל ולא מוביל... וממילא: שתי דרכים יש לעשיו איך להילחם בדרך ישראל סבא...

בהתחלה הוא מנסה להילחם חזיתית!!! מנסה לסגור לנו את הדלת ולאסור עלינו קיום תורה ומצוות (מתוך הכרה ברורה בגודל החשיבות של תורה ומצוות...) אבל ברגע שהוא לא מצליח... הוא מחליף דיסק לקליפת עמלק שזה זלזול... ואנחנו כיום לא סובלים מאדום!!! כיום אנחנו כמעט ולא סובלים מדיכוי... עשיו לא מגיע לסגור את הבית מדרש עם 400 איש עמו... אבל הוא שולח את הנכד שלו להסביר לך כמה שאתה זנב... הוא שולח את עמלק לזנב בך... לתפוס אותך ברגעים של חולשה... והוא מצליח לסחוט ממך איזה נפילה רוחנית... גורם לך קצת לצלוע על הירך... אתה מרגיש צולע!! ואז!!! ואז הוא מתחיל לנגן לך: תראה איזה סוס צולע אתה... אתה בלאו הכי לא שווה גרוש... והקב"ה שונא אותך... אין לך סיכוי להבין משהו בלימוד... כולך מפוצץ בפתאים... אז כמו תלמיד חכם הוא שולף לך מאמרי חז"ל שאין להם כפרה וכו'... ופה הכי קשה לנו!!! עמלק זה האויב הכי מר!! איפה שהצלחנו להתגבר על אדום... שם עמלק מרגיע ומגלה יכולות שגם אדום מופתע מהם!! את הבית מדרש שאדום לא הצליח לנעול בפנינו... הגיע עמלק והצליח להסביר לבן של ה'... עד כמה אתה לא מעניין את אבא שבשמים... ואסור לנו ליפול בזה!!! את סבא עשיו נצחנו עם הקול קול יעקב... אסור לנו ליפול שדודים בידי של הנכד הממזר עמלק... לא נותר לנו אלא להיאחז בכל הכח באמונה תמימה וטהורה!! אני בן של ה'... אני יקר לה'... ה' רוצה אותי כמות שאני!! בשניה אחת אני יכול לשוב בתשובה ומכאן ואילך אני אהוב קרוב וידיד ומודבק בשכינה... לא ניתן לעמלק לעשות את המחטף הזה בדקה התשעים!! אם הצלחנו עד כה לדחות אדמון בצל צלמו... לא נותר לנו אלא לדבוק ב"הקם לנו רועה שבעה..." באותו משיח בן דוד שמלמד אותנו שבשבוע יפול צדיק וקם.

גיליון מס' 497 פרשת וישלח
תשפ"ג שנה אחת עשרה

לרפואת יעקב בן עישה
טובה בת פערל

להקדשות: 053-3145900

בברכת שבת שלום יצחק גולדשטוף

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

מקור שי"ח

"והטהרו והחליפו שמלתיכם"

שמעתי מרבינו זצוק"ל כמה פעמים שיש לירא שמים לכסות ידיו, לא רק במה שמפורש בשו"ע (סי' ד' סכ"א ומ"ב סקנ"ד) עד המרפק, אלא ראוי להדר ולהוסיף ולכסות עד פרק כף היד, ומש"כ המ"ב (סי' ב' סק"א) שרשאי לגלות ידו עד קובד"ו, היינו מעיקר הדין. וכ"כ בס' אלא (פ"א ס"ח) מכסה תמיד את כל זרועו בשרוול עד פרקי ידיו. וציין שם: **רמב"ם פ"ה מדעות ה"ט שכתב עד ראשי אצבעותיו. ועי' יומא ע"ב ב' לגבי בגדי כהונה שמגיעים עד פיסת היד.** ובס' להדבק (ח"א עמ' 396) סיפר הגר"ר יעקב אדלשטיין שליט"א: כשלמדנו בישיבה בלומזא, היה יום אחד חם מאד, וכולם הרימו מעט את השרוולים חוץ משנים שהשרוול כסה את היד כרגיל, היו אלו הגר"י גרשונוביץ והגר"ח קניבסקי. [ובמחצית השקל (סקכ"ג) כתב דאם דרך המקום ללכת בשרוולים ארוכים צריך נטילה אף יותר מהמרפק עד פרקי ידיו, אבל בבה"ל (ד"ה צריך) חלק ע"ז והוכיח מרש"י (זבחים י"ט ב') שא"צ נטילה דלאו מקום זיעה הוא וכ"כ במר"ק סי' צ"ב].

אבל לגבי פרק הזרוע כבר הורה מרן החזו"א (והובא בשונה הלכות סי' ד' דין מ"ז) דאף שרבו מגולי כל היד בטלה דעתם והנוגע שם צריך נטילה, ובדעת נוטה (דיני לבישת הבגדים סי' ק"ח) ביאר רבינו: **כיון שעושין שלא כדוין בטלה דעתן.** ובס' בירור הלכה (תניינא) הביא מהגר"ר פיין זצ"ל שאמר לו החזו"א שחיוב הנטילה בזה הוא מעיקר הדין ואפילו ביל"כ, ע"כ שם שהמשגיח רבי יחזקאל לוינסטיין ז"ע הי' מעיר לבחורים שלא לילך עם השרוול כשהוא מקופל מעל הזרוע עפ"ד החזו"ן איש הנ"ל.

אמנם מעיקר הדין הורה רבינו ז"ל שמותר לגלות אף את זרועותיו מפני החום כשה מפריע לו ללמוד או בשעת השינה, וכמש"כ בד"נ (דיני לבישת הבגדים סי' ק"ב): **עיין גיטין ל"א ב', ומ"מ יש ליזהר.** וביארו שם בהערות שבגמ' מבואר על רנב"י שגלי לדרעי' אמר שדיא נשיב ופרש"י שהיתה רוח מזרחית מנשבת והוחם לו, והוסיף רבינו שבמקרה אולי מותר הואיל ואין זה איסור לגלות, רק שאין זה דרך ארץ לשבת כך, הלכך כל שעושה כן באקראי מפני שיש לו איזה סיבה לעשות כן י"ל דשרי, אבל לא לנהוג כן בקביעות עכ"ד. ובס' כל משאלותיך (עמ' תפ"ה) באחד החדרים פרסמו בשם רבנו שילד מגיל חמש לא יבוא עם שרוולים קצרים, ושאל לרבינו: ראיתי תמונה של החזו"א בתפארת ציון ילדים גדולים במכנסים קצרות, והשיב: **החזו"א לא היה לו נוחא מזה, אצלנו בבית אפילו מאד קטנים לא הלבישו עם שרוולים קצרים, ומאז שמתחיל חומש לא כדאי ללבוש קצר כי נוגע במקום מכוסים.** ע"כ שם שרבינו סיפר לבנו הגר"ש שליט"א שאחד ביקש ממנו ברכה על בנו בן העשר שיצא מדעתו, והנה ראיתיו עם שרוולים קצרים, אמרתי לו כי הוא ממש מקיים דברי הש"ע סי' ד' והנוגע בידו בגופו וכו' ואם אינו תלמיד חכם יוצא מדעתו.

אם רבינו הרבנית אשת מרן בעל הקה"י זיע"א הייתה מורה שאף שלפי הלכות צניעות מספיק לנשים ללבוש בגד עם שרוולים המכסים את המרפק לגמרי, אבל מי שרוצה לזכות לבנים גדולי ישראל ראוי שתקפיד על שרוולים המכסים את כל הזרוע עד פרק כף היד, וכלתה הרבנית אשת רבינו ע"ה הייתה נזהרת בזה טובא, ואף כשהוצרכה להפשיל שרוולים בעבודות הבית, מ"מ כשנצרכה לקבל אנשים תוך כדי עבודתה הייתה נזהרת לסגור מיד השרוול (ס' הרבנית עמ' 139).

והנה בקבלת קהל אצל רבינו בשנים האחרונות הי' מעיר לכל מי שבא בשרוולים קצרים, ואף לפשוטים וקלים ורחוקים מאד, אבל לא היה זה מצד דיני וגדרי השו"ע, שהרי היה עוד הרבה מה להעיר, וגם שמעתי מרבינו זללה"ה שהגר"ר דב יפה זצ"ל שאל ממרן החזו"א האם ראוי להעיר לאלו הנוגעים במקומות המכוסים, ואמר לו מרן בתמיהה אתה רוצה להיות שוטה?! וכ"ה בכתבי רבינו מהנהגות החזו"א: **בן ישיבה שאל אם עליו להוכיח לחבריו על כל עוולה שרואה מהם או ביטול תורה וכה"ג, והשיב א"צ להיות שוטה (ועי' כתר ראש סי' קמ"ג ומ"ב סי' תר"ח סק"ט ובבה"ל שם בד"ה חייב בשם ס"ח).** והיינו שבזמנינו אין האנשים מקבלים תוכחה. ובאמת מה שרבינו היה מעיר בייחוד רק על זה [ועל שבושים בפאות, ועונדים שעוני יד, או על שולי הכובע הנוטים למטה] נראה לכאורה שזה ממידת ענוותנותו, שראה שרבים הבאים בלי גבול לבקש רק ברכות, ולמצער רק בשביל לתעד, וכדי להרחיק את מידת הגאווה היה מעיר להם כנ"ל, שהרי על מה שענה בד"ת אין מה להתגאות, שזו חובתו בעולמו, משא"כ כשבאים אליו בתור 'צדיק' גרידא, וכזה ראה ראינו גם אצל אביו פאר הזמן זצ"ל, שהיה זורק מרה בחלק מהבאים כעקס הפנים, כנראה מטעם הנ"ל. ויתכן עוד טעם אחר, שכשנחלש רבינו ושוב לא יכל להזדקק לכל משאלות ובקשות הפונים, 'זיכה' אותם בדבר טוב ורוחני כלשהו, אגב, שמעתי מהגה"צ ר"מ ברזם שליט"א ששמע מהגר"ר פרנקל זצ"ל שמה שראו אצל רבינו זצללה"ה שמקרב בני תורה צעירים, ואוחזן בידו ומרעיף עליהם חום ואהבה גלויה, הנהגה זו לקח זה ממרן החזו"א זצ"ל!

מדור זה מוקדש לע"נ א"מ הרבנית ברכה רבקה ב"ר שלמה אריה רוזנברג הכ"מ

להלן רשימת הספרים המלאה הנמכרים בימים אלו ע"י הפצת הספרים שע"י מערכת "קובץ גליונות" הארמון, שיח חנוכה, דעת נוטה בראשית ח"ב, משולחנם של רבותינו, חכימא דיהודאי, בזאת תבחנו, כאיל תערוג ג' חלקים (עצות בזלי חירות, מועדים), צדיק כתמר יפרח, אור השחר, שבענו מטוביך, כשחר אורך, תמונות ומראות מחיי מרן ראש הישיבה, ניתן להזמין במס' 053-3145900 או בכתובת: k.gilyonot@gmail.com משלוח חינם (בכפוף למוקדי ההפצה)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

שָׁנִים קְדַמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מְדוּר שָׁנִים קְדַמוֹנִיּוֹת - לַשְּׁבוּעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזַה"

פְּרֻשֵׁת וַיִּשַׁב - הַסְּבָא מִנּוּבַהֲרָדוֹק רַבִּי יוֹסֵף יוּזֵל הוֹרְבִיץ (י"ז כסלו)

פְּרֻשֵׁת מִקֶּץ - רַבִּי צְבִי פֶסַח פְּרָאנֵק (כ"א כסלו)

גְּלִיזוֹן חֲנוּכָה - מֶרֶן הַגְּרָא"ל שְׁטִינְמָן בַּעַל 'אֵילַת הַשְּׁחָר' (כ"ד כסלו).

נִשְׁמָח לִקְבֹּל מִקּוֹרְאֵינוּ הַנְּאֻמָּנִים מִסְּמֻכִּים, תְּמוּנוֹת, עוֹבְדוֹת וּמַעֲשֵׂי־הַקְּשׁוּרִים לַהֲנִי"ל

הַגְּאֻזֵּן ר' חַיִּים וּוְאַלְקִין זצ"ל - חוֹדֵשׁ לַפְּטִירָתוֹ

שאמסור בחודש אלול לרפואתה, הרים רבינו את עיניו ואמר לי, "כל השיחות? הרי מספיק כוח של שיחת מוסר אחת..."

הרב וואלקין עם רבינו באירוע לטובת ארגון 'אורחות יושר'

הָאָדָם מוֹכֵרָח לְשׁוּחָה אַבֵּל עֲלֵיו לִמְעַט

כתב רבינו בספרו אורחות יושר סימן ב' "ומצאתי בהקדמת ספר 'בית אהרן' להגר"א וולקין ז"ל, כותב בנו ששמע מאביו בשם הגר"א, לבאר הא דשנו ומנו חכמים (בפרק ו' דאבות) לאחד מארבעים ושמונה דברים שהתורה נקנית בהם - במיעוט שיחה, שזה אינו בשלילה כפי המובן הפשוט, כלומר שימעט בשיחה לגמרי מבלי הוציא אף דיבור מפיו, רק הכוונה בהיפך בחיוב, היינו לחייב מיעוט שיחה, שאם ילמוד אדם הרבה בלי הפסק דעתו תתבלבל עליו. ועל כן בכדי לאוקמי גירסא צריך הוא מזמן לזמן לשיחה קלה, עכ"ל. [וכן כתב בתפארת ישראל שם, וכעין זה כתב הרמב"ם בשמונה פרקים פ"ה]. ובלבד שלא יהיה בזה דיבורים אסורים כמוכר, וגם לא יאריך בזה".

ואמר רבינו כי לא מצא מקור נוסף לשמועה זו של הגר"א, זולת מה שהביאו בעל בית אהרן.

בעל ה'בית אהרן' מפינסק

אתה מגיברלטר?

מובא בספר 'דרך שיחה' פרשת בראשית: פעם נכנס רבי חיים וולקין עם יהודי אחד לרבינו, והציג את האורח הבא ממדינת "גיברלטר". שאלו רבינו בהתפעלות: אוי, אתה מגיברלטר...? וכשנשאל מה מתפעל כל כך מ"גיברלטר", השיב רבינו:

הלא יש מחלוקת בין האחרונים (הובאה ב"משנה ברורה" סימן רכ"ח סק"ב) על איזה ים מברכים ברכת "עושה הים הגדול", אם על ים התיכון או ים אוקיינוס, ולכן אין לברך ברכה זו רק "עושה מעשה בראשית", אבל מ"גיברלטר" [ארץ הנמצאת במפגש של שני הימים], רואים את שני הימים בו זמנית, ושם הרי אפשר לברך את הברכה לכו"ע!...

ברכת הדיוט

סח הגר"א מן לרבינו, מה ששמע מהגר"ח וולקין, שפעם הגיע לבקש מרבינו ברכה עבור חולה בלא הכרה ששכב בצרפת ואכן בירך, ואח"כ נתברר שאותו רגע שרבנו בירך פתח עיניו וחזר להכרה.

ענה לו רבנו: וכי מה הפלא זה משנה מפורשת אל תהי' ברכת הדיוט קלה בעיניך...

מְדוּרֵי "שָׁנִים קְדַמוֹנִיּוֹת" שָׁנָה רֵאשׁוֹנָה

פְּרֻשֵׁת מִקֶּץ - הַגְּרָמ"ש בְּרַמְן	פְּרֻשֵׁת שְׁמִינִי - מֶרֶן הַגְּרָמ"ח זׁנּוּנְפֵלד ז"ע, ירושלים (י"ד ט"ז אדר ב')	פְּרֻשֵׁת מִקֶּץ - הַגְּרָמ"ש בְּרַמְן	פְּרֻשֵׁת מִקֶּץ - הַגְּרָמ"ש בְּרַמְן
פְּרֻשֵׁת וַיִּחִי - עַל הַגִּר"ר שְׁלֵמָה סוּבֵל	פְּרֻשֵׁת פֶּסַח - מוּגוּלד - אֹדוֹת הַגְּהַ"צ רַבִּי אֵרִיָּה לׁוֹיִן זצ"ל וּמִשְׁפַּחְתּוֹ (י"ד ט' נִסָּן)	פְּרֻשֵׁת וַיִּחִי - עַל הַגִּר"ר שְׁלֵמָה סוּבֵל	פְּרֻשֵׁת וַיִּחִי - עַל הַגִּר"ר שְׁלֵמָה סוּבֵל
פְּרֻשֵׁת וַיִּרְאָה - עַל הַגְּהַ"צ רַבִּי שְׁלֵמָה סוּבֵל	פְּרֻשֵׁת קְדוּשִׁים - אֹדוֹת גִּיס רַבִּינוּ הַגְּאֻזֵּן רַבִּי שְׁאֹל בְּרוּם זצ"ל (י' אֵייר)	פְּרֻשֵׁת בַּשְּׁלַח - אֹדוֹת הָאֵי צִדִּיקָא וּפְרִישָׁא הַגְּר"י אַבּוּחֲצִירָא 'בָּאבָא סָאֵלִי' זצ"ל (י"ד ד' שֶׁבֶט)	פְּרֻשֵׁת בַּשְּׁלַח - אֹדוֹת הָאֵי צִדִּיקָא וּפְרִישָׁא הַגְּר"י אַבּוּחֲצִירָא 'בָּאבָא סָאֵלִי' זצ"ל (י"ד ד' שֶׁבֶט)
פְּרֻשֵׁת מִשְׁפָּטִים - עַל רַבּוֹ שְׁלִימָדוֹ תוֹרָה, הַגִּר"ר יַעֲקֹב שְׁנִידְמָן זצ"ל מֵיִסָּד יִשִּׁיבַת תְּפָאֶרֶת צִיּוֹן (י"ד כ"ו שֶׁבֶט)	פְּרֻשֵׁת אֲמֹר - מֶרֶן בַּעַל הַבֵּית הַלְוִי' זצ"ל (ה' אֵייר)	פְּרֻשֵׁת מִשְׁפָּטִים - עַל רַבּוֹ שְׁלִימָדוֹ תוֹרָה, הַגִּר"ר יַעֲקֹב שְׁנִידְמָן זצ"ל מֵיִסָּד יִשִּׁיבַת תְּפָאֶרֶת צִיּוֹן (י"ד כ"ו שֶׁבֶט)	פְּרֻשֵׁת מִשְׁפָּטִים - עַל רַבּוֹ שְׁלִימָדוֹ תוֹרָה, הַגִּר"ר יַעֲקֹב שְׁנִידְמָן זצ"ל מֵיִסָּד יִשִּׁיבַת תְּפָאֶרֶת צִיּוֹן (י"ד כ"ו שֶׁבֶט)
פְּרֻשֵׁת תְּרוּמָה - עַל הַגְּאֻזֵּן רַבִּי יוּאֵל קְלוּפֶט	פְּרֻשֵׁת בַּהֲרֵי - הַגְּאֻזֵּן הַגְּדוּל רַבִּי יַחִיאֵל מִיכָל פִּינְשְׁטִין זצ"ל (י"ד ט"ז אֵייר)	פְּרֻשֵׁת תְּרוּמָה - עַל הַגְּאֻזֵּן רַבִּי יוּאֵל קְלוּפֶט	פְּרֻשֵׁת תְּרוּמָה - עַל הַגְּאֻזֵּן רַבִּי יוּאֵל קְלוּפֶט
פְּרֻשֵׁת מַרְבְּנֵי 'חִיפָה' (י"ד ט' אָדָר)	פְּרֻשֵׁת בַּחֻקוֹתַי - הַגְּאֻזֵּן הַגְּדוּל רַבִּי מִשֵּׁה הַלְוִי סוּאָלוּבִיצ'יק - שׁוּיץ (י"ד י"ט אֵייר)	פְּרֻשֵׁת מַרְבְּנֵי 'חִיפָה' (י"ד ט' אָדָר)	פְּרֻשֵׁת מַרְבְּנֵי 'חִיפָה' (י"ד ט' אָדָר)
פְּרֻשֵׁת כִּי תִשָּׂא - הַגְּאֻזֵּן הָאֵדִיר רֶש"ז אוּירְבַּךְ זצ"ל (י"ד כ' אָדָר)	פְּרֻשֵׁת נִשָּׂא חַג הַשְּׁבוּעוֹת - הַגְּאֻזֵּן הַגְּדוּל רַבִּי זֶלְמָן רוֹטְבֵּרְג (ח' סִיוֵן)	פְּרֻשֵׁת כִּי תִשָּׂא - הַגְּאֻזֵּן הָאֵדִיר רֶש"ז אוּירְבַּךְ זצ"ל (י"ד כ' אָדָר)	פְּרֻשֵׁת כִּי תִשָּׂא - הַגְּאֻזֵּן הָאֵדִיר רֶש"ז אוּירְבַּךְ זצ"ל (י"ד כ' אָדָר)
פְּרֻשֵׁת פְּקוּדֵי - הַגְּאֻזֵּן רַבִּי דוֹד פּוֹבֶרְסְקִי ר"י פּוֹנְבִּיז' (י"ד ו' אָדָר).	פְּרֻשֵׁת נִשָּׂא חַג הַשְּׁבוּעוֹת - הַגְּאֻזֵּן הַגְּדוּל רַבִּי זֶלְמָן רוֹטְבֵּרְג (ח' סִיוֵן)	פְּרֻשֵׁת פְּקוּדֵי - הַגְּאֻזֵּן רַבִּי דוֹד פּוֹבֶרְסְקִי ר"י פּוֹנְבִּיז' (י"ד ו' אָדָר).	פְּרֻשֵׁת פְּקוּדֵי - הַגְּאֻזֵּן רַבִּי דוֹד פּוֹבֶרְסְקִי ר"י פּוֹנְבִּיז' (י"ד ו' אָדָר).
פְּרֻשֵׁת צו - שֶׁר הַתּוֹרָה הַגְּאֻזֵּן רַבִּי יוֹסֵף רַאזִּין זצ"ל 'הַרוֹגוּצ' וּבְעַר ('א אָדָר).	פְּרֻשֵׁת בַּהֲעֵלְתָךְ הַגְּאֻזֵּן הַגְּדוּל רַבִּי גְּדַלְיָה נָדַל (ט"ו סִיוֵן)	פְּרֻשֵׁת צו - שֶׁר הַתּוֹרָה הַגְּאֻזֵּן רַבִּי יוֹסֵף רַאזִּין זצ"ל 'הַרוֹגוּצ' וּבְעַר ('א אָדָר).	פְּרֻשֵׁת צו - שֶׁר הַתּוֹרָה הַגְּאֻזֵּן רַבִּי יוֹסֵף רַאזִּין זצ"ל 'הַרוֹגוּצ' וּבְעַר ('א אָדָר).

ע"ה א"ח מרן הגר"ש שליט"א (י"ג אלול)
פְּרֻשֵׁת כִּי תִבְּאֵר - גַּאב"ד פּוֹנְבִּיז' הַגְּרָמ"ש כַּהֲנָמָן זצ"ל (כ' אֵלוּל)
פְּרֻשֵׁת נְצִיבִים - הַגִּר"ר רַבִּי רַפָּאֵל יִצְחָק וְסֶרְמָן ר"י אוּהֵל יַעֲקֹב (כ"ז אֵלוּל)
סוּכּוֹת - אֲדוֹנָנוּ הַגְּרָמ"א מוּיִלְנָא ז"ע
פְּרֻשֵׁת נַח - רַבִּי אַבְרָהָם גְּנִיחוּבְסְקִי
פְּרֻשֵׁת לָךְ לָךְ - הַגְּאֻזֵּן רַבִּי דוֹב בַּעֲרִישׁ וּוִידֶנְפֵלד גַּאב"ד טַשְׁעֵבִין (י" חֲשׁוֹן)
פְּרֻשֵׁת וַיִּרְאָה - הַגְּאֻזֵּן רַבִּי רַאבֵּן כָּץ רַאב"ד פֶּתַח תְּקוּהָ וּבַעַל דְּגַל רַאבֵּן (י"ז חֲשׁוֹן)
פְּרֻשֵׁת חַיֵּי שְׂרָה - הַגְּאֻזֵּן רַבִּי נֶתַן צְבִי ב"ר מֶרְדֵּכִי שׁוּלְמָן (י"ח חֲשׁוֹן)
פְּרֻשֵׁת תּוֹלְדוֹת - הַגְּאֻזֵּן רַבִּי אֵלִיעִזֵּר יְהוּדָה וּלְדַנְבֵּרְג בַּעַל 'צִיץ אֵלִיעִזֵּר' (כ"ט חֲשׁוֹן)
פְּרֻשֵׁת וַיִּצָּא - הַגְּאֻזֵּן רַבִּי אִיסֶּר זֶלְמָן מַלְצֵר (י"ד כַּסְּלוֹ).

פְּרֻשֵׁת קֶרַח הַגְּאֻזֵּן הַגְּדוּל רַבִּי רַאבֵּן פִּיין (כ"ה סִיוֵן)
פְּרֻשֵׁת חוֹקֵת - מֶרֶן הַגְּרָמ"י לַפְּקוּבִיץ (כ"ו סִיוֵן)
פְּרֻשֵׁת בִּלְקָה - רַאשׁ יִשִּׁיבַת חֲבֵרוֹן הַגִּר"ר חַיִּים סְרָנָא (ה' תַּמּוּז)
פְּרֻשֵׁת פְּנַחֵס - בַּעַל הַפְּרֶדֶס' רַבִּי אֵרִיָּה לִיב אֶפְשְׁטִין (י"ג תַּמּוּז)
פְּרֻשֵׁת מְטוֹת - הַגְּאֻזֵּן הַגְּדוּל רַבִּי חַיִּים שְׁאֹל קְרֵלִיץ (כ' תַּמּוּז)
פְּרֻשֵׁת מִסְעֵי - רַאשׁ יִשִּׁיבַת פּוֹנְבִּיז' הַגְּאֻזֵּן רַבִּי שְׁמוּאֵל רוֹזוּבְסְקִי (כ"ז תַּמּוּז)
פְּרֻשֵׁת דְּבָרִים, גְּלִיזוֹן בֵּין הַזְּמַנִּים - עַל הַקְּשָׁר הַמְּסַתּוּרִי עִם חֲכָמֵי הַקְּבֵלָה וְתוֹרַת הַנְּסֻתֵר (ה' בָּאָב)
פְּרֻשֵׁת שׁוּפְטִים - הָאוּר שְׁמַח (אֵלוּל)
פְּרֻשֵׁת כִּי תִצָּא בַּת רַבִּינוּ, הַרְבֵּנִית חֲנָה שְׁטִינְמָן